

Distansutbildningsmyndigheten
Rapport 1:2001

SAMS

**för utveckling av
samspelet mellan
kommuner och
universitet/högskolor**

Rapport 1:2001
är utgiven av Distum, Distansutbildningsmyndigheten
Nybrogatan 15, 871 31 Härnösand
Tel 0611-349503

© Författaren och Distum

Redaktör Hans-Olof Forsberg
Författare Hans-Olof Forsberg, Christina Skogberg

Tryck Nyheternas tryckeri, Umeå

Distansutbildningsmyndigheten Rapport 1:2001
ISBN 91-973907-0-4

Innehåll

Förord	5
Inledning	7
Sammanfattning	9
Bakgrund till SAMS-projektet	11
SAMS-modellen för utveckling av samspel	19
SAMS • Lokal nivå	19
SAMS • Regional nivå	29
SAMS • Universitetsnivå	35
SAMS distanskursutbud	41
Associerade projekt	51
Slutord	55
Hur går vi vidare?	56

Förord

Samarbetet mellan högskolan och det omgivande samhället har under 1990-talet vuxit och tagit delvis nya vägar. Den moderna informations- och kommunikationstekniken har givetvis spelat en avgörande roll eftersom den så påtagligt underlättar distribution och dialog. Men en stark drivkraft har också varit det växande intresset för högre utbildning ute i kommunerna och beredskapen att ta ansvar för strategisk planering, behovssamordning och genomförandeservice.

Behovet av nya och bättre fungerande organisatoriska modeller för samverkan samt för utbildning på distans, underströks av Distansutbildningskommittén, DUKOM. Då möjligheten att utlysa medel för utvecklingsarbete öppnade sig, inbjöds därför distansutbildande universitet och högskolor att söka projektstöd för att arbeta med bland annat dessa frågor.

Distum har till uppgift att främja utveckling och samverkan på distansutbildningens område och vi har med intresse följt arbetet inom SAMS-projektet. Det blev ett av Distums första – och största – åtaganden och det är roligt att nu kunna presentera dess resultat. Vi hoppas att de skall bidra till ökat intresse för samverkan mellan utbildare och lokala intressenter, till gagn för distansstuderande i första hand men också för den allmänna kunskapsnivån i vårt land.

EWA MAGNUSSON
Generaldirektör, Distum

Inledning

Aktörer på alla nivåer i samhället, inom såväl privat som offentlig verksamhet, lyfter fram utbildningsfrågorna i dialogen om hur ökad tillväxt och utveckling ska uppnås. Inte minst i regionala sammanhang, då man diskuterar förutsättningar för lokal och regional utveckling, betonas företagens och samhällets behov av kompetent arbetskraft.

Detta har kommit till uttryck bland annat inom EU:s strukturfonder där stora resurser finns avsatta för kompetensförsörjning.

På motsvarande sätt betonas utbildning som en central tillväxtfaktor i den regionalpolitiska utredningen hösten år 2000, liksom i den föregående regionalpolitiska propositionen 1997/98:62 där exempelvis 1500 utbildningsplatser avsattes i syfte att stärka Norrlands inland.

För att åstadkomma resultat krävs samverkan mellan olika intressenter vilket tillämpats i arbetet med de regionala tillväxtavtalen, i de länsvisa partnerskapen och i de regionala kompetensråden.

Denna ökade efterfrågan på utbildning och kompetensutveckling samt tankarna om det livslånga lärandet ställer naturligtvis nya krav på samverkan, organisation och utbildningsformer. Detta uppmärksammades av Distum som initierade särskilda utvecklingsinsatser bl a SAMS.

I projektet som presenteras i den här rapporten har modeller kunnat utvecklas som syftar till att förbättra samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor. Samverkan har också prövats i anslutning till det utbud av särskilda distanskurser som varit kopplade till projektet.

Rapporten är en sammanfattande beskrivning av de delrapporter och den uppföljning som gjorts inom projektet¹.

Delrapporter har lämnats inom följande områden:

¹ Samtliga rapporter finns att hämta på www.sams.distum.se

I N L E D N I N G

a) Utveckling av modeller för samordning och samspel

- Lapplands kommunalförbund
- Akademi Norr
- Kalix kommun
- Lycksele kommun
- Strömsunds kommun
- Sollefteå kommun
- Umeå universitet
- Karlstads universitet
- Luleå tekniska universitet

b) Erfarenheter av distanskursutbudet

- Projektledningen

c) Distansvägledning och kvalitetssäkring

- Högskolan i Gävle
- Högskolorna i Jönköping
- Lunds universitet

Dessutom har CERUM² genomfört en extern utvärdering av SAMS-projektet.

² Centrum för regionalvetenskap vid Umeå universitet. Utvärderingen kan hämtas på www.sams.distum.se

Sammanfattning

SAMS-projektet har arbetat för utveckling av samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor. Till projektet har dessutom 280 utbildningsplatser varit kopplade.

Uppdraget gavs av Distum inom ramen för utvecklingsområdet: ”Utveckling av universitets/högskolors samverkan med lokala lärcentra utanför högskoleorten”. Projektet vidgades till att omfatta samverkan med kommuner.

Utbildningsfrågorna har uppmärksammats allt mer i dialogen om hur ökad tillväxt och utveckling ska uppnås. Inte minst i regionala sammanhang, då man diskuterar förutsättningar för lokal och regional utveckling t ex inom EU:s strukturfonder.

Denna ökade efterfrågan på utbildning och kompetensutveckling samt tankarna om det livslånga lärandet ställer naturligtvis nya krav på samverkan, organisation och på utbildningsformer och tillgänglighet.

Projektet har varit indelat i två delar, dels huvudprojektet som gällt utveckling av modeller för samordning och samspel, dels delprojektet med de 280 utbildningsplatserna. Ett projekt gällande arbetslivsaktiviteter för distansstudenter och två gällande kvalitetssäkring av samarbete mellan lärcentra och högskola har varit associerade.

Huvudprojektet har genomförts med hjälp av piloter bestående av tre universitet, 4 kommuner och 2 kommunalförbund. Arbetet har organiserats med Umeå universitet som hemvist för projektledningen och med piloterna representerade i ledningsgrupp och operativ grupp.

I huvudprojektet har tre modeller för samordning och samspel utvecklats. På lokal nivå (den geografiska kommunen) bygger SAMS-modellen på s k lokala kompetensråd i vilka intressenter av kompetensförsörjning finns representerade. Kompetensråden ansvarar för den strategiska planeringen av kommunens kompetensförsörjning. På regional nivå³ (kommunalförbund) bygger SAMS-modellen på att

³ Regional nivå är ett vitt begrepp som ofta kan avse andra grupperingar än enbart kommunalförbund, men inom ramen för projektet är det specifikt de piloter som utgjorts av kommunalförbund som avses

S A M M A N F A T T N I N G

respektive kommun driver sitt arbete i lokala kompetensråd och att det strategiska arbetet på kommunalförbunds nivå drivs i en direktion eller motsvarande i syfte att samordna behov och göra regionala prioriteringar. I både den lokala och regionala modellen finns en operativ funktion som svarar för dialog med utbildningsanordnare och behövare.

SAMS-modellen för universitet bygger på att strategiska beslut fattas på ledningsnivå med stöd av en strategisk utvecklingsgrupp. I modellen finns en operativ funktion som svarar för dialog med kommuner och kommunalförbund samt beredning och samordning. Till modellen hör funktioner för stöd och support till lärare vad gäller modern distansteknik samt studerandeservice.

I delprojektet med utbildningsplatser har ett fyrtiotal distanskurser genomförts av institutioner som representerar sex olika universitet och högskolor. Kurser som byggt på särskilda kriterier t ex strategiska behov och utveckling av modern distansteknik. En ny tilldelningsmodell med enbart HST har prövats och särskilda medel (EU) för utveckling av modern distansteknik och för marknadsföring har funnits. De fördelaktiga ekonomiska villkoren med högre resurstilldelning till distanskurserna visade sig vara mycket betydelsefulla.

I projektet har fokus legat på de modeller som utvecklats hos piloterna. Andra modeller finns⁴ men det har inte funnits utrymme inom projektet att närmare analysera likheter, olikheter mellan SAMS-modellerna och andra modeller och vilka fördelar och nackdelar som finns.

Rapporten visar att det skett en glidning inom projektet så tillvida att fokus som från början var högskoleutbildning på distans utvidgades till att även vara kompetensförsörjning i vidare bemärkelse. Detta kan nog ses som ett resultat av att utbildning rent generellt i allt större utsträckning kommit att betecknas som en förutsättning för strategisk utveckling och tillväxt.

Resultaten av SAMS-projektet har lett till att utveckling nu pågår med implementering av modeller och med att ta till vara gjorda erfarenheter. Det bör vara av intresse att längre fram göra uppföljningsinsatser för att bättre kunna undersöka vilka problemen varit och vilka framgångsfaktorerna är.

⁴ I Jämtland arbetar man med en modell som bygger på Lokala kompetenscentra som utifrån lokala variationer bildar ett länsprojekt.

Bakgrund till SAMS-projektet

Inom ramen för EU:s strukturfonder finns stora resurser avsatta för kompetensförsörjning.

I de samlade programdokumenten för såväl norra som södra Norrlandslänen ges insatser för kompetensutveckling och sysselsättning mycket hög prioritet⁵. Den regionalpolitiska utredningen hösten år 2000 konstaterar att tillgänglighet till högre utbildning är en mycket central tillväxtfaktor⁶. Utredningen anser att man i den regionala planeringen bör ge större utrymme åt respektive högskolas långsiktiga inriktning och profilering. Dialogen och samspelet mellan universitet och olika regionala aktörer bör således utvecklas, enligt utredningen.

I den förra regionalpolitiska propositionen⁷ gav regeringen i uppdrag åt varje region/län att utveckla underlag och förslag till regionala tillväxtavtal mellan respektive region och staten. Syftet med avtalen är att få de lokala och regionala aktörerna att samverka och tillsammans komma överens om vilka insatser som skall prioriteras för en ökad regional tillväxt och sysselsättning.

Partnerskapen, dvs länens aktörer och intressenter såsom länsstyrelse, landsting, kommuner, näringsliv, handelskammare, organisationer etc, föreslår hur statens resurser bäst ska användas och samordnas för att uppnå bästa resultat på den regionala nivån. I enlighet med ovanstående proposition har varje län dessutom upprättat ett regionalt kompetensråd. Kompetensrådets uppgift är att bidra till bättre balans mellan utbud och efterfrågan på kvalificerad arbetskraft.

⁵ "Långsiktigt är det befolkningens kompetensnivå som kommer att vara avgörande för den ekonomiska utvecklingen. Näringslivetvs förnyelse, förändringar i offentlig sektor samt etablering av nya kunskapsintensiva verksamheter byggda på regionens förutsättningar ställer krav på ökad kompetens hos befolkningen" SPD mål 1 norra Norrland, 2000-05-04, s. 68

⁶ "Närhet och tillgång till utbildningskapacitet av god kvalitet är, [...] en av de viktigaste strukturella förutsättningarna för att en lokal arbetsmarknad skall utvecklas väl" SOU 2000:87, s. 278

⁷ Proposition 1997/98:62: Regional tillväxt – för arbete och välfärd

BAKGRUND

Eftersom arbetskraften är mer trögrörlig än många andra betydelsefulla faktorer för företagen, blir kunskaper allt viktigare. God tillgång på kvalificerad arbetskraft attraherar kunskapsintensiv produktion, medan brist på välutbildade i en kommun gör att företag får klara sig med underkvalificerad arbetskraft eller helt enkelt etablera sig där den efterfrågade arbetskraften finns⁸.

Denna ökade efterfrågan på utbildning bl a i form av riktade insatser⁹ och kompetensutveckling samt tankarna om det livslånga lärandet ställer naturligtvis nya krav på samverkan, organisation och utbildningsformer. Detta uppmärksammas av Distum som initierade särskilda utvecklingsinsatser bl a SAMS¹⁰.

Ofta kan inte tillräckligt stora grupper samlas i en enskild kommun eller i ett företag för att underlag för en utbildning eller en kurs ska kunna skapas. Det finns därför ett stort behov av samverkan, samordning och nya utbildningsformer avsedda för såväl enstaka individer som för grupper och som kan riktas till flera kommuner, företag etc.

Under senare år har de flesta kommuner byggt upp studiecenter-/lärcenterfunktioner som i dag möjliggör distansutbildning¹¹ men också andra former av utbildning. Umeå universitet, Luleå tekniska universitetet och Karlstads universitet har aktivt arbetat och samverkat med studiecenterfunktionerna i kommunerna.

Kompetensförsörjning sker i dag på många olika nivåer och för olika målgrupper i kommunerna. Ofta sker det genom parallella organisationer vilket kan vara ett resursslöseri. Bättre samordning borde kunna ske.

För att universiteten/högskolorna skall få bästa möjliga underlag för att planera och genomföra utbildningar måste närkontakterna med individer, företag och andra grupper i samhället ske hos kommunerna själva. Det kan t ex innebära att kommunledningarna måste arbeta för att tillskapa samordningsfunktioner för utveckling och tillväxt. Där utgör studie-/lärcentra en mycket viktig del.

De i SAMS medverkande universiteten har under flera år arbetat med distansutbildning och olika former av decentraliserad utbildning¹² i samarbete med studie-

⁸ Näringslivet och humankapitalet. Regioner på väg mot år 2015. NUTEK 2000:87, s. 278

⁹ Strategisk utbildningsinsats som baseras på lokala och regionala behov

¹⁰ SAMS – för utveckling av samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor

¹¹ Distansutbildning definieras ibland på lite olika sätt av utbildningsanordnare och intressenter. Distums definition är denna: "Flexibel utbildning på distans möjliggör för studerande att välja plats, tidpunkt, tempo och arbetssätt för sina studier". Se i övrigt även Distums utförligare diskussion om flexibel utbildning på distans i bilaga 1.

¹² Decentraliserad utbildning: Utbildning som genomförs på annan plats än reguljärt campus. Distansöverbyggande teknik tillämpas i allmänhet.

centra i kommuner utan egen högskola. Dessa utbildningsformer har utvärderats och förändrats, men mera återstår att göra inte minst på grund av att informations- och kommunikationstekniken hela tiden utvecklas.

Genom nätverk av 'samordningsfunktioner' kan universitet/högskolor och andra utbildningsanordnare ytterligare utveckla sin förmåga att planera, erbjuda och genomföra önskad kompetensspridning på bred front. Samordningsfunktionen kommer också att spela en viktig roll för att utbildningsinsatser ska kunna baseras på strategiska överväganden i kommunen s k riktad utbildning.

Uppdraget

Regeringen gav i uppdrag åt den blivande Distansutbildningsmyndigheten (organisationskommittén inför grundandet av myndigheten) att fördela 15 miljoner kronor för utvecklingsprojekt och 500 utbildningsplatser för främst stödområde 1¹³. De tre distanskonsortier¹⁴ i samverkan gav i sin tur via Distanskonsortiet i uppdrag åt Umeå universitet att inkomma med en ansökan gällande det av Distans specificerade utvecklingsområdet nummer 3:

Utveckling av universitets/högskolors samverkan med lokala lärcentra utanför högskoleorten

Efter förankring hos intresserade universitet (ett per konsortium), kommuner och kommunalförbund skickades en ansökan in om projektmedel och utbildningsplatser för detta syfte. Redan i ansökan hade projektet vidgats till att omfatta samverkan med kommuner. Beslutet från organisationskommittén innebar 2,6 miljoner kronor och 280 utbildningsplatser till projektet som kom att heta SAMS. Umeå universitet genom UnivEx¹⁵ fick huvudansvar för projektet. Medverkande 'piloter' i SAMS-projektet blev:

- Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och Karlstads universitet
- Kalix, Lycksele, Sollefteå och Strömsunds kommuner
- Lapplands kommunalförbund¹⁶ samt Akademi Norr¹⁷

Projekten 'Distansvägledning' vid Högskolan i Gävle och 'Kvalitetssäkring av sam-

¹³ 26 kommuner i Norrlands inland.

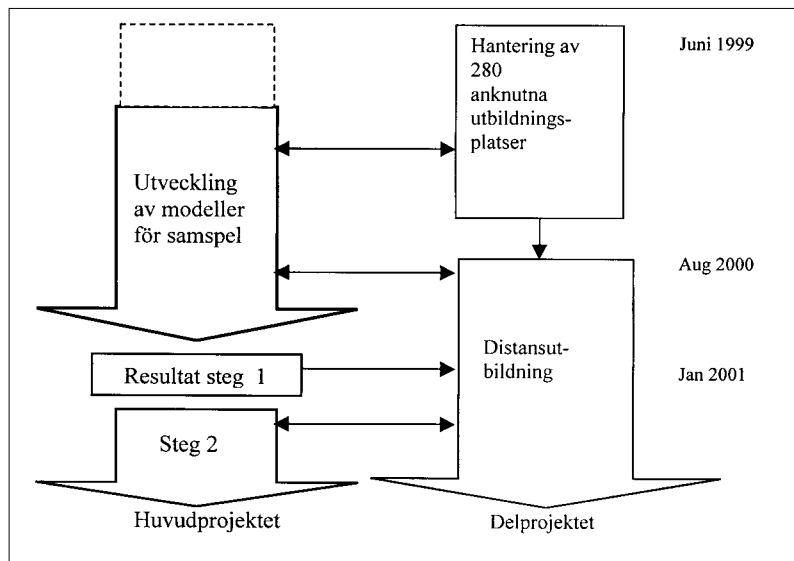
¹⁴ Distanskonsortiet, Svenska distanshögskolan, Västsvenska distanskonsortiet

¹⁵ Umeå universitets enhet för extern utbildningsservice

¹⁶ I Lapplands kommunalförbund ingår kommunerna Jokkmokk, Kiruna, Gällivare och Pajala

¹⁷ I Akademi Norr ingår kommunerna Arvidsjaur, Arjeplog, Dorotea, Kramfors, Lycksele, Malå, Sollefteå, Storuman, Sorsele, Strömsund, Vilhelmina, Vindeln och Åsele

arbetet utbildare-studiecenter' vid Högskolan i Jönköping respektive Lunds universitet blev associerade till SAMS. Dessa projekt har fungerat till största delen fristående, men har finansierats genom SAMS och samordnats genom SAMS:s projektledare. Samverkan och utbyte av erfarenheter har skett mellan ovanstående projekt. Fler universitet och högskolor kom dessutom att medverka i den del av uppdraget som gällde utbudet av distanskurser¹⁸.

SAMS indelades i huvudprojekt och delprojekt.

Mål för SAMS-projektet

Det övergripande syftet med SAMS-projektet har varit att utveckla och förbättra samspelen mellan kommuner och universitet/högskolor vid behovsidentifiering, planering och genomförande av högskoleutbildning på distans.

Det utvecklingsarbete som skett inom projektet var indelat i fem insatsområden. Projektet syftade till att utveckla och förbättra samordning och organisation beträffande högskoleutbildning på distans:

1) inom kommunerna,

dvs kommunernas beställar/mottagarfunktion (kommunledning, studiecenter, bibliotek, företag, näringslivs- och företagargorganisationer, folkhögskola, skola, komvux, arbetsförmedling, arbetsmarknadens parter, övriga intressenter)

¹⁸ Kursgivare i SAMS var Mithögskolan, Luleå tekniska universitet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Linköpings universitet och Karlstads universitet

- 2) inom universiteten/högskolorna,
dvs universitetens planering och genomförande av distansutbildningar
- 3) mellan kommuner/inom kommunalförbund,
dvs samarbete mellan flera kommuner inom kommunalförbund
- 4) mellan universiteten/högskolorna,
dvs samarbete mellan flera universitet/högskolor
- 5) mellan kommuner/kommunalförbund och läns- eller regionala organisationer,
dvs kommuners samverkan med länsstyrelser, länsarbetsnämnder, kommunförbund,
landsting, organisationer på arbetsmarknaden, EU-organ etc vid högskolefrågor

De för SAMS-projektet högst prioriterade insatsområdena var 1, 2 och 3. En glidning skedde så tillvida att fokus som från början var högskoleutbildning på distans utvidgades till att även vara kompetensförsörjning i vidare bemärkelse.

Ledorden i projektet har varit kompetensförsörjning för tillväxt och regional utveckling – ett samspel mellan universitet, kommuner och näringsliv. Vi har valt att ytterligare betona näringslivets betydelse för ett lyckat kompetensförsörjningsarbete.

De 280 utbildningsplatser som följde SAMS var kopplade till projektet genom att kriterierna¹⁹ och förutsättningarna för utbildningarna skulle överensstämma med målen för SAMS. Samspelet, mellan de av SAMS-kurserna berörda kommunerna och universiteten, studerades särskilt för att ge ett kunskapsunderlag till SAMS-projektet.

Några ytterligare ambitioner med projektet var:

- att öka medvetenheten hos kommunledningarna och övriga intressenter i kommunerna om utbildning som strategiskt verktyg och vikten av samordning av kompetensförsörjningen.
- att skapa ett ökat intresse och engagemang hos högskolor och universitet för att ge riktade utbildningar till kommuner på distans.
- att locka nya grupper till högskoleutbildning.
- att utveckla innovativa utbildningsformer som t ex gör det möjligt att kombinera studier med arbete etc.
- att utveckla användandet av modern distansteknik för att göra utbildningen mer flexibel.

¹⁹ Se avsnittet Framtagning av kursutbud sid 41

De viktigaste målgrupperna var:

- Universitet/högskolor (organisation/utbildare som förmedlar/ger riktade utbildningar på distans).
- Kommunernas mottagarorganisationer (dvs från den strategiska beställarfunktionen hos kommunledning m fl till den praktiska mottagarfunktionen hos studiecentra m fl).
- Individer, företag och organisationer som önskar ett varierat och relevant utbud av högskoleutbildningar på distans.

Det förväntade resultatet var att hitta modeller och former för väl fungerande samspel mellan kommuner och universitet/högskolor bl a vad gäller:

- samordningsfunktion hos kommunerna med vilken universiteten samverkar
- samordningsfunktion hos universiteten med vilken kommunerna samverkar
- identifiering av lokala och regionala utbildningsbehov i norr
- samordning av olika utbildningsinsatser
- god studerandeservice
- goda exempel på väl fungerande utbildningsformer med särskild inriktning på glesbygdens behov av flexibel och behovsstyrd distansutbildning
- förnyat och anpassat distanskursutbud
- uppföljning och utvärdering av dels kurserna och dels utvecklingsarbetet
- nationell spridning av resultaten av SAMS genom WWW, kommunbesök, seminarier, konferenser, skriftlig slutrapport etc.

Organisation

Umeå universitet genom UnivEx, Umeå universitets enhet för extern utbildningsservice, hade huvudansvar för projektet²⁰, dess samordning, administration och ekonomi.

*Projektledningsgruppen*²¹ bestod av en representant från respektive medverkande universitet, kommun (utom Kalix) och kommunalförbund. Länsstyrelsen i Jämtlands län representerade länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen. Projektledaren representerade den operativa gruppen i ledningsgruppen. Projektledaren sammankallade och rapporterade till ledningsgruppen samt ansvarade för samordningen med

²⁰ Projektansvar vid enheten hade Bo Danielsson, chef vid UnivEx. Projektledare och samordnare var Christina Skogberg.

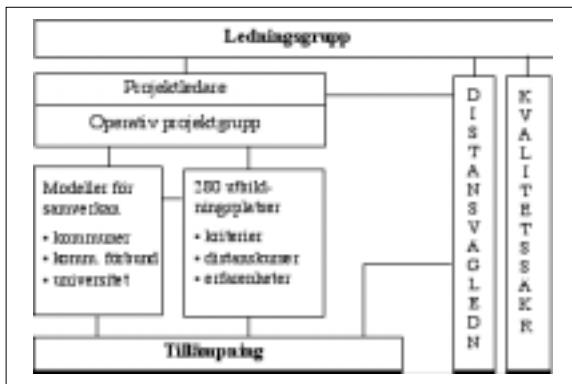
²¹ Ledningsgruppen för SAMS bestod av en representant vardera från Lycksele, Sollefteå, Strömsund, Akademi Norr, Lapplands kommunalförbund, Umeå universitet, Luleå tekniska universitet, Karlstads universitet, Länsstyrelsen i Jämtlands län, SAMS:s projektledare

och informationen till övriga associerade och närliggande projekt. Projektledaren höll också kontakt med Distansutbildningsmyndigheten och ansvarade för att information om projektet fördes ut. Deltagarna i den operativa gruppen hade rätt att delta som observatörer/sakkunniga vid ledningsgruppens möten. Projektledarna för 'Distansvägledning' och 'Kvalitetssäkring' adjungerades vid något tillfälle till ledningsgruppen.

Den operativa gruppen²² leddes av projektledaren och arbetade tillsammans med berörda kommuner, kommunalförbund och universitet för att uppnå de uppsatta målen. Gruppen utarbetade handlingsplaner för arbetet som förankrades hos ledningsgruppen för SAMS. Vidare utarbetades det inom den operativa gruppen en uppföljningsplan för det utvecklingsarbete som skedde inom kommuner, kommunalförbund och universitet samt för de utbildningar som gavs inom ramen för SAMS.

En oberoende utvärdering av SAMS-projektet gjordes av en extern aktör, vilken utsågs av ledningsgruppen. Utvärderaren var CERUM, Centrum för regionalvetenskap vid Umeå universitet.

De 280 utbildningsplatser som följde projektet benämndes SAMS-kurserna. Det var SAMS:s ledningsgrupp som ansvarade för att fastställa kriterierna för SAMS-kurserna och besluta om fördelning av platserna till berörda kommuner och universitet/högskolor. Kriterierna och förutsättningarna för utbildningarna var kopplade till målen för projektet. Den operativa gruppen ansvarade för att följa upp de utbildningar som gavs inom ramen för SAMS för att identifiera problem respektive goda exempel i enlighet med SAMS:s kriterier.

SAMS
inklusive
associerade
projekt

²² Den operativa gruppen bestod av projektledaren samt representanter från Umeå universitet, Luleå tekniska universitet samt Karlstads universitet. Varje kommun och kommunalförbund utsåg sedermera lokala projektledare som rapporterade till projektledningen. Den operativa gruppen utvidgades således med tiden.

Aktiviteter²³

Under sommaren och hösten 1999 informerades berörda kommuner och universitet. Projektbeskrivningen färdigställdes och ledningsgruppens och den operativa gruppens arbete inleddes. EU-medel söktes för utvecklingskostnader och kursutbudet för studieåret 00/01 togs fram. Arbetet med kursutbudet var huvudfokus under 1999 men utvecklingsarbetet i piloterna inleddes i slutet av året.

Utvecklingsarbetet fortsatte år 2000 och läget redovisades i slutet av året. Kursutbudet marknadsfördes under våren och kurserna inleddes under hösten 2000. Utvärderingsarbetet inleddes under året.

Under år 2001 genomfördes återstående distanskurser. Piloterna lämnade sina rapporter över utvecklingsarbetet, som även följdes upp. Under året genomfördes arbetet med SAMS-konferensen.

²³ Se bilaga 2

SAMS-modellen för utveckling av samspel mellan kommuner och universitet/högskolor

Det övergripande syftet med den modell som utvecklats inom projektet är att utveckla och förbättra samspelet mellan kommuner/lokalt näringsliv och universitet/högskolor beträffande distansutbildning och kompetensförsörjning rent generellt. För att uppnå detta syfte har vi valt att dela in SAMS-modellen i tre nivåer:

1. lokal nivå²⁴
2. regional nivå²⁵
3. universitetsnivå²⁶

Modellen är en sammanfattning av de erfarenheter som gjorts inom ramen för SAMS-projektet dvs hos medverkande piloter, ledningsgrupp och operativ grupp, vid SAMS-seminarier och konferenser under projektiden 1999-2000.

Lokal nivå²⁷

Kompetensförsörjning på lokal nivå handlar om att individer, företag och organisationer i en kommun måste kunna förse sig med den senaste kunskapen och kompetensen för att kunna konkurrera på en alltmer global marknad. Frågan är vem som ”äger problemet” på den lokala nivån? Vem tar ansvar för att arbetet med kompetensförsörjning utvecklas och samordnas lokalt, inom och mellan olika organisationer?

²⁴ Den geografiska kommunen

²⁵ Samverkan mellan flera olika kommuner i form av kommunalförbund

²⁶ På universitetsnivån beskriver vi hur universitet och högskolor kan organisera sig för att bli bättre samarbetspartners gentemot kommuner och andra externa organisationer beträffande distansutbildning och andra utbildningar (t ex riktade) för lokal och regional kompetensförsörjning.

²⁷ Källa: Rapport från respektive pilot Kalix, Lycksele, Strömsund och Sollefteå (se www.sams.distum.se)

Inom SAMS-projektet har vi konstaterat att det behövs en mobilisering och en bättre samordning mellan alla de olika aktörer som dels är i behov av kompetens och dels förmedlar kompetens/utbildningar. Vi tror att kommunernas drivande och samordnande roll måste förstärkas beträffande kompetensförsörjning på lokal nivå.

Bakgrund

Kommunerna Kalix, Lycksele, Sollefteå och Strömsund utvaldes till pilotkommuner från de fyra nordligaste länen dels av praktiska/geografiska skäl och dels för att universiteten i norr redan hade erfarenheter av samarbete med dessa kommuner. Pilotkommunerna har i ett riksperspektiv relativt låg andel medborgare med högre utbildning. Den akademiska världen har av många upplevts som varken attraktiv eller nödvändig för uppehälle och framtid. Avståndet till högskolor och universitet är också en faktor som haft betydelse för den låga andelen högskoleutbildade.

Samtliga piloter har emellertid lång erfarenhet av distansutbildning, som genomförts sedan slutet av 70-talet/början av 80-talet.

Besluten om vilka utbildningar som ska ges har i viss utsträckning varit grundade på universitetens/högskolornas utbud men under 90-talet har de i allt större omfattning kommit att styras av de behov som framförts av kommunerna, i allmänhet via den funktion för behovsinventering som funnits vid studiecentra. Däremot har utbudet hittills i mindre omfattning styrts av kommunernas och näringslivets strategiska behov av nya framtida kompetenser.

Det har funnits problem med att klara av att inventera de olika utbildningsbehoven och att göra tillräckligt samordnade och tydliga beställningar till utbildningsanordnarna. Någon långsiktig strategisk planering har därför ofta inte uppnåtts. Denna svårighet har förstärkts av att universiteten/högskolorna ofta haft svårt att tillgodose de önskemål om långsiktighet i utbudet som allt mer framförts av kommunerna.

Beträffande vikten av högskolesatsningar i kommunen har förankringen bland såväl folkvalda politiker som kommuninvånare varit ett bekymmer. Förankringsarbete och även marknadsföringsarbete är utdragna processer som ständigt måste pågå och ofta har det inte funnits tillräckliga resurser. Men under slutet av 90-talet har diskussionen kommit upp på allvar i kommunerna om utbildningens strategiska betydelse för ökad tillväxt och lokal utveckling.

Tillkomsten av kommunalförbund för ökad samverkan kring högre utbildning, har påverkat utvecklingen och engagemanget i pilotkommunerna beträffande hög-

skoleutbildning. Lapplands kommunalförbund²⁸ och SOS-kommunerna²⁹ är två samarbetskonstellationer som verkat framgångsrikt under många år och för drygt ett år sedan (1999) bildades Högskoleförbundet Östra Norrbotten³⁰.

Partnerskap Inland (PI) är namnet på det kommunalförbund som bildades år 2000 med 13 ingående kommuner från Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten. Bland annat ingår fyra av de gamla SOS-kommunerna i PI. Verksamheten som bedrivs går under namnet Akademi Norr³¹. Bildandet av Akademi Norr har i hög grad vitaliserat debatten angående betydelsen av högskoleutbildning i de medverkande pilotkommunerna Lycksele, Sollefteå och Strömsund.

Pilotkommunerna har varit mycket positivt inställda till att ingå i SAMS-projektet eftersom det i varje kommun har funnit en uttalad ambition och vilja att bli bättre rustade för att kunna utveckla samspelet med universitet och högskolor beträffande olika typer av utbildningssatsningar.

Betydelsen av arbetet med kompetensförsörjning på den lokala nivån förväntas öka kraftigt. Med rätt organisation lokalt kan universitet och högskolor få mycket bra kanaler som är viktiga för att klara samverkansrollen. Inom en kommun finns det idag ofta en rad olika aktörer som arbetar med kompetensförsörjning ur olika perspektiv t ex arbetsförmedlingsnämnd, styrgrupp för kunskapslyftet, nämnd för gymnasieutbildning och Komvux, nämnd eller styrelse för utveckling/tillväxt/näringsliv och lokalt partnerskap etc.

Sällan har dylika grupper lyckats omfatta kompetensutveckling på alla nivåer i samhället. Man diskuterar arbetsmarknadsutbildning i en grupp, kunskapslyftet i en annan, näringslivsutveckling i en tredje osv, men i dessa grupper har inte frågan om behovet av högskoleutbildad arbetskraft fått särskilt stort utrymme. Många gånger agerar olika grupperingar ganska fristående från varandra utan att alltid ha så bra kännedom om varandras verksamheter. Det finns ett stort behov av få en helhetssyn och samordning beträffande kompetensförsörjning på det lokala planet.

²⁸ Kommunalförbund bestående av Jokkmokk, Kiruna, Gällivare och Pajala

²⁹ Samarbete mellan Berg, Ragunda, Storuman, Sorsele, Arjeplog och Arvidsjaur

³⁰ Kommunalförbund bestående av Haparanda, Kalix, Överkalix och Övertorneå

³¹ I Akademi Norr (Partnerskap Inland) ingår Arvidsjaur, Arjeplog, Dorotea, Kramfors, Lycksele, Malå, Sollefteå, Storuman, Sorsele, Strömsund, Vilhelmina, Vindeln, Åsele

Framtidsmodell³²

Inledningsvis citeras en beskrivning från Kalix delrapport om behovet av utvecklad samverkan. Citatet representerar den inställning som återfunnits hos alla pilotkommuner inom SAMS.

”Att utveckla samverkan inom kommunen, mellan näringsliv och utbildningsanordnare, samt mellan kommuner inom vårt Högskoleförbund, känns mycket viktigt. Att gemensamt bli mycket bättre på att fånga upp det utbildningsbehov som enskilda och näringsliv har och kommer att ha, är grunden för en lyckosam utveckling och tillväxt i kommunen. Att universitets- och högskolevärlden kommer att uppleva en större tydlighet, en bättre beställarkompetens och bättre möjligheter till egna och gemensamma utbildningsinsatser torde också bli följden. Det kommer att uppstå en betydligt bättre korrelation mellan utbildningsbehovet och utbildningsutbudet i vår region. [...] Att människors, företags och samhällets möjlighet till utveckling är starkt kopplad till kompetensutveckling står utom allt tvivel. Det globala utbudet av varor och tjänster gör att konkurrensen inte längre sträcker sig enbart till det närmsta geografiska området utan numera kan betraktas som global, även för våra förhållandevis små företag och organisationer.”

I SAMS pilotkommuner har man insett betydelsen av att inrätta ett forum för strategisk planering av kompetensförsörjning, där både behövare och förmedlare av kompetens i kommunen kan mötas. Inom SAMS har vi valt att kalla dessa forum för **lokala kompetensråd**. Ett lokalt kompetensråd bör ha en övergripande funktion för hela kommunen som geografiskt område. Det kan gärna ledas av kommunen, men bör inte styras av primärkommunala intressen, utan vara ett samordningsorgan där kommunen åtar sig samordningsansvaret och där näringslivets behov sätts i fokus.

Ett lokalt kompetensråd är en utmärkt arena för att diskutera behovet av högskoleutbildning inom olika branscher och sektorer. Det kan både gälla behov på olika nivåer t ex

- grundutbildningsnivå
- spetsnivå

Arbetet med att tydliggöra behoven av kompetens på både kort och lång sikt bör organiseras på ett effektivt sätt för att kompetensrådet ska kunna göra strategiska

³² Se bilaga 3 Samordningsfunktion i kommunen. Denna bild användes för att stimulera diskussionen.

och samordnade beställningar till utbildningsanordnare av olika slag. En mycket bredare rekryteringsbas borde kunna skapas om man gör samlade behovsinventeringar och beställningar. I de fall där smalare specialistkompetens efterfrågas kan man samordna beställningen med andra kommuner i regionen t ex genom ett kommunalförbund. Om utbildningsanordnare och avnämare, dvs de lokala arbetsgivarna såväl inom näringslivet som inom offentlig sektor, träffas och diskuterar regelbundet borde det lokala utbildningsutbudet dels kunna planeras mer långsiktigt och strategiskt, och dels kunna göras mer tydligt för behövarna.

Ett lokalt kompetensråd kan se lite olika ut i olika kommuner.

I SAMS pilotkommuner har följande aktörer diskuterats:

- företrädare för kommun, landsting och ev andra offentliga organ inom kommunen
- företrädare för företag, näringslivs- och företagarorganisationer
- arbetsförmedling
- privata utbildningsanordnare
- lärcenter/studiecenter
- folkhögskola
- gymnasieskola
- Komvux och Kunskapslyftet
- KY-utbildning
- bibliotek
- bildningsförbund
- fackliga huvudorganisationer

Kompetensrådet kan också diskutera lokala kompetensfrågor inom ramen för tillväxtavtal, EU-projekt och andra möjliga samarbetsprojekt .

En bred representation är alltså nödvändig, men det gäller att noga välja representanterna och begränsa antalet deltagare i kompetensrådet, så att aktörerna kan bli aktiva och engagerade. Eftersom rådet med största sannolikhet ändå blir relativt stort kommer det att krävas en mindre grupp, ett arbetsutskott, för att kompetensrådet skall bli effektivt och handlingskraftigt.

Det kommer att krävas en *operativ samordningsfunktion*, ett ”fixarcentrum”, för att verkställa det lokala kompetensrådets beslut. Inom SAMS har vi ibland benämmt samordningsfunktionen *kompetenscentrum*. Den operativa funktionen kan naturligtvis ha andra namn, men för enkelhetens skull används benämningen kompetenscentrum fortsättningsvis i modellen. Ett kompetenscentrum skall utgöra ingången för behövare av utbildning och kompetensutveckling, både företag, organisationer och individer.

Spetsen i kommunens samordningsfunktion består enligt SAMS-modellen av en *högskolesamordnare/utvecklingsledare* (eller motsvarande) som ofta arbetar direkt under kommunchefen och är kopplad till kommunstyrelsen. Högskolesamordnaren skall ansvara för kommunens samordning avseende kompetensförsörjning och kompetensutveckling samt leda/utgöra kompetensrådets operativa funktion.

Kompetenscentrum hanterar kontakter med alla utbildningsanordnare lokalt, universitet och högskolor, andra utbildningsanordnare, länsmyndigheter och andra kommuners kompetensråd/kompetenscentrum och i förekommande fall kommunalförbundets kontaktorgan.

De kommunala *lär-/studiecentra* som finns i de allra flesta kommuner ska fungera som en öppen studiemiljö för vuxna som bedriver studier och ge service till de studerande. I SAMS-modellen är lärcentret en naturlig beståndsdel i kompetensrådets operativa verksamhet och kan gärna vara integrerat i kompetenscentrum. Lärcenterpersonalen är de som traditionellt har fört dialog med universitet och högskolor om kursutbud, rekrytering och kursgenomförande.

Det lokala kompetensrådet kommer att ägna sig åt kompetensförsörjning och kompetensutveckling på olika nivåer och inom olika områden i kommunen. Kompetensförsörjningen i företagen kommer att ha särskild betydelse för den framtida utvecklingen och tillväxten i kommunen. *Arbetsförmedlingsnämndernas* arbete bör vara nära kopplat till det lokala kompetensrådet och operativt samordnat med vad vi här benämner kompetenscentrum. Arbetsförmedlingarna är ofta väl insatta i många lokala företags behov av kompetens samt agerar också beställare av olika typer av arbetsmarknadsutbildningar. Sådana större beställningar kan med fördel förankras i det lokala kompetensrådet och samordnas med andra strategiska insatser som rådet tar initiativ till.

Det är viktigt att *skolan* på ett tydligt sätt integreras i kompetensrådet. Skolan är såväl beställare av kompetensutveckling för sin personal som anordnare av utbildning på kommunal nivå. Betydelsen av grundskolan, gymnasieskolan, Komvux och Kunskapslyftet som bas för högre utbildning är uppenbar. En fungerande samverkan mellan universitet/högskolor och förskolor/skolor i kommunen, mellan lärarutbildning/forskning och praktisk skolverksamhet ger förutsättningar för lärande organisationer och individer. Skolans utbildningsledare/fortbildningsansvarige i kommunen kan exempelvis knytas till den operativa samordningsfunktionen (kompetenscentrum) för att uppnå samordningsfördelar vid beställningar till högskolan och synergieffekter av olika utbildningssatsningar.

Ansvarig för *Kunskapslyftet* kan med fördel kopplas till kompetenscentrum. De *Kvalificerade yrkesutbildningarna (KY)* bör självklart hanteras inom ramen för det lokala kompetensrådet och kompetenscentrum. Kontakterna med gymnasieskolan och vuxenutbildningen är särskilt viktiga när det gäller att få kunskap om de studerandes planer och önskemål samt vid information om och rekrytering till högskoleutbildningarna. Här kommer *studie- och yrkesvägledarna* att spela en nyckelroll.

Det måste finnas en tydlig koppling mellan det lokala kompetensrådet och det *regionala kompetensrådet* i länet. De regionala kompetensråden som finns i alla län skall jobba med kompetensfrågor ur ett länsperspektiv och identifiera behoven av kompetens i länet och motverka uppkomsten av flaskhalsar genom att identifiera bristyrken på kort och lång sikt. Detta arbete förutsätter att det finns system för att identifiera behoven på lokal nivå. Förekomsten av lokala kompetensråd kommer att underlätta och effektivisera de regionala kompetensrådets arbete.

Det är viktigt att både det lokala kompetensrådet och tillhörande operativ funktion skaffar sig status och hög kompetens. Kompetensrådet bör vara ett samverkansorgan med tydligt mandat från kommunledningen, men samtidigt ha en relativt självständig ställning. Kompetensrådet bör fungera som *styrgrupp* åt kompetenscentrum. Frågor som rådet ansvarar för är t ex behovsinventering, dimensionering, prioritering, analys samt policy- och strategifrågor av generell natur (se nedan vad gäller kompetensrådets uppgifter).

Kompetenscentrum bör vara det organ som alla känner till och naturligt vänder sig till när det gäller kompetensfrågor i kommunen. Det måste vara handlingskraftigt och flexibelt och kunna samspela med såväl myndigheter som behövare och anordnare av utbildningar. De som arbetar på kompetenscentrum måste vara mycket välorienterade inom utbildningsvärlden, men också vara väl införstådda i de lokala företagens behov och förutsättningar. Om inte personalen på kompetenscentrum blir riktigt duktiga och professionella riskerar man att företag och organisationer går andra vägar och då missar man både samordningsvinster och helhetssyn mm. *Närkontakterna* med de lokala företagen, organisationerna och individerna i kommunen är styrkan i SAMS-modellen.

Rekrytering av studerande och *marknadsföring* av planerade utbildningar kommer att underlättas om vuxenutbildning och kompetensutveckling får en naturlig plats i folks medvetanden i form av kompetenscentrum. Eller som Kalix uttrycker sin vision om en motsvarighet till kompetenscentrum: ”blir en lika självklar symbol

för den enskilde och näringsliv när det gäller utbildning/kompetensutveckling som Domus är när det gäller att tillhandahålla korven och makaronerna till middagsmaten. Oavsett om det handlar om att nyfiket fundera på studier till att målmedvetet söka och få hjälp med att hitta vägar in i studier, vägar inne i studiedjungeln, bygga upp grundkompetenser eller spetsa sin kompetens eller behörighet kommer Kalix University att bli det tydliga nav kring vilket kommunens kompetensutveckling samlas”.

Genom närmare och tätare kontakter mellan tydligt angivna personer i ansvarig ställning i dels kommunen och dels vid universitet/högskolor, bör samspelet mellan universitet/högskolor och kommunen beträffande behovsinventering, planering och genomförande av utbildningar förbättras åtskilligt. Kompetenscentrum kan också hjälpa till att öppna dörrarna för praktik- och examensarbeten i kommunerna, något som både de studerande och företagen kan dra nytta av.

Beträffande studiemiljö och lokaliteter har alla pilotkommuner liknande syn på detta. *Mottagarkapacitet* i form av bra anläggningar, utrustning, handledning och studerandeservice är mycket viktigt. Kompetenscentrums lokaler bör ligga i centralorten och vara mycket synliga för kommuninvånarna. Närhet till den service de studerande behöver såväl under som vid sidan av studierna är central. Tillgång till data-sal, videokonferensstudio och kvalificerad biblioteksservice är nödvändigt. Resekommunikationer och eventuellt boende för de studerande är andra viktiga aspekter att ta hänsyn till vid planering av utbildningssatsningar. Att samla all vuxenutbildning under ett tak ger många synergieffekter. Förutom att det är praktiskt och ekonomiskt att samnyttja lokaler och andra resurser kan man uppnå den kritiska massa av vuxenstuderande som behövs för att skapa en stimulerande studiemiljö, underlag för kafeteria och bibliotek etc. Det kan också fungera avdramatiserande för vuxenstuderande med stor respekt (rädsla) för högskolestudier att träffa personer som går högskoleutbildningar och se att det inte alls är så svårt och märkvärdigt som många tror.

I Sollefteå uttrycker man sin vision om kompetenscentrum på följande sätt:

”Skapa ett kompetenscentrum som skall fungera som en portal (en ingångs-plats) för kompetensfrågor i kommunen. Detta centrum skall vara en mötes-plats mellan utbildningsbehövare och utbildningsanordnare. [...] Vägledande i detta arbete är inte att i första hand bygga ett traditionellt Campus. Vad vi i Sollefteå prioriterar är byggandet av digitala miljöer för utbildning då nät baserad utbildning, e-learning, är det som bedöms dominera marknaden i framtiden. För Sollefteå, en ort i glesbygd, har detta dessutom klara fördelar i kostnadshänseende samt tillgänglighet. Vi vill skapa ett kompetenscentrum

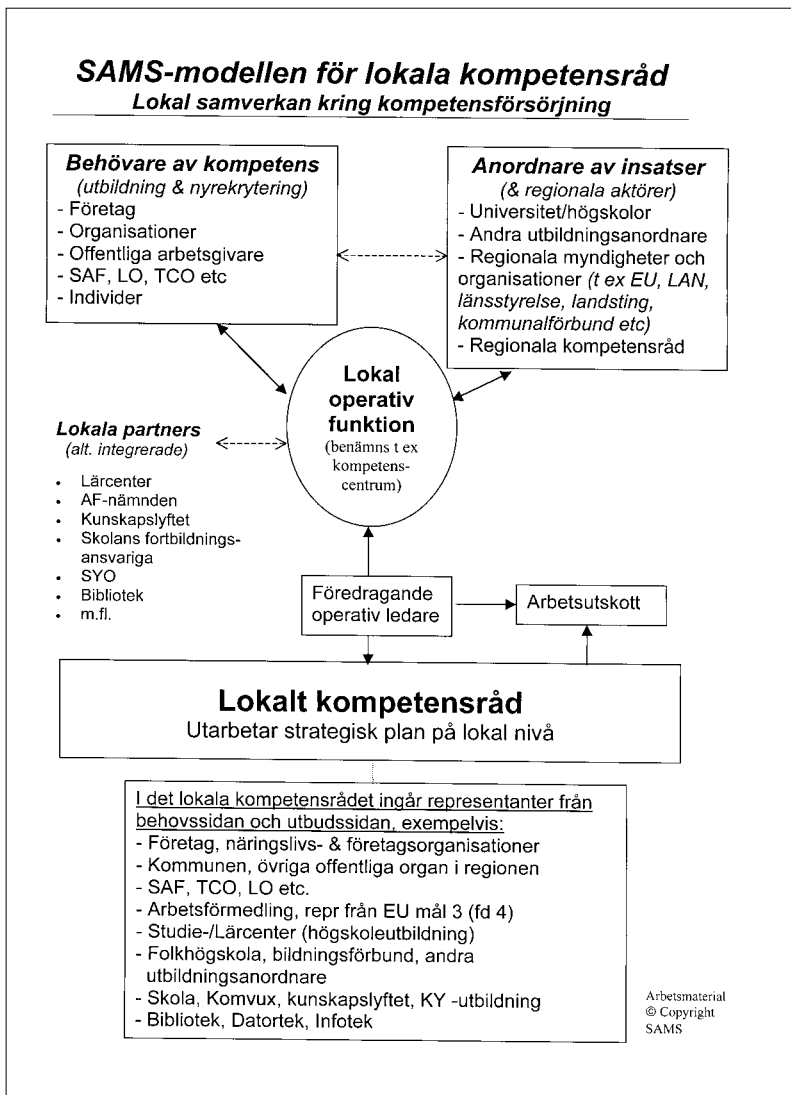
med förgreningar ut i kommunens mer perifera delar där utrustning, anläggningar och metoder möjliggör förverkligandet av idén om det livslånga flexibla lärandet.”

Slutligen sammanfattas pilotkommunernas ambitioner med de lokala kompetensråden. En av de viktigaste funktioner som kompetensrådet har är att utveckla en bra beställarkompetens dvs de fyra första punkterna nedan.

Kompetensrådet med tillhörande operativ funktion

- ska utvärdera vilka kompetenser som behövs eller kommer att behövas i kommunen, såväl på kort som lång sikt
- ska se till att utbildningsinsatser bättre ska matcha marknadens behov av kompetens
- ska prioritera vilka insatser som bör genomföras
- ska se till att beslutade insatser tillgodoses av den aktör som bedöms bäst lämpad ur ett kvalitets- och kostnadsperspektiv
- ska vara ett forum för diskussioner om finansieringsformer
- ska utveckla samverkan med andra kommuner, kommunalförbund, universitet och högskolor, länsstyrelse, länsarbetsnämnd och landsting
- ska utveckla samverkan med det Regionala kompetensrådet
- ska bidra till att utveckla samverkan mellan olika utbildningsanordnare
- ska bättre ta till vara den arbetskraftsresurs som finns i samhället
- ska vara ett viktigt forum för diskussioner om kommunens utveckling
- ska utveckla samverkan mellan näringsliv och universitetsvärld till att även omfatta högskolor/universitet utanför landets gränser
- ska knyta samman lokala IT-centra inom kommunen med kompetenscentrum och därigenom skapa ett starkt tekniskt nätverk som bärare av vuxenutbildning och kompetensutveckling
- ska verka för förnyelse och utveckling av innehåll och pedagogik utifrån idén om det flexibla livslånga lärandet med fokus på vuxna
- ska uppmuntra utveckling och implementering av utbildningsinsatser med strategisk betydelse för det lokala näringslivet
- ska öka tillgängligheten till kompetensutveckling för alla i hela kommunen
- ska stärka kommunens attraktionskraft

På nästa sida beskrivs SAMS-modellen för lokala kompetensråd i bildform.

SAMS-modellen för lokala kompetensråd.

Regional nivå³³

Grunden för kompetensförsörjning är arbetet på den lokala nivån, som ofta kan definieras som den geografiska kommunen. När det gäller insatser på frontnivå/spetsnivå räcker oftast inte den lokala nivån, utan det krävs regional samordning av olika slag. En kommun blir alltså i detta sammanhang oftast en för liten enhet. Därför uppstår i dag olika former av samverkan mellan flera kommuner, mer eller mindre formella strukturer och nätverk.

Bakgrund

Inom SAMS-projektet har vi valt att fokusera på den juridiska form av kommun-samarbete som utgörs av kommunalförbund. Syftet med att bilda kommunalförbund är att flera kommuner tillsammans blir starkare dialogpartner till utbildningsanordnarna och får ett större befolkningsunderlag beträffande strategiska beställningar av insatser. Den juridiska formen innebär att samarbetet förpliktigar och att de enskilda kommunerna faktiskt avsäger sig beslutanderätten i de frågor förbundet handhar, i detta fall frågor beträffande samverkan med högskolor och universitet. I stället för att kommuner konkurrerar om utbildningar och studerande, går man ihop och gör prioriteringarna gemensamt. Inom kommunalförbundet är tanken att utbudet ska vara brett och tillgodose hela förbundets/regionens behov av kompetens medan det inom en enskild kommun i förbundet kanske satsas särskilt på en viss nisch eller bransch. Att som kommun vara medlem i ett kommunalförbund ska underlätta tillgången till högre utbildning på den egna orten.

De två kommunalförbund som vi arbetat med inom SAMS-projektet är Lapplands kommunalförbund³⁴ och Akademi Norr³⁵. För många kommuner inom både

³³ Källa: Rapport från respektive pilot Lapplands kommunalförbund och Akademi Norr (se www.sams.distum.se). Begreppet Regional nivå kan tolkas vitt men inom projektet avses i första hand kommunalförbund vilket beror på att dessa varit piloter och på att rapporten ska få en struktur som är baserad på projektarbetets huvudriktning.

³⁴ Kommunalförbundet (LKF) bildades 1990 av kommunerna Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Pajala. Uppdraget var och är att främja, utveckla och samordna högre utbildning i regionen. Under 90-talet har man aktivt samarbetat med olika utbildningsanordnare för att utveckla distansutbildning som är anpassad till glesbygdens behov. I den sk Lappmarksmodellen har man arbetat med studiegrupper i varje kommun. Studiecetra sorterar sedan 2001 under respektive kommunstyrelse (tidigare under LKF) för att åstadkomma bättre samordning i den enskilda kommunen.

³⁵ I mitten av 80-talet initierade kommunerna Berg, Ragunda, Storuman, Sorsele, Arjeplog och Arvidsjaur ett samarbete kring kompetensutveckling och regional utveckling benämnt SOS-kommunerna. 1999 formaliserades samarbetet till ett kommunalförbund. Ungefär samtidigt togs initiativ till en förstudie gällande utökat samarbete i det sk Partnerskap Inland. Det ledde till att ett kommunalförbund med 13 kommuner bildades under år 2000. I kommunalförbundet ingår Arjeplog, Arvidsjaur, Dorotea, Kramfors, Lycksele, Malå, Sollefteå, Storuman, Sorsele, Vilhelmina, Vindeln och Åsele.

Akademi Norr och Lapplands kommunalförbund är samarbete med universitet och högskolor ingen ny företeelse. Det har funnits väl fungerande nätverk med etablerade och väl utprovade samverkansformer för högskolefrågor.

Flera av dessa inarbetade former för samverkan har dock tenderat att stelna och befästa mönster som inte underlättar utveckling av ett dynamiskt samspel mellan kommunerna samt med universiteten. Under senare år har dock samspelet vitaliserats. Frågor om högre utbildning har utvecklats från att vara endast utbildningsfrågor till att bli strategiska frågor av största betydelse för en regions utveckling. SAMS-projektet har varit ett led i denna vitaliserande process.

Kommunalförbundens arbetsätt

Kommuner i ett kommunalförbund måste arbeta i ett regionutvecklingsperspektiv och inte se enbart på sin egen lokala utveckling. Regionperspektivet är kopplat till behoven på de olika lokala nivåerna och denna sammanvägning av behov och profileringar ska vara styrande för de strategiska satsningar och prioriteringar regionen gör. Som en viktig motor i detta arbete kan universitet och högskolor fungera, inte bara som kompetensförmedlare utan som aktiva samverkanspartners i både det lokala och regionala arbetet.

I ett kommunalförbund har det hittills oftast varit studiecentret i respektive kommun som tagit fram de lokala önskemålen om utbildningar och andra kompetenshöjande insatser. Behovsinventeringen görs ofta med hjälp av bland annat arbetsförmedling, kommunala förvaltningar (t ex näringslivskontor), Företagarnas Riksorganisation och individer (både vuxen- och ungdomsstuderande som vill fortsätta studera på högskolenivå på hemorten) etc. De utbildningsledare/ högskolesamordnare som finns i varje kommun är de som sammanställer de kommunalt förankrade förslagen. Företrädare för alla kommunerna i förbundet tittar därefter på de olika kommunförslagen tillsammans, och bereder förslagen ytterligare och gör vissa gemensamma prioriteringar emellan dem. Ofta tas kontakt med berörda universitet/högskolor för att i dialog med dessa specificera önskemålen. Slutligen gör kommunalförbundet en samordnad beställning till berörda universitet/högskolor i syfte att klara kompetensförsörjningen och kompetensutvecklingen inom hela regionen.

Man försöker göra planeringen på flera års basis för att studenter skall kunna planera sina studier under en längre period. Distansstuderande är genomgående något äldre och måste ta hänsyn till arbete och familjeförhållanden när de planerar för

sin utbildning. Ett problem som kommunalförbunden uttryckt är dock att utbildningsanordnarna har svårt att tillgodose behovet av en planering på längre sikt (mer än ett år).

Lokal marknadsföring och information om planerade utbildningar är en av huvuduppgifterna för kommunalförbundens operativa organ. Marknadsföring av fristående kurser sker exempelvis via annonsering i länspress och lokala annonsblad samt via riktade utskick till specifika målgrupper och anslag lokalt. Längre utbildningspaket och programutbildningar på heltid kräver en långsiktig och gedigen marknadsföring för att säkerställa ett tillräckligt antal studerande. De presumtiva studenterna måste också ges tillfälle till behörighetsgivande utbildningar via t ex Komvux och Kunskaflöft. Detta innebär att beslut om sådana utbildningar helst måste tas ett till två år innan utbildningsstart.

Enbart marknadsföring via annonsering och utskick har visat sig otillräcklig för rekrytering till längre utbildningar utan måste kompletteras med riktade informationsinsatser via personliga besök på arbetsförmedlingar, gymnasieskolor, företag och andra organisationer både lokalt och regionalt. Beroende på vilken utbildning marknadsföringen avser måste den nå ut även utanför länsgränser och i vissa fall landsgränser. Speciellt små kommuner har svårt att rekrytera ett tillräckligt antal studenter till en enskild kurs eller ett program.

Innan kursstart är det brukligt att samla de studerande på respektive studiecenter för att de ska ges möjlighet att bekanta sig med miljön, varandra, personal och lokaler etc. När det gäller kurser eller utbildningsprogram som ges samtidigt på flera studieorter inom förbundet samlas ibland utbildningsledare från respektive kommun samt kursansvariga för att nå samordningseffekter.

Kommunalförbund som samverkansform mellan kommuner anses av många kommuner som det mest effektiva. Den juridiska status som denna samarbetsform har, med lagar, stadgar och förordningar förpliktigar till samverkan. Sällan strävar kommunalförbund efter en total likformighet vid kommunernas studiecentra vad gäller dess organisation och placering inom respektive kommun. Det brukar emellertid finnas en minsta gemensam servicenivå beträffande t ex lokaler, utrustning och studerandeservice för att säkra en rimlig kvalitet och mottagarkapacitet inom kommunalförbundet. Många utbildningar ges ju dessutom med studiegrupper i flera kommuner samtidigt och då bör standarden vara någorlunda likvärdig.

Framtidsmodell

Behovsinventeringen inom kommunalförbundens regioner sker kontinuerligt och ansvaret för detta ligger, som sagts tidigare, oftast hos den enskilda kommunens studiecenter. Många kommuner söker en mer effektiv modell beträffande behovsinventering, prioritering och samordning av insatser inom kommunen. Mycket pekar på bildandet av lokala kompetensråd och kompetenscenter, i likhet med SAMS-modellen, i flera av de totalt sjutton kommuner som ingår i Lapplands kommunalförbund och Akademi Norr.

Tankarna om att samordna studiecentret med bland annat Komvux, Kunskapslyftet, arbetsförmedlingen, näringslivsenheten och vägledningsfunktion etc har alltså spridit sig och fått fäste i flera kommuner. Denna utveckling leder till att kommunalförbunden får en mer samlad bild av de lokala behoven av strategiska utbildningssatsningar. På så sätt blir det lättare för direktionerna att fatta välgrundade beslut om insatser och beställningar i hela regionen.

Lapplands kommunalförbund uttrycker dessutom bl a att man vill utveckla rutiner för kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar efter avslutade utbildningar. För programutbildningar och längre utbildningspaket bör en uppföljning ske t ex efter varje termin och då i samverkan mellan utbildningsanordnare, beställare och studenter.

Eftersom alla studiecentra är relativt små finns inom kommunalförbunden också tankar på att samordna de lokala studiecentra med respektive kommunbibliotek för att slippa bygga upp flera små biblioteksenheter i varje kommun. Detta innebär kostnadseffektivitet samt att den enskilde studenten får ett större litteraturutbud samt professionell hjälp.

I Akademi Norr's rapport framför man visionen ”att i vår region skapa ett nätverk av samverkan kring högre utbildning som har högsta kvalitet, inspirerar, vägleder och spelar en avgörande roll för regionens kompetensutveckling, ekonomiskt, socialt och kulturellt”.

Inom Akademi Norr finns ambitionen att utveckla effektiva samverkansformer mellan de olika kommunernas ansvariga för övergripande strategiska frågor dvs kommunernas högskoleansvariga, näringslivschefer, kommunchefer, EU-ansvariga och studie- och yrkesvägledare. Dessa olika grupper ska på olika sätt kopplas till den för Akademi Norr-kommunerna gemensamma utvecklingsenheten och således vara ett stöd för direktionens beslut.

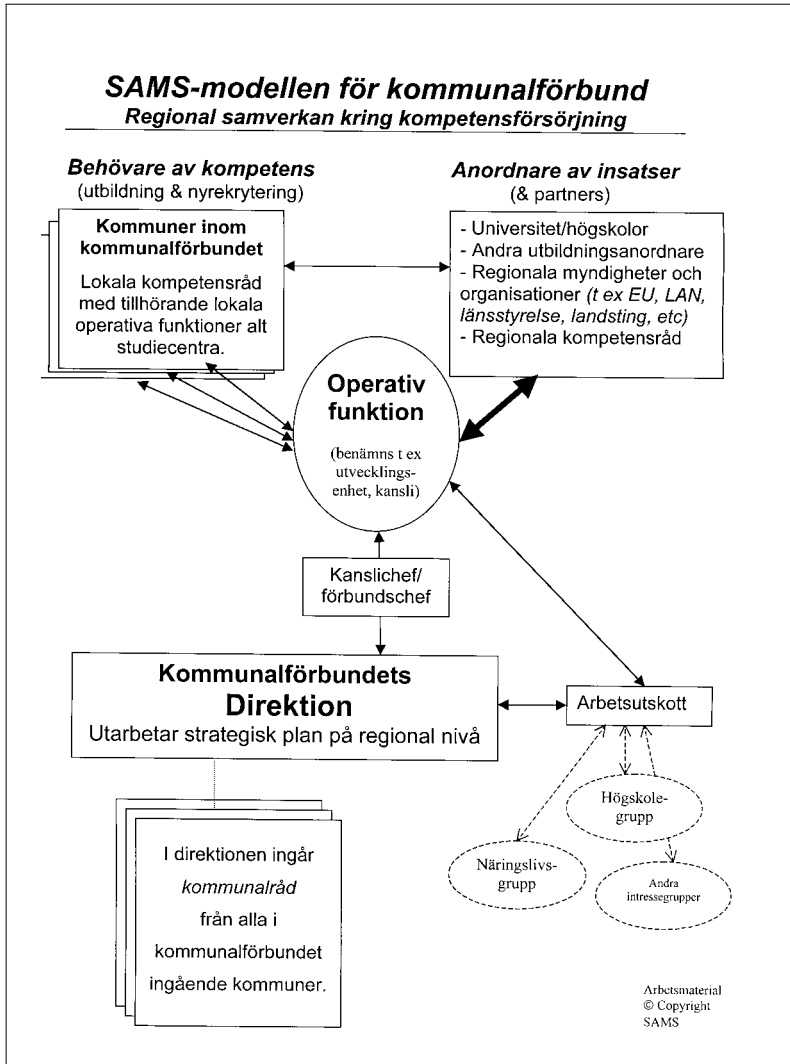
*Gemensamma slutsatser**för Lapplands kommunalförbund och Akademi Norr:*

- Gleshet och avstånd leder till behov av att öka utbildningens tillgänglighet och vidareutveckla distans- och decentraliserad utbildning.
- Utflyttning och demografisk obalans leder till behov av åtgärder som stimulerar inflyttning och särskilda insatser riktade mot unga kvinnor och män.
- De tveksamma attityder som råder hos många till högre utbildning leder till behov av insatser som lockar fram förändringsvilja och nyfikenhet till ett livslångt lärande för alla.
- En dominerande offentlig sektor leder till behov av insatser som utvecklar entreprenörsanda och integrerar företagande i den högre utbildningen.
- Den näringslivsstruktur som råder leder till behov av innovativa utbildningssatsningar.

Några aktuella frågeställningar och prioriteringar som kommunalförbunden har att ta ställning till framöver är bland annat följande.

- Resursprioriteringar (högre utbildning i relation till andra tillväxtskapande åtgärder)
- Hur stort är det inhemska rekryteringsunderlaget?
- Behov av utbildningar för grundläggande service (t ex vårdyrken, lärare, socionomer)?
- Behov av utbildningar för innovativ tillväxt? Vad är det?
- Utbildningar för framtidens arbetsmarknad? Vad innebär det?
- Utbildningar för en lokal kontra internationell marknad?
- Vilka utbildningar attraherar ungdomar?
- Vilka utbildningar attraherar inflyttare?

På nästa sida illustreras SAMS-modellen för kommunalförbund i bild.

SAMS-modellen för kommunalförbund.

Universitetsnivå³⁶

Universitet och högskolor har i allt större utsträckning uppmärksammas som resurser för utveckling. Utbildning och kompetensutveckling lyfts fram som nödvändiga för ökad tillväxt.

De tre pilotuniversitetet har antagit utmaningen från lokala och regionala aktörer om att utveckla sin förmåga att tillgodose behov av kompetensspridning för lokal och regional utveckling.

Bakgrund

Högskolan har blivit en viktig samarbetspartner till kommuner, regionala organ och organisationer i arbetet med t ex det samlade programdokumentet (SPD) för mål 1 norra Norrland där insatser för kompetensutveckling och sysselsättning ges mycket hög prioritet.

Samverkan har också skett i arbetet med de regionala tillväxtavtalen, i de länsvisa partnerskapen och i de regionala kompetensråden.

Denna ökade efterfrågan på utbildning och kompetensutveckling samt tankarna om det livslånga lärandet ställer naturligtvis nya krav på samverkan, organisation och utbildningsformer.

Utbildningar har redan kommit till stånd alternativt planeras på grund av den ökade medvetenheten om utbildningens betydelse för utveckling och tillväxt. Det har skett genom bl a riktade strategiska fleråriga program med stora inslag av distansöverbyggande teknik³⁷ samt genom ett relativt stort utbud av distanskurser som riktats till kommuner.

Pilotuniversitetens arbets sätt

Nuläget vid de tre pilotuniversitetet är i många avseenden rätt lika vad gäller organisation för arbete med strategiska utbildningsinsatser och med distansutbildning. Men det finns förstås också olikheter.

Vid Umeå universitet har UnivEx uppdraget att utgöra huvudingång för dialog med det omgivande samhället och för beredning och samordning när det gäller

³⁶ Källa: Rapport från respektive pilot Luleå tekniska universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet (finns på www.sams.distum.se)

³⁷ T ex Miljöingenjör (Kiruna), Vattenkraftingenjör (Jokkmokk), Ballastingenjör (Storuman), Prospekteringsingenjör (Malå), Medicinsk teknik (Gällivare), Kris- och konflikthantering (Sollefteå), Elektronik- och dataingenjör (Sorsole, Pajala), Sjuksköterskeutbildning med IT-inriktning (Lycksele), GIS-ingenjör (Lycksele)

distansutbildning och riktad utbildning i övrigt. I Karlstad så utgör grundutbildningsnämnden för livslångt lärande ingången. I Luleå så finns en motsvarande funktion vid den centrala förvaltningen.

Variationer finns alltså vad gäller graden av övergripande samordning och i vilken utsträckning det finns något tydligt organisatoriskt nav.

Vad gäller stöd och support så har vid Umeå universitet i första hand CUT (Centrum för utbildningsteknik) det ansvaret. I Karlstad och Luleå finns inte motsvarande enhet men däremot finns motsvarande funktioner fast mer decentraliserad till institutionsnivån. På lite olika sätt arbetar man alltså med att utveckla distribution, pedagogik och metodik.

Behovet av att stödja/informera distansstuderande och andra studerande som finns utanför ordinarie campus har uppmärksammats vid de olika universiteten. Varje terminsstart så har t ex Karlstads universitet öppet hus för distansstudenter där man informerar om distansteknik, studerandeservice, studentkåren, biblioteket m m.

När det gäller samverkan mellan universitet och med olika nätverk så är situationen liknande vid de olika piloterna. Alla ingår i något distanskonsortium och alla samverkar inom olika andra nätverk med kommuner, andra universitet och högskolor. Karlstads universitet ingår i Västsvenska distanskonsortiet, Umeå universitet i Distanskonsortiet och Luleå tekniska universitet i Svenska distanshögskolan.

³⁸ **Framtidsmodell**

Tack vare SAMS-projektet så har pilotuniversiteten fått möjlighet att ta nya steg för att utveckla sina modeller för arbetet med utbildning som baseras på dialog mellan externa intressenter och högskolan. Modellerna innehåller inslag för att utveckla dialog, beredning, samordning, externt och internt samspel, distribution, genomförande och studerandeservice. SAMS-projektet har särskilt medverkat till att strategisk utveckling uppmärksammats.

Erfarenheter för framtiden om hur samspelet fungerar och kan förbättras har också gjorts i samband med att SAMS-utbudet av distanskurser togs fram, utvecklades, marknadsfördes och genomfördes.

Universiteten berör i sina framtidsmodeller på lite olika sätt men med liknande utgångspunkter vad man avser att utveckla med utgångspunkt från det rådande nuläget vid respektive universitet.

³⁸ Se bilaga 4 Samordningsfunktion vid universitet. Denna bild användes för att stimulera diskussionen.

Ingång

Samtliga piloter vill ytterligare tydliggöra ingången och utveckla dialogen med de externa intressenterna.

Beredning och samordning

I Luleå så arbetar en utredning med att ta fram förslag till hur en fungerande organisation ska se ut för att främja det nätbaserade lärandet. I utredningen anger man möjligheten att skapa ett resurscentrum. De som arbetar här ska bl a ha ansvar för organisatoriska frågor. I Umeå respektive Karlstad så har UnivEx respektive grundutbildningsnämnden för livslångt lärande uppdraget att bereda och samordna.

Gemensamt för alla är att de vill ytterligare utveckla berednings- och samordningsarbetet inklusive det interna samspelet.

Strategisk utveckling

Inom SAMS-projektet så har diskussionerna lett fram till en allt större medvetenhet om att all utbildning för regionen bör ses i ett sammanhang, som en form av kommunicerande kärn. Det gäller utbildning som kan kategoriseras på olika sätt (riktad utbildning, decentraliserad utbildning, distansutbildning etc) men som har samma syfte och som dessutom allt mer närmar sig varandra vad gäller nyttjande av modern teknik etc (flexibel utbildning).

Detta kräver att universiteten diskuterar strategier för utbud och fattar strategiska beslut.

I den strategiska utvecklingen vid respektive universitet så ingår förstås inte enbart frågor som rör själva utbudet utan också frågor som rör IKT-utvecklingen rent generellt. Karlstads universitet skriver t ex

”Den snabba kommunikationsutvecklingen möjliggör en utveckling mot det flexibla universitetet där det inte längre är självklart att studenter får sin utbildning vare sig på eller från campus i Karlstad”.

Luleå universitet skriver t ex i sin plan för 2006 ”Det virtuella campus är en självklar del av universitetet. Infrastruktur, innehåll och arbetssätt inom det virtuella campus är utvecklade och etablerade – det innebär att forskning och utbildning är ortsberoende och inga ytterligare fysiska campusorter kommer att etableras”.

Frågan om IKT-utveckling har dessutom aktualiserats ytterligare med anledning av den process som nyligen inletts angående ett nationellt nätuniversitet.

Stöd och support till lärare

Vid Umeå universitet så fortsätter det arbete som i första hand Centrum för utvecklingsteknik (CUT) har ansvar för när det gäller stöd och support.

För att öka användningen av distansteknik och för att implementera har det s k IT-rådet vid Karlstads universitet föreslagit att universitetet ska ha ett särskilt distansutbildningscenter där teknisk och pedagogisk personal dels tar del i utvecklingen, dels svarar för utbildning både i teknik och pedagogik.

Grundutbildningsnämnden för livslångt lärande i Karlstad har skapat en informell arena "Portalgruppen" vars syfte är att vara en mötesplats där man informerar och diskuterar teknik och pedagogik och ger impulser till utveckling för att motvara regionens behov av utbildning. I denna grupp försöker man samla personer som har idéer om distansteknikens möjligheter.

En utredning vid Luleå tekniska universitet har tagit fram ett förslag till hur en fungerande organisation ska se ut för att främja det nätbaserade lärandet. Utredningen föreslår att det skapas ett resurscentrum. De som arbetar här ska bli ansvar för organisatoriska frågor, utbildning och kompetenshöjning av personal samt vara teknisk resursorganisation avseende nätbaserat lärande. Resurscentrat ska ligga under CDL, Centrum för distansöverbyggande lärande som bedriver världsledande forskning och produktutveckling.

Studerandeservice

Vid pilotuniversiteten så har initiativ tagits för att utveckla och samordna servicen till studerande vid studiecentra (studentkår, studievägledning, bibliotek etc). Vid Karlstads universitet så har man t ex öppet hus för distansstudenter där man informerar om distansteknik, studerandeservice, studentkåren, biblioteket m m.

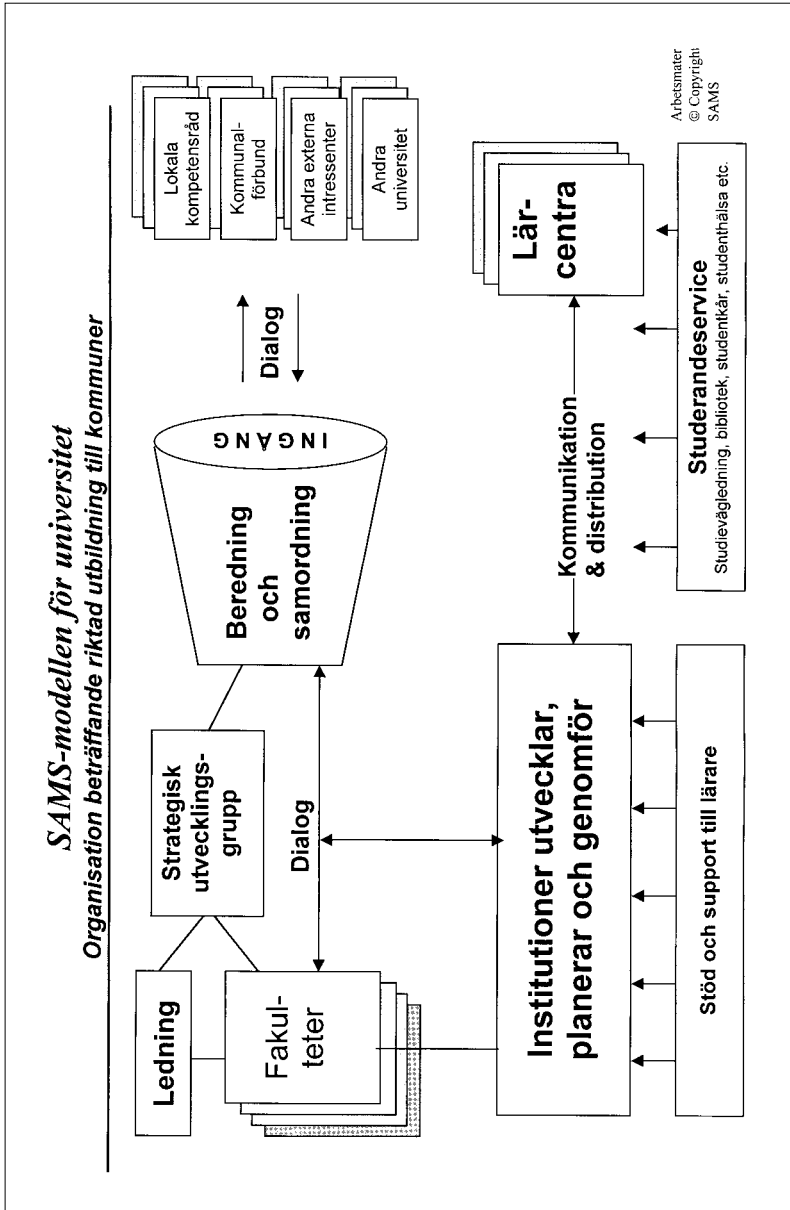
I sammanhanget kan nämnas det av Distum initierade projektet³⁹ för utveckling av biblioteksservicen för distansstuderande. Här har man blivit utvecklat en webbaserad distansguide.

Samverkan inom konsortier och med nätverk

Samtliga pilotuniversitet ingår i olika konsortier och nätverk. Denna utveckling kommer att fortsätta kanske inom ramen för det nationella nätuniversitetet och/eller inom andra konsortier/nätverk som varierar i sammansättning beroende på syftet.

På nästa sida illustreras SAMS-modellen för universitet i bild.

³⁹ Se projektet BILL på www.distum.se

SAMS-modellen för universitetet.

SAMS distanskursutbud⁴⁰

280 utbildningsplatser kopplades till SAMS-projektet och resulterade i ett utbud på närmare 40 distanskurser av varierande omfattning under främst studieåret 2000/2001.

Bakgrund

Piloterna har sedan slutet av 70-talet/början av 80-talet stor erfarenhet av distansutbildning och har erbjudit både kortare kurser och längre utbildningar. Formerna för genomförandet har varierat beroende på t ex ekonomiska förutsättningar, högskolans kapacitet och engagemang. I allt större omfattning har utbudet under 90-talet kommit att baseras på de behov som kommunerna uttryckt, ofta via lärcentra. Piloterna har fört dialogen med kommunerna på lite olika sätt.

Tack vare SAMS så har nya former för dialog, behovsanpassning och genomförande kunnat prövas och nyttiga erfarenheter angående samspelet kunnat göras.

Framtagning av kursutbud

Startpunkt för framtagningen av kursutbudet var det seminarium som sommaren 1999 hölls i Storuman. Där diskuterades hur aktörerna (universitet, kommuner och regionala myndigheter) ville att utbildningsplatserna skulle hanteras. I samband med detta seminarium fattades också beslut om att ansöka om EU-medel från Mål 6 för att förstärka projektet så att särskilda utvecklings- och marknadsföringsåtgärder skulle kunna genomföras.

Seminarier beslutade att särskilda kriterier för kommuner och universitet/högskolor skulle tas fram. Dessa kriterier var:

⁴⁰ Källa: Rapport om kursutbudet (finns på www.sams.distum.se)

a) Gemensamma kriterier för kommuner och universitet/högskolor

- Förnyelse och anpassning av kursutbudet
- Innovativa utbildningsformer som gör det möjligt att kombinera studier med arbete, utföra parallella utvecklingsarbeten i de studerandes egna organisationer etc
- Utveckla användningen av modern distansteknik
- God studerandeservice genom handledning och vägledning, löpande information på kursshemsida på www etc
- Locka nya grupper till högskoleutbildning genom bl a förändring av attityder och en bredare marknadsföring av utbildningar

b) Kriterier för kommunerna

- Samverkan inom kommunerna vid framtagande av utbildningsbehov samt vid genomförandet av utbildning
- Samverkan mellan flera kommuner vid framtagandet av utbildningsbehov samt vid genomförande av utbildning
- Strategiskt motiverad utbildning dvs anpassad till långsiktiga kompetensbehov hos näringsliv och offentliga organ för lokal och regional utveckling

c) Kriterier för universitet/högskolor

- Samverkan inom universitet och högskolor t ex samarbete mellan flera olika institutioner och enheter
- Samverkan mellan flera universitet och högskolor

Projektet förde därefter en dialog med kommunerna inom stödområde 1 om utbildningsbehoven. Dialogen fördes huvudsakligen med kommunalråd, kommunchefer och kommunernas kontaktpersoner för högskolefrågor. Kommunerna medverkade till att en dialog också fördes med näringslivet, skolan m fl intressenter. Dialog fördes även med universitet och högskolor som kom med förslag till nya kurser som sedan förankrades med kommuner.

Under september 1999 sammanställdes kommunernas önskemål och en intensiv dialog fördes med i första hand pilotuniversiteten men även med andra universitet och högskolor. 70 förslag till kurser motsvarande 350 utbildningsplatser blev resultatet. Ledningsgruppen prioriterade därefter och beslutade att 40 av kurserna skulle erbjudas. Ytterligare några kurser har tillkommit under studieåret 00/01.

Utvecklingsarbetet kunde förstärkas tack vare EU-medlen och tog fart när ledningsgruppen fattat sitt beslut om kursutbud. I utvecklingsarbetet har ingått att ta

fram lämplig kursdesign med tanke på innehåll och målgrupp. Detta gjordes ofta med stöd av särskilda resurspersoner eller enheter vid respektive universitet/högskola och i samspel med berörda kommuner.

Marknadsföringsplanen för utbudet innehöll tre huvudområden; gemensamma insatser, lokala insatser och utvärdering av insatserna. Bland de gemensamma insatserna kan nämnas annonsering i tidningar, TV-reklam, särskild SAMS-katalog, affischer, SAMS-hemsida hos Distum. Bland de lokala insatserna kan nämnas riktade utskick, lokala informationsblad och annonsering av enskilda kurser.

Fakta om kursutbudet ⁴¹

Inom SAMS erbjöds totalt 49 kurser under studieåret 2000/2001. Närmare 3.000 sökte kurserna under studieåret. Drygt 1.100 av dessa antogs. Femton av kurserna inställdes på grund av för få sökande eller på grund av lärarbrist. Kurserna genomfördes av sex olika kursgivare⁴². I övrigt hänvisar vi vad gäller fakta till kommentarerna nedan och till bilaga 5 a och 5 b.

Erfarenheter av kursutbudet

Tack vare SAMS-projektet har värdefulla erfarenheter kunnat göras som kan bli vägledande för hur arbetet med att i samspel ta fram, utveckla, marknadsföra och genomföra distansutbildning kan förbättras.

Två enkäter⁴³ riktade till kommuner och institutioner har genomförts och en rörande marknadsföringen har riktats till de som sökte höstterminens kurser. Dessutom har synpunkter fångats upp via personliga samtal med andra intressenter.

Allmän inställning till SAMS-projektet

Samtliga kommuner och institutioner som besvarade den första enkäten uttryckte en positiv inställning till projektet. Detta trots att utbudet togs fram med mycket pressat tidsperspektiv.

Bakgrunden till detta kan ur institutionsperspektivet troligen vara särskilt den förmånliga tilldelningsmodellen med enbart HST och tillgången till särskilda

⁴¹ Se bilaga 5 a och 5 b

⁴² Mithögskolan, Luleå tekniska universitet, Umeå universitet, SLU, Karlstads universitet och Linköpings universitet

⁴³ Se delrapport om utbudet på www.sams.distum.se

utvecklingsmedel. Ur kommunperspektivet har säkert tillgången till ett större kursutbud baserat på kommunernas strategiska behov haft stor betydelse liksom tillgången till medel för extra marknadsföringsinsatser.

Samspel

Beträffande processen fram till ansökningsdatum så var de kommentarer som lämnades om erfarenheter av samspel överlag positiva. Det gällde då samspelet mellan institutioner/kommuner och projektledningen för SAMS, samspelet mellan universitet och kommuner och inom universitet respektive kommuner/kommunalförbund.

Alla som svarade kommenterade inte varje fråga vilket möjligen kan tolkas så att man inte hade haft några erfarenheter av samspel eller att man tyckte att det hade fungerat rätt bra.

I enkät nr 2 berördes processen från ansökningsdatum fram till registrering. Här hade betydligt fler kommenterat de allmänna frågorna om samspel vilket kan bero på arten av frågor som då var aktuella (sökbild, beslut om samlingsorter etc).

Kommunerna uttryckte sig i allmänhet positivt om samspelet inom kommunen/kommunalförbundet. När det gäller samspelet med institutionerna så sade kommuner som uttryckte en mening att det ibland varit problem med kontakterna. Det var t ex ibland svårt att komma i kontakt med kursledaren och att få uppgifter om deltagare, schema etc.

De institutioner som uttryckte en mening om samspelet med kommunerna/lokala studiecentra uttryckte sig främst positivt. Här var det tydligen så att de institutioner som sökt kontakt fick kontakt och bemöttes positivt.

Sammanfattningsvis är det alltså troligen så att det är lättare för en institution att få kontakt med kommunen/lärcentrat än vice versa. Detta har säkerligen sin naturliga förklaring i att vid lärcentrat finns personal som har som huvuduppgift att arbeta med ”kommunens” kurser. Vid institutionerna finns inte samma möjlighet att koncentrera sig specifikt på kurserna ”off campus” vilket kan förklara att en kursledare kan vara svår att nå. Tydligt är att rutiner bör utvecklas så att institutionerna bättre kan svara upp emot de krav som kommunerna ställer. Av enkäten framgick dock att det fanns en hel del goda exempel på att dialogen fungerade bra båda vägarna.

De särskilda kriterierna

Institutionerna uttryckte sig i högre grad än kommunerna positivt om kriterierna.

Kanske kan det bero på att institutionerna i första hand kopplat sina synpunkter till de särskilda medel som fanns för att utveckla distanstekniken. Kommunerna har

möjligen i viss mån varit ovana vid att arbeta med strategiska kriterier och inte heller kunnat göra samma direkta ekonomiska koppling.

Det är säkerligen så att detta med att utgå från kriterier har kommit för att stanna. På så sätt kan dialogen utvecklas ytterligare. Kriterier av strategisk karaktär är också helt nödvändiga för att ta fram riktade utbildningar som baseras på kommunernas/kommunalförbundens egna strategiska behov.

Marknadsföring

Kommuner som uttryckte någon mening angående marknadsföringen har i allmänhet uttryckt sig positivt om hur marknadsföringen sköts. Men man har också uttryckt att beslutet om medel för lokal marknadsföring kunde ha kommit tidigare och att mer kunde ha gjorts lokalt.

Institutioner som framfört åsikter har i större utsträckning uttryckt förslag till förändringar t ex att medlen för marknadsföring borde ha kunnat användas mer fritt av kommunerna och att tidigare information borde ha kunnat gå till nyckelgrupper i vissa kurser. Slutsatsen är alltså att den målgruppsinriktade informationen för distanskurser bör kunna förbättras.

Enkäten till de sökande visade tydligt att den ordinarie kurskatalogen liksom den separata SAMS-katalogen haft stor betydelse. Annonser i dagspress hade också lockat många till att söka kurser. Förvånande var att webben hade rätt liten betydelse liksom TV-reklamen. Enkätsvaren kan dock tolkas så att t ex webben i framtiden bör få större betydelse eftersom många av de studerande uttryckte att de tror på denna form. De tror även på lokala annonsblad även om förhållandevis få hämtat sin information om SAMS-kurserna i sådana blad.

Inom universitet och högskolor framfördes viss kritik mot att ha en särskild katalog. Bl a studievägledningen ser i allmänhet helst att allt utbud finns samlat på ett ställe. Kritiken var dock inte så påtaglig troligen på grund av att SAMS var ett tillfälligt projekt och på grund av möjligheten att hänvisa till den särskilda SAMS-hemsidan.

Klart är att marknadsföringen fick en extra skjuts framåt tack vare de särskilda resurser som fanns tillgängliga för särskilda insatser både centralt från projektledningen och lokalt.

Ersättningsmodell

I projektet tillämpades en modell med tilldelning av medel till kursgivarna som enbart utgick från antal registrerade (HST). Tilldelningen gjordes på tre nivåer; 35 kkr, 45 kkr och 55 kkr.

Från fakultets- och institutionshåll uttrycktes stor uppskattning över att, tack vare SAMS, kunna pröva denna princip. Tilldelningsprincipen bidrog säkerligen starkt till att intresset för att ge kurser blev stort trots den snäva tidsramen. Ibland uppstod dock diskussioner om vilken ersättningsnivå som skulle tillämpas.

Prestationsgrad⁴⁴

Prestationsgraden i SAMS-kurserna var enligt nu gällande uppgifter förhållandevis låg. Vissa kurser har dock ännu inte avrapporterats och någon kurs är ännu ej slutförd. Prestationsgraden kommer att undersökas närmare i en avslutande uppföljning.

Planeringscykel

Rent generellt kan man säga att kursutbudet egentligen kom för tidigt i relation till projektets huvudsyfte att utveckla modeller för samspel. Kursutbudsarbetet fick dras igång utan att några nya modeller hade kunnat tas fram. Modellarbetet kunde i praktiken inledas med tyngd först när kursutbudet var klart.

Fakulteterna uttryckte att det blir problem med den övergripande planeringen när ett nytt kursutbud plötsligt ska ”uppstå” samtidigt som den ordinarie processen för övrigt utbud redan påbörjats. Projektets positiva beståndsdelar gjorde dock att detta inte i någon större grad skapade problem. Det kan också vara så att tack vare den här ”plötsligheten” så har värdefulla erfarenheter gjort som i framtiden kan underlätta en flexiblere ordning.

Kommuner har t ex uttryckt att det vore värdefullt om avståndet mellan behov och genomförande kunde göras betydligt kortare. Deras erfarenhet är att om det dröjer t ex 2-3 år innan en kurs eller utbildning kan genomföras så kan förutsättningarna ha ändrats avsevärt vilket försvårar rekryteringen. Å andra sidan kan det ibland vara nödvändigt med lång framförhållning så att de tilltänkta studerande kan genomgå behörighetsgivande utbildning inom t ex komvux eller Kunskapslyft.

De studieadministrativa enheterna (antagningsenheterna) ställde upp på ett positivt sätt trots att SAMS-utbudet kom rätt plötsligt. De ser naturligtvis helst att det är större framförhållning så att man kan planera för extrainsatser i god tid.

⁴⁴ Se bilaga 5 a och 5 b

EU-medel

Både kommuner och institutioner var mycket positiva till möjligheten att få resurser till förstärkning av utvecklingsinsatser och marknadsföring. Redovisningsbyråkratin kring EU-medel väckte dock viss irritation.

Utveckling av distansteknik

Institutionerna nyttjade resurspersoner eller särskilda enheter vid respektive universitet eller högskola för att utveckla distanstekniken. Denna form av stöd är något som krävs för att utveckling ska kunna ske. SAMS-projektet medförde att fler institutioner utvecklade sina distanstekniska färdigheter.

De vanligaste formerna av distansteknik som nyttjades var telebildkonferens och Internet (www och e-mail). Dessutom använde man sig rätt mycket av konferenssystemet First Class. Andra former var Learning Space och Netmeeting.

Sökande, antagna, registrerade

Information om sökande och antagna är en service som ofta efterfrågats. Inom SAMS-projektet gjordes insatser för att förbättra den typen av service som inte bara efterfrågas av kommuner/lärcentra utan också i viss mån av institutioner.

Den här servicen uppfattades mycket positivt särskilt av kommunerna men också i hög grad av institutionerna.

Service är mycket viktig för att kommunerna snabbt ska få en bild av läget för att eventuellt skärpa marknadsföringen. Institutionerna kan på egen hand skaffa sig uppgifterna. Inom SAMS fanns goda exempel på att institutioner gick ut med information till de sökande för att medverka till att de skulle tacka ja till kursen om de i ett senare skede blev antagna.

När det gäller antagningen så berördes inte kommunerna i någon större utsträckning. Institutionerna berördes däremot. De uttryckte sina erfarenheter jämnt över hela skalan från mycket bra till mycket dåligt. Till en viss del förefaller det vara så att vissa enskilda kursledare/lärare inte alltid är så insatta i hur antagningssystemet fungerar.

Bortfall

Många olika alternativa svar angavs som förklaring av kommuner och institutioner till att det ibland blev ett rätt stort bortfall från antagning till registrering. Detta var några skäl som angavs:

- Ändring i arbetsförhållanden
- Familjeskäl
- Annan samlingsort än den förväntade

- Kommunikationssvårigheter (lång och krånglig resväg till samlingsorten)
- Uppläggningsen ej den väntade
- Arbetsgivarens inställning
- Tröskeln att läsa för hög
- Sökt flera kurser/utbildningar
- Osäkerhet om kursvalet
- Ointresserade sökte efter påtryckning från kommuner
- För bred målgrupp

För att minska risken för bortfall föreslogs t ex att fler behöriga borde tas in, att närmare samarbete borde komma till stånd mellan kommun och institution, att användningen av modern teknik måste öka.

Siffrorna över antalet registrerade var totalt sett bra i SAMS-kurserna⁴⁵.

Ibland t o m mycket bra. Men det fanns också undantag.

SAMS-kurserna hade väldigt många sökande. En förklaring är förstås att det finns ett stort sug efter distanskurser men siffrorna kan nog till viss del förklaras med ”luft” eftersom rätt många sökande var vanliga campusstudenter. Studenter som fick information om kurserna i den vanliga utbildningskatalogen och mer eller mindre förutsatte att det skulle bli samling på den egna campusorten⁴⁶.

De sökande hade en mycket stor geografisk spridning. I rätt få fall fanns det många sökande från en kommun inklusive närliggande kommuner. Kopplingen mellan det av kommunen/ kommunalförbundet angivna strategiska behovet och studentens individuella behov kan alltså inte annat än undantagsvis göras utifrån söksiffrorna.

Det är troligt att det för att kommunens strategiska behov ska visa sig i individernas sökbild krävs en långsiktig marknadsföring/politisk vilja som tydliggör möjligheterna för individerna med att ”anpassa sig” till kommunens strategi.

Samlingsorter

I SAMS-katalogen angavs preliminära samlingsorter samt att orter skulle beslutas beroende på sökbild. Ett starkt skäl var att samlingsortens betydelse skulle tonas ner eftersom större delen av respektive kurs skulle genomföras på den egna hemorten. Denna modell väckte varierande gensvar. Här fanns ytterligheterna väl representerade. Både de som tyckte att det var helt rätt och de som tyckte att det var helt fel.

⁴⁵ Se bilaga 5 a och 5 b

⁴⁶ Ledningsgruppen för SAMS beslutade att alla samlingar skulle ske utanför campus.

De som uttryckte sig positivt delar grundsynen i konceptet och menade att man genom denna modell får sökande från en större geografisk region. De som uttryckte sig negativt menade att den presumtive studeranden måste få veta var samlingsorten är. Annars blir det svårt att bedöma den individuella möjligheten att delta.

I praktiken var det också så att de kommuner som inte var angivna ens som preliminära samlingsorter inte ansåg sig ha något större incitament att marknadsföra sådana kurser. Kommunerna är nog generellt mycket måna om att just deras kommun helst ska vara samlingsort. Kanske kan denna syn förändras inom ramen för kommunalförbundens prioriteringsarbete?

Institutionerna åsikter varierade över hela skalan. En del tyckte att modellen var bra. Någon tyckte att det var idiotiskt.

Genom att samlingsorterna inte var bestämda i förväg och inte hade egna separata koder så uppstod vissa administrativa problem i samband med antagningsprocessen. Innan den körde igång var det nödvändigt att på kort tid fatta definitiva beslut om samlingsorter så att orterna kunde anges på antagningsbevisen.

Begreppet samlingsort är dessutom vagt. Det kan både tolkas som en ort där man har fysisk samling och lärarledd undervisning på plats eller via telebild och som en ort där man samlas för bedriva studier i lokal studiegrupp.

I en del fall uttryckte individer missnöje över att ena gången ha samlingsort på en ort i inlandet och andra gången på en annan inlandsort långt därifrån. Man menade i de fallen att det ur individuell synpunkt hade varit bättre med samling i t ex Umeå eller Luleå eftersom kommunikationerna är bättre och eftersom det är lättare att ordna boende m m.

För att undvika problematik kring kursorter/samlingsorter så krävs det att man tänker till. Kanske kan ett alternativ vara att dels ange redan beslutade kursorter med egna koder och dels i kursbeskrivningen ange orter där det eventuellt kan skapas lokala studiegrupper förutsatt att tillräckligt många registrerar sig.

Studeringe⁴⁷

CERUM har i sin utvärdering tagit fram uppgifter som bygger på en enkät som riktades till de studerande i SAMS-kurser ht-00. Här anger vi några av dessa uppgifter.

Tillgänglighet

En tredjedel av de studerande skulle inte ha börjat studera om inte SAMS-utbudet hade funnits, vilket tyder på att kurserna attraherar en stor grupp på grund av kursernas tillgänglighet.

Åldersfördelning

Man har jämfört åldersfördelningen i SAMS-kurserna med den i vanlig utbildning på campus och i reguljär distansutbildning och funnit att i vanlig utbildning på campus så är studenterna betydligt yngre (51 % under 25 år) än i reguljära distanskurser och SAMS. Ser man till åldersgruppen över 34 år så är den 9 % i vanlig campusutbildning, 40 % i reguljär distansutbildning och 57 % inom SAMS. Slutsatsen är att SAMS attraherar något äldre studerande.

Könsfördelning

I vanlig utbildning på campus så var (2000) drygt 58 % kvinnor. Bland SAMS-studenterna så utgjorde kvinnorna närmare 69 %. I det reguljära distanskursutbudet (2000) var andelen kvinnor ändå högre (73,2 %). Andelen män var alltså något högre i SAMS-kurserna än i det reguljära distanskursutbudet.

Utbildning och sysselsättning

36 % har läst på gymnasiet och 62 % har någon gång läst på universitet och högskola. Sammantaget hade 83 % någon form av förvärvsarbete varav 60 % kombinerade studierna med heltidsarbete.

Samlingsortens lokalisering

Närmare 70 % av kvinnorna angav att de påverkades av samlingsortens lokalisering och 54 % av männen.

Modern distansteknik

Närmare 72 % av de som besvarat frågor om detta angav att det fungerat bra. De metoder som de hade kommit i kontakt med var främst First Class, Internet och videokonferens.

⁴⁷ Källa: Utvärdering från CERUM. Finns på www.sams.distum.se. Uppgifterna baseras på en enkät till 586 studenter ht -00 som besvarades av 233 studenter.

Associerade projekt⁴⁸

Projekten 'Distansvägledning' vid Högskolan i Gävle och 'Kvalitetssäkring av samarbetet utbildare-studiecenter' vid Högskolan i Jönköping respektive Lunds universitet blev associerade till SAMS. Dessa projekt fungerade till största delen fristående, men har finansierats genom SAMS och samordnades genom SAMS:s projektledare.

Distansvägledning: Arbetslivsaktiviteter för distansstudenter

Vid Arbetslivscenter (ALC) vid Högskolan i Gävle bedrivs yrkes- och karriärvägledning för högskolans studenter. Yrkes- och karriärvägledning syftar till att ge studenten redskap att finna enklare vägar mellan studier och yrkesliv.

Syftet med delprojektet inom SAMS var:

Att skapa förutsättningar för att kunna erbjuda distansstudenter samma möjligheter till arbetsmarknads- och karriärvägledning som erbjuds campusstudenterna vid Högskolan i Gävle

I arbetet inom projektet utgick man från tre mål som alla har uppnåtts

- Att fastställa vilka behov som distansstudenter har
- Att ta reda på vilka resurser, metoder och tekniker som krävs för att kunna erbjuda distansstudenterna vägledning
- Att bygga upp samt genomföra vägledning för distansstudenter

I projektet har samverkan skett med lärcentra i Gästrikland och norra Uppland.

⁴⁸ Se rapporter på www.sams.distum.se

Olika aktiviteter för distansstuderande har prövats och man har funnit att de distansstuderande har behov av följande:

- karriärgrupper
- individuell karriärvägledning
- seminarier
- studentstöd
- mentorskap
- exjobbförmedling
- studiebesök

Kvalitetssäkring

Två delprojekt genomfördes. Ett av de fyra högskolorna i Jönköping och ett av Lunds universitet.

Metodbok för samarbete mellan lärcentra-högskola när det gäller högskolekurser på distans

Projektet har genomförts i samverkan mellan de fyra högskolorna i Jönköping⁴⁹ och kommunala lärcentra i Jönköpings län⁵⁰.

En metodbok har tagits fram inom projektet med syftet

Att kvalitetssäkra samarbetet mellan lärcentra och högskolorna i Jönköping när det gäller kurser i distansform genom att arbeta fram, skriva ned och komma överens om en fungerande samarbetsmodell

I metodboken har man i kapitlet *Lärcentras roll och funktion*

- angett vilken teknisk utrustning som bör finnas
- angett vilken service ett lärcenter bör erbjuda
- definierat kontaktpersonens roll
- definierat ämneshandledarens roll
- definierat den kommunala utbildningssamordnarens roll
- definierat den regionala utbildningssamordnarens roll
- specificerat viktiga utvecklingsområden för lärcentra

⁴⁹ Ingenjörshögskolan, Internationella handelshögskolan, Högskolan för lärarutbildning och kommunikation samt Hälsö högskolan

⁵⁰ Vetlanda, Tranås, Nässjö, Sävsjö, Aneby, Eksjö, Gnosjö, Gislaved, Värnamo och Vaggeryd

I kapitlet *Högskolans roll och funktion* har man

- beskrivit högskolans allmänna roll vid planering av distanskurser
- beskrivit rollen för lärare respektive samordnare i de olika faserna vid planering av distanskurser

I metodboken finns dessutom bl a följande inslag

- högskolebibliotekets roll
- utvecklingsområden för högskolan
- förslag till beskrivning av lärcentra
- förslag till beskrivning av distanskurs

Kvalitetssäkring av utbildning vid lokala studiecentra

Projektet har genomförts av Lunds universitet i samverkan med lokala studiecentra⁵¹ och har haft målet att granska och kvalitetssäkra utbildning.

I rapporten redovisas resultat från en undersökning som omfattar studerande i sex distanskurser⁵² samt möten och diskussioner med ansvariga för lokala studiecentra.

I rapporten redovisas olika fakta om de studerande⁵³. Bland resultaten kan nämnas att genomströmningen i de aktuella kurserna var mycket låg. Orsakerna till detta har diskuterats med ansvariga vid lokala studiecentra. Då framkom att det inte är önskvärt att rikta helt internetbaserade kurser (Online) till lokala studiecentra.

Därför har Lunds universitet beslutat att de kurser som riktas till lokala studiecentra ska innehålla ett antal undervisningstillfällen vid respektive studiecenter och i övrigt distribueras via Internet.

⁵¹ Ängelholm, Ystad, Landskrona och Eslöv

⁵² Studerandenkäten riktades till 281 registrerade studenter och fick 73 svar

⁵³ Kön, ålder, bostadsort, studieerfarenhet, sysselsättning, datorvana, studiemotiv, studietid mm

Slutord

Tack vare SAMS har dialogen om kompetensförsörjning i ett lokalt och regionalt perspektiv intensifierats på många olika håll. Hur ska en enskild kommun eller region arbeta för att tillgodose behoven av kompetens för tillväxt och regional utveckling? SAMS har utvecklat dialogen om hur samspelet mellan universitet, näringsliv och kommuner kan organiseras och implementeras samt hur utbildningsinsatser av strategisk karaktär kan tas fram, utvecklas och genomföras.

När vi fortsättningsvis skriver 'utbildning' syftar vi på kompetensspridning i en vidare bemärkelse. Insatserna kan förutom kortare och längre riktade utbildningar också handla om att företag och organisationer tillförs ny kompetens genom samverkan och nätverk med forskare och studenter, examensarbeten, praktikplatser, ”prova-på”-jobb, seminarier.

Vi vill särskilt peka på följande viktiga erfarenheter och slutsatser⁵⁴:

- Inom SAMS har dialogen om utbildningens betydelse för ökad tillväxt och utveckling varit intensiv. Den utveckling som innebär att utbildning numera fått allt större uppmärksamhet i diskussionerna även inom regionalpolitik och näringspolitik har förstärkts av SAMS. Det är likaså det perspektivet som förklarar varför det skedde en glidning inom projektets huvuddel (utveckling av modeller) från i första hand distansutbildning till kompetensförsörjning mer generellt.
- SAMS har visat att det råder stor enighet om att det krävs ökad samordning och en mer utvecklad strategisk planering för att effektivt nyttja tillgängliga resurser.
- Pilotkommunerna har beslutat att inrätta forum för strategisk planering av kompetensförsörjning, där både behövare och förmedlare av kompetens i kommunen kan mötas. Inom SAMS har dessa forum benämnts lokala kompetensråd. Via dessa kompetensråd kan helhetssyn och samordning åstadkommas på det lokala planet.

⁵⁴ CERUM har gjort en extern utvärdering som finns på www.sams.distum.se Citat ur kapitlet om Måluppfyllelse finns i bilaga 6

S L U T O R D

- En kommun är ofta en för liten enhet för insatser på frontnivå/spetsnivå vilket gör att det även krävs regional samordning. Inom SAMS har kommunalförbunden tagit ytterligare steg för att utveckla sin verksamhet så att strategiska satsningar kan göras på ett bättre sätt i regionen.
- SAMS har medfört att pilotuniversiteten utvecklat samspelet mellan olika enheter och aktörer för att en helhetssyn ska kunna åstadkommas i arbetet med att ta fram utbildningar och för att studerande utanför campus ska kunna få motsvarande service som campusstudenter.
- Det krävs en väl utvecklad organisation såväl inom kommuner och kommunalförbund som inom universiteten för att en konstruktiv dialog ska kunna föras på ett effektivt sätt.
- I arbetet med att ta fram distansutbildning utgör strategiska kriterier och kriterier som rör modern distansteknik mycket värdefulla verktyg.
- Utbildning utanför campus kräver särskilda insatser. Inom SAMS har särskilda ekonomiska villkor utgjort starka incitament för att utveckla och genomföra distanskurser. Inom SAMS visade det sig att särskilda utvecklingsmedel var nödvändiga för att utveckla nya strategiska kurser som ges med modern distansteknik.

Hur går vi vidare?

Inom SAMS har utveckling inletts inom olika områden inom ramen för projektet. Men, projektarbetet har även lett till att andra frågeställningar och problemområden än de som rymts inom projektet identifierats. Det är nu viktigt att arbeta vidare och att initiera nya insatser.

Vi har identifierat bl a följande:

- Utveckling pågår f n med implementering av modeller i kommuner, kommunalförbund och vid universitet. Det bör vara av stort intresse även med tanke på spridningseffekterna att följa upp detta arbete för att få en bättre bild av problemområden och framgångsfaktorer.
- För att åstadkomma fortsatt uppföljning och spridning med kontinuitet krävs en ny huvudman när nu Distum upphör. Det kan gärna vara en nationell eller regional instans som är delaktig i arbetet med regional utveckling.

- I projektet har fokus legat på de modeller som utvecklats hos piloterna. Andra modeller finns men det har inte funnits utrymme inom projektet att närmare analysera likheter, olikheter mellan SAMS-modellerna och andra modeller och vilka fördelar och nackdelar som finns. Däremot bör det vara så att man i det fortsatta arbetet bör kunna dra nytta av sådan analys. Det bör i så fall kunna ske som en del i uppföljningsarbetet enligt ovan.
- Utbildning och kompetensutveckling har numera fått allt större uppmärksamhet inte bara i utbildningspolitik utan också inom regionalpolitik och näringspolitik. I detta finns risker (t ex att åtgärder hamnar mellan stolarna) men även nya möjligheter. Detta kan vara ett intressant område att studera.
- I arbetet inom SAMS råder stor enighet om att utbildning är en viktig faktor för utveckling och tillväxt. Men, vilka är egentligen de samhällsekonomiska effekterna av distansutbildning och decentraliserad utbildning? Klart är att det uppstår merkostnader för utbildning utanför campus. Uppväger de samhällsekonomiska fördelarna/intäkterna merkostnaderna? Detta bör vara mycket viktiga frågor att närmare följa upp och analysera.
- De särskilda ekonomiska förutsättningarna med högre resurstilldelning till SAMS-kurserna vad gäller utveckling, genomförande och marknadsföring var en starkt bidragande orsak till att ett nytt och uppskattat kursutbud kunde tas fram. Vilka de faktiska kostnaderna är bör vara en intressant fråga att följa upp.
- Ett Nätuniversitet kommer att bildas i Sverige. Vilka konsekvenser får detta för riktade strategiska utbildningsinsatser och vilka målgrupper och syften finns för utbildning inom Nätuniversitetet jämfört med annan distansutbildning och riktad utbildning? Det är frågor som bör belysas i samband med att Nätuniversitetet byggs upp.
- SAMS har främst haft fokus på Norrlands inland. Hur arbetar man i andra regioner inom landet och i andra länder? Ett erfarenhetsutbyte bör kunna initieras med resultat och erfarenheter från SAMS som värdefulla inslag i utbytet.

Bilagor

BILAGA 1	
Distums definition av flexibel utbildning på distans	61
BILAGA 2	
Aktiviteter	63
BILAGA 3	
Samordningsfunktion kommun	67
BILAGA 4	
Samordningsfunktion universitet	69
BILAGA 5 a	
Fakta om kursutbudet, hösten 2000	71
BILAGA 5 b	
Fakta om kursutbudet, våren 2001	73
BILAGA 6	
Citat ur utvärderingsrapport	75

BILAGA 1

Distums definition av flexibel utbildning på distans

Definitionen erbjuder en möjlighet att särskilja vad som är distansutbildning och vad som är närutbildning. Den kan användas som verktyg för utbildningsanordnare, pedagoger, studenter och andra.

Vi lever i en tid då olika utbildningssystem närmar sig varandra och lånar arbetsformer av varandra. Den polarisering vi har eller i vissa fall har haft börjar lösas upp.

Folkbildningens arbetsformer tjänar som modeller för ”mindre folkliga” utbildningssystem. Värdet av närhet och samspel mellan människor betonas i allt fler utbildningar. Distansutbildningens tyngdpunkt på gedigen undervisningsplanering, läromedelsproduktion och interaktion har inspirerat närutbildning.

Närutbildning och distansutbildning växer samman

De senaste årens snabba utveckling av datorer och nät har givit förutsättningar för ett utvecklingssprång i utbildningssystemen. Närutbildning och distansutbildning växer samman och i en mellan utbildningsformerna gemensam yta finner vi Flexibel utbildning. En sammansmältning mellan de två fenomenen är på väg att ske.

De drivande faktorerna bakom detta är också ideologiska. Individens rätt till utbildning kräver av utbildningssystemen att de skall fungera kompensatoriskt och att de skall karaktäriseras av öppenhet.

Möta behovet

De skall också möta behovet av välutbildade medborgare med hög kompetens i ett samhälle i tillväxt. I anslutning till detta diskuteras även att innehållet i kurser från olika organisatörer och reell kompetens uppnådd i praktiskt arbete skall kunna vägas samman till hela utbildningar. Internationellt har detta betecknats som ”Open Learning”. Distums uppdrag är att främja utvecklingen av flexibel utbildning på distans.

Stor valfrihet

Flexibel utbildning på distans möjliggör för studerande att välja plats, tidpunkt, tempo och arbetssätt för sina studier. Utbildningsanordnare organiserar, planerar och genomför undervisning med syftet att stödja den studerandes kommunikation och lärande.

B I L A G O R

Flexibel utbildning på distans betecknar således ett flertal sätt att organisera utbildning som för den studerande karaktäriseras av möjlighet att:

- bedriva studier och ta del av undervisning hemifrån/på annan ort än utbildningsorganisationen
- påbörja studier och ta del av undervisning vid olika tidpunkter
- bedriva studier i olika takt
- välja att arbeta enskilt eller tillsammans med andra

samt att utbildningsanordnaren för sådana studier:

- a) utvecklar/anpassar undervisande material
- b) utvecklar/anpassar studiestödjande material
- c) utvecklar/anpassar examinationsformer
- d) utnyttjar informations- och kommunikationsteknik för att överbrygga distans i tid och rum
- e) är tillgänglig under studietiden för att:
 1. vägleda studierna
 2. stödja bearbetning och kommunikation
 3. ge en administrativ struktur för studierna

BILAGA 2

Aktiviteter

Sommar och höst 1999

- Inledande träff angående SAMS den 8 juni.
- Framtagande av kriterier för de 280 utbildningsplatserna (RU).
- Seminarium i Storuman 16-17 juni. Arrangerades av länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen med anledning av de 280 utbildningsplatserna riktade till främst stödområde 1. Deltagare: Umeå universitet, Luleå tekniska universitet, Mitthögskolan, SLU, de 26 kommunerna i stödområde 1, länsstyrelserna m fl.
- Framtagande av projektbeskrivning
- Information om SAMS till kommunerna i stödområde 1 samt till direkt berörda universitet: Umeå universitet, Luleå tekniska universitet, Karlstads universitet och Mitthögskolan.
- EU-ansökningar till de fyra nordligaste länsstyrelserna om medel för utvecklingskostnader vid genomförande av utbildningar kopplade till SAMS (de 280 utbildningsplatserna).
- Ledningsgrupp och operativ grupp formeras.
- Ledningsgrupp, kriterier för SAMS-kurserna och projektbeskrivning fastställs 24/8 av ledningsgruppen.
- Kontakter och samordning med projektledare för närliggande projekt.
- Planering av arbetet genomföres och en mera detaljerad tidplan för SAMS utarbetas gemensamt i den operativa gruppen.
- Inventering av utbildningsbehov hos kommuner (sker primärt av kommunerna själva).
- Presentation av SAMS vid Distums invigning 1 september.
- Informations- och diskussionsträffar med fakulteter och institutioner vid direkt berörda universitet.
- Sammanställning av inkomna förslag till kurser under september.
- Uppföljnings- och utvärderingsplan utformas.
- Marknadsföringsplan utformas.

B I L A G O R

- Dialog om kursutbud med berörda institutioner och kommuner under september-oktober
- Kartläggning av nuläget samt tidigare erfarenheter av samspelet universitet-kommuner vid utbildning på distans. Sammanställning av redan dokumenterade erfarenheter samt kommunbesök och möten med representanter för kommuner, kommunalförbund och universitet.
- Utvecklingsarbete hos kommuner, kommunalförbund och universitet planeras
- Ledningsgruppen ger förslag till fördelning av kurser under november.
- Beslut om kurser av berörda universitet under november-december.
- Kursformer justeras och beslutade kurser anpassas/utvecklas vid institutionerna fr o m november.

Våren 2000

- Projektets webbsida utformas.
- Kursformer justeras och beslutade kurser anpassas/utvecklas vid institutionerna.
- Marknadsföring av kurser.
- Utvecklingsarbete hos kommuner, kommunalförbund och vid universitet för att förbättra samspelet kommuner-universitet vid utbildning på distans.
- Den operativa gruppen följer/medverkar vid förberedelsearbetet i kommuner och vid universitet för beslutade SAMS-kurser.
- Kontinuerlig information på t ex websidan, via e-post etc till de i projektet med verkande aktörerna, projektledarna för närliggande projekt, Distum m fl.
- Kontakter och samordning med projektledare för närliggande projekt.
- Komplettering och hantering av kursutbud för våren 2001.
- Lägesrapport om SAMS i juni 2000.

Hösten 2000

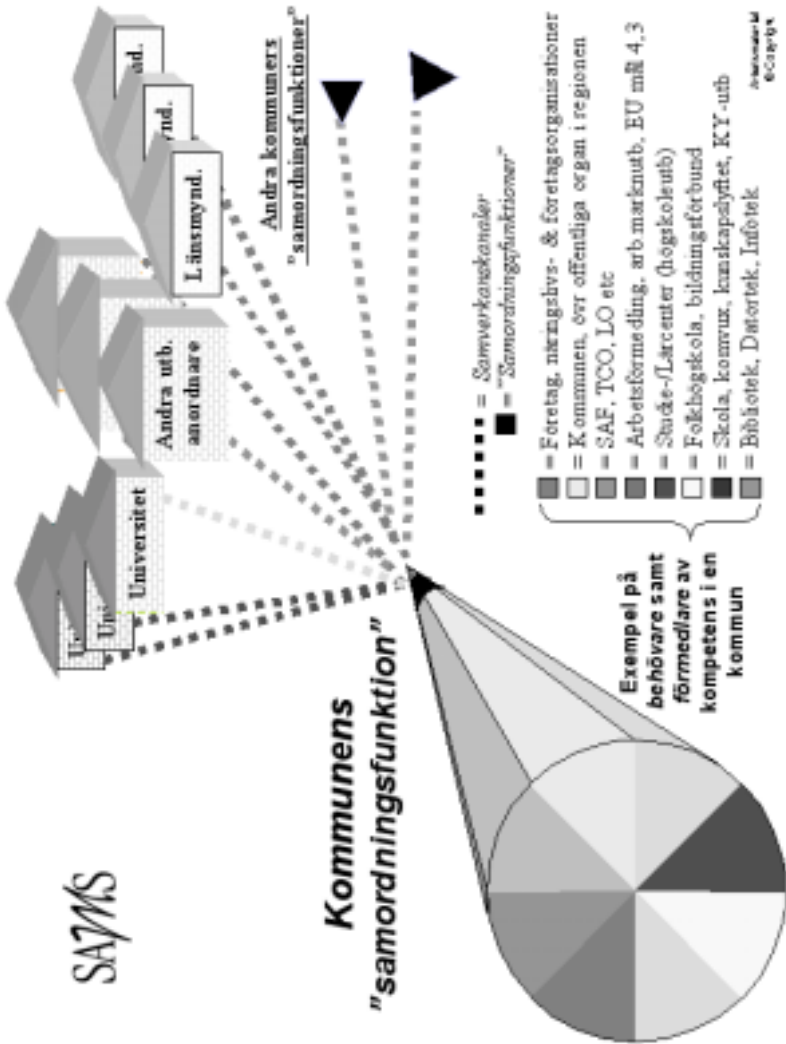
- SAMS-kurserna startar ute i kommunerna i främst stödområde 1. Den operativa gruppen följer/medverkar vid genomförandet och identifierar problem och nya möjliga lösningar.
- Utvecklingsarbetet fortsätter i kommuner, kommunalförbund och vid universitet för att förbättra samspelet kommuner-universitet vid utbildning på distans.
- Kontinuerlig information på websidan samt via e-post till de i projektet medverkande aktörerna, projektledarna för närliggande projekt, Distum m fl.

- Kontakter och samordning med projektledare för närliggande projekt.
- Lägesrapport om SAMS i december/januari.
- Resultaten från SAMS och närliggande projekt presenteras i samband med konferenser och seminarier.
- Kontinuerlig uppföljning och dokumentation som tjänar till underlag för utvärdering som planeras i samråd med Distum.
- Ansökan om fortsatta projektmedel för SAMS.

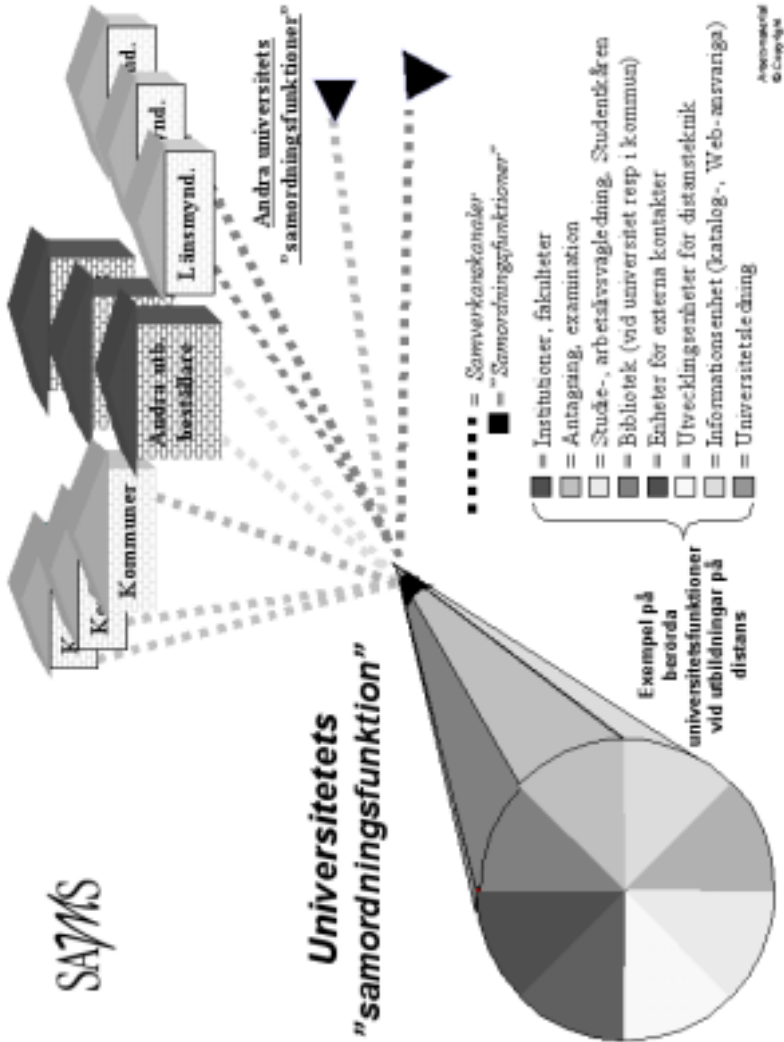
Våren 2001

- SAMS-kurserna fortsätter/nystartar ute i kommunerna i främst stödområde 1.
- Slutrapportering för steg ett av SAMS-projektet skrivs och sammanställs med resultaten från de närliggande projekten 'Distansvägledning' och 'Kvalitets-säkring'.
- Utvecklingsarbetet fortsätter i kommuner, kommunalförbund och vid universitet för att implementera de modeller som framtagits och utveckla samspelet kommuner-universitet ytterligare.
- Dialog förs med piloterna om ytterligare förfining av modellerna.
- Uppföljning av hur samspelet faktiskt fungerar i piloterna.
- Kontinuerlig information på websidan samt via e-post till de i projektet medverkande aktörerna, projektledarna för närliggande projekt, Distum m fl.
- En nationell SAMS-konferens i syfte att sprida erfarenheterna från SAMS planeras för hösten 2001.

BILAGA 3 Samordningsfunktion kommun

BILAGA 4 Samordningsfunktion universitet

BILAGA 5 a. Fakta om kursutbudet, hösten 2000

Kurstitel	Univ	Antal sökande	Antagna	Registr.	Prest.grad	Samlingsorter
Affärs- engelska 5 p*	LTU	83	44	36	1,0	Kalix
Entreprenörskap för turism på lands- bygden 20 p	KU	28	20	20		Örnsköldsvik Torsby
Entreprenörskap och småföre- tagande 10p	Umu	149	48	16	0,66	Lycksele
EU-kompetens och projektledning 10p	Umu	232	75	57	0,24	Arvidsjaur, Haparanda/ Övertorneå
Fiskebiologi 10p	SLU	27	28	20		Kiruna
Företagsamhet i skolan 10p	Umu	35	Inställd	0	0	–
Företagsekonomi AII 10p	LTU	54	Inställd	0	0	–
Företagsekonomi för industrin	LTU	13	Inställd	0	0	–
GIS i skogsbruket 5p*	SLU	92	50	40		Lycksele, Arvidsjaur, Vilhelmina
Grundkurs i datalogi och programmering 10p	KU	52	31	25		Internetbaserad, studiegrupp bl a i Överkalix
Information Techno- logy in Business Development and Management 40p	Umu	36	23	19	0,28	Örnsköldsvik
Innovatörs- utbildning 40p	KU	10	Inställd	0	0	–
IT Management med fokus på Call Center 20p	Umu	135	Inställd	0	0	–
Jaktturism 10p	SLU	74	30	32		Vilhelmina, Storuman
Kvinnors villkor 10p	Umu	84	36	18	0,57	Sollefteå, Kramfors
Miljöledning för småföretag 10p	Umu	47	34	34	0,43	Sorsele, Lycksele
Museologi A 20p	Umu	68	26	13	0,70	Kiruna, Gällivare, Jokkmokk, Pajala
Natur- och kultur- vägledning 40p	LiU	77	24	24		Åre

B I L A G O R

Kurstitel	Univ	Antal sökande	Antagna	Registr.	Prest.grad	Samlingsorter
Omvänd globalisering – en integrationsutbildning 10p	Umu	20	7	7	0,72	Åsele
Projektledning 10p	Umu	410	50	39	0,83	Sollefteå, Kiruna
Samhällsmedicin: Lokalsamhällets välfärds- och hälso-problem 10p	Umu	23	Inställd	0	0	–
Skogsägaråret Kurs 1: Skogsekologi och skogsskötsel 10p	Mitth	10	Inställd	0	0	–
Skogsägaråret Kurs 2: Skogsbruksplanering och indelning 10p	Mitth	8	Inställd	0	0	–
Skogsägaråret Kurs 3: Vård o förvaltning av jaktmarker o fiskevatten 10p	Mitth	9	26	29		Ragunda (Bispgården)
Skogsägaråret Kurs 4: Introduktion till skogsnäringen 5p	Mitth	4	8	8		Ragunda (Bispgården)
Socialpsykiatri 20p	Umu	140	36	31	0,93	Vilhelmina, Lycksele
Spanska A3 20p	Umu	57	Inställd	0	0	–
Specialpedagogisk kurs 1: Specialpedagogisk verksamhet 5p	Umu	106	40	20	0,90	Lycksele, Kalix
Specialpedagogisk kurs 2: Funktionshinder och utvecklingsstörning 5p	Umu	96	40	23	0,91	Lycksele, Kalix
Svenska för finstalande 10p	LTU	16	Inställd	0	0	–
Thailand: från kung Chulalongkorn till asiatisk tigerekonomi 5p	Umu	19	23	23	0,13	Ragunda, Sollefteå
Tornedalsfinska 10p	LTU	16	27	12	1,0	Övertorneå
Vuxenpedagogik 20p	Umu	143	46	40	0,25	Sollefteå, Kalix
Värdekedjan skogsåg-marknad 5p*	SLU	12	Inställd	0	0	–
Total höst:		2385	772	586		

BILAGA 5 b. Fakta om kursutbudet, våren 2001

Kurstitel	Univ	Antal sökande	Antagna	Registr.	Prest.grad	Samlingsorter
Affärsengelska 5p	LTU	19	28		1,0	Kalix
Att leda mindre privata företag och offentliga organisationer 10p	Umu	95	56	35	0,73	Trehörningsjö
GIS i skogsbruket 5p	SLU	64	45			Örnsköldsvik, Bispgården, Strömsund
Internettjänster 5p	LTU	28	31		1,0	Inom HÖN
Introduktion till GIS i skolan 5p	Umu	21	18	21	0,24	Umeå, Storuman
IT och samhälle 10p	Umu	74	24	25	0,40	Kiruna
IT-stöd inom vård och omsorg 10p	Umu	64	39	30		Vilhelmina
Ledarskap inom vuxenutbildningen 20p	Umu	57	49	34	0,21	Första träffen Umeå, nästa bestäms gemensamt
Produktionsekonomi 5p	LTU	0	Inställd	0	0	–
Skogsägaråret kurs 5: Skogsfastighetsteknik 5p	Mitth	1	Inställd	0	0	–
Specialpedagogisk kurs 3: Pedagogisk handledning 5p	Umu	45	28	17	0,70	Vilhelmina
Specialpedagogisk kurs 4: Språk och matematik – utveckling och hinder 5p	Umu	71	40	29	0,69	Först träffen i Storuman, nästa bestäms gemensamt
Värdekedjan skogsågsmarknad 5p	SLU	2	Inställd	0	0	–
Total vår:		572	358	181		

BILAGA 6

Citat ur utvärderingsrapport

CERUM kommenterar i sin utvärderingsrapport både måluppfyllelse vad gäller utveckling av modeller för samspel och distanskursutbudet. Vi har valt att här plocka ut några citat ur utvärderingen gällande modellerna för samspel och hänvisar i övrigt till utvärderingen. CERUM har inte studerat de associerade projekten.

Modeller för samspel

Förslag från piloterna

”Piloterna involverade i projektet har alla inkommit med förslag på hur de vill utveckla arbetet med distansutbildningar i framtiden”.

Kommunerna

”Vad det gäller samordningsfunktion hos kommunerna med vilka universiteten samverkar är bildandet av lokala kompetensråden av stor vikt. I alla pilotkommuner, Kalix, Lycksele, Sollefteå och Strömsund föreslås det upprättas lokala kompetensråd för att kunna föra samman behövare och förmedlare av utbildning. Något som också förenar kommunerna i deras arbete är att de har insett behovet av operativa samordningsfunktioner, en grupp som kan genomföra kompetensrådets beslut ”.

”Ytterligare en faktor som kommunerna är överens om är att utveckla lärcentra eller studiecentra”.

Kommunalförbunden

”Att hitta metoder för att kunna identifiera lokala och regionala utbildningsbehov är ett av SAMS-projektets mål. Kommunalförbunden LKF och Partnerskap Inland förespråkar utvecklandet av samordningscentra. Detta för att kunna ge en samlad bild av behovet av kompetenshöjande, strategiska utbildningsinsatser. Inom kommunalförbunden har det även skett en samordning av utbildningsinsatserna, vilket även det var ett av SAMS-projektets mål ”.

Universiteten

”Vad det gäller samordningsfunktion hos universiteten med vilka kommunerna samverkar kan det fastslås att universiteten har fokuserat på bildandet av både externa

och interna nätverk. Dessa nätverk förväntas bidra till utvecklandet av samarbetet beträffande modern distansteknik och därigenom bidra till regional utveckling”.

”Ett problem universiteten har uppmärksammat är avsaknaden av för kommuner och andra intressenter, en naturlig ingång till universiteten. Därför är bildandet av portalgrupper ett viktigt led i utvecklingen. Syftet med dessa grupper är att de skall vara en mötesplats där man informerar och diskuterar pedagogik och teknik samt ger impulser till utveckling för att motsvara regionens behov av utbildning”.

”Det finns även ett stort behov av att hitta metoder att utveckla arbetet inom universiteten. Distansutbildningar har av tradition en spretig organisation, med avsaknad av en samlad organisationsgrupp som kan driva dessa projekt centralt. Därför har nu skapandet av resurscentrum eller samordningsgrupper underlättat detta arbete”.

Engagemang från universitets- och kommunledningar

”Det går att konstatera att både universitetsledningar men främst kommunledningar har visat ett större intresse och engagemang vad gäller distansutbildningsfrågor i och med SAMS-projektet. Det framkommer tydligt i de intervjuer som genomförts med representanter. De har även upplevt att kontakterna med andra kommuner/kommunalförbund/universitet ökat i och med detta projekt. Det är dock svårt att avgöra hur mycket av ökningen som beror på SAMS-projektet, då frågor om distansutbildningar är frågor som är mycket aktuella och ligger i tiden”.

2001:1

Distansutbildningsmyndigheten Rapport 1:2001
ISBN 91-973907-0-4

A. SAMS utvecklingsarbete vid pilotkommuner

Innehållsförteckning

A.1. Kalix kommun	22
A.1.1. Bakgrund	22
A.1.2. Nulägesbeskrivning	23
A.1.3. Framtidsmodell	23
A.2. Lycksele kommun	25
A.2.1. Bakgrund	25
A.2.2. Nulägesbeskrivning	26
A.2.3. Framtidsmodell	28
A.2.3.1. Modell	31
A.3. Sollefteå kommun	32
A.3.1. Bakgrund	32
A.3.2. Nulägesbeskrivning	32
A.3.3. Framtidsmodell	33
A.3.3.1. Inledning.....	33
A.3.3.2. Mål	34
A.3.3.3. Modell	35
A.3.3.4. Kompetensråd	36
A.4. Strömsunds kommun	38
A.4.1. Bakgrund	38
A.4.2. Nulägesbeskrivning	38
A.4.3. Framtidsmodell: Ensam är inte stark.	39

A.1. Kalix kommun

A.1.1. Bakgrund

Kalix kommun har en jämförelsevis låg andel medborgare med akademisk utbildning. Både i ett läns- och riksperspektiv. Bakgrunden som bruksort med dominerande näringar som massafabrik, sågverksindustrier, jordbruk och fiske är en av förklaringarna. Den akademiska världen har varken känts attraktiv eller nödvändig för uppehälle och framtid. Avståndet till högskolor och universitet är en annan faktor som haft betydelse.

Enstaka poängkurser med fördröjd studietakt har genomförts i samverkan mellan olika universitet, högskolor och Kalix kommun. Men någon rejäl satsning på utbildningsområdet har inte genomförts, varken från kommunens eller näringslivets sida. Besluten om vilka högskolekurser/utbildningar som kommit till stånd har mest varit grundade på universitetens/högskolornas utbud av lärare, kompetenser och resurser och i mindre omfattning styrts av kommuninnevånarnas behov, önskemål eller näringslivets behov av nya framtida kompetenser.

Vuxenutbildningen upp till högskolenivå har tidigare varit koncentrerad till ett traditionellt Komvux, lokal- och personalintegrerat med ungdomsgymnasiet, och till Kalix Folkhögskola med allmän-, fritidsledar- och medielinje. Naturbruksgymnasiet, vilket är landstingsägt, har genom åren bedrivit viss utbildningsverksamhet för vuxna inom skog, jakt och fiske. I och med Kunskapslyftets tillkomst har samarbetet mellan dessa vuxenutbildare utvecklats.

I samband med arbetet med det Regionala Tillväxtsavtalet i Norrbotten kom diskussionen i vår kommun på allvar upp om utbildningens strategiska betydelse som viktig tillväxtfaktor i Kalix. För drygt ett år sedan (1999) bildades Högskoleförbundet Östra Norrbotten. Det är ett kommunalförbund bestående av kommunerna Haparanda, Kalix, Överkalix och Övertorneå med syfte att samordna och effektivisera arbetet med att skapa ett bredare utbud av högskole- och universitetsutbildningar i östra Norrbotten.

A.1.2. Nulägesbeskrivning

Tillskapandet av *Kalix UniverCity* och *Kompetensrådet*, utvecklandet av formerna för samarbetet inom *Högskoleförbundet*, separering av den kommunala vuxenutbildningen från ungdomsgymnasiet har tillsammans taget medfört en fokusering på utbildningsfrågorna för vuxna i kommunen.

Kalix UniverCity är förvandlingen av ett modernt, rymligt och trevligt Folkets Hus, mitt i byn, till ett nav för vuxenutbildning från grundvux- till universitetsnivå. Infotek, studievägledning, utbildningsbehövare, Kunskapslyftet, Komvux-ledning, bibliotek, Högskoleförbund, videokonferensstudio, undervisnings- och föreläsningsslokaler av olika storlek finns numera under samma tak. Fortfarande kommer kulturverksamheten i form av konserter, teaterföreställningar och dylikt ha en given plats i Folkets Hus.

Kompetensrådet är en sammanslutning av representanter från Företagarnas Riksorganisation, branscher som verkstadsindustri, handel, elektronik, massaindustri, Arbetsförmedling, Landstinget, Kalix Folkhögskola, Naturbruksgymnasiet, Högskoleförbundet, fackliga organisationer och kommunen, har nu verkat under ett års tid. Syftet är att anpassa utbildningsutbudet efter det behov och de önskemål som individer och näringsliv har, både på kort och lång sikt. Ett konkret resultat är samarbetet kring en framtida gemensam KY-utbildning (kvalificerad yrkesutbildning) för verkstads-, process, elektronik- och träbranscherna. Från alla dessa näringar finns ett framtida behov av kompetens på KY- nivå.

Högskoleförbundets tillkomst har givit oss en större tyngd i diskussioner och förhandlingar med högskole- och universitetsvärlden. SAMS-projektet har bidragit till att ett ökat antal utbildningar och bättre samordning mellan kommunerna avseende lokalisering och prioritering av utbildningar. SAMS-projektet har också bidragit till färre och tydligare ingångar till högskolevärlden för kommuner/högskoleförbund.

A.1.3. Framtidsmodell

Att utveckla samverkan inom kommunen, mellan näringsliv och utbildningsanordnare, samt mellan kommuner inom vårt Högskoleförbund, känns mycket viktigt. Att gemensamt bli mycket bättre på att fånga upp det utbildningsbehov som enskilda och näringsliv har och kommer att ha, är grunden för en lyckosam utveckling och tillväxt i kommunen. Att universitets- och högskolevärlden kommer att uppleva en större tydlighet, en bättre beställar-kompetens och bättre möjligheter till egen och gemensamma utbildningsinsatser torde också bli följden. Det kommer att uppstå en betydligt bättre korrelation mellan utbildningsbehovet och utbildningsutbudet i vår region.

Framför allt för vårt näringsliv och våra anställda i kommunen är de decentraliserade högskole- och universitetsutbildningarna en överlevnadsfråga. Att människors, företags och samhällens möjlighet till utveckling är starkt kopplad till kompetensutveckling står utom allt tvivel. Det globala utbudet av varor och tjänster gör att konkurrensen inte längre sträcker sig enbart till det närmsta geografiska området utan numera kan betraktas som global, även för våra förhållandevis små företag och organisationer.

Vår strävan kommer därför att fortsätta och intensifieras inom följande områden;

- Skapa ett levande Kalix UniverCity som blir en lika självklar symbol för den enskilde och näringsliv när det gäller utbildning/kompetensutveckling som Domus är när det gäller att tillhandahålla korven och makaronerna till middagsmaten. Oavsett om det handlar om att nyfiket fundera på studier till att målmedvetet söka och få hjälp med att hitta vägar in i studier, vägar inne i studiedjungeln, bygga upp grundkompetenser eller spetsa sin kompetens eller behörighet kommer Kalix UniverCity att bli det tydliga nav kring vilket kommunens kompetensutveckling samlas. Kalix UniverCity har ambitionen att bygga upp en verksamhet som i det lilla inte står universitetsorterna långt efter när det gäller de studerandes möjlighet till ett spännande och lockande liv vid sidan av studierna.

- Utveckla Kompetensrådets funktion vad avser
 - samverkan i inventeringsfasen vad avser kompetensbehovet i kommunen på kort och lång sikt
 - att bidra till att utveckla samverkan mellan olika utbildningsanordnare
 - att hitta bättre kopplingar mellan marknadens behov av kompetens och utbudet av utbildningar
 - att bättre ta till vara den arbetskraftsresurs som fortfarande finns i samhället
 - att utveckla beställarkompetens avseende utbildningar
 - att vara ett viktigt forum för diskussioner när det gäller kommunens utveckling
 - att utveckla samverkan med Högskoleförbund, universitet och högskolor
 - att utveckla samverkan mellan näringsliv och universitetsvärld till att även omfatta högskolor/universitet utanför landets gränser

- Skapa förutsättningar för ett lokalt förankrat forsknings- och utvecklingsarbete på universitetsnivå. Inom ett par av våra näringsgrenar är möjligheten att lösa denna uppgift helt och hållet en överlevnadsfråga i skenet av den allt skarpare konkurrensen på världsmarknaden.

A.2. Lycksele kommun

A.2.1. Bakgrund

Den 1 april 1987 startade Skytteanska företagsinstitutet, som samtidigt blev Umeå universitets lokala studiecentrum i Lycksele. Upprinnelsen var ett behov av att samordna utrustning, lokaler och personal för utbildning och kompetensutveckling. Skytteanska var personal- och lokalmässigt integrerat med ungdomscentrum på Gärdesgatan 12.

I början fanns två verksamhetsformer: högskoleutbildning och uppdragsutbildning. Under första året började ett distansutbildningsprojekt, där Lycksele under ledning av Umeå universitet och tillsammans med kommunerna Arvidsjaur, Storuman, Strömsund, Sveg, Vilhelmina och Övertorneå deltog i projektet. Det innebar en flygande start på högskoleverksamheten. Distansutbildningsprojektet bestod av en ekonomiutbildning på halvfart under sex år. Den första högskolekursen i denna utbildning var ekonomisk historia.

Utrymmena blev så småningom för små och företaget flyttade 1991 från Gärdesgatan till nybyggda lokaler i Medborgarhuset. Successivt under 90-talet etablerades utbildningsföretag i Dorotea, Norsjö och Malå. De företagen ägdes till sextio procent av hemkommunerna och till fyrtio procent av Skytteanska i Lycksele. Dessa utbildningsbolag fungerade också som lokala studiecentra. Samtliga företag i inlandet arbetade på ett likartat sätt med inventering av utbildningsbehov samt mottagarfunktion för studenter. Ansvariga i bolagen träffades och gjorde en sammanställning av respektive kommuns utbildningsbehov och den gemensamma beställningen på högre utbildning skickades till universiteten och högskolorna i Norrland.

Under hela 1990-talet samarbetade Lycksele med "dotterbolagen" samt även med Storuman och Vilhelmina. 1995 bedrev Lycksele tillsammans med Storuman och Vilhelmina ett projekt "Beställarkompetens för högre utbildning" där man genom utbildning av nyckelpersoner i respektive kommun skulle öka kommunernas beställarkompetens. Detta medförde att behovet av högre utbildning blev mera synligt och efterfrågan på och utbudet av utbildning blev större.

Under åren har många distans- och decentraliserade kurser genomförts i Lycksele inom samhällsvetenskap, ekonomi, rättsvetenskap, språk, informationsteknik, pedagogik, social omsorg och vård. Decentraliserade program har innefattat utbildningar till förskollärare, grundskollärare och sjuksköterska samt social omsorg.

Olika program- och kursgivare har kunnat samnyttja samma studiecentrum, som därigenom blivit resurseffektivt. Lokalerna har varit ändamålenliga. Studenterna har erbjudits god studerandeservice, inklusive möjligheten att göra tentamina och högskoleprov vid studiecentrat i Lycksele.

Beställarkompetensen har med åren blivit allt bättre. Förfrågningar om utbildningsbehov har kunnat göras samtidigt med andra kontakter med företrädare för kommuner, landstinget, statliga organisationer och privata företag. Problemen har varit att hinna inventera de olika utbildningsbehoven och göra tillräckligt samordnade och tydliga beställningar till utbildningsanordnarna samt att få utbildningarna att starta inom rimlig tid. Tyvärr har det hänt att önskade utbildningar inte startat förrän 2-3 år efter det man skickat in önskemålen. Då har i flera fall studenternas intresse falnat eller så har de skaffat sig utbildning på annat sätt.

A.2.2. Nulägesbeskrivning

Under våren 2000 etablerade Umeå Universitet ett kontor för inlandet i Lycksele för att på ett bättre sätt arbeta med universitets tredje uppgift, dvs samverkan med det omgivande samhället. Lycksele erbjuder en mycket bra studiemiljö. Lokalerna ligger i stadskärnan, vilket innebär närhet till den service studenterna behöver, såväl under som vid sidan av studierna.

I Medborgarhuset finns nyrenoverade lokaler anpassade för högskoleutbildningar, såväl utlokaliserade som på distans. Kommunbibliotek och studiecentrum återfinns i samma byggnad. Studenterna har tillgång till bl.a. datasal, videokonferensstudio och kvalificerad biblioteksservice.

Lyckseles nya resecentrum ligger nära studielokalerna. Flygplatsen, med dagliga turer till Arlanda, ligger strax utanför tätorten.

Boendet är en viktig del i studentlivet. I Lycksele finns det gott om lediga och relativt billiga bostäder och de allra flesta ligger i nära anslutning till utbildningslokalerna.

Lycksele har under år 2000 gått in som medlem i kommunalförbundet Partnerskap Inland (PI) en samverkansregion för högskoleutbildning, som driver verksamheten i ett Mål 1-finansierat projekt kallat Akademi Norr. Akademi Norr utgör själva innehållet i samverkan och är det namn som syns utåt i marknadsföring och som generellt används i all extern kommunikation.

Partnerskap Inland/Akademi Norr består av 13 kommuner i 4 län: Arjeplog, Arvidsjaur, Dorotea, Kramfors, Lycksele, Malå, Sollefteå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Vilhelmina, Vindeln och Åsele.

Det övergripande motivet för samverkan är idén om en gemensam organisation i syfte att skapa en slagkraftig enhet med större resurser för att initiera, driva och marknadsföra målinriktade högskoleutbildningar inom regionen.

En utvecklad samverkan mellan dessa befolkningssvaga kommuner syftar till att skapa ett starkt och tydligt partnerskap som kan medverka till att:

- öka tillgängligheten till högre utbildning och därmed minska skillnaden i utbildningsnivå mellan denna region och övriga landet
- öka antalet utbildningsplatser för högre utbildning riktade till regionen, med särskild tyngd på nya program för innovativ tillväxt
- förändra attityden till högre utbildning
- hjälpa högskolorna med den "tredje uppgiften", dvs samverkan med det omgivande samhället

Det operativa ansvaret ligger på en Utvecklingsenhet som arbetar för hela partnerskapet. Utvecklingsenheten är knuten både till kommunalförbundet Partnerskap Inland och projektet Akademi Norr. Den har ett nätverksbaserat arbetssätt. Utvecklingsenhetens kansli är lokaliserat till Storuman.

Ledning och styrning är organiserad via en direktion (en ledamot per deltagande kommun) med ett presidium som är politiskt tillsatt.

Utvecklingsenheten arbetar i nära dialog med högskolegruppen, dvs högskoleansvariga i respektive kommun. Näringslivsgruppen, näringslivsansvariga i respektive kommun, involveras i strategiska frågor med tydlig näringslivskoppling. Dessa både grupper går i viktiga frågor samman och bildar Akademi Norr's strategiska kompetensråd, med uttalad rättighet och skyldighet att förbereda och avge yttrande inför strategiska direktionsbeslut.

Varje kommun håller på att bygga upp en basnivåkompetens, dels för att kunna delta i det gemensamma utvecklingsarbetet, dels för att vara en god mottagare när en utbildningssatsning rör den egna kommunen.

Huvuddelen av verksamheten skall ge effekt ute i kommunerna, där kommunernas lärcentra är ansvariga aktörer. Det direkta genomförandet av utbildningar med åtföljande krav på ansvar för lokal kompetens och service, skall ge effekt i första hand i respektive kommun men även i regionen som helhet.

Organisatoriskt befinner sig Lycksele nu i ett förändringsskede. Ett lokalt lärcentrum som fungerar som en öppen studiemiljö för de som bedriver studier, som inte administreras av Umeå Universitet i Lycksele, håller på att utvecklas. Här behöver man inte göra allt på nytt, utan kan knyta an till de goda erfarenheter som vunnits inom Skytteanska som lokalt studiecentrum. Lycksele Lärcentrum ger service till studenterna och fungerar som kontaktlänk mot universitet/högskolor och institutioner/lärare.

Lycksele kommun tillhandahåller dessutom en högskolesamordnare, direkt under kommunchef och kopplad till kommunstyrelse, som skall ansvara för kommunens samordningsfunktion avseende kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

För närvarande erbjuds två decentraliserade långa utbildningar i Lycksele:

Grundskollärodbildning 4-9 svenska/engelska 180 poäng och GIS-programmet 120 poäng.

GIS - Geografiska informationssystem – är en s.k. spetsutbildning, vilket innebär att den skall spegla det allra senaste inom verksamhetsområdet. Man involverar företag som arbetar i branschen i utbildningen, bl.a. i form av seminarier där representanter för företagen redogör för sina specialområden och kunskaper. Det kommer att upprättas kontrakt mellan studenterna och företag eller organisation som utnyttjar GIS i sin verksamhet, ett s.k. mentorföretag. Tanken är att kommunikationen skall vara dubbelriktad, studenten skall föreslå förändringar i företagets GIS-hantering och företaget kan förelägga studenten problem som skall lösas.

Dessutom erbjuder Lycksele, i samverkan med Tärnaby och Sollefteå inom den s.k. Skidakademin, Idrottspedagogik A 20 poäng och B 20 poäng i kombination med längdskidåkning (Lycksele/Sollefteå), skidskytte (Sollefteå) och alpint (Tärnaby).

Följande SAMS-kurser på distans har startat hösten 2000 i Lycksele:

Dator- och informationsteknik 10 p,

Entreprenörskap och småföretagande 10 p,

GIS i skogsbruket 5 p,

Miljöledning för småföretag 10 p,

Organisation och ledarskap 10 p,

Socialpsykiatri 20 p och

Specialpedagogik, två kurser à 5 p.

A.2.3. Framtidsmodell

För utveckling av samverkan mellan kommunerna kommer bildandet av Partnerskap Inland /Akademi Norr att betyda mycket. Akademi Norr blir en starkare och tydligare part i diskussionerna om inriktning, finansiering och lokalisering av högskoleutbildning. Samverkan mellan Akademi Norr och universiteten/högskolorna bör kunna bli mycket lättare än om varje kommun skall agera var för sig. Denna interkommunala samordning kommer å andra sidan att ställa större krav på samordning inom och mellan universiteten/högskolorna.

Högre utbildning ses som ett medel för regional utveckling och tillväxt. Det finns behov av såväl utbildningar för grundläggande service (såsom lärarutbildningar och vårdutbildningar) som utbildningar för innovativ tillväxt (såsom GIS-utbildningar och entreprenörsutbildningar)

SAMS-projektet har påtagligt inverkat på kommunens diskussion om högre utbildning på distans. Det har genom åren funnits flera grupper, som varit engagerade i frågor om högskoleutbildningar och kompetensutveckling i Lycksele. Men tiden känns nu mogen för att bilda **ett** Lokalt Kompetensråd (LK), där behövare och förmedlare av kompetens i kommunen kan mötas. Vid ett upptaktsmöte den 10 oktober bildade inbjudna nyckelpersoner detta lokala kompetensråd med en övergripande funktion i hela kommunen som geografiskt område. Lokala kompetensrådet kommer att ledas av kommunen, men bör inte primärt styras av primärkommunala intressen, utan vara ett samordningsorgan, där kommunen åtar sig samordningsansvaret.

I lokala kompetensrådet kommer förutom företrädare för kommunen och övriga offentliga organ även företrädare för företag, näringslivs- och företagsorganisationer att finnas. Arbetsförmedling, Lernia och Lärcentrum blir företrädare liksom gymnasieskola, Komvux och kunskapslyftet, KY-utbildning, bibliotek samt bildningsförbunden och fackliga huvudorganisationer på orten. Här kan således företrädarna för offentliga sektorn möta företrädarna för privata sektorn kring kompetensfrågorna. Här finns en koppling till tillväxtavtalen.

En bred representation är nödvändig, men det gäller att noga välja representanterna och begränsa antalet deltagare i kompetensrådet, så att aktörerna kan bli aktiva och engagerade. Kontakterna med näringslivet och nuvarande och blivande studenter i kommunen ses som särskilt betydelsefulla och kommer att prioriteras i detta sammanhang.

Ett lokalt kompetensråd med denna breda representation kommer att kräva en mindre grupp, ett arbetsutskott, för att kompetensrådet skall bli effektivt och handlingskraftigt.

Det kommer också att krävas en operativ samordningsfunktion, ett ”fixarcentrum”, för att verkställa det lokala kompetensrådets beslut. Det måste bli ett öppet organ med kontakter för både behövare och anordnare av utbildning och kompetensutveckling.

Spetsen i kommunens samordningsfunktion kommer att bestå av kommunens högskole-samordnare, som bl.a. kommer att leda det lokala kompetensrådet. Han har också direkta kanaler till Lycksele lärcentrum, Akademi Norr och Umeå Universitets kontor i Lycksele, inkl. Univex och Uminova. Dessutom finns samverkanskanaler till andra universitet/högskolor, andra utbildningsanordnare, länsmyndigheter och andra kommuners samordningsfunktioner.

Högskolesamordnaren är även ordförande i det inom lärarutbildningen nybildade Pedagogiskt utvecklingscentrum Norr (PUN) vid Umeå Universitet. Denna samverkansgrupp består av tio företrädare för kommunerna i Lapplands kommunalförbund, Östra Norrbotten, ”Fyrkanten”, Partnerskap inland/Akademi Norr, Skellefteå, Umeåregionen och Örnsköldsvik och sex företrädare för Umeå universitet och en studeranderepresentant samt en företrädare för Skolverket.

Det lokala kompetensrådet kommer att ägna sig åt kompetensförsörjning och kompetensutveckling på olika nivåer och inom olika områden i kommunen. Kompetensförsörjningen/kompetensutvecklingen i företagen kommer att ha särskild betydelse för den framtida utvecklingen och tillväxten i kommunen.

Det är viktigt att skolan på ett tydligt sätt blir integrerad i detta samarbete. Skolan kommer att vara representerad i lokala kompetensrådet och dess arbetsutskott i Lycksele. Skolan är såväl beställare av kompetensutveckling för sin personal som anordnare av utbildning på kommunal nivå. Betydelsen av grundskolan, gymnasieskolan, Komvux och Kunskapslyftet som bas för högre utbildning är uppenbar. En fungerande samverkan mellan universitet/högskolor och förskolor/skolor i kommunen, mellan lärarutbildning/forskning och praktisk skolverksamhet ger förutsättningar för lärande organisationer och individer. Utvecklingsledare/fortbildningsansvariga i kommunen kommer att knytas till den operativa samordningsfunktionen för att vinna samordningsfördelar vid beställningar och synergieffekter av olika utbildningsåtgärder.

Deltagarna i upptaksmötet var överens om att det lokala kompetensrådet måste skaffa sig hög status och kompetens. Det bör vara ett samverkansorgan med ett tydligt mandat från kommunledningen, men samtidigt ha en relativt självständig ställning. Lokala kompetensrådet bör vara det organ, som alla känner till och naturligt vänder sig till, när det gäller kompetensfrågor i kommunen.

Lokala kompetensrådet måste vara spänstigt och flexibelt och kunna samspela med såväl myndigheter som beställare och anordnare av utbildningar. Närbakterna med företagen, organisationerna och individerna i kommunen är styrkan i lokala kompetensrådet, som representerar ett underifrånsperspektiv på den lokala nivån.

Det måste också finnas en tydlig koppling mellan det lokala kompetensrådet, arbetsförmedlingsnämnden i kommunen och det regionala kompetensrådet i länet.

Med Umeå universitets kontor i Lycksele, Lycksele lärocentrum och kommunbiblioteket i samma centrala fastighet, Medborgarhuset, finns goda förutsättningar för att studenterna skall få bra service, sammanhållning och kvalitet.

”Vita huset”, tidigare kommunhus, som ligger i anslutning till Umeå universitets lokaler kommer att byggas om till kårhus. Tanken är att det skall bli en naturlig samlingsplats för studenterna.

Lycksele kommun kommer att fullfölja sitt åtagande att svara för lokal studerandeservice och lokala rekryteringsinsatser och tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och adekvat utrustning för distansutbildning.

Samspelet mellan universitet/högskolor och kommunen beträffande behovsinventering, planering och genomförande på distans har i de flesta fall fungerat väl, men kan förbättras ytterligare genom närmare och tätare kontakter mellan tydligt angivna personer i ansvarig ställning i kommunen och universitet/högskolor.

En introduktion för nya lärare som skall arbeta med distanskurser/program är en nödvändighet. Det gäller också att anpassa undervisningen på distans bättre till målgruppen. Ett årligt pris till bästa lärare och institution skulle säkert stimulera den pedagogiska verksamheten på studieorten.

Rekrytering av studenter och marknadsföring av planerade utbildningar kommer att ske dels på kommunal nivå, dels på regional nivå inom Akademi Norr. Kontakterna med gymnasieskolan och vuxenutbildningen är särskilt viktiga när det gäller att få kunskap om de blivande studenternas planer och önskemål samt vid information om och rekrytering till högskoleutbildningarna. Här kommer studie- och yrkesvägledarna att spela en nyckelroll.

Lycksele har nyligen anmält intresse att delta i ett planerat treårigt projekt (Regional Rekrytering/RegRek) för att förändra attityderna till högre utbildning. Projektet syftar främst till att öka andelen som studerar vidare vid universitet/högskola. En annan målsättning är att inverka på studenternas traditionella och könsbundna utbildningsval. Det man på kort sikt vill uppnå med projektet är att de elever som deltar i projektet och deras föräldrar skall komma att uppvisa mer positiva attityder till högskole- och universitetsstudier än vad motsvarande elever gör idag. Även arbetsgivarnas attityder till högre utbildning skall förhoppningsvis också förändras i tydlig positiv riktning genom projektet.

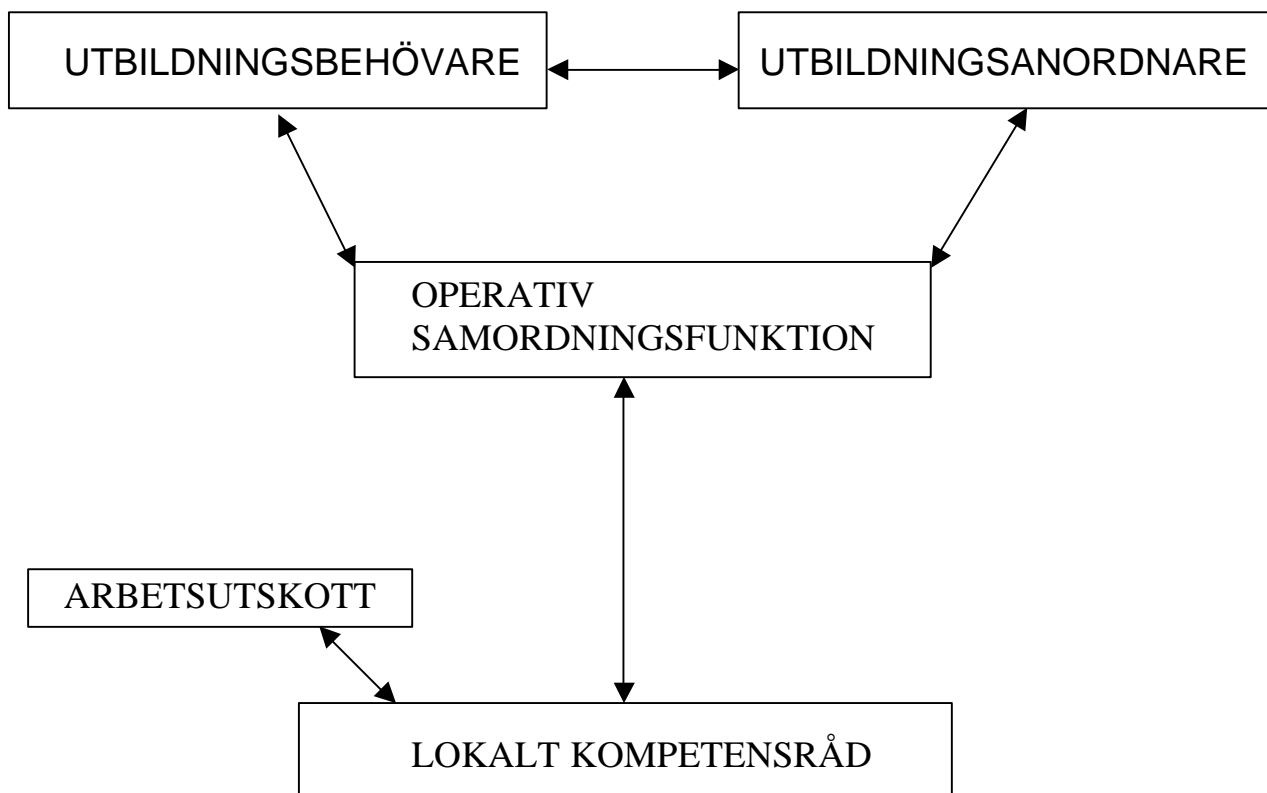
Öppna dörrar mot näringslivet betyder även goda möjligheter till projekt- och examensarbeten på orten, något som både studenterna och företagen kan dra nytta av. Förmedlingen av studenter via Uminova Center kommer att utvecklas vidare i Lycksele.

I Lyckselemodellen är basen samrådet med aktörerna inom det lokala kompetensrådet, som är en del i det lokala partnerskapet. Utifrån den processen formuleras ett förslag, som går ut på remiss, som besvaras av berörda grupper och utmynnar i ett kommunalt ställningstagande. Detta kommunalt förankrade förslag går sedan när det gäller högskoleutbildningar till högskolegruppen inom Akademi Norr för ytterligare beredning och prioritering. Slutligen gör kommunalförbundet en samordnad beställning till berörda universitet/högskolor för att klara kompetensförsörjningen och kompetensutvecklingen inom regionen. Sedan gäller det för Lycksele och andra kommuner inom Akademi Norr att lyckas rekrytera studenterna och infria deras förväntningar.

Tillsammans skall kommunerna inom kommunalförbundet leva upp till kravet på god beställarkompetens och mottagningskapacitet. Lycksele kommun kommer i sin högskolesatsning att fortsätta att utveckla såväl beställarkompetensen som mottagningskapacitet – den lokala kompetensutvecklingsmodellens mest centrala begrepp.

A.2.3.1. Modell

LOKALA KOMPETENSRÅDET I LYCKSELE

A.3. Sollefteå kommun

A.3.1. Bakgrund

Sollefteå kommuns första trevande försök till högskoleverksamhet i samverkan med våra närliggande universitet/högskolor började under första delen av 1980-talet. Administration och marknadsföring kring dessa utlokaliserade fristående kurser sköttes på halvtid av en tjänsteman vid skolkontoret. I början av 1990-talet växte ett studiecenter, sedermera LärCenter, fram och bemannades under några år av tre personer.

Under denna tid ökade kursutbudet i Sollefteå. Det var en följd av ett växande behov från kommunens sida, större möjligheter till extern verksamhet hos högskolor/universitet, mera resurser vid studiecenter, bättre kontaktvägar och inte minst ett intensivare samarbete med NITUS (Nätverksgruppen för IT-baserad Utbildning via lokala Studiecetra/Lärcentra).

Under senare delen av 1990-talet drabbades verksamheten av personalnedskärningar. Sammantaget med flera organisationsförändringar och lokalbyten gjorde det att utvecklingen avstannade. Antalet studerande ökade i mindre takt än vad som skulle kunna ha skett. Nätverksarbete med andra kommuner och regioner utvecklades under denna tid och tillsammans med ökad aktivitet hos högskolor/universitet, vad gällde externa utbildningsinsatser, gjorde att verksamheten bibehölls på ungefär samma nivå.

Förankringen bland såväl folkvalda politiker som kommuninvånare har varit ett stort bekymmer. Marknadsförings- och förankringsarbete är en utdragen process som ständigt pågår och ofta saknas tillräckliga resurser.

A.3.2. Nulägesbeskrivning

LärCenter är sedan sommaren 1999 politiskt organiserat under Närings- och utvecklingsnämnden som är en nyinrättad nämnd med sju ordinarie ledamöter och sju ersättare. Förutom LärCenters verksamhet handhar man bl a kulturfrågor, kunskapslyftet, infoteket och ett flertal kommunala utvecklingsprojekt.

Partnerskap Inland, som är ett nybildat kommunalförbund med 13 deltagande kommuner från Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten, har i hög grad vitaliserat debatten angående betydelsen av högskoleutbildning i våra relativt små, glesbebyggda kommuner. Verksamheten som bedrivs går under namnet Akademi Norr.

Vi kommer, med start vårterminen 2001, att starta våra första programutbildningar här i Sollefteå. Under en treårsperiod kommer vi att utbilda sjuksköterskor och grundskollärare vid LärCenter. Genom att rekrytera och ta hand om våra studerande på ett bra sätt tror vi att detta bara är början vad gäller att tillfredsställa utbildningsbehov för såväl näringsliv som medborgare i kommunen. När det gäller kortare fristående kurser på distans är vi väl tillgodosedda kvantitetsmässigt. Här handlar det framförallt om att skapa en organisation och metoder som gör det möjligt att erbjuda ett utbud som olika intressenter efterfrågar.

SAMS-projektet har i likhet med Akademi Norr i hög grad bidragit till att utbildningsfrågorna har lyfts fram i diskussionen. På flera håll arbetar nu representanter för olika grupperingar med dessa frågor. Alla inblandade, dvs näringsliv, andra utbildningsanordnare, kommunala instanser etc, är överens om att samverkan och organisation måste prioriteras för att vi i kommunen ska få den kompetens som efterfrågas och är nödvändig för att få den utveckling som passar vår kommun. Att bilda en gemensam arena, gärna en fysisk byggnad, där alla intressenter kan mötas och där erforderliga resurser kan uppåddas är av största vikt för att vi ska lyckas med det arbete som är påbörjat!

A.3.3. Framtidsmodell

A.3.3.1. Inledning

I skapandet av en framtidsmodell utgår Sollefteå från vad många framtidsforskare tycks vara eniga om nämligen att tillväxt i hög grad är relaterad till kunskap och miljöer med många högutbildade sysselsatta i kunskapsintensiva företag. Även attityden till lärande, utveckling och förändring är av betydelse för en regions utveckling och tillväxt.

Sollefteå kommun har därför valt att bli medlem i Partnerskap Inland/Akademi Norr, ett kommunalförbund i norrlands inland. Kommunalförbundets vision är ”Att i vår region skapa ett nätverk av samverkan kring högre utbildning som har högsta kvalitet, inspirerar, vägleder och spelar en avgörande roll för regionens kompetensutveckling, ekonomiskt, socialt och kulturellt”.

Medlemskapet kommer att underlätta tillgången till utbildning på orten. Utbildning som är adekvat för ortens innevånare men som samtidigt kan locka andra att flytta hit. Viktigt är även att utbildningsinsatserna blir en resurs för den lokala kompetensförsörjningen/utvecklingen samt att de bidrar till såväl en kvalitativ som diversifierad utveckling av ortens näringsliv och utbildningsväsende.

För att uppnå detta arbetar Sollefteå kommun aktivt för att erbjuda programutbildningar och kurser på högskolenivå, Datortek och utbildningar som syftar till ökad anställbarhet samt uppdragsutbildningar. Vägledande i detta arbete är inte att i första hand bygga ett traditionellt Campus. Vad vi i Sollefteå prioriterar är byggandet av digitala miljöer för utbildning då nätbaserad utbildning, e-learning, är det som bedöms dominera marknaden i framtiden. För Sollefteå, en ort i glesbygd, har detta dessutom klara fördelar i kostnadshänseende samt tillgänglighet.

Vi vill skapa ett ”kompetenscentrum” med förgreningar ut i kommunens mer perifera delar där utrustning, anläggningar och metoder möjliggör förverkligandet av idén om det livslånga flexibla lärandet.

A.3.3.2. Mål

Skapa ett kompetenscentrum som skall fungera som en *portal* (en ingångsplats) för kompetensfrågor i kommunen. Detta centrum skall vara en mötesplats mellan utbildningsbehövare och utbildningsanordnare där personalen snarast kan ses som *navigatörer* och är välorienterade inom utbildningssektorn. (Se modell under rubrik Modell)

*Bygga mottagarkapacitet i form av anläggningar och utrustning som tillgodoser såväl identifierade som uppskattade kompetensutvecklings/försörjnings behov samt möjliggör flexibla pedagogiska/didaktiska tillämpningar inom vuxenutbildningen

*Knyta samman lokala IT-centra med planerat kompetenscentrum i Sollefteå och därigenom skapa ett starkt tekniskt nätverk som bärare av vuxenutbildning

*Utveckla beställarkompetens

*Utveckla ett ”kundorienterat” förhållningssätt för att bättre tillgodose efterfrågan på utbildning

*Verka för förnyelse och utveckling av utbildningens innehåll och pedagogik utifrån idén om det flexibla livslånga lärandet med fokus på vuxna

*Uppmuntra utveckling och implementering av utbildningar med strategisk betydelse för vårt lokala näringsliv

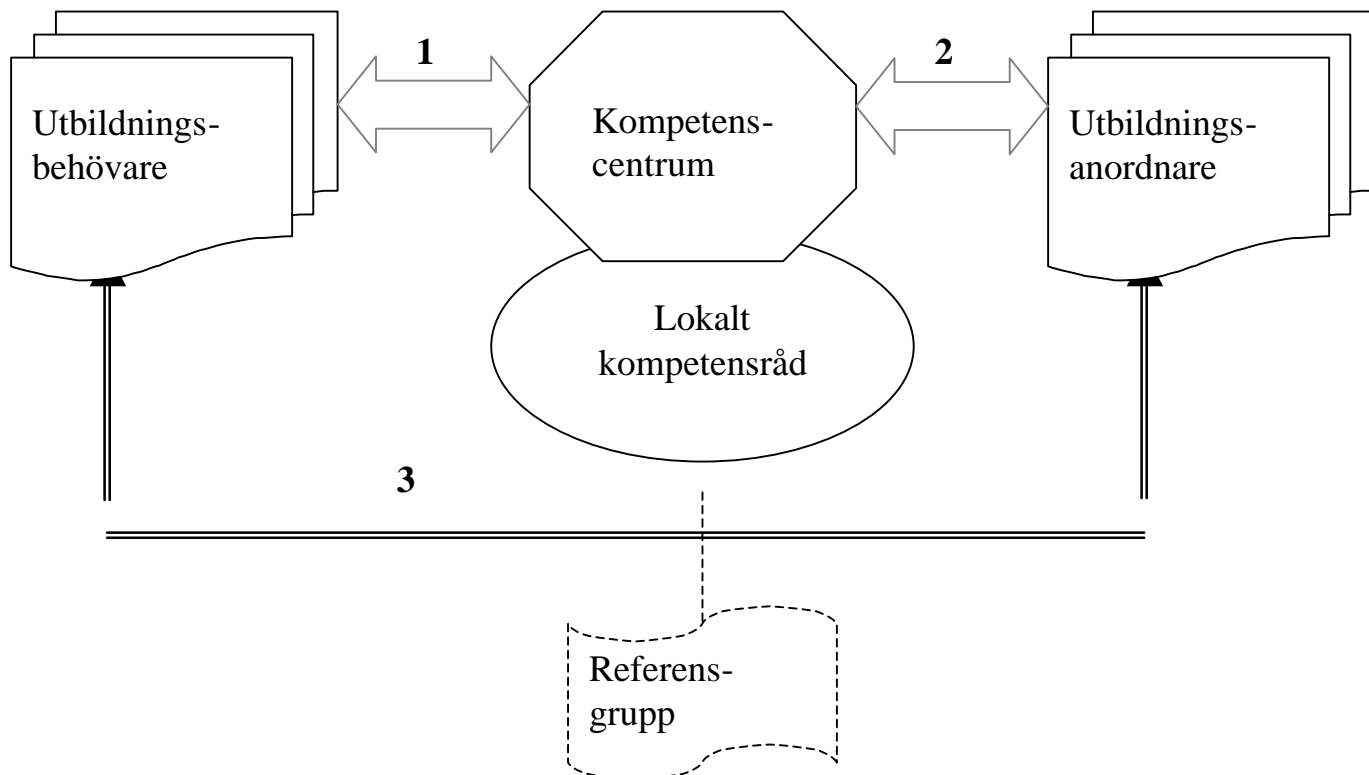
*Inrätta och utveckla ett lokalt Kompetensråd för gränsöverskridande samverkan såväl mellan företag som mellan företag och utbildningsanordnare i kompetensfrågor (med företag/utbildningsanordnare avses här både offentliga och privata verksamheter)

*Stärka kommunens attraktionskraft

*Öka tillgängligheten till kompetensutveckling/försörjning i hela kommunen

A.3.3.3. Modell

För att realisera ovanstående krävs ett väl utvecklat samarbete mellan utbildningsbehövare och utbildningsanordnare. Nedanstående modell med förklarande text vill tydliggöra detta.

1. Behövarna kontaktar kompetenscentrum där beställarkompetens finns att tillgå. Med beställarkompetens avses; god kännedom om existerande utbildningsanordnare samt kunnande i utbildningsupphandling.
2. Kompetenscentrum hjälper utbildningsbehövaren att få kontakt med lämplig utbildningsanordnare samt kan vid behov vara behjälplig med råd och stöd vid upphandling.
3. Efter etablerad kontakt tar utbildningsbehövaren över kommunikationen med lämplig utbildningsanordnare och ansvarar själv för genomförandet.

Kompetenscentrum kan även fungera som navigatör mellan utbildningsanordnare och utbildningsbehövare.

A.3.3.4. Kompetensråd

För att ge kvalitet åt kompetenscentrum inrättas ett lokalt kompetensråd. Rådet skall fungera som styrgrupp åt kompetenscentrum. Frågor som rådet bevakar inom området är; behovsinventering/dimensionering/prioritering/analys samt policy- och strategifrågor av generell natur.

Detta innebär att rådet får stort ansvar för att:

- utvärdera vilka kompetenser som saknas eller kommer att saknas, såväl på kort som lång sikt, i kommunen
- avgöra vilka utbildningsinsatser som bör genomföras
- beslutade utbildningsinsatser tillgodose av den utbildningsanordnare som bedöms bäst lämpad ur ett kvalitets- och kostnadsperspektiv
- anpassa strategin vad gäller kompetensförsörjning/utveckling efter rådande omvärldsförhållanden

Rådets sammansättning skall avspegla samhällets nyckelfunktioner såväl inom offentlig sektor som privat näringsliv samt ha acceptans bland våra folkvalda. I rådet finns representanter från:

- för kommunen viktiga enskilda företag (privata/offentliga)
- ur ett näringslivsperspektiv viktiga branscher
- arbetsförmedlingen
- det kommunala utbildningsväsendet
- privata utbildningsanordnare
- bildningsförbund
- fackliga organisationer
- bibliotek
- den politiska ledningen i kommunen

Detta borgar sammantaget för att rådet får legitimitet och handlingskraft samt att kompetenscentrum blir den portal, när det gäller kompetensfrågor i Sollefteå kommun, som alla vänder sig till.

Kompetensrådets breda representation medför att det av praktiska skäl behövs ett arbetsutskott som bereder rådets ärenden. Rådets ordförande tillsätts av kommunens politiska ledning medan arbetsutskottet leds av kommunens utvecklingsledare.

Kommunens utvecklingsledare får stor betydelse för den övergripande samordningen av åtgärder inom fältet, kompetensförsörjning/utveckling. Personen i fråga ges insyn i kompetenscentrum, kompetensrådet och Akademi Norr samt har direkta kanaler till viktiga utbildningsanordnare i regionen som Umeå universitet och Mithögskolan.

Arbetet med att bilda ett lokalt kompetensråd är påbörjat och två arbetsmöten är genomförda med bred representation från såväl lokala utbildningsanordnare som utbildningsbehövare. Även högre utbildning är representerad i form av Umeå universitet.

Kommunens ambition är att kompetensrådet skall vara verksamt till januari 2001 för att kunna vara med och påverka uppbyggandet av kompetenscentrum. I nuläget diskuteras olika lokal-lösningar då befintliga lokaler, Lärcentra, inte kan sörja för redan i dag kända behov, ännu mindre ha beredskap att möta framtida krav. För att bygga upp Kompetenscentrum söks extern medfinansiering via Mål 1. Det planeras även för en gränsöverskridande samverkan med såväl privata som offentliga aktörer.

För att lyckas behöver såväl personalens kompetens som faciliteter, vid Kompetenscentrum, utvecklas för att ta emot distribuera och upphandla utbildningar som bygger på flexibelt livslångt lärande. För att underlätta detta planeras en Mål 1 ansökan samt samarbete med DISTUM och Arbetslivsinstitutet. Härigenom ökas såväl tillgängligheten till utbildning som utbildningsmöjligheter öppnas för nya målgrupper samt näringslivets kompetensförsörjning underlättas.

Kärnan i Sollefteåmodellen är **samverkan**. Intern samverkan mellan de aktörer som finns representerade i det lokala kompetensrådet. Extern samverkan mellan rådet/kompetenscentrum och Akademi Norr samt utbildningsanordnare av varierande slag.

A.4. Strömsunds kommun

A.4.1. Bakgrund

Distansutbildning, korta kurser eller program är inget helt nytt för Strömsunds kommun. I 10-15 år har det varje år erbjudits någon form av högskoleutbildning. Juridisk översiktscurs, matematik, kvinnligt ledarskap och företagsekonomi är några exempel. Dessa kurser, distans eller uppdragsutbildning har skett i samarbete med Luleå tekniska universitet, Umeå universitet, Mitthögskolan samt Stockholms universitet. Någon gång har det varit ett uttalat önskemål om specifik utbildning t.ex. företagsekonomi, men oftast har Strömsund tacksamt emottagit erbjudanden från olika utbildningsanordnare. Gymnasieskolans rektorer har varit samarbetspartners och mottagare. Gymnasieskolan har även organiserat handledarfrågan, prov och annan studentservice.

Denna organisation har helt baserats på aktuellt praktiskt behov vid varje kurs. Man har löst problemen och situationer allt eftersom de uppstått. Långsiktighet har ej uppnåtts. Under denna tid har dock ett betydande nätverk etablerats. Man har också samlat många erfarenheter inom organisationen.

A.4.2. Nulägesbeskrivning

I Strömsunds kommun har ca 14 % av den totala befolkningen högskoleutbildning. Kvinnor i offentlig sektor är bidragande till att siffran ens är 14 %.

Av tradition består näringslivet av skog-sågverk-träförädling.

De kunskapsintensiva företagen är få.

Attityderna till högre utbildning är inte alltför positiva hos de av våra ungdomar som stannar kvar i kommunen.

Strömsunds deltagande som pilotkommun i SAMS-projektet har medfört att många centrala frågor kring högre utbildning lyfts fram. Information, samarbete inom kommunen, attityder, långsiktiga behov för att behålla nivån inom skola/vård och företagets kompetens är exempel på dessa strategiska frågor.

Kommunens politiska vilja visas bl.a. genom en satsning på en samordnartjänst (50 %) som ansvarar för högskolefrågor. Personen är direkt underställd kommunstyrelsen då det ses som utveckling och inte enbart utbildning, vilket annars skulle ha medfört att tjänsten legat under barn och utbildningsnämnden.

Projektgruppen ”Högskoleutbildning i Strömsunds kommun” har bestått av kommunchefen, chefen för Arbetsförmedlingen, rektorn gymnasieskolan, näringslivssekreteraren samt ovan nämnda högskolesamordnare.

I Strömsunds kommun finns de stora skogsbolagen representerade. Därför är det ytterligt tillfredsställande att den första kursen 5 poäng, i denna för Strömsund nya organisation, blir GIS i skogsbruket vt-01. Huvudnäringen i Strömsunds kommun är skogen, vars maskinförare och entreprenörer är målgrupp för denna kurs. De blir de första högskolestuderande och därmed viktiga attitydförändrare.

A.4.3. Framtidsmodell: Ensam är inte stark.

Att med minskande befolkning och därmed lägre skatteintäkter ändå hålla god standard inom skola /vård /service kräver att man kan samarbeta över alla gränser, såväl sektorsgränser inom kommunen som över kommun och länsgränser, när det som här gäller utbildningsfrågor.

Dagpendling till studieorter utanför campus löser många problem och möjliggör utbildning/ kompetenshöjning för personer som annars inte ens skulle tänka tanken på högskoleutbildning.

Strömsunds modell torde komma att se ut som följer;

Vi vill

- vara en del av ett större förbund av kommuner med likartade problem,
- organisera ett lärcenter i nu befintliga lokaler för vuxenutbildning,
- i mycket nära samarbete med gymnasieskola och arbetsförmedling ha en väl täckande organisation såväl tids och servicemässigt för studievägledning-infotek-datortek,
- att det Lokala kompetensrådet består av representanter för politisk ledning, arbetsförmedling, gymnasieskola (Komvux, syo), SAF, FR, LO, studieförbunden samt företagsledare från det lokala näringslivet.
- att Studentservice som år 2002 skissas som en femtioprocentig tjänst skall hålla en hög servicegrad.
- att bostäder av god standard finns, närhet är ett självklart begrepp.
- att det kulturella utbudet kan ökas när efterfrågan och mångfald blir större. Där är det mycket viktigt att studieförbunden finns med i tidig planering. Musik, film, teater och utställningar är aktiviteter som i glesbygd ofta arrangeras av studieförbunden.

Detta är en snöboll som kommit i rullning och med rätt temperatur i kommunen, bör vi kunna se en större efterfrågan när möjligheter till högre utbildning skapas.

Att ändra attityder kan ta längre tid, men att några från skogssektorn banar väg inom kommunen är nog ett bra och framkomligt sätt.

B. SAMS utvecklingsarbete vid kommunalförbund

Innehållsförteckning

B.1. Lapplands kommunalförbund.....	41
B.1.1. Bakgrund	41
B.1.2. Nuläge	41
B.1.2.1. Inventering.....	41
B.1.2.2. Sammanställning av önskemål	42
B.1.2.3. Kontakt med institutioner	42
B.1.2.4. Planering av lokaler, utrustning, studerandeservice etc.	42
B.1.2.5. Besked från utbildningsanordnarna om kursutbudet.	42
B.1.2.6. Marknadsföring av utbudet.....	42
B.1.2.7. Samling av studerande innan kursstart	43
B.1.2.8. Litteratur	43
B.1.2.9. Uppföljning, utvärdering	43
B.1.3. Framtidsmodell	43
B.2. Partnerskap inland/Akademi Norr.....	45
B.2.1. Från SOS till Akademi Norr – bakgrund och fakta.	45
B.2.2. Akademi Norr – nuläge	45
B.2.2.1. Reflektion:	45
B.2.2.2. Organisation:.....	46
B.2.2.3. Aktuella utbildningar:.....	47
B.2.2.4. Strategiska frågeställningar:.....	49
B.2.3. Analys, Vision och Framtid.....	50
B.2.3.1. Analys av Akademi Norr-regionen.....	50
B.2.3.2. Vision	51
B.2.3.3. Framtiden	51
B.2.3.4. Slutsatser och prioritering.....	53

B.1. Lapplands kommunalförbund

SAMVERKAN MELLAN KOMMUNERNA I LAPPLANDS KOMMUNALFÖRBUND

B.1.1. Bakgrund

1990 –2000

1990 bildades Lapplands kommunalförbund mellan Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Pajala kommuner med uppdraget att främja, utveckla och samordna högre utbildningar i regionen. Vi insåg att våra kommuner var för sig hade en alltför liten befolkning för att säkra underlag för utbildningar på distans. Behovet av kompetensutveckling var nästan identiska i alla kommuner inom LKF. Vi avsatte mycket tid till att tillsammans med utbildningsanordnarna utveckla modeller för distansutbildningar anpassade till en glesbygd avlägsen från orter med universitet och högskolor. Den s.k. Lappmarksmodellen innebär att vi har studiegrupper (om sökande finns) i alla fyra kommuner i en och samma kurs eller i ett utbildningsprogram. Den nya tekniken för distribution av utbildning från campus ut till kommunerna har bidragit till att modellen utvecklats alltmer och inneburit att tillgängligheten till högre utbildning ökat markant.

Kommunalförbundsformen innebär att LKF är en egen juridisk person med egen styrelse (direktion). Denna form förpliktigar till samverkan och politiken är med kärnfullt och visar vägen.

Under åren har studiecentra i kommunerna utvecklats mycket beträffande studerandeservice, lokaler, utrustning och administration med god kompetens som beställarorganisation. Studiecentra i kommunerna sorterar direkt under respektive kommunstyrelse då vi menar att vi ej ser denna verksamhet primärt som en utbildningsfråga utan som en strategi för näringslivets utveckling i våra kommuner.

Studiecentra har sorterat under Lapplands kommunalförbund fram till årsskiftet 2000/2001. Fr.o.m. 2000 sorterar studiecentra under kommunala förvaltningar. Den omorganisationen har skett med anledning av att det i kommunerna pågår aktiviteter som pekar mot samordning av funktioner som är beroende av varandra i den enskilda kommunen och som gör det lättare för kommunmedborgarna att gå till ett ställe och få samlad information.

B.1.2. Nuläge

B.1.2.1. Inventering

Eftersom vi har för få personal på respektive studiecenter, tar vi hjälp av arbetsförmedlingen, kommunala förvaltningar, Företagarna och lokala mässarrangörer för att få en bild av utbildningsbehov och önskemål. Dessutom noterar vi kontinuerligt utbildningsönskemål från enskilda individer. Vi har via annonsering i lokala annonsblad försökt få fram kursönskemål utan framgång. Det viktiga för att inventeringen skall bli lyckosam är riktade insatser och personliga besök.

B.1.2.2. Sammanställning av önskemål

Studiecentra i kommunerna sammanställer utbildningsönskemål. Utbildningsledarna och kansli sammanställer önskemålen och tar fram ett dokument som delges respektive högskola. Vi försöker göra planer på flera års basis för att en student skall kunna planera sina studier under en längre period. Det har visat sig vara svårt för utbildningsanordnarna att tillgodose vårt behov av en planering på längre sikt. Önskvärt är också att för varje enskild utbildning/kurs motivera önskemålen.

B.1.2.3. Kontakt med institutioner

När utbildningsönskemålen nått institutionerna, gör vi i möjligaste mån besök hos dessa för att efterhöra intresse och möjlighet att ge kurserna. Vi vill diskutera lokalbehov på studiecentra, vilken distributionsform som är lämplig, teknisk utrustning, studerandeservice etc.

B.1.2.4. Planering av lokaler, utrustning, studerandeservice etc.

Det är av mycket stor vikt med en planering som sträcker sig längre än ett till två år pga att lokalbehovet på respektive studiecenter skall kunna tillgodoses. Det bör ske en kontinuerlig översyn av lämplig utrustning samt personalbehov baserat på utbildningsvolym.

B.1.2.5. Besked från utbildningsanordnarna om kursutbudet.

Efter besked om utbudet tas förnyad kontakt med givande institutioner. Kursstarter, information, kommunikation och ansvarsområden tas upp. Vi upplever ett stort problem i och med att dom olika institutionerna hanterar information till studiecentra på olika sätt och att information om antagna studenter oftast kommer alltför sent med tanke på iordningställande av lämpliga lokaler och införskaffning av utrustning.

B.1.2.6. Marknadsföring av utbudet.

Marknadsföring av fristående kurser sker via annonsering i länspress och lokala annonsblad samt via riktade utskick och anslag lokalt.

Längre utbildningspaket och programutbildningar kräver en långsiktig marknadsföring för att säkerställa ett tillräckligt antal studerande. Dom presumtiva studenterna måste ges tillfälle till behörighetsgivande utbildningar via Komvux, Kunskslyftet etc. Detta innebär att beslut om dessa utbildningar måste tas ett till två år innan utbildningsstart. Enbart marknadsföring via annonsering och utskick är inte tillräckligt för rekrytering till längre utbildningar utan måste kompletteras med riktade informationsinsatser via personliga besök på arbetsförmedlingar, gymnasieskolor och andra institutioner både lokal och regionalt. Beroende på vilken utbildning marknadsföringen avser måste den även nå utanför länsgränser och i vissa fall landsgränser.

B.1.2.7. Samling av studerande innan kursstart

Innan kursstart samlar vi studerande för respektive utbildning på studiecentra för att bekanta sig med miljön, personal och lokaler.

När det gäller kurser eller utbildningsprogram som samtidigt ges på flera studieorter samlas utbildningsledare från respektive kommun samt kursansvariga för att bekanta sig med varandra. Detta är speciellt viktigt med tanke på att ny teknik oftast nyttjas vid distribution av föreläsningar. Studenterna upplever då att dom sitter i samma klassrum trots att de finns på sina respektive studiecentra.

B.1.2.8. Litteratur

Eftersom alla studiecentra är relativt små har vi tankar på att samordna oss med kommunbiblioteken. Detta för att slippa bygga upp många små biblioteksenheter i varje kommun. Detta innebär kostnadseffektivitet samt att den enskilde studenten får ett större utbud samt en professionell hjälp.

B.1.2.9. Uppföljning, utvärdering

Vi saknar idag rutiner för en kontinuerlig uppföljning och utvärdering efter avslutad kurs. För programutbildningar och längre utbildningspaket bör en uppföljning ske t.ex. efter varje termin. Allt detta i samverkan mellan utbildningsanordnare, beställare och studenter.

B.1.3. Framtidsmodell

Kommunalförbundsformen bör vara kvar som samverkansform mellan kommuner. Den juridiska status som denna samarbetsform har, med lagar, stadgar och förordningar förpliktigar till samverkan. Vi skall inte sträva efter en likformighet vid kommunernas studiecentra vad gäller dess organisation och placering inom respektive kommun. Det finns olika ambitioner och möjligheter i kommunerna när det gäller att bygga upp sina respektive utvecklingscentra. Dock bör lika möjligheter finnas för studenter att ha tillgång till lokaler, utrustning och studerandeservice eftersom många utbildningar ges med studiegrupper i alla kommunerna.

Önskvärt vore om utbildningsplaneringen tillsammans med universitetet kunde vara mer långsiktig. Idag gäller i regel en ettårig planering vilket inte är bra varken för verksamheten på studiecentra eller för den enskilde studenten. Den enskilde studenten måste kunna planera sina studier på sikt. Ofta är distansstuderande något äldre och måste ta hänsyn till arbete och familjeförhållanden.

Ett problem, speciellt för små kommuner är att kunna rekrytera ett tillräckligt antal studenter till en enskild kurs/program. Ett sätt vore att mindre och fler grupper erbjöds att studera parallellt med utbildningen på campus, ” det förlängda klassrummet ”.

Behovsinventeringen inom kommunalförbundets region sker kontinuerligt och ansvaret för detta bör ligga hos den enskilda kommunens studiecentra. Vi letar fortfarande efter en effektiv modell som mer tydligt visar på utbildningsbehovet. I alla medlemskommuner pågår en process som pekar på bildandet av utvecklingscentra (samordningscentra) bestående av studiecenter för högskoleutbildning, Komvux, kunskapslyftet, delar av arbetsförmedlingen, delar av näringslivsenheten och vägledning. När dessa centra är etablerade hoppas vi kunna få en samlad bild utav behovet av kompetenshöjande, strategiska utbildningssatsningar. Att det bildas lokalt kompetensråd i våra kommuner, som greppar hela kommunens behov av kompetensförsörjning är av yttersta vikt. En mindre ” fixargrupp ” på ett utvecklingscenter utför uppdrag från kompetensrådet.

En led till förbättrad samverkan mellan kommuner/kommunalförbund skulle vara att intressanta föreläsningar på campus kunde sändas till studiecentra utanför campusorten via videokonferens.

Vi måste också marknadsföra våra studiecentra och samordningscentra i kommunerna så att alla berörda i regionen - offentlig sektor, näringsliv och den enskilde - känner till vart man vänder sig i frågor som rör utbildning.

Vi måste erbjuda en bra studerandemiljö med väl utrustade lokaler för studier och kommunikation samt mötesplatser för studenter under fritid (kårlokaler). En förutsättning för väl fungerande distans- och utlokaliserade utbildningar är en god studerandeservice samt service för tillresta lärare, föreläsare. Kort sagt, en mottagarorganisation med kvalitet.

B.2. Partnerskap inland/Akademi Norr

AKADEMI NORR – GRÄNSÖVERSKRIDANDE SAMVERKAN KRING HÖGRE UTBILDNING

B.2.1. Från SOS till Akademi Norr – bakgrund och fakta.

Redan i mitten av 80-talet initierade SOS-kommunerna – Berg, Ragunda, Storuman, Sorsele, Arjeplog och Arvidsjaur ett gränsöverskridande samarbete kring kompetensutveckling och regional utveckling. Ett inlandsbaserat samarbete med sex inlandskommuner över tre län med en utmanande nord-sydlig dialog som ett komplement till det tidigare dominerande kust – inlandsperspektivet.

I januari 1999 övergick SOS från en nätverksbaserad samverkan till samarbete i form av ett kommunalförbund med Arjeplog, Arvidsjaur, Storuman, Sorsele och Malå som medlemmar. Nästan samtidigt tog Lycksele, Storuman och Vilhelmina initiativ till förstudien ”Partnerskap Inland – den lärande regionen”, juni 1999 – mars 2000, i syfte att finna rätt form för en bred samverkan kring högskoleutbildning. Totalt 15 kommuner har deltagit i förstudien via referensgrupp och gemensamma utbildningsseminarier.

Förstudien har gett underlag för bildandet av ”Partnerskap Inland” – ett kommunalförbund bestående av 13 kommuner från 4 län. Beslut om bildande har tagits i respektive kommuns kommunstyrelse och fullmäktige. Partnerskap Inland (PI) är det juridiska namnet på kommunalförbundet men verksamheten drivs under namnet Akademi Norr.

Kommunerna Arjeplog, Arvidsjaur, Dorotea, Kramfors, Lycksele, Malå, Sollefteå, Storuman, Sorsele, Strömsund, Vilhelmina, Vindeln och Åsele har därmed gått samman i en länsövergripande samverkan kring kompetensutveckling och högre utbildning.

I förstudien inför bildandet av PI har det genomförts en noggrann analys av nuläge presenterad i rapporten ”Kartläggning av en regions utbildningsnivå, rekryteringsunderlag och behov av högskoleutbildade” gjord av Södra Lapplands forskningsenhet, Vilhelmina. Rapporten har initialt utgjort det bärande underlaget för Akademi Norr’s prioriteringar av insatsområden och åtgärder.

B.2.2. Akademi Norr – nuläge

Akademi Norr är idag bildat och har etablerat en gemensam arena för samverkan kring högskolefrågor.

B.2.2.1. Reflektion:

Det skall inledningsvis konstateras att för många kommuner inom Akademi Norr är samarbete med universitet och högskolor ingen ny företeelse. Det fanns redan före Akademi Norr (och SAMS) ett fungerande nätverk med etablerade och väl utprovade samverkansformer för högskolefrågor. Många av dessa finns nedskrivna i dokument och avtalsliknande överenskommelser i syfte att tydligt reglera dialogen mellan kommuner och högskolor.

En självkritisk granskning leder dock till analysen att flera av dessa ”inarbetade” former för samverkan har tenderat att ”stelna” och befästa ett mönster som inte underlättar utveckling av ett dynamiskt samspel med interaktion, engagemang och delat ansvar som utmärkande kännetecken.

Här har Akademi Norr med ett gränsöverskridande angreppssätt – geografiskt, ämnesmässigt och kompetensmässigt – vitaliserat processen. Samma vitaliserande inverkan har SAMS-projektet åstadkommit. Dessa nya arenor har bidragit till att lyfta frågor om högre utbildning från att vara ”utbildningsfrågor” till att bli ”strategiska” frågor av största betydelse för vår regions utveckling.

B.2.2.2. Organisation:

Organisationen illustreras nedan dels på ett traditionellt ”hierarkiskt” sätt (fig. 1) och dels på ett mer processinriktat sätt som bättre belyser hur olika grupper engageras i arbetet mot ett gemensamt mål (fig. 2).

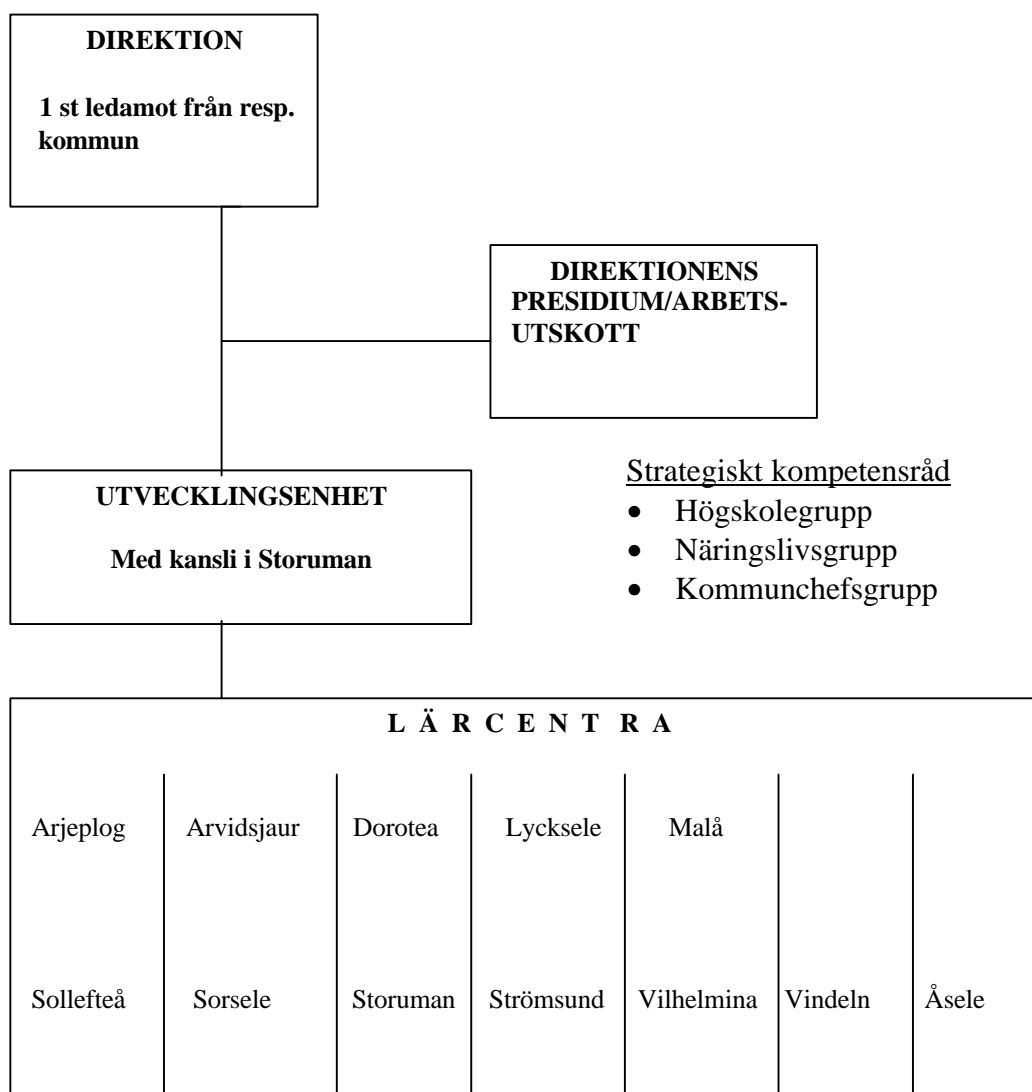

Fig. 1 Kommunalförbundets organisation

Det är två saker som bör kommenteras utifrån dessa organisationsskisser. För det första det nära samarbete som kännetecknar utvecklingsenheten och respektive kommuns lärcentra, både när det gäller att förbereda strategiska frågor som direktionen skall ta ställning till och i ännu högre grad samverka för att finna optimala lösningar för det vardagliga operativa arbetet.

För det andra den stora betydelsen av att utveckla effektiva samverkansformer mellan de olika grupper (fig. 2) som har ansvar för kommunernas övergripande frågor av strategisk art, dit högre utbildning otvetydigt hör.

AKADEMI NORR

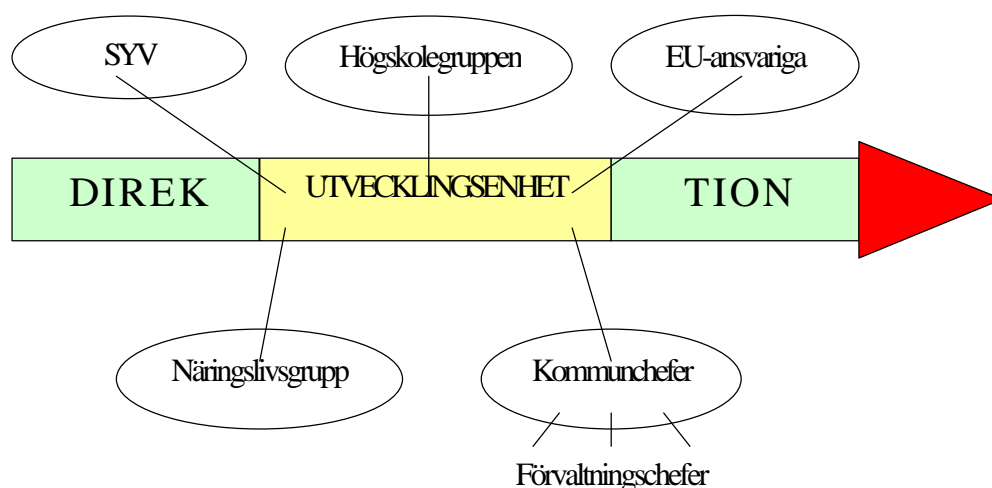

Fig 2. Illustration till processinriktat arbetssätt

B.2.2.3. Aktuella utbildningar:

I en särskild programförklaring för Akademi Norr har vi slagit fast ett tydligt fokus på innovativa kompetensutvecklingsprogram av strategisk betydelse för regionen och dess näringsliv. Utbildningar som vi prioriterar skall vägas mot ett antal kriterier som vi gemensamt tagit fram (enligt följande). Kreativitet och nytänkande eftersträvas både beträffande form och innehåll.

KRITERIER FÖR URVAL

Dels program för grundläggande service

Dels program för innovativ tillväxt

- Program som utgår från ett dokumenterat behov
- Program med koppling till lokalt näringsliv och med stor tillväxtpotential
- Program med förankring i lokal/regional miljö med utvecklingspotential
- Program med ett tydligt fokus – profilering, fokusering, specialisering (jfr Teknisk Framsyn)
- Program som lockar till sig inflyttare
- Program som attraherar ungdomar
- Program med internationell attraktionskraft
- Program som utvecklar nya arbetsformer och livsmönster (jfr Teknisk Framsyn)
- Program som leder till jämställdhet
- Program med entreprenörskap och företagsamhet som underlättar anställning från offentlig sektor
- Program som tar ”språnget” in i framtiden

Nedan följer några exempel på satsningar/utbildningsprogram som svarar upp mot dessa kriterier. Dessa förslag är väl förankrade inom Akademi Norr och illustrerar också den gränsöverskridande samverkan som är en ledstjärna för vårt samarbete.

Norbottens län

• Automotive field testing	60p (master)	(Arjeplog)
• Automotive field testing	120p	(Arjeplog)
• Flygläroartubidning	40p	(Arvidsjaur)
• Sjuksköterska med IT inriktning	120p	(Arvidsjaur efter Lycksele)

Västerbottens län

• GIS	120p	(Lycksele)
• Ballastingenjör
(Storuman, Kramfors, Mosjoen i samverkan)	80p	(Storuman/Kramfors/
Norge)
• Elektronik och data ingenjör	120p	(Sorsele)
• Servicemanagement
(fokus gastronomi)		(Tärnaby/Hemavan)
• Integrationsutbildning
(Regional utveckling och kompetens försörjning genom integration)		(Åsele)
• Sjuksköterska med IT-inriktning	120p	(Lycksele)
• Sport Management
(utveckling av Skidakademin)	120p	(Storuman/Lycksele/
Sollefteå)
• Produktionsingenjör
(utarbetat i samverkan med lokalt näringsliv)	120p	(Lycksele)

Jämtlands län

- Entreprenörsprogrammet 120p (Strömsund)
(med inriktning EU-projektledning)
- Integrationsutbildning 120-160p (Strömsund)
(samverkan med Åsele)

Västernorrlands län

- Kris och Konflikthantering 120-140p (Sollefteå/Kramfors)
- Mediautbildning 80-120p (Kramfors)
- Industriekonom 120p (Kramfors)
(inriktning logistik)
- Energiprogrammet 120p (Sollefteå)

Ovanstående exempel svarar mot våra kriterier t ex

- Koppling mot lokalt näringsliv (Elektronik och Data – Elektronikföretag som Gargnäs Elteknik, Fieldtesting i Arjeplog, Produktionsingenjör i Lycksele)
- Program med internationell attraktionskraft (Kris och Konflikt i Sollefteå/Kramfors, Integrationsutbildning i Åsele – utbildningen skall ge kompetens att slussa in invandrare på ett naturligt sätt i våra samhällen).
- Program med fokus på entreprenörskap (Entreprenörsprogrammet - Strömsund).
- Nyttänkande och dokumenterat behov (Ballastingenjör – fokus på nätbaserat lärande och med gränsregionalt genomförande, Storuman, Kramfors och Norge, Integrationsutbildning - Hur assimilerar vi invandrare i våra samhällen?
Sjuksköterska med IT-inriktning. - en helt ny sjuksköterskeutbildning som utgår från att ett nytt kompetensbehov har identifierats inom yrket . Dessutom är regionens behov av utbildade sjuksköterskor väl dokumenterat.)
- Program som attraherar ungdomar (Kris och konflikt – Sollefteå/Kramfors, Mediautbildningen – Kramfors)
- Program med förankring i lokal/regional miljö med utvecklingspotential (Sport Management 120p – Storuman/Lycksele/Sollefteå).

B.2.2.4. Strategiska frågeställningar:

Följande exempel på frågeställningar som just nu finns på Akademi Norr's agenda visar på komplexiteten i de prioriteringar som vi står inför

- Resursprioritering (högre utbildning i relation till andra tillväxtskapande åtgärder)
- Hur stort är det inhemska rekryteringsunderlaget?
- Vilka utbildningar attraherar ungdomar?
- Vilka utbildningar attraherar inflyttare?
- Behov av utbildningar för grundläggande service respektive innovativ tillväxt?
- Behov av utbildning inom humaniora/samhällsvetenskap respektive naturvetenskap/teknik?
- Utbildningar för framtidens arbetsmarknad.
- ”Nisch” utbildningar med stark näringslivskoppling.
- Vilka utbildningar har en internationell marknad? (Europa, öst/västdimension)

B.2.3. Analys, Vision och Framtid

B.2.3.1. Analys av Akademi Norr-regionen

Allmänt: Genom arbetet med SPD:n (Samlat programdokument) för Mål 1, Norra Norrland och Södra Skogslänen finns regionen väl beskriven under rubriker som läge och geografi, sysselsättning, utbildning och Fou, näringsliv etc. De kännetecken som lyfts fram beträffande gleshet, ytor, befolkning, demografisk obalans, dominans av offentlig sektor m m är också typiska för kommunerna i Akademi Norr. Kommunerna speglar i sina enskilda delar – precis som man i ett hologram i delarna kan se helheten – på många sätt de problem och möjligheter som kännetecknar Norrland och i synnerhet dess inland. Vi hänvisar därför till respektive SPD för fakta av generell art.

Akademi Norr ur ett EU-perspektiv: Akademi Norr utgör i EU-perspektiv ett exempel på mikronivå på den nya regionalpolitiska karta som nu successivt växer fram med nya regioner och samverkansformer som initierar funktionellt samarbete oavhängigt nationalstatens politiska geografi (t ex länsindelning).

I Norden finns makroregioner som Barents och Östersjöregionen som tydliga exempel på nya regionbyggnadsalternativ. Den mest kända och avancerade formen för denna typ av samarbete finns i det s k "EUREGIO-området", ett gränsregionalt samarbete mellan Holland och Tyskland. Här har viss beslutsrätt överförts från nationell nivå till lokala styrorgan inom EUREGIO.

I dessa funktionella regioner, oavsett mikro- eller makronivå, har traditionell hierarki och kommando-planering ersatts med gränsöverskridande nätverk och mobiliserande planering som kännetecken. EU:s och omvärldens bild av vår region, belägen i en del av Europas periferi, varierar. These regions will be further marginalised. Little economic prospects remain for such regions"(Nordrefo 1997:8 "Contemporary Challenges to European Spatial Planning", Klaus Kunzmann). Ibland blir vi benämnda som "ännu ej helt avfolkade områden".

Samtidigt vet vi att regionens utveckling har hög prioritet inom EU och att det finns en hel del riktade resurser i form av program och initiativ där vår region utgör en primär målgrupp (Mål 1, Interreg II).

I flera av dessa EU-program är kompetensutveckling och högre utbildning prioriterat. Robert Schotton (chef DGXVI fram till 1999) efterlyser inför kommande programperiod innovativa lösningar för undervisning på avsidet belägna platser och mer satsningar på nätverks och samarbetsaktioner.

Aktuell analys – Akademi Norr: Vi har tidigare nämnt rapporten "Kartläggning av en regions utbildningsnivå, rekryteringsunderlag och behov av högskoleutbildade" som tagits fram inom förstudien. Där belyses frågor som

- faktaunderlag för dimensionering av mottagarkapacitet bl a sammanställning och analys av det regionala rekryteringsunderlaget.
- utveckling av adekvata studie – studentmiljöer

- analys av lokala/regionala kompetensbehov t ex sammanställning och analys av pensionsavgångar, personalomsättning, kompetensönskemål
- behovsanalys av strategiska utbildningssatsningar med förutsättningar att skapa innovativ tillväxt, inklusive analys av regional och nationell näringslivsstruktur.

Rapporten finns att beställa hos utvecklingsenheten, Akademi Norr.

B.2.3.2. Vision

Akademi Norr's vision är

”Att i vår region skapa ett nätverk av samverkan kring högre utbildning som har högsta kvalitet, inspirerar, vägleder och spelar en avgörande roll för regionens kompetensutveckling, ekonomiskt, socialt och kulturellt”.

B.2.3.3. Framtiden

Utmaningar: Det finns ett par utmaningar som framstår särskilt tydliga för vår region när man försöker titta fem till tio år in i framtiden. Vi måste skapa ett forum där både offentlig och privat sektor gemensamt kan arbeta med regionens utveckling. Akademi Norr befinner sig (bör befinna sig) i ett gränssnitt där dessa båda sektorer överlappar.

Vi skall verka som ”sammanslagda” och hjälpa lokalsamhället att ta ansvar för sin egen framtid. En ny samarbetsinriktad relation mellan offentlig och privat sektor behövs som gör att man

- samordnar sina resurser
- möter och välkomnar förändring
- själv söker och formulerar både frågorna och svaren

Här behöver dialogen med universiteten utvecklas så att vi tillsammans kan lösa den s k ”samverkansuppgiften” vilket är samma utmaning enligt ovan definierad utifrån ett universitetsperspektiv.

En andra utkristalliserad utmaning är regionens behov av människor för att kunna utvecklas. Vi har länge arbetat med utflyttningsproblematiken och prövat olika metoder för att motverka att folk lämnar inlandet.

En viktig målgrupp är potentiella inflyttare. Nu har t o m den sittande regionalpolitiska utredningen konstaterat att Sverige snart är tomt på folk. Vi behöver invandrare. I det pågående arbetet med tillväxtavtal påstås att ”mycket talar för att ett lands eller en regions förmåga att skapa tillväxt och sysselsättning är nära förknippat med dynamik, förändringsbenägenhet, entreprenörskap och rörlighet”. Rörlighet anses vara den viktigaste förutsättningen för att uppnå dynamik i en region.

Det krävs ett bättre nyttjande av den begåvningsreserv som invandrare utgör i det svenska samhället. Ökad mångfald bidrar till en bättre förmåga att möta kommande förändringar och ifrågasätta gamla mönster.

Framtidsmodell: Vi arbetar för närvarande med att ta fram en modell för utveckling som lättast kan illustreras med en trappa där man successivt uppnår olika nivåer. Slutmålet är strukturförändring. Det inledande trappsteget är att skapa en arena för samverkan. I fig.3 illustreras "Samverkansspiralen" som bygger på begreppen "insikt och förmåga, medel, aktivitet och resultat" och hur dessa samverkar. Modellen är utarbetad av Arne Eriksson (se "Greppet" SOU 1998:86).

Samverkansspiralen

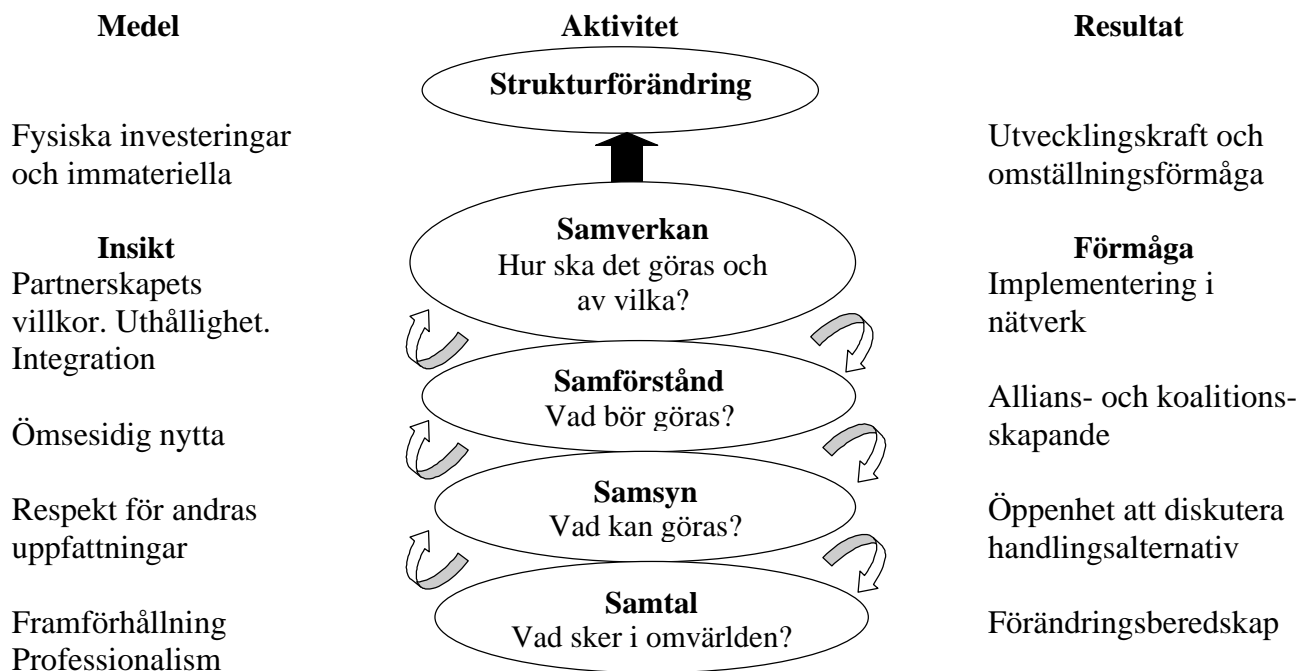

Fig. 3 Samverkansspiralen

Kraven på arenan är att den är tillgänglig för alla som vill delta och att det finns en "promotor" som ser till att arenan nyttjas. För att behålla vitalitet och spänst i dialogen är det väsentligt att arenan regelbundet används för gästspel utifrån. Samtalet fokuseras allteftersom på handlingsalternativ för den egna lokala utvecklingen i ljuset av de möjligheter som omvärldsanalysen ger. Det handlar om att ta fram "konsistenta och sammanhängande optioner" givet vissa förutsättningar.

Trots den korta tid som Akademi Norr hunnit vara verksam känns det som vi hunnit en bra bit längs samverkansspiralen. Vi har definitivt nått ökad **insikt** och **medvetenhet** i frågor som

- partnerskapets villkor
- ömsesidig nytta
- respekt för andras uppfattningar
- framförhållning

men även **förmågan** har vuxit bl a genom

- skapande av strategiska allianser
- öppenhet att diskutera handlingsalternativ
- ökad förändringsberedskap

Bland kommande klart urskiljbara ”trappsteg” kan nämnas etablering av samverkan med motsvarande perifera regioner i andra delar av Europa. I syfte att transnationellt driva gemensamma utvecklingsfrågor. Primära partners är Skottland och Norge.

Närliggande framtidsfrågor: nedan ges en kort kommentar till några frågor som kan vara av intresse utifrån ett SAMS – perspektiv

- **Samverkan** (Inom kommuner, mellan kommuner, mellan kommuner och högskolor). SAMS har initierat lokala kompetensråd i några pilotkommuner. Vi tror att Akademi Norr som helhet kan ha stor hjälp av dessa erfarenheter i vårt arbete med intern förankring.

I vårt samarbete med norra Skottland (UHI) har vi erfarit att de arbetar med en motsvarande konstellation som de kallar ”Local Learning Partnerships”. Här har vi möjligheter till utbyte av erfarenheter.

- **Egen kompetensutveckling.** Tillsammans med Skottland har vi påbörjat utveckling av en utbildning på akademisk nivå för ”lärcentrpersonal”. Målgruppen kan komma att utökas med kommunchefer, näringslivsansvariga, eventuellt även politiker dvs de som lokalt arbetar med strategiska frågor. Utbildningen vänder sig till deltagare från Sverige (Akademi Norr) Skottland (UHI) och Norge (Helgeland).
- **Marknadsföring/rekrytering.** Vi har här en färdig modell som vi hunnit pröva och i viss utsträckning korrigera. Modellen fungerar bra och är naturligtvis tillgänglig för spridning. Det hindrar inte att vi gärna tar emot nya idéer. Nytankande utifrån välkomnas alltid.

B.2.3.4. Slutsatser och prioritering

Analysen i kombination med hittills uppnådda erfarenheter samlar Akademi Norr kring ett antal nyckelbegrepp som är styrande för vår fortsatta planering:

Attityder – Förändringsvilja, nyfikenhet och experimentlusta

Kunskap – Våga, vilja och kunna som grund för ett livslångt lärande

Infrastruktur – Framtidens kompetensutveckling möter ett gränslöst samhälle där IT-utvecklingen ställer nya krav på regelverk

Följande relation mellan **fakta** och **prioriteringar** illustrerar några kärnområden i Akademi Norr's framtidsbild.

- Gleshet och avstånd – behov av att öka utbildningens tillgänglighet och vidareutveckla distans- och decentraliserad utbildning.
- Lärcentra – behov att etablera nya lärcentra och utveckla befintliga.
- Utflyttning, demografisk obalans – behov av åtgärder som stimulerar inflyttning och särskilda insatser riktade mot (unga) kvinnor och unga män.
- Attityder till högre utbildning – behov av insatser som lockar fram förändringsvilja och nyfikenhet i ett livslångt, lustfyllt lärande för alla.
- Dominerande offentlig sektor – behov av insatser som utvecklar entreprenörsanda och integrerar företagande i den högre utbildningen.
- Näringslivsstruktur – behov av innovativa utbildningssatsningar som kännetecknas av profilering, fokusering och specialisering.
- EU-perspektiv – behov av fokuserad satsning på kompetensutveckling med klar målsättning för Akademi Norr att efter nästa programperiod vara etablerad som ett "Centre of Excellence" avseende kompetensförsörjning i en av Europas mest glest befolkade regioner.

C. SAMS utvecklingsarbete vid pilotuniversitet

Innehållsförteckning

C.1. Karlstads universitet	56
C.1.1. Bakgrund	56
C.1.2. Nuläget.....	57
C.1.2.1. Externa kontakter:	57
C.1.2.2. Internt	59
C.1.2.3. Planeringscykeln.	60
C.1.3. Framtidsmodell	60
C.2. Luleå Tekniska universitet.....	62
C.2.1. Bakgrund	62
C.2.2. ”Röster från lärare”	63
C.2.3. Nulägesbeskrivning	65
C.2.3.1. Nuläge vad gäller organisationen	66
C.2.4. Framtidsmodell	67
C.2.4.1. Biblioteket	69
C.2.4.2. Kommunernas ingång till universiteten	70
C.2.4.3. Studievägledningen	71
C.2.4.4. Studentkårerna	72
C.2.4.5. Studentportal	72
C.2.4.6. Antagningsenheten	73
C.2.4.7. Studenthälsan	73
C.2.4.8. Ett institutionsexempel	73
C.2.4.9. Sammanfattning	74
C.3. Umeå universitet	75
C.3.1. Bakgrund	75
C.3.2. Problembild	77
C.3.3. Nuläge	78
C.3.4. Framtidsmodell	80
C.3.4.1. Ingången till universitetet	80
C.3.4.2. Ledningsbeslut	80
C.3.4.3. Fakulteter och institutioner	82
C.3.4.4. Utveckling	82
C.3.4.5. Samverkansgrupp för studentservice.....	82
C.3.4.6. Utveckling av förutsättningar för att genomföra utbildning.....	83
C.3.4.7. Framtidsbild.....	83

C.1. Karlstads universitet

C.1.1. Bakgrund

Vid Karlstads universitet har man bedrivit utbildning på distans sedan mitten av 1970-talet. Detta har skett i institutionernas och de enskilda ämnenas regi. Sättet att bedriva distansundervisning har varierat, allt från utlokaliserade kurser till kurser som bedrevs under helger på universitetet. Mellan de fysiska träffarna kommunicerade man via brev, telefon och sedermera också fax och e-mail. Det är först under 1990-talet som man börjat använda modern distansteknik, såsom telebild och internetbaserade konferenssystem.

Det innebär att Karlstads universitet har en lång erfarenhet av samarbete med den omgivande regionen. De orter som var involverade i någon form av distansutbildning låg vanligen i Värmland men man sträckte sig även längre bort såsom Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla m.fl.

Redan på 1970-talet hade högskolans ledning kontinuerliga kontakter med offentlig sektor och det privata näringslivet i Värmland. Tanken bakom dessa kontakter var svara upp mot olika intressenters behov bl a av utbildning. Under 1990-talet drev starka ledamöter i dåvarande högskolestyrelsen frågan om att högskolan skulle ut till kommunerna i Värmland och inte tvärtom.

Trots dessa ansatser hördes röster från det omgivande samhället som påtalade svårigheten att få kontakt med universitetet och hitta de rätta vägarna in i akademien.

I början på 1990-talet gjorde Karlstads universitet en större satsning på distansutbildning i Värmlands län där varje kommun skulle få minst en 5 poängskurs med hjälp av modern distansteknik. Generellt sett var inte dessa kurser skräddarsydda efter ett uttryckt behov utan man presenterade ett urval av universitetets ordinarie kursutbud som dock var efterfrågade. Kurserna skulle ges till ett antal kommunala lärcentra som med stöd från länsstyrelsen byggdes upp i Värmland. Vilka lärcentra som var aktuella angavs aldrig i kurskatalogen vilket fick till följd att man fick sökanden från hela Sverige. Informationen kring vilken teknik som skulle användas var också otydlig.

I samband med att dessa kurser skulle starta uppstod en mängd problem. Det fanns exempelvis ingen central administrativ funktion som samordnade kontakterna mellan de olika kurserna och aktuella lärcenter eller samordning av videokonferenser, utan detta sköttes av kursansvarig lärare. Situationen skapade ett mindre kaos både för lärare och studenter, bl a beroende på att flera kurser konkurrerade om samma lärcenter vid samma tid. Studenter som blivit antagna kunde inte gå kursen eftersom de inte hade tillgång till nödvändig distansteknik. De kurser som använde sig av telebild fick en betydande kostnadsökning för kursen.

Andra problem var att flera berörda lärare varken hade teknisk eller pedagogisk kompetens för att genomföra kurser med hjälp av distansteknik. Det innebar att kurser genomfördes som traditionell närundervisning med den skillnaden att man föreläste via telebild. Detta är dels en kostnadsfråga dels en fråga om tillgänglighet för studenten. Vid telebildföreläsning är studenten mer beroende av tid och rum än när man arbetar över nätet, via ett webbaserat system eller ett intranet-system.

Vid videokonferenser skötte undervisande lärare själv tekniken, man hade således ingen teknisk back up, vilket skapade problem eftersom tekniken inte var särskilt pålitlig. Allt som oftast förlorade man kontakten med ett eller flera lärcenter och läraren fick då själv lösa problemet.

C.1.2. Nuläget

Sedan 1997 har dåvarande högskolan (och sedan 1999 universitetet), i sin nya fakultetsorganisation med fem grundutbildningsnämnder, formaliserat kontakterna med regionen genom grundutbildningsnämnden för livslångt lärande, vars uppdrag är att bereda och samordna universitetets skiktade utbildningsinsatser i syfte att skapa ett öppet universitet. Dessa skiktade utbildningsinsatser omfattar bl a distansutbildning och decentraliserade utbildningar.

Med distansutbildning avser nämnden den utbildning som nyttjar någon form av överbyggande medium mellan lärare och studerande och mellan de studerande.

Områden som har varit prioriterade är bl a utvecklingen av kontakter med lärcentra, såsom utrustningsstandard för telebildutrustning och datorer, utbildning av distanslärare och utveckling av distans- och utlokaliserade kurser.

Ett förslag till utrustning på lärcenter har utarbetats liksom en manual för lärare och lärcenterpersonal har utarbetats på nämndens uppdrag. Grundutbildningsnämnden planerar även för längre skiktade utbildningar såsom lärarutbildning, sjuksköterskeutbildning och utbildning inom IT.

C.1.2.1. Externa kontakter:

De externa kontaktnäten är ett led i universitetets tredje uppgift och dess syfte är framförallt att stödja och stärka regionens kompetensutveckling på lång sikt. I det externa nätverket ingår samverkan med länets sexton kommuner, Kommunförbundet och länsstyrelsen (framförallt i ett nytt projekt, IT-Värmland).

Dessutom ingår ett stort antal kommuner runt Vänerregionen från Siljansutbildarna i norr till Falkenberg i söder, Motala i öster till norska gränsen i väster.

I syfte att utveckla samarbete inom utbildningsområdet bl a beträffande modern distansteknik och bidra till regional utveckling ingår Karlstads universitet i flera nätverk:

VKF (Västsvenska Konsortiet för Flexibelt lärande), som består av följande universitet och högskolor i västra Sverige: Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Chalmers och högskolorna i Jönköping, Halmstad, Borås, Trollhättan-Uddevalla, Skövde med sekretariat på högskolan i Borås.

Konsortiet började som ett Dukomprojekt där man tillsammans utvecklade distanskurser som blev grunden till respektive enhets utveckling av distanskurser.

Verksamheten idag består främst av att arrangera seminarier som på olika sätt belyser flexibel utbildning. Under hösten 2000 har två seminarier genomförts som behandlat flexibelt lärande inom vård- och omsorgsutbildningarna och upphovsmannarätt.

BUK (Bergslagens UtbildningsKonsortium) består av fem universitet och högskolor i Bergslagsområdet: Karlstads universitet, Örebro universitet, Dalarnas högskola, Mälardalens högskola och högskolan i Gävle.

Här har kurser för regionens behov utvecklats och genomförts med EU-stöd.

De kurser som givits från Karlstad är Juridisk översiktskurs 10 p, Att arbeta i projekt och nätverk 5 p och Turism 10 p.

Nätverket för vidareutbildning av lärare tillkom som ett Dukomprojekt med målet att ge möjlighet för lärare att uppgradera sin examen, t ex ettämneslärare som läser ett andra ämne och därigenom blir grundskollärare eller gymnasielärare. Ambitionen har varit samverkan mellan olika lärosäten inom olika ämnesfält med ett universitet/högskola som koordinatör. Karlstads universitet har hand om engelska som har genomfört 1 - 80 poäng och medverkar dessutom i matematik (Uppsala), svenska (Malmö högskola) och datalära (Växjö universitet).

RUC (Regionalt utvecklingscentrum), är ett nätverk mellan kommuner och Karlstads universitet för utvecklingsinsatser inom barnomsorg och skola. Dess huvudsakliga verksamheter är utvecklingsprojekt, handledning, hjälp vid läroplansarbete och nätverk för kunskapande. Sekretariatet finns vid Karlstads universitet.

UNISKA (Universitetsalliansen indre Skandinavien) som är ett nätverk mellan högskolorna i Hedmark, Lillehammer, Gjøvik och Östfold i Norge och universitet i Karlstad och högskolan i Dalarna.

Här pågår utveckling av samarbete inom flexibel utbildning och inom forskning.

Ett Interregprojekt har resulterat i tolv kurser på vardera 4 poäng som under 1999-2000 planerats i samverkande arbetslag med deltagare från Norge och Sverige. En ny plattform, Q-Learn, har tagits fram och används hösten 2000 då kurserna genomförts i en pilotversion.

En masterutbildning i Public Administration har tagits fram av högskolan i Lillehammer och Karlstads universitet och genomförs med ett femtiotal deltagare från Norge och Sverige. Livslångt lärande för ingenjörer är ett nationellt nätverk som bygger upp och erbjuder kompetensutveckling för i första hand yrkesverksamma ingenjörer.

Ytterligare en bro mellan universitet och regionen är CENS (centrum för näringslivsservice). För att kunna erbjuda effektiv service över hela regionen har Karlstads universitet öppnat lokala kontor i fem närregioner runt om i Värmlands län med en halvtidsanställd på varje plats (Arvika, Torsby, Hagfors, Filipstad, Karlskoga, Åmål) med sikte på näringslivets behov. Dessa kommunicerar direkt in i universitetet genom CENS-kansliet.

Vägvalet är en mäklarverksamhet, nära knuten till CENS, som ger studenter och företag möjlighet att komma i kontakt med varandra för att göra projekt, uppsatser och examensarbeten.

Fadderföretag är under snabb utveckling inom flera programområden.

Förutom dessa mer formaliserade omvärldskontakter ingår Karlstads universitet i flera arbetsgrupper som har till uppgift att kartlägga fortbildningsbehov i Värmland.

I nuläget kan man nog våga påstå att kontakterna med omvärlden i syfte att utröna kompetensutvecklingsbehov är väl ombesörjda.

C.1.2.2. Internt

Nämndens interna nätverk har till syfte att samla in information, inom sitt ansvarsområde, om universitetet både internt och externt. Det interna nätverket består av rektor och fakultetsråd, institutionerna och Jämställdhetscentrum med prefekter, distansansvariga, internationellt ansvariga, ämnesföreträdare, avdelningarna för personal och ekonomi, studentservice, driftservice, biblioteket och studentkåren.

Även den interna organiseringen för genomförandet av distansutbildningar har utvecklats. Fler funktioner har involverats t.ex. studentservice, institutionssekreterare, studentkår, bibliotek etc. Det finns numera en central funktion inom avdelningen för driftservice som är ansvarig för den tekniska samordningen mellan universitet och berörda lärcentra. De kostnader som förknippas med videoteknik tas av universitetet centralt och inte som tidigare av institutioner och enskilda ämnen. Tekniken har förbättrats och det finns alltid teknisk back up vid videokonferenser.

Videokonferensutrustningen har uppgraderats efter hand och nu finns två nya anläggningar som tidvis är hårt belastade framförallt på eftermiddags- och kvällstid eftersom de flesta distanskurser ges då för att ge yrkesarbetande möjlighet att följa en kurs.

Datorkonferenssystemet First Class är det system som används mest.

Här ges service åt kurslärare och studenter. Det pågår försöksverksamhet med ytterligare konferenssystem:

DUFF (DistansUtbildning För Framtiden) framtagen i samarbete mellan Falbygdens lärcenter och Microsoft i en ny version av Juridisk översikt kurs där Karlstads universitet har deltagit i utvecklingsarbetet.

Inom UNISKA och dess Interregprojekt prövas ett konferenssystem, Q-Learn, som skall beakta problembaserat lärande.

Varje terminsstart har universitetet öppet hus för distansstudenter där man informerar om distansteknik, studerandeservice, studentkåren, bibliotek, mm. Vanligen förläggs även introduktionen av distanskurser i samband med detta tillfälle.

Information om utbudet av distanskurser vid Karlstads universitet bör ges i den katalog som kommer ut varje år oavsett om kurserna ges i regi av olika projekt såsom BUK, Distum, UNISKA eller SAMS. Information om vilken teknik som kommer att användas bör också tydliggöras. Detta skulle underlätta för alla berörda, både studenter och lärcentra. Det bör även tydliggöras vem som har ansvaret att informera om utbildnings- och kursspecifika frågor.

Andra problem som har lyfts fram är den osäkerhet och okunnighet om distansteknik och pedagogik som råder bland en del lärare. Överhuvudtaget känner man sig ganska främmande inför mediet. Dessutom finns det ingen tid för utveckling av kurser. I nuläget finns det ingen självklar och enkel väg till ett kunskapsinhämtande på området, vilket är nödvändigt för att kunna hålla en bra kvalitet på kurserna.

Vad som är efterfrågat bland berörda på universitetet är en särskild enhet som enbart ansvarar för distansutbildningar och bistår med den support som efterfrågas av studenter, lärcentra och lärare.

C.1.2.3. Planeringscykeln.

Grundutbildningsnämnden för livslångt lärande har ansvar för distanskurser, sommarkurser och kurser för utländska studenter.

Den dominerande delen av arbetet gäller distanskurser.

Nämnden har ca 400 helårsplatser att fördela över universitetets institutioner och ämnen.

Utgångspunkten är kommunernas behov vilket i första hand betyder efterfrågade kurser på A-nivå.

Nämndens ordförande och utbildningsledaren besöker under senare delen av våren varje institution och möter prefekt och studierektorer för att diskutera efterfrågan och utbud.

Utifrån denna diskussion görs en sammanställning av det totala kursutbudet i nämnden och ger ett beslutsunderlag till rektor.

Under hösten följs detta upp av utbildningsledaren som gör återkopplingar till varje institution inför katalogarbetet.

När katalogmanus är klart läggs distanskursutbudet ut på universitetets hemsida och sänds ut till de lärcenter i regionen som vill ta hem kurser från Karlstad.

Det är i första hand kurser som använder telebild som ett lärcenter är intresserat av men även de kurser som enbart använder First Class och sålunda är oberoende av tid och rum kan intressera ett visst lärcenter som kan marknadsföra en sådan kurs för att ge sina presumtiva studenter en möjlighet att bilda en studiegrupp och på så vis använda lokaler och teknik.

Ett starkt önskemål från många kommuner är hela program på distans.

Detta gäller särskilt lärarutbildning och sjuksköterskeutbildning.

Lärarutbildning på distans har genomförts i form av vidareutbildning av förskollärare och fritidspedagoger till grundskollärare 1-7 100 p.

Studiegrupper har bildats vid vissa lärcenter med fasta tider för telebild och i övrigt First Class. Detta har visat sig vara ett framgångsrikt sätt att bedriva programutbildning med god kvalitet och hög genomströmning.

En webbaserad tandhygienistutbildning på 80 p på uppdrag av Landstinget i Värmland startade under förra året.

Vt 2001 startar därför en lärarutbildning för grundskollärare matematik-naturvetenskap, förlagd till sju kommuner inom vårt upptagningsområde: Arvika, Hagfors, Vansbro, Karlskoga, Falköping, Uddevalla och Åmål.

C.1.3. Framtidsmodell

Hur ska samarbetet med aktörer i omvärlden se ut i framtiden och hur ska distansutbildningar organiseras och administreras? Det handlar om en framtid där man siar om att alla världens universitet och högskolor kan konkurrera med varandra om studenters intresse, förutsatt att man har utvecklat informationsteknologin. Den snabba kommunikationsutvecklingen möjliggör en utveckling mot det flexibla universitetet där det inte längre är självklart att studenter får sin utbildning vare sig på eller från campus i Karlstad. Eftersom allt fler av dagens studenter har tillgång till datorer ställs det krav från deras sida att kunna studera oberoende av tid och rum. Således handlar inte möjligheter till distansutbildning enbart om att universitetets kursutbud ska nå ut till specifika grupper i regionen utan det handlar om alla som är intresserade av högre utbildning både i när- och fjärrområdet.

I syfte att möta framtidens krav har IT-rådet vid Karlstads universitet tagit fram en strategisk plan för den informations- och kommunikations teknologiska (IKT) utvecklingen. IT-rådet består av representanter som är rekryterade från dataenheten och de olika institutionerna, varför man kan tänka sig att idéerna har förankring i organisationen. Handlingsplanen pekar ut en viljeinriktning och tanken är att den ska ligga till grund för institutionerna vid utarbetandet av lokala planer för hur man vill använda information- och kommunikationsteknologin, pedagogiskt och tekniskt, vid utveckling av verksamheten. Planen omfattar ett antal områden där undervisning och externa kontakter ingår.

Vad gäller undervisning menar man att man vill se en starkare integration mellan traditionell utbildning och distansutbildning, där distanspedagogik kan användas som ett komplement till traditionell undervisning. Eftersom huvuddelen av universitetets kursutbud är lämpade för olika former av IKT-stöd menar man att det är viktigt att dessa stöd byggs in i kurserna och att lärare både kan hantera och lära ut användningen av dessa. Den teknik man talar om är bl a IP-television och nätverksbaserad videodistribution. Det innebär att det stora flertalet av berörd personal förväntas ha eller erhålla den kompetens som krävs för att utnyttja åtminstone grundläggande distansteknik.

Vid universitetet har man kommit olika långt vad gäller användandet av distansteknik. Vissa lärare är mer intresserade och har utvecklat helt webbaserade kurser. Hela kurser sker enbart över Internet. Andra använder den teknik som står till buds vid universitetet och förutom fysiska träffar använder man sig av telebild och First Class. Det finns lärare som ger distansutbildningar under ett visst motstånd eftersom de känner att de varken har teknisk eller pedagogisk kompetens. Andra lärare vill överhuvudtaget inte möta studenter virtuellt och sysslar därför inte alls med distansutbildning.

Om nu Karlstads universitet har en viljeinriktning som innebär en ökad användning av distansteknik hur ska detta implementeras? För att lösa det problemet föreslår IT-rådet att det ska finnas ett särskilt distansutbildningscenter där teknisk och pedagogisk personal dels tar del i utvecklingen dels svarar för utbildning både i teknik och pedagogik så att undervisande personal erhåller nödvändig baskunskap för genomförandet av utbildning på distans.

Helt i linje med den strategiska planen för utvecklingen av informations- och kommunikationsteknologi har det på initiativ bl a från grundutbildningsnämnden för livslångt lärande skapats en informell arena, "Portalgruppen", vars syfte är att vara en mötesplats där man informerar och diskuterar teknik och pedagogik och ger impulser till utveckling för att motsvara regionens behov av utbildning.

I Portalgruppen har man försökt samla personer som har idéer om distansteknikens möjligheter och som tidigare endast utgjort spridda öar i organisationen. Det innefattar t ex personer som är aktiva inom rektors stab, dataenheten, grundutbildningsnämnden för livslångt lärande, kontaktsekretariatet, driftsservice, biblioteket och lärare och administratörer med stor erfarenhet av flexibel utbildning.

Sammantaget kan sägas att tiden nu är mogen att ta ett samlat grepp om den flexibla utbildningen vid Karlstads universitet.

C.2. Luleå tekniska universitet

C.2.1. Bakgrund

Högskolan i Luleå, numera Luleå tekniska universitet inrättas den 1 juli 1971 och de första 50 studenterna tas in i augusti samma år. Redan 1962 startar den första universitetskursen i Luleå i kommunal regi och man börjar med matematik. Under 60-talet fortsätter man sedan att ge kurser i matematik och statskunskap och i slutet av 60-talet ger man 20-poängskurser i ett flertal ämnen, språk, ekonomi, historia, för att nämna några. Vissa kurser ges på kvällstid. Detta fortgår fram till 1970/71, det år då den akademiska undervisningen i Luleå helt ändrar karaktär då det gäller organisationen. Nu gäller U 68, vilket kortfattat innebär en satsning på utbildningslinjer, och UKÄ fastslår att om den decentraliserade akademiska utbildningen skall fortgå så bör den systematiseras så att den passar in mot den utbildning som ges vid universitetet. För detta inrättar man SYDAKUT sedermera SYDUT, som står för systematiserad decentraliserad akademisk utbildning, och de utbildningar som ges är 40-poängsutbildningar, och det sker med pengar från UKÄ. Luleå kommun och landstinget bidrar med medel bl a till litteratur. Under senare delen av 70-talet minskar tillströmningen av studenter med inriktning matematik/naturvetenskap, vilket är det man satsat på och inriktningen förändras mot ekonomi och senare också mot tekniska ämnen. Åren 1972/73 ges kvällskurser i administrativ teknik, drama, konstvetenskap, psykologi, socialpolitik mm. Som det framgår ett ganska brett kursutbud.

Man ger också dagkurser. Efter 1972 minskar SYDUT efterhand som verksamheten vid högskolan ökar. 1972 är det år som Högskolan i Luleå övertar administrationen av SYDUT från kommunen.

Åren 1977 till 1993 är huvudprincipen att utbildningar ska organiseras på linjer. För de fasta linjerna får högskolan pengar direkt från staten. För lokala linjer, enstaka kurser, och individuella linjer finns en mellannivå den s k regionstyrelsen, vars uppgift var att fördela LIE senare LIF-anslaget. Regionstyrelsen för Luleå och Umeå låg i Umeå. Regionstyrelsen arbetade för decentraliserade kurser och lyckades öka antalet sådana. Man gjorde försök med nya undervisningsformer, vilket företrädesvis handlade om att anpassa vanliga kurser till decentraliserad undervisning. 1988 lades regionstyrelserna ner och LIF-anslaget fördelades mellan högskolorna genom regeringsbeslut.

1980-81 ges en högskolekurs, den s k skrivarkursen som ”öppen högskola” för alla bosatta i Norrbotten. Här använder man lokalradion och kursdeltagarna samlas i studiecirkel som står i regelbunden kontakt med läraren. Detta kan väl ses som ett första försök på den distansutbildning via datorer och ITV som bedrivs i dag.

1982 startar Högskolan en distansutbildning på 50 poäng till förskollärare. Året före har Högskolan anordnat distanskurser för obehöriga lärare som bekostas av statsanslag.

De problem man upplevde var inte av ekonomisk natur eftersom tilldelningen skedde per grupp och inte efter antal studenter och prestationer. Problemen var mer av den naturen att högskolelärarna inte alltid var roade av att åka runt i länet. Kommunerna hade då liksom nu många önskemål, även om jag inte uppfattar kopplingen mellan näringslivsutveckling och utbildning så stark då som nu.

Det man nu kallar distansutbildning var då ensidigt decentraliserad utbildning alternativt att utbildningen gavs på campus, men på sådant sätt att det var möjligt för människor i regionen att delta.

C.2.2. "Röster från lärare"

Följande lärare har intervjuats:

- Karin Axelsson Grafström tidigare lärare företagsekonomi, Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap.
- Viveca Clementsson tidigare lärare rättsvetenskap, Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap.
- Lars Zetterström lärare företagsekonomi, Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap.
- Lennart Widenfalk lärare, Institutionen för samhällsbyggnadsteknik.
- Åke Forslund lärare, pedagogutbildningarna.
- Ove Isaksson lärare, Institutionen för maskinteknik.

Distansutbildning och decentraliserad utbildning har bedrivits sedan 80-talet. Undervisningen bedrevs huvudsakligen inom matematik/naturvetenskap och inom företagsekonomi. Det var även möjligt att läsa historia/statsvetenskap. I början var det kvällskurser på campus, till vilka det kom studerande från hela länet. Det var då få ungdomsstuderande. Åldern låg från 30-35 och uppåt. Det var människor som förvärvsarbetade och ville höja sin kompetens. De arbetade på bank, på revisionsbyråer, inom industrin och inom offentlig förvaltning. Många hade ekonomiskt gymnasium i botten och började känna av konkurrensen från nyutbildade högskolekonomer. Söksiffrorna var höga, men många fullföljde inte. Många läste för att det var roligt och för kunskapens skull, men brydde sig inte om att tentera. De bidrog mycket med egna erfarenheter. De hade kanske arbetat länge med bokföring, men hade inte den teoretiska överbyggnaden. Det var en kärntrupp som fullföljde, en sorts kursveteraner, som också läste andra kurser än ekonomi. Eftersom ersättningen för kurserna inte var baserad på kursdeltagare gick det att bedriva undervisning på det här sättet.

I början av 90-talet kom videokonferenstekniken. En entusiastisk lärare var den som tog initiativet vid LTU. Hon skaffade sig själv utbildning och början till hennes engagemang var att Militärhögskolan ville köpa kurser i juridik från institutionen. Hon var i Helsingfors och lärde sig videokonferensteknik och distansutbildningsteknik och utbildade dem som var intresserade inom institutionen. Man kunde ha en grupp i Kiruna, en i Pajala, en i Jokkmokk och en hemma i studion. Det fungerade tämligen väl, men tekniken var inte alltid tillförlitlig. Till en början, alltså innan universitetet fick egen utrustning, höll man till i Centeks studio. (Centek är en stiftelse med Luleå tekniska universitet, Luleå kommun och Piteå kommun som stiftare.) Fr o m 1996 har universitetet ansvar för videokonferensstudion som nu finns i Alfahuset. Uppkoppling via videokonferens kombinerades med fysiska träffar (3 ggr vid 5-poängskurs) och sedan via telefon på fasta telefontider. Efterhand kom faxen in som en kontaktväg och sedan kombinerade man videokonferens med datorkommunikation. Den datorplattform man använde var First Class.

Man lärde sig snabbt att det inte gick att undervisa på samma sätt via videokonferens som man gjorde i klassrummet. Videokonferensen krävde mer material och minutiösa förberedelser för att man exakt skulle veta hur lång tid varje moment tog att undervisa.

Avhoppen var fler ute i regionen än de var bland campusstudenterna, men trots detta var utvärderingarna goda. Om man klagade på något, så var det på tekniken.

Under de första 10 åren var ambitionsnivån mycket hög hos dem som studerade. Det fanns ett stort sug efter utbildning hos en befolkning ute i regionen som växt upp här före universitetets tillkomst. Senare mattades detta av, men man kan anta att det nu efter Kunskapslyftets genomförande på nytt finns ett sug efter högre utbildning.

På 90-talet dök teknologerna upp. De hade då kommit på att det gick att läsa ekonomi på det här sättet. De var studie- och prestationsinriktade, men utan den livserfarenhet som de tidigare äldre studenterna hade. Antalet programstudenter som läste fristående kurser fortsatte under en period att öka, men har nu åter minskat främst på grund av att institutionerna har anpassat sitt kursutbud så att det finns möjligheter för programstudenter att läsa kurser som valbara inom sina program.

Det man också upplever nu är att det finns många med kvalificerade arbeten, som är intresserade av fortbildning och vidareutbildning. Detta ställer stora krav på undervisningen och på läraren, men är också berikande. Många som studerar nu har inte som tidigare problem med engelskan, utan det går bra att använda engelskspråkig litteratur.

En annan synpunkt som kommer fram är att man upplever att man kommer nära studenterna via E-post och datorkommunikation och att den här undervisningen gynnar tysta studenter. Undervisningen kan t.o.m. kvalitetsmässigt bli bättre än den vanliga klassrumsundervisningen på grund av att den kräver så noggranna förberedelser.

På det tekniska och det pedagogiska utbildningsområdet finns en del decentraliserad utbildning, där man också använder sig av distansöverbyggande teknik, dels videoteknik och dels datorkommunikation med olika plattformar, First Class, Marratech, utvecklad här på universitetet på CDT (Centrum för distansöverbyggande teknik) samt W3CS utvecklad på institutionen för Väg- och vattenbyggnadsteknik.

På Institutionen för maskinteknik ser man tekniken, pedagogiken och ämnesutvecklingen som en utmaning. Här ser man distansutbildning också som ett medel för att fortbilda civilingenjörer. Man vill tillskapa kurser som ger spetskompetens inom de områden där Luleå är i frontlinjen och internationellt erkända t ex tribologi och hydraulik. Meningen är att kunna konkurrera med universitet ute i världen och ge kurser som går ut internationellt.

Den nya studion som invigs i början av december på institutionen för Maskinteknik kommer att via stora videoskrmar göra det möjligt att direkt vara i kontakt med industrin både nationellt och internationellt, och naturligtvis också med andra som man är intresserad av att samarbeta med och att ge utbildning till.

Tanken med studion är att skapa fysisk och logisk infrastruktur för ett virtuellt campus.

C.2.3. Nulägesbeskrivning

Läsåret 2000 ger Luleå tekniska universitet decentraliserade utbildningar/kurspaket i vilka ingår distansöverbyggande teknik inom följande områden:

Samtliga dessa utbildningar påbörjades läsåret 1999/00

Grundskollärare, 1-7 och 4-9, 140/180 poäng	Gällivare, Jokkmokk, Kiruna, Pajala
Systemvetenskap, 120/160 poäng	Piteå
Ekonomi och organisation, 80 p	Storuman, Arvidsjaur, Gällivare, Luleå
Ekonomi, turism och kulturhistoria, 80 poäng	Gällivare, Jokkmokk, Kiruna, Pajala
Vattenkraftteknik, 120 poäng	Jokkmokk
Ballastingenjör, 80 poäng	Storuman
Prospekteringsingenjör, 80 poäng	Malå
Sociala omsorgsprogrammet, 80 poäng	modifierad distansutbildning *)
Sjuksköterskeprogrammet, 120 poäng	modifierad distansutbildning

*)modifierad distans innebär att studieorterna bestäms utifrån de antagnas hemort.
Studieorterna är vanligtvis 3-5.

För programmet Systemvetenskap, Sociala omsorgsprogrammet och Sjuksköterskeprogrammet sker årlig antagning. För Företagsekonomi och management (nytt namn för Ekonomi och organisation), sker antagning vartannat år. För övriga program är, för närvarande, ingen ytterligare antagning beslutad.

Under innevarande läsår har följande program tillkommit:

Grundskollärare, 4-9, ma/nv, 180 poäng	Haparanda, Kalix, Överkalix, Övertorneå
Grundskollärare, 4-9, sv/eng och sv/sh, 180 poäng	Arvidsjaur, Storuman
Projektingenjör, 120 poäng	Gällivare, Kiruna, Luleå *
Ingenjörsutbildning Elektronik/Data, 120 poäng	Kalix

Antal individer och HST när det gäller kurser under 1999, se tabell nästa sida.

* Projektingenjörutbildningen bedrivs via videokonferens och datorkommunikation mot samtliga tre orter samtidigt. Ibland med läraren placerad i Luleå och ibland på någon av de två övriga orterna. Undervisning på det här sättet gör det möjligt att bedriva undervisning med mindre grupper. Sammantaget blir det en stor grupp som gör att det blir lönsamt. Erfarenheterna fram till i dag är mycket goda.

Decentraliserade utbildningar/ utbildningar utanför Campus Luleå vt-99 och ht-99

Ort	HST	Personer
Skellefteå	373	409
Piteå	443	340
Boden	290	200 *
Kiruna	70	64
Lapplands kommunalförbund	28	58
Jokkmokk	27	27
Malå	4	8
Storuman	3	13
Fristående distans Vt-99 och ht 99 **	486	2 502
Summa	1 724	3 531
* Sjuksköterskeutbildningen ges förutom i Boden också i Jokkmokk och Gällivare		
** Därav med samling på annan ort än campus	200	1 042

C.2.3.1. Nuläge vad gäller organisationen

Organisationen som den fungerar nu är inte tillfredsställande om man vill öka det kursutbud som ges med hjälp av framförallt distansöverbyggande teknik. Det finns ingen gemensam enhet med ansvar för fort och vidareutbildning av högskolelärare när det gäller nätbaserat lärande och följaktligen litet stöd för lärare som känner osäkerhet inför tekniken. Decentraliseringen har inneburit att institutionerna har olika lösningar och utrustning för distansutbildning, men institutionerna har inte alltid kunskap om varandras kunnande och erfarenheter inom området. Även ekonomin sätter upp hinder i de fall där man inte fyller kurserna. När det gäller decentraliserade utbildningar finns det svårigheter förknippade med att förmå lärare att åka ut i regionen. Inte minst kostnadsmissigt medför detta problem på grund av kostnader i samband med resor och den tid som åtgår för dessa. Ett annat problem är att man tillskapar utbildningar som konkurrerar med utbildningarna på Campus. I bästa fall kan det vändas till att bli en fördel genom att det finns möjligheter att från kortare utbildningar och fristående kurser rekrytera till längre utbildningar på Campus.

Organisationen är decentraliserad dvs varje institution bestämmer själv över sitt kursutbud. Det går ut ett brev från LTU centralt till kommunerna med förfrågan om vilka kurser och utbildningar de önskar. Önskemålen går sedan till institutionerna som får svara på vad de anser vara möjligt. Om detta inte överensstämmer med kommunernas önskemål sker en dialog mellan institution och fakultetsnämnd, som sedan resulterar i ett utbildningsuppdrag ut till institutionerna. I det här ligger också att varje institution själv måste se till att utveckla sin kunskap vad gäller distansöverbyggande teknik, vilket i många fall kan utgöra ett hinder. Institutionen måste också stå för de eventuella extrakostnader som det kan medföra att ge kurser ut till regionen.

Den videokonferensstudio som nu finns i Alfa 206 är en gemensam resurs som betalas av de medel som finns för strategiska satsningar. Även trafik kostnaderna betalas via dessa medel. Studion har en ansvarig person, som sköter bokning, service, underhåll och drift.

Universitetet har etablerat externa nätverk. I detta nätverk ingår samverkan med länets kommuner genom Läns- KHIS och med KHIS, kommuner och högskolor i samverkan. KHIS startade hösten 1996 och är ett samverkansorgan med kommuner och högskolor som ingående partners. Ca 50 kommuner från Söderhamn i söder till Kiruna i norr är medlemmar. Förutom Luleå tekniska universitet ingår Högskolan i Gävle, Mitthögskolan, Sveriges lantbruksuniversitet och Umeå universitet. Samverkan sker dels inom hela nätverket och dels länsvis.

Samverkan finns också med NITUS, som är ett nätverk bestående av kommuner i huvudsak i södra och mellersta Sverige. Vi samverkar också med enskilda kommuner och kommunalförbund främst i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland. Luleå tekniska universitet ingår i konsortiet Svenska distanshögskolan. Övriga utbildningsanordnare i konsortiet är Högskolan i Gävle, Högskolan Karlskrona/Ronneby, Mitthögskolan, Örebro universitet och Utbildningsradion. Svenska distanshögskolan ger utbildning via datorkommunikation dvs utbildning som är tids- och ortsoberoende. Universitetet finns också med i Nätverket för vidareutbildning av lärare. I Nätverket ingår tolv högskolor och universitet. Till Nätverkets ledningsgrupp har knutits representanter från lärarnas fackliga organisationer, Kommunförbundet och Skolverket.

C.2.4. Framtidsmodell

I den strategiska planen för Luleå tekniska universitet som sträcker sig fram till 2000 har det satts upp som mål att LTU skall vara den främsta leverantören av fortbildning, vidareutbildning och uppdragsutbildning i Norrbotten och att LTU skall verka för att nya former för distansundervisning och informationsteknik utvecklas. Detta innebär att det ställs stora krav på teknisk/organisatorisk infrastruktur, pedagogiska metoder och teknik för att klara dessa mål.

I de övergripande målen för universitetet 2006 när det gäller universitetet som mötesplats säger man ”Det virtuella campus är en självklar del av universitetet. Infrastruktur, innehåll och arbetssätt inom det virtuella campus är utvecklade och etablerade – det innebär att forskning och utbildning är ortsoberoende och att inga ytterligare fysiska campusorter kommer att etableras.”

Med utgångspunkt från detta har Jan Nyström, lärare och systemansvarig vid Grans naturbruksskola gjort en utredning som ger förslag på hur man på Luleå tekniska universitet skulle kunna bygga upp en fungerande organisation för att främja det Nätbaserade lärandet.

Jan har praktiskt arbetat med nätbaserat lärande och problematiken runt detta tillsammans med CDT (Centrum för distansöverbyggande teknik) vid LTU och IT-Norrbottn sedan 1996.

Utredningen föreslår att det tillskapas ett resurscentrum placerat vid LTU. De personer som arbetar där ska arbeta mot institutioner inom LTU med ansvar för organisatoriska frågor, utbildning och kompetenshöjning av personal vid LTU i metodik och pedagogik, samt vara teknisk resursorganisation avseende nätbaserat lärande. Detta resurscentrum skall finnas under CDL, Centrum för distansöverbyggande lärande. CDL bedriver världsledande tvärvetenskaplig forskning och produktutveckling inom området distansöverbyggande lärande, men arbetar inte som det ser ut nu med direkt stöd till lärare som undervisar eller som vill undervisa med hjälp av distansöverbyggande teknik.

I detta centrum ska personer med teknisk kompetens, pedagogiskt kunnande och forskningsanknytning arbeta.

I övrigt hänvisar jag till utredningen, som utförligt redogör för den tekniska utrustning, som rör distansutbildning, som i dag finns inom universitetet.

När det gäller övrig organisation inom universitetet för att samordna insatserna mot distansstudenterna finns i dag ingen tydlig struktur. De personer som arbetar med studentkontakter arbetar främst med campusstudenterna.

För att skapa en modell för hur servicen mot distansstudenterna och studiecentra skall fungera framöver har det skapats en samordningsgrupp bestående av personer som på olika sätt kommer i kontakt med studenter både inom och utanför campus.

Samordningsgruppen består av följande personer från olika enheter inom universitetet:

Kontaktperson för distansutbildning	Kerstin Hanaeus
Antagningsenheten	Elisabeth Lind-Marklund
Studievägledningen	Carl-Fredrik Miles
Pedagogkåren	Jonas Hjälms
Studentkåren Unitas	Rickard Sundgren
Biblioteket	Cecilia Falk
Studenthälsan	Maria Kero
Lärrarepresentant	Lars Zetterström
SAMS-projektet	Ulla Blomqvist

Förutom den här gruppen som främst är inriktad mot studenternas behov behöver det tillskapas en grupp med någon representant från universitetsledningen, som skall arbeta med strategisk utveckling och övergripande planering när det gäller den distansutbildning som skall bedrivas vid universitetet. Detta för att vi ska uppfylla målen i den strategiska planen.

I kommunerna bildar man nu lokala kompetensråd, som ska arbeta med och ta fram frågor som rör kompetensförsörjningen ute i kommunerna. Kompetensförsörjningen handlar både om näringslivets och den offentliga sektorns behov. Enviktig del inom den offentliga sektorn utgörs av skolväsendet, där det behövs ett stort nytillskott av utbildade lärare och fort- och vidareutbildning för dem som redan finns i systemet. För att detta skall ge ett gott resultat behövs en tydlig samtalspartner inom universitetet och en uttalad målsättning för vad vi vill med vår distansutbildning.

C.2.4.1. Biblioteket

Den enhet som kommit längst när det gäller att kartlägga distansstudenternas behov är biblioteket.

Biblioteket gjorde under våren 2000 en enkät till kommunbibliotek, studiecentra, lärare och distansstudenter för att ta reda på de behov som finns. Syftet med enkäten var att undersöka

- Vilken kompetens som är unik för universitetsbiblioteket (UB)
- De viktigaste samarbets- och informationskanalerna
- Vad den webbguide vi planerat för distansstuderande/studiecentra/kommunbibliotek skulle kunna innehålla

I bibliotekets verksamhetsidé framhävs att biblioteket skall stödja undervisning och forskning vid universitetet i Luleå och utveckling i regionen genom att:

- Tillhandahålla information i egna samlingar av hög kvalitet
- Delta i det regionala, nationella nätverk som biblioteket ingår i
- Utgöra ett informationscentrum för användningen av informationsteknik
- Erbjuder en funktionell och kreativ arbets- och studiemiljö för studenter, forskare och anställda

I vårt arbete med biblioteksservicen till bl a distansstudenter tolkar vi verksamhetsidén som följer (delmål)

- Studenterna ska få en god, snabb och effektiv service på sin studieort inom våra nuvarande resursramar
- Vi ska bidra till att utveckla studenternas informationskompetens, dvs att i läroprocessen bidra till att de kan identifiera sitt informationsbehov, ha en metod för att söka och hitta samt redskap för att kritiskt värdera och kunna organisera denna information
- Vi ska bistå kommunbibliotek och studiecentra med fjärrlån, råd och fortbildning efter önskemål och behov

Biblioteket har under hösten gjort förändringar i enlighet med sin verksamhetsidé och i enlighet med vad som framkommit i enkäten, när det gäller önskemål från de studenter som läser utanför campus. Man skriver ut lånekort per telefon, skickar direkta lån till studenter och bibliotek och man har skapat beställningsmöjligheter via hemsidan. Biblioteket har kontakt med studenter som vänder sig direkt dit med frågor eller låneönskemål. Alla LTU:s studenter kan mot en viss kostnad (124 kr/termin) få tillgång till bibliotekets fulltextdatabaser/online-tidskrifter och andra resurser genom att universitetet tecknat avtal med TeleNordia om uppkoppling mot universitetets domän.

Biblioteket har haft kontakt med några kommuners bibliotek och studiecentra, varit på besök eller träffat personal personligen vid besök i Luleå. UB har också deltagit i två länsmöten för biblioteken och berättat om bibliotekets service och lyssnat på synpunkter. Varje termin träffar bibliotekets kontaktpersoner samtliga kontaktpersoner för studiecentra i länet. Biblioteket har en informationssida via sin hemsida om biblioteksservicen för distansstudenterna och för kommunbiblioteken. En broschyr om universitetsbibliotekets service har delats ut till alla bibliotek och studiecentra. Biblioteket har också haft kontakter

med DISTUMS biblioteksprojekt. Under hösten 2000 har biblioteket presenterat sin utredning på en konferens för bibliotekschefer, som ska väcka frågorna i sina respektive kommuner. Biblioteket skall också under hösten bjuda in kommunbibliotek, länsbibliotek och studiecentra för att diskutera biblioteksfrågorna och ansvaret mot distansstudenterna.

Enkäten till studenterna visar att studenterna ser studiecentret som sin mest självklara resurs också för att få hjälp med litteraturen. De klagar på kommunbibliotekens magra resurser och enkäten visar i stort på att studenterna inte vet vilken service UB kan erbjuda.

Enkäten till lärarna visar på samma sak. Det vill säga att många vet inte hur biblioteksservicen fungerar.

Enkätsvaren från kommunbibliotek och studiecentra visar att samarbetet dem emellan inte fungerar så bra som det borde kunna göra. När det gäller vem som har ansvar för biblioteksservicen för distansstudenterna i kommunen skiljer sig svaren mycket åt, vilket visar att det inte finns någon överenskommelse inom kommunerna om vem som har det primära ansvaret för distansstudenterna.

Handlingsplan

Universitetsbibliotekets slutsatser av svaren i enkäten har resulterat i en handlingsplan som biblioteket har antagit för läsåret 2000/01 i vilket följande punkter ingår.

- I samarbete med länsbiblioteket få till stånd träffar med studiecentra och kommunbibliotek med början hösten –00, vilket nu redan startat.
- Utveckla vår distanssida till en elektronisk guide som plattform för information, diskussion och samarbete. Målet är att lägga ut sidan innan årsskiftet.
- Under läsåret vidareutveckla vår nätkurs i informationssökning BIB004, som ger poäng, så att i första hand programstuderande kan erhålla poäng trots att de inte kan besöka UB
- Genast börja med att hitta kanaler för ett närmare samarbete med undervisande lärare
- Förbättra vårt tryckta informationsmaterial och få med det i utskick till studenterna vid terminsstart. Detta har påbörjats och fungerade vid höstterminsstarten 2000.

C.2.4.2. Kommunernas ingång till universiteten

I dag saknas en tydlig ingång till universitetet för kommunerna. Det behövs en bättre dialog med dem som beställer utbildning och det behövs mer kunskap inom universitetet om kommunernas behov och om studiecentra. Som det är i dag kommer kommunerna in med önskemål om kurser på våren för kommande läsår. En mer kontinuerlig dialog med kommunerna vore önskvärd. Kommunerna behöver också få en bättre beställarkompetens vilket förhoppningsvis SAMS-projektet kommer att bidra till. Det bör finnas utrymme både för utbildning som 1) stärker individen och 2) stärker regional utveckling.

Handlingsplan

- Verka för att det skapas en tydligare ingång till universitetet.
- Använda de träffar som universitetet årligen har med kommunrepresentanter till viss fort- och vidareutbildning om universitetet och universitetets resurser och om det arbete som bedrivs i "Universitetet 2006". Allt för att skapa mer delaktighet.
- Fortsätta att utveckla en kontinuerlig dialog med kommunerna allteftersom behoven av utbildning uppstår, men med ett stoppdatum för kursönskemål.
- Skapa bättre kunskap inom universitetet för vad ett studiecentra är, t ex genom att inbjuda någon representant från kommun eller kommunalförbund för att berätta om den verksamhet som bedrivs ute i kommunerna.

C.2.4.3. Studievägledningen

För studievägledningen finns ett policydokument utarbetat, ett dokument vars syfte är att klargöra studievägledningens mål och ansvarsområde inom universitetet. Bakgrunden till dokumentet är ett behov av att tydliggöra studievägledningens roll gentemot andra funktioner inom universitetet och mellan allmän studievägledning och institutionsstudievägledning. Dokumentet skall också utgöra underlag för utarbetande av handlingsplaner för studievägledningen vid universitetet.

I det ursprungliga dokumentet finns ingenting nämnt om distansstudenter, men från i höst finns ett tillägg som rör distansstudenter. Detta innebär att distansstudenterna också omfattas av följande punkter:

- Erbjud personlig vägledning till studenter och presumtiva studenter
- Motverka att individens val av utbildning och genomförande av studier begränsas av funktionshinder, kön, studieort, social eller kulturell bakgrund
- Erbjud studenter, såväl på campus som på distans, presumtiva studenter, och informatörer korrekt information, god tillgänglighet och service.

I detta ingår också att vara uppdaterad beträffande allt som rör studier på distans.

Handlingsplan

- En studievägledare med speciellt ansvar för distansstudenter och kontakt med studiecentra inrättas.
- Ansvarig studievägledare skall under hösten utreda distansstudenternas behov av information och vägledning i samarbete med institutionsstudievägledarna.
- Samarbeta med övriga institutioner/avdelningar som arbetar med distansstudenter.

Policydokumentet för studiestarten är i sin nuvarande utformning giltig även för distansstudenter. Det gäller bara att tillämpa den.

I ”Mål för studiestarten” står bl a följande:

- Universitetets vision, verksamhetsidé och värderingar ska prägla studiestarten
- Alla aktiviteter ska syfta till att studenterna oberoende av kön, ålder, och geografiskt ursprung ska känna sig välkomna till Luleå tekniska universitet
- Studiestarten skall ge en god studiemässig introduktion och utgöra en inledning till de fortsatta studierna samt skapa social samhörighet.
- Studievägledningen skall verka för att även distansstudenterna får en god studiestart i överensstämmelse med det som står i policydokumentet för studiestarten.

C.2.4.4. Studentkårerna

Kårerna har i dag mest kontakt med campusstudenterna. Kårerna har få heltidsanställda och stor arbetsbörda under den period de är valda. Det finns dock ett intresse för förändring.

Handlingsplan

- Upprätthålla kontakt med distansstudenterna genom besök på ett antal studiecentra varje läsår.
- Verka för att distansstudenterna kommer med i kårfullmäktige.
- Se till att allt material som går till campusstudenterna också kommer distansstudenterna till del.
- Utveckla samarbetet med studentkåren i Umeå för att samverka på de orter där båda universiteterna har studenter.

C.2.4.5. Studentportal

Under hösten arbetar IT-enheten med en studentportal. Förväntat resultat av denna är ” att Luleå tekniska universitet i ett eller flera steg når fram till en studentportal som dels ger studenterna en individuell hemsida med stödfunktioner i undervisningen, dels medför lägre administrationskostnader för institutioner direkt eller indirekt. Samtidigt skall den ge grunden till ett virtuellt campus och ge distansstudenter samma information som campusstudenten har tillgång till.” För att distansstudenternas behov på bästa sätt ska tillgodoses kommer en representant från distansstudenterna (Kalix) att finnas med i referensgruppen.

En viktig bieffekt av portaltänkandet är att all undervisningsinformation samlas och underhålls, samt att den blir tillgänglig oavsett tid och plats, t ex för distansundervisning. Dessutom skall portalen vara grunden för funktioner som minskar manuellt utfört arbete av rutinkaraktär, t ex skapande av grupplistor, grupputskick, tentamenssammanställningar för inmatning till Ladok, kursenkäter mm.

Studentportalen kommer att vara klar att tas i bruk i januari 2001.

Mål på två års sikt

- Studenterna har via www tillgång till information om sina kurser samt till studieadministration som tentamensanmälning, betyg mm.
- I undervisningen nyttjas informationsteknik för informationssökning, kommunikation mellan lärare och studenter, nätbaserade kurser, lektionsarkiv (bandade föreläsningar) och multimedia.

C.2.4.6. Antagningsenheten

Informationen om vad som är distansstudier är i dag inte bra. Det är svårt för de sökande att utifrån den information som finns få en uppfattning om vilka möjligheter hon/han har att delta i kursen. Det gäller allt från namn på kontaktperson till tider för träffar och kurslitteratur.

Handlingsplan

- I samarbete med Informationsenheten verka för att informationen när det gäller distansstudier förbättras i Utbildningskatalogen. Det bör tydligt framgå vem som är kontaktperson, var eventuella träffar ska ligga och hur ofta dessa träffar ska äga rum. Allt för att den sökande skall kunna bedöma om det överhuvudtaget är möjligt att delta i kursen.

C.2.4.7. Studenthälsan

Studenthälsan har i dag liten eller ingen kontakt med studiecentra ute i länet.

Handlingsplan

- Uppdatera Studenthälsans hemsida och genom kontakt med länets studiecentra utreda vilken form av samarbete som är möjlig.

C.2.4.8. Ett institutionsexempel

Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap, tänker börja med att samla de lärare inom institutionen som är berörda av distansutbildning för att diskutera gemensamma problem och strategier. Institutionen ger många fristående kurser både inom och utanför universitetet.

Handlingsplan

- Skaffa sig kunskap om vilka möjligheter det finns för studiecentra att stödja studenter och lärare, för att eliminera avhopp.
- Samarbeta med universitetsbiblioteket och med kommunbiblioteken för att på bästa sätt underlätta för studenterna när det gäller att få fram kurslitteratur.

Den modell som jag här har skisserat innebär sammanfattningsvis att representanter för alla berörda aktörer inom distansutbildningen träffas och kontinuerligt följer utvecklingen inom området, och att samtliga får kunskap om varandras arbetsområden.

Slutligen planerar samordningsgruppen att under våren 2001 anordna en studiedag för intresserade lärare och annan personal, dit vi inbjuder föreläsare med erfarenhet och kunskap om distansutbildning.

C.2.4.9. Sammanfattning

- Tydligare ingång till universitetet
- Tekniskt och pedagogiskt stöd till lärare
- Fortlöpande diskussion inom universitetet och med det omgivande samhället om hur utbildning på distans skall bedrivas, både när det gäller utbildning som stärker individen och bidrar till det livslånga lärandet, och utbildning som stärker regional utveckling.
- Förbättrad samverkan mellan de personer och institutioner som har kontakt med distansstudenterna för att ge dessa samma service som campusstudenterna har i dag.
- Att samverkansgruppen fortsätter att träffas ett antal gånger per termin för att hålla samarbetet levande och för att upprätthålla kunskapen om vad som sker inom distansutbildningsområdet.

C.3. Umeå universitet

C.3.1. Bakgrund

Universitetet har aktivt engagerat sig i att utveckla samspelet med kommunerna i regionen. Detta har skett t ex genom att aktivt och direkt stödja utvecklingen av lärcentra i regionen, genom att medverka i det s k studiecenterprojektet och genom medverkan i KHIS.

Först under senare år har dock mer väsentliga steg tagits för att skapa ett organisatoriskt och samordnade nav för att stödja och utveckla samspelet.

Utbudet av distanskurser har varit stort och har också under 90-talet efterhand alltmer kommit att innehålla kurser med samlingar vid lärcentra i regionen. Den största delen av distanskursutbudet har dock hela tiden varit kurser med samlingar på campus i Umeå. Våren 1996 uppmärksammade kommunerna i regionen att den inledda utvecklingen med allt fler distanskurser med samlingar i regionen hade avbrutits. Utbudet i regionen studieåret 96/97 hade minskat kraftigt vilket ledde till att universitetsledningen uppvaktades.

Orsaken till minskningen var i första hand att de ekonomiska förutsättningarna för att ge distansutbildning av denna typ kraftigt hade försämrats genom nationella centrala beslut. En annan orsak var svårigheten för fakulteter och institutioner att nyttja de behovsunderlag som sammanställdes av högskolorna i regionen. Behovsunderlagen hade karaktären av önskelistor vilket klart framgår av sammanställningen inför studieåret 96/97 som innehöll totalt ca 400 oprioriterade kursönskemål.

Kommunernas framställning till universitetet ledde till att universitetsledningen beslutade om en ny policy för distansutbildning som bl a innebar att antalet distanskurser off campus kraftigt skulle öka.

När UnivEx bildades 1995 skapades en naturlig ingång till universitetet för kommuner och andra intressenter och för övergripande internt arbete med frågor som rör utbildning för regionen. UnivEx fick därför uppdraget av universitetsledningen att inleda det s k DUS-projektet (DUS = Distribuerad Utbildning för Studiegrupper).

DUS-projektet medförde att samtalen med kommunerna kom att föras genom direkt dialog med respektive kommun om utbildningsbehoven. Resultatet blev att fakulteter och institutioner fick ett förslag till kursutbud som innehöll ca 25 kurser som tydligt prioriterats av kommunerna. När utbudet så småningom fastställdes för 97/98 visade det sig att drygt 30 kommuner i regionen berördes av utbudet. Ett fåtal av kurserna inställdes och drygt 400 studerande deltog i utbudet detta första år. Arbetet har sedan fortsatt på motsvarande sätt.

Men arbetet har inte varit problemfritt. Det är framför allt de ekonomiska villkoren som medfört intern diskussion och ibland att önskade kurser inte kunnat erbjudas. Utbudet har dock i stort sett varit stabilt under åren med undantag av studieåret 99/00 då ca 20 kommuner berördes.

DUS-projektet var ett avskilt uppdrag för UnivEx, alltså inte något uppdrag att fungera som ett fakultetsövergripande organisatoriskt och samordnande nav för reguljär distansutbildning.

En arbetsgrupp tillsattes därför av universitetsledningen vt-97. Resultatet blev att det s k Distansuniversitetsprojektet startades. Uppdraget gick till UnivEx att driva projektet under perioden 1998 t o m 1999. Inom ramen för detta projekt drevs arbetet med dialog med kommuner och kommunalförbund m fl intressenter.

Distansuniversitetsprojektet lämnade en omfattande rapport till universitetsledningen i mars 1999. Vi hade funnit att problembilden var mycket mångfacetterad vilket vi redovisade i form av en skiss (se nästa sida).

I arbetet med distansutbildning ingår för Umeå universitet också samverkan med andra universitet och högskolor inte bara inom KHIS utan också inom Distanskonsortiet och inom Nätverket för vidareutbildning av lärare.

Parallellt med arbetet med distanskurser inleddes i och med att UnivEx bildades en allt mer ingående dialog med kommuner i regionen om utbildning i ett vidare strategiskt perspektiv än enbart distansutbildning.

Det arbetet har lett till att ett antal decentraliserade tillfälliga utbildningar på helfart har kommit igång. Utbildningar som bygger på kommuners strategiska behov att stärka sin ställning vad gäller tillgången på arbetskraft inom vissa nischo mråden. I sammanhanget kan nämnas det s k SPETS-projektet. Ett uppdrag från Länsstyrelsen i Västerbotten att inventera de strategiska utbildningsbehoven både vad gäller tillfälliga helfartsutbildningar och nyckelpersonsutbildningar för yrkesverksamma.

Arbetet med tillfälliga decentraliserade utbildningar innehåller samverkan med andra universitet och högskolor i regionen.

C.3.2. Problembild

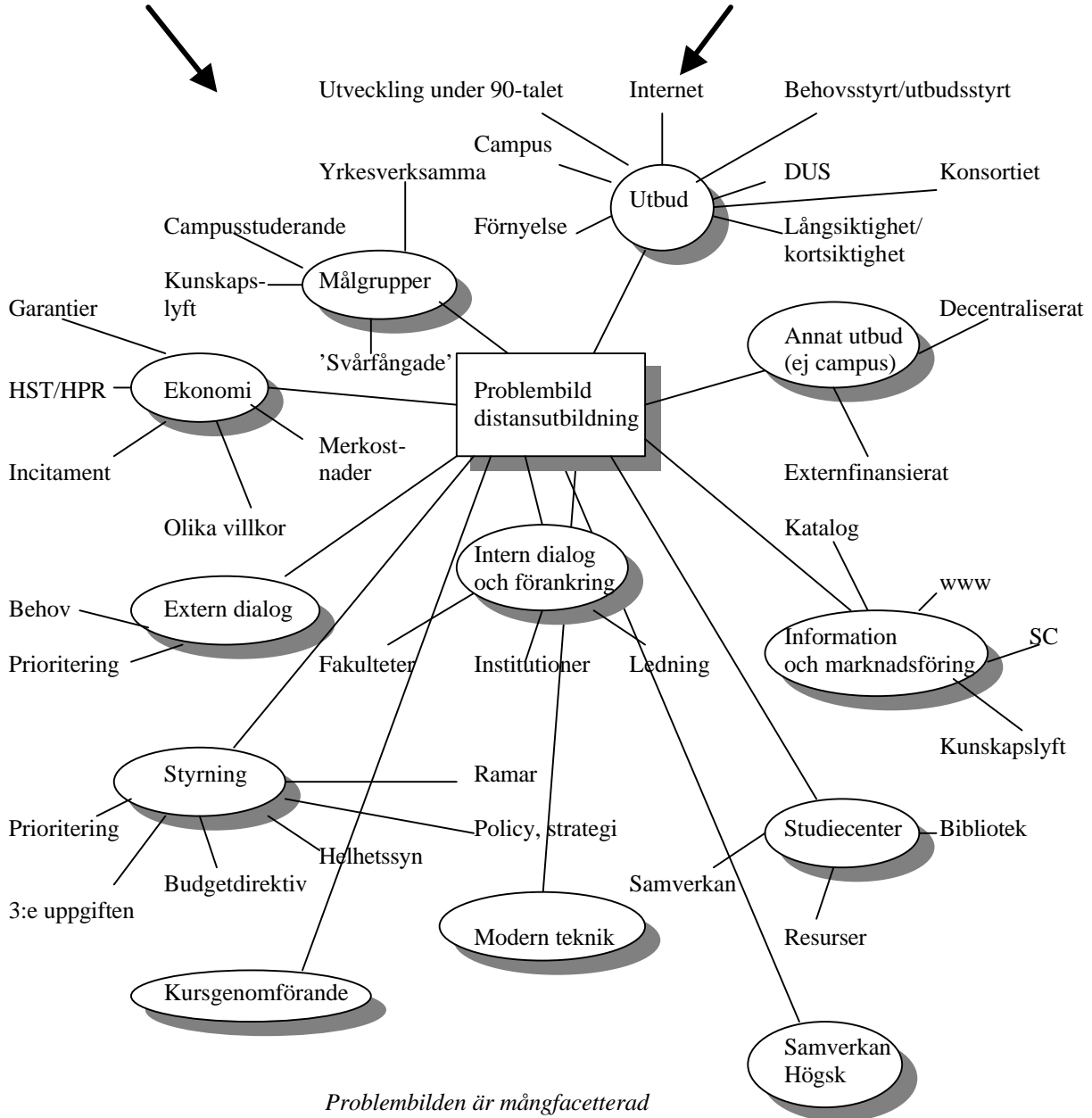
Arbetet inom Distansuniversitetsprojektet har tydliggjort problembilden. Bilden är mångfacetterad och kan ses ur olika perspektiv t ex universitetets interna, vilket även det kan ge olika perspektiv beroende på om det är t ex ledningen, fakulteten eller institutionen som anlägger perspektivet. Ett annat perspektiv är det externa. Även i detta fall kan perspektiven bli olika beroende på om det är t ex kommunledningen, studiecentret, biblioteket, Kunskapslyftet, arbetsförmedlingen eller individen som anlägger perspektivet.

Externt perspektiv

(kommunledningen, studiecentret, individen, Kunskapslyftet etc)

Internt perspektiv

(universitetsledningen, fakulteten, institutionen, läraren etc)

C.3.3. Nuläge

UnivEx har våren 2000 fått ett särskilt uppdrag att arbeta med reguljär distansutbildning. Uppdraget innebär sammanfattningsvis

- Medverkan i utvecklingsgrupp för strategisk utveckling av utbudet
- Förankring och samråd
- Externt arbete
- Internt arbete

Antalet distansstuderande vid universitetet är f n drygt 6 000. Med distansutbildning avser vi då sådan utbildning som genom sin uppläggnings är tillgänglig för boende i hela regionen och landet. Följande kategorier av reguljär distansutbildning finns f n

1. Orts- och tidsberoende distansutbildning

Denna form av distansutbildning utan krav på samlingar finns i mycket begränsad omfattning.

2. Distansutbildningar med samling på annan ort

I denna form av distansutbildning nyttjas lärcentra i regionen för samlingar dels lärarledda, dels för studiegruppsarbete. Antalet studerande i denna form är detta studieår ca 7-800 (varav SAMS-projektet bidrar med ca hälften).

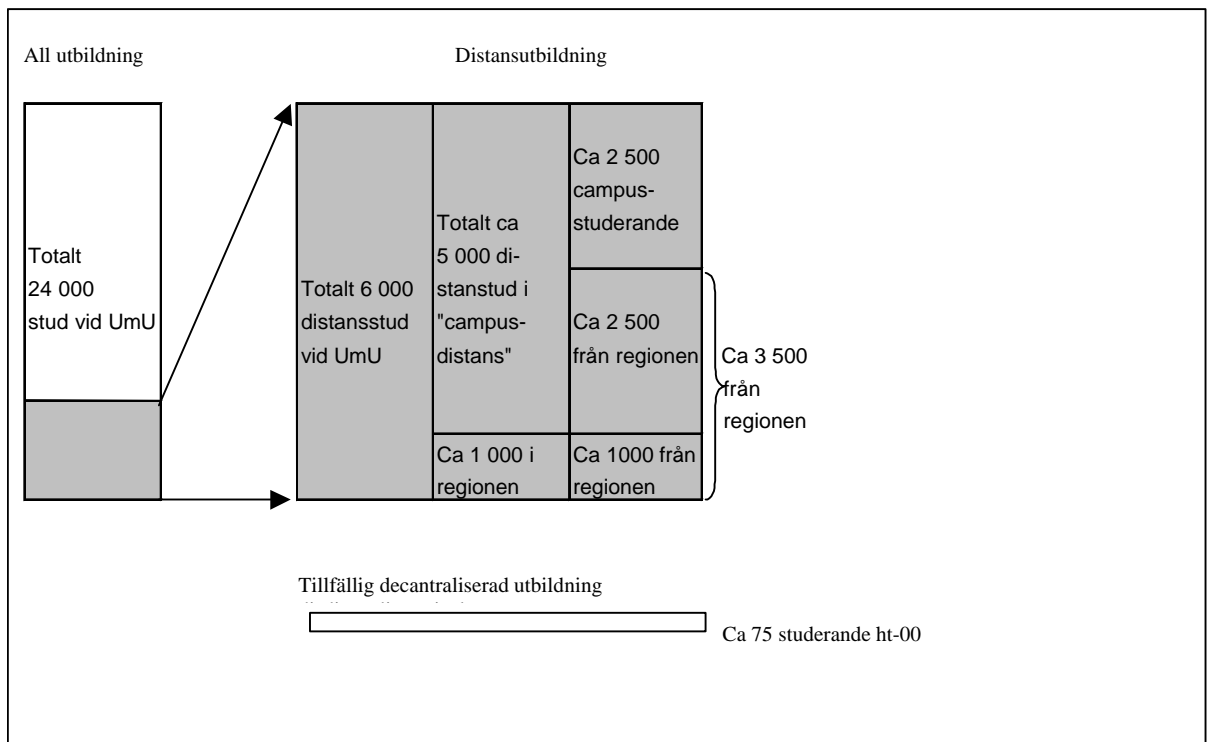
3. Distansutbildning med samling på campus i Umeå

Huvuddelen av de distansstuderande deltar i sådan utbildning med samlingar i allmänhet en gång per månad. Ca 2-3 000 av de studerande är tillresande från kommuner. På så sätt utgör även denna form av distansutbildning en viktig resurs för studerande i olika åldrar i regionen och landet. I siffrorna ingår då också de studenter som deltar i program som läses på heltid och på distans (6-7 distansprogram på helfart med samling i Umeå finns f n vid universitetet).

I siffrorna ingår inte utbildning på de etablerade utbildningsorterna Kiruna, Skellefteå och Örnsköldsvik. De utbildningarna är i huvudsak s k utlokaliserad eller decentraliserad utbildning som inte av institutionerna kategoriserats som distansutbildning men som kan ha vissa distansinslag.

4. Tillfälliga decentraliserade utbildningar

De som deltar i tillfälliga decentraliserade utbildningar ingår inte i siffrorna ovan även om distansinslagen i de utbildningarna i vissa fall är mycket stora. Institutionerna har själva valt att kategorisera dessa utbildningar som decentraliserade. Antalet studerande i de utbildningarna är f n (ht-00) ca 75 individer. Fullt utbyggd beräknas antalet i de tillfälliga heltidsutbildningarna inom ett par år kunna omfatta några hundra heltidsstuderande.

Ungefärligt antal distansstuderande vid Umeå universitet studieåret 00/01

C.3.4. Framtidsmodell

Många steg har redan tagits för att skapa bättre förutsättningar för samspelet mellan universitetet och kommunerna m fl intressenter och inom universitetet. Men problembilden är som sagt mångfacetterad och arbetet inom SAMS-projektet har gett möjligheter att ta ytterligare steg för att arbetet i framtiden ska kunna fungera bättre.

C.3.4.1. Ingången till universitetet

UnivEx har universitetsledningens uppdrag att vara en generell ingång när det gäller utbildningsprojekt d v s inte enbart rörande distansutbildning. I detta att vara en generell ingång ingår t ex arbetet med

- Utlokaliserad/decentraliserad utbildning (de 210 platserna, utbildningar inom SPETS m fl)
- Externfinansierad utbildning
- Reguljär distansutbildning
- Utbildning inom Sommaruniversitetet
- Utbildning på de etablerade utbildningsorterna t ex Umeå universitet i Skellefteå, Örnsköldsvik och Lycksele/inlandet (för dessa utbildningar finns en särskild planeringsgrupp)

Utbildning för regionen bör i fortsättningen ses i ett sammanhang, som en form av kommunicerande kärn. Förutsättningarna för att så ska ske bör tydligare klargöras genom ledningsbeslut vid Umeå universitet. Det handlar alltså inte numera enbart om utbildning som i dag kategoriseras som distansutbildning utan om all flexibel utbildning som bygger på omfattande dialog med kommuner m fl i regionen, nationellt och internationellt.

UnivEx är huvudingången till universitetet för dialog med det omgivande samhället vad gäller riktade utbildningsprojekt.

Dialogen med kommuner/kommunalförbund och andra intressenter behöver ytterligare utvecklas på så sätt att den sker kontinuerligt och så att samordning sker oberoende av om en utbildning/kurs kategoriseras som distansutbildning eller inte.

C.3.4.2. Ledningsbeslut

Universitetsledningen bör fatta nödvändiga beslut vad gäller styrning, policy, ekonomiska villkor etc så att samspelet internt och externt ska kunna fungera ändå bättre. Förslag till beslut har redan lämnats i distansuniversitetsprojektets rapport. Nedan följer ett sammanfattande utdrag ur rapportens åtgärdsförslag.

Sammanfattande utdrag ur Distansuniversitetsprojektets åtgärdsförslag (1999-05-19)

Projektet föreslog bl a beträffande

Styrning

Att universitetets policy (1996) ska omarbetas och förtydligas utifrån nu gällande förutsättningar så att det tydligare framgår att universitetets viljeinriktning är

- att spela en stor roll både regionalt och nationellt men även internationellt vad gäller distansutbildning och andra flexibla utbildningsformer
- att utforma utbudet i dialog med kommuner, näringsliv, organisationer etc
- att utbudet ska vara profilerat utifrån universitetets specifika kompetens byggd på ett stort antal forskande institutioner

Utbud

Att ledningen fattar beslut om att utbudet ska

- ingå i ett system baserat på nivåer (grundnivå och högre nivåer) och vara tydligare målgruppsinriktad
- planeras på längre sikt än ett år i taget
- förnyas kontinuerligt bl a genom att en utvecklingsgrupp för strategisk utveckling tillsätts
- tas fram i dialog med det omgivande samhället
- ha vissa centrala ramar vad gäller omfattningen

Ekonomi

Att ledningen fattar beslut om

- att uppdrag ges till fakulteterna att överväga justering av fördelningen mellan HST och HPR så att ett ökat incitament för distansutbildning skapas
- att avsätta ett särskilt belopp för att öka incitamentet för institutioner att delta i kompetensutveckling anordnad av t ex CUT som syftar till att utveckla formerna för distansutbildning
- att centralt svara för kostnader för teknisk support vid sändning av telebild etc
- att se över situationen med i nuläget olika ersättning för utbildning utanför campus

Samordning och beredning

Att ledningen fattar beslut om att

- UnivEx ges ett särskilt uppdrag att ansvara för arbetet med samordning och beredning

Kommentar:

Ledningen har i nuläget fattat beslut om

- att UnivEx ska ha uppdraget att svara för beredning och samordning av distansutbildning
- att en utvecklingsgrupp för strategisk utveckling av utbudet ska tillsättas
- att en central ram för distanskurser med samlingar utanför campus ska finnas

C.3.4.3. Fakulteter och institutioner

UnivEx är ett serviceorgan som bereder och samordnar men det är alltid fakulteterna och institutionerna som svarar för beslut om utbildning kan ges eller inte och för utveckling, planering och genomförande. Dialogen med fakulteter och institutioner behöver ytterligare utvecklas liksom informationen om läget i pågående beredningsarbete.

Information/underlag om uttryckta behov ska i dialog lämnas till berörda fakulteter och institutioner kontinuerligt så att institutionerna på ett bättre sätt ska kunna förbereda sig för vad som är på gång. Avstämning kan sedan ske vid vissa strategiska tidpunkter i planeringscykeln.

C.3.4.4. Utveckling

Ledningen har fattat beslut om att en utvecklingsgrupp för strategisk utveckling av det reguljära distansutbudet ska tillsättas. Det fortsatta arbetet bl a inom SAMS har dock lett till ökad insikt om att utvecklingsgruppens uppdrag bör utvidgas så att all utbildning off campus (exklusive den på etablerade utbildningsorter) kan ses i ett helhetsperspektiv.

Vad gäller utveckling av utbudet så har SAMS-projektet visat att det krävs incitament för att utveckling ska ske. De incitamenten kan komma till stånd t ex genom att ledningen avsätter särskilda utvecklingsmedel och/eller att utvecklingsmedel söks för vissa projekt hos Distum, EU-fonder etc.

Vad gäller pågående utvecklingsinsatser kan nämnas t ex att Centrum för Utbildningsteknik driver ett projekt, IKTUS, som syftar till att utveckla den tekniska plattformen vid Umeå universitet så att flexibel utbildning både på campus och i utbildningar/kurser off campus underlättas.

Nämnas kan också att en arbetsgrupp med särskild inriktning på helfartsutbildningar inom den samhällsvetenskapliga fakulteten arbetar med att utreda förutsättningarna för att kunna erbjuda studiegrupper i kommunerna tillgång till dessa utbildningar. IKTUS-projektet utgör en viktig förutsättning för att detta projekt ska kunna genomföras. Kommuner i regionen har visat stort intresse för projektet. Ett skäl är att det ibland visat sig svårt att få tillräckligt antal studerande i tillfälliga helfartsutbildningar där studierna genomförs i en mindre kommun.

De tre distanskonsortier (där bl a de flesta av universiteten och högskolorna som medverkar i SAMS ingår) i landet har nyligen lämnat ett gemensamt förslag till att ett nationellt nätverksuniversitet skapas. Syftet med detta är att i samverkan utveckla främst webbaserade utbildningar/kurser. Förstudien har finansierats av Distum. F n vet vi inte utgången av den inledda processen.

C.3.4.5. Samverkansgrupp för studentservice

Under året har ett antal träffar genomförts med enheter inom universitetet som på olika sätt arbetar med studentservice. Vi har funnit att det finns ett starkt intresse för att lyfta fram behovet av bättre service för studenterna som finns i regionen, både inom distansutbildning och i de tillfälliga decentraliserade utbildningarna. Därför kommer en särskild samverkans-

grupp för studentservice att bildas som ska träffas minst två gånger per år. UnivEx kommer dessutom inom ramen för sitt uppdrag att beakta frågan genom enskild dialog med de olika enheterna Studentcentrum (antagning, studievägledning, Arbetslivscentrum), studentkårerna, biblioteket, informationsenheten, studenthälsan.

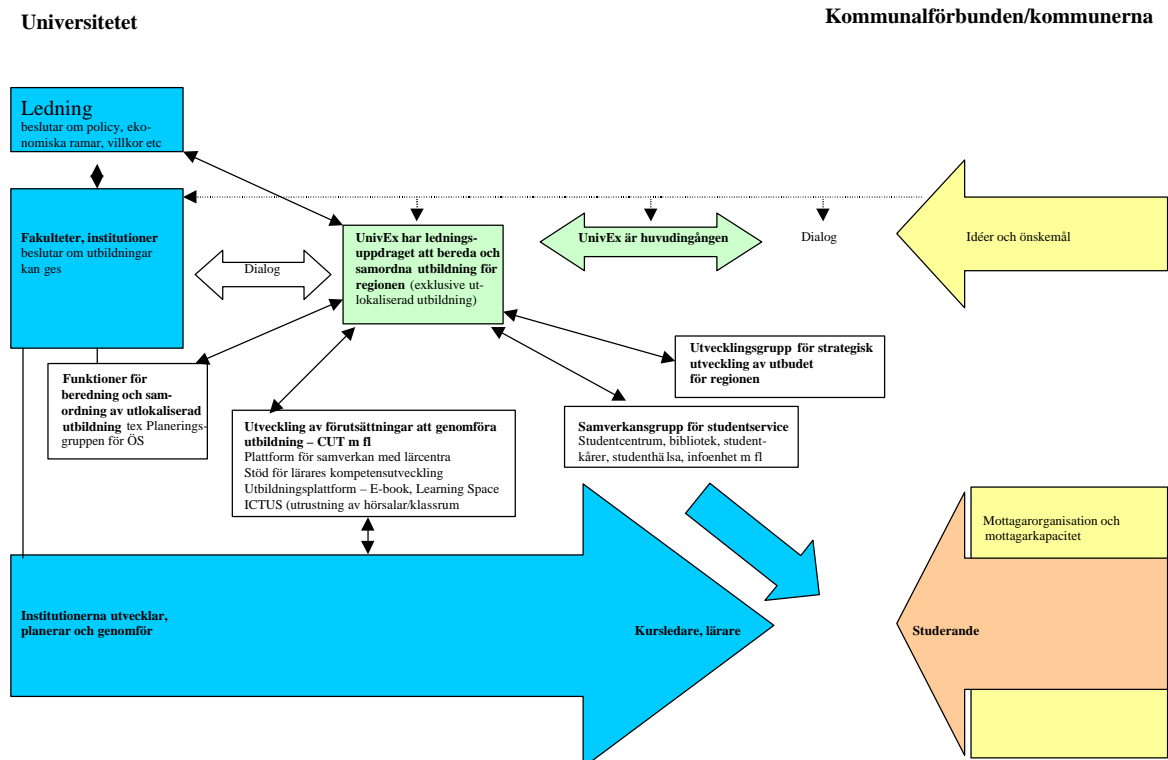
C.3.4.6. Utveckling av förutsättningar för att genomföra utbildning

Vid universitetet finns Centrum för utbildningsteknik men också andra enheter som arbetar med liknande frågor. Utvecklingen av förutsättningarna (se t ex IKTUS ovan) kommer att vara mycket viktiga för att samspelet med kommunerna ska kunna fungera bättre.

Den forskning som f n pågår bl a vid institutionen för informatik kommer att ge resultat som kommer att gagna utvecklingen av distansutbildning/flexibel utbildning.

C.3.4.7. Framtidsbild

En modell för bättre samspel inom universitetet och med kommunalförbund/kommuner

D. SAMS distanskursutbud

Innehållsförteckning

D.1. Bakgrund	85
D.2. Framtagning av kursutbud	86
D.2.1. Kriterier för kursutbudet	86
D.2.2. Tilldelning	87
D.2.3. Planeringcykeln	88
D.2.4. Redovisning av sammanställning av enkät till kommuner/kommunalförbund (Uppföljning 1)	89
D.2.4.1. Sammanfattning	89
D.2.4.2. Inledning.....	89
D.2.4.3. Resultatredovisning.....	90
D.2.5. Redovisning av sammanställning av enkät till institutioner (Uppföljning 1)	91
D.2.5.1. Sammanfattning	91
D.2.5.2. Inledning.....	92
D.2.5.3. Resultatredovisning.....	92
D.3. Marknadsföring och rekrytering	95
D.3.1. Marknadsföringsstrategi	95
D.3.2. Redovisning av enkät till studenter	96
D.3.2.1. Bakgrund	96
D.3.2.2. Frågeställningar, statistiskt utfall och analys	96
D.3.3. Övriga synpunkter på SAMS-kurskatalog	101
D.4. Samlingsorter, antagning och kursgenomförande	102
D.4.1. Statistik för höstterminen	102
D.4.1.1. SAMS kurser höstterminen 2000	104
D.4.2. SAMS kurser vårterminen 2001	105
D.4.3. Redovisning av sammanställning av enkät till kommuner/kommunalförbund (Uppföljning 2)	106
D.4.3.1. Sammanfattning	106
D.4.3.2. Frågeställningar, statistiskt utfall och kommentarer	107
D.4.4. Redovisning av sammanställning av enkät till institutioner (Uppföljning 2)	116
D.4.4.1. Sammanfattning	116
D.4.4.2. Frågeställningar, statistiskt utfall och kommentarer	117
D.4.5. Övriga synpunkter gällande samlingsorter	127
Underbilagor	
D.A. Enkätformulär kommuner/kommunalförbund, Uppföljning 1	128
D.B. Enkätformulär institutioner, Uppföljning 1	130
D.C. Enkät studenter	132
D.D. Enkät kommuner/kommunalförbund, Uppföljning 2	133
D.E. Enkät institutioner, Uppföljning 2	136

D.1. Bakgrund

Det övergripande syftet med SAMS-projektet var att utveckla och förbättra samspelet mellan universitet och kommuner vid behovsidentifiering, planering och genomförande av utbildning på distans. Till projektet hörde 280 utbildningsplatser riktade till kommuner inom främst stödområde 1. Med dessa kurser som hjälp var syftet att identifiera och dokumentera problem och goda exempel för framtiden.

När det gällde de 280 utbildningsplatserna betraktades de som ett integrerat delprojekt som ledningsgruppen hade ansvar för. Det gällde framtagning av kriterier för kurserna samt förslag på fördelning av platserna till berörda kommuner och universitet/högskolor.

Genom ett utvecklat nätverket för samordning av universitet/högskolor och andra utbildningsanordnare så var ambitionen att ytterligare förbättra förmågan att genomföra önskad kompetensförsörjning. Genom de 280 utbildningsplatserna inom SAMS-projektet var målet att nya former för samarbete med kommuner utvecklades så att bättre underlag för kursutbud och kursgenomförande initierades. Målet var att bli bättre på att samordna och organisera högskoleutbildning på distans med avseende på kommunernas förmåga att beställa högskoleutbildning på distans samt förmågan att ta emot och administrera utbildning lokalt. Detsamma gällde även universiteten och då med fokusering på planering och genomförande av distansutbildningar.

Som en följd av detta krävdes det av kursgivande institutioner att man utvecklade användandet av modern distansteknik för att få ge kurser inom SAMS-projektet. I detta arbete utgjorde CUT (Centrum för utbildningsteknik) vid Umeå universitet en stödfunktion för SAMS-projektet, avseende IT lösningar för de 280 utbildningsplatserna.

D.2. Framtagning av kursutbud

D.2.1. Kriterier för kursutbudet

Ledningsgruppen för SAMS beslutade att vissa kriterier för kursutbudet skulle gälla. De var dels av strategisk karaktär d v s de byggde på att utbudet skulle utgå från behov i kommunerna inom stödområde 1 som var strategiskt viktiga ur kommunutvecklingssynpunkt, dels av distansutvecklingskaraktär.

Kriterierna var följande:

- Förnyelse och anpassning av kursutbudet
- Innovativa utbildningsformer som gör det möjligt att kombinera studier med arbete, utföra parallella utvecklingsarbeten i de studerandes egna organisationer etc.
- Använda och utveckla modern distansteknik
- God studerandeservice genom handledning och vägledning, löpande information på kurs - hemsida på www etc.
- Locka nya grupper till högskoleutbildning genom bl a förändring av attityder och en bredare marknadsföring av utbildningar

Kriterier för kommunerna;

- Samverkan inom kommunerna vid framtagandet av utbildningsbehov samt vid genomförandet av utbildning
- Samverkan mellan flera kommuner vid framtagandet av utbildningsbehov samt vid genomförande av utbildning
- Utbildningen skall vara strategiskt motiverad, dvs. anpassas till långsiktiga kompetensbehov hos näringsliv och offentliga organ för lokal och regional utveckling

Kriterier för universitet/högskolor

- Samverkan inom universitet och högskolor, tex. samarbete mellan flera olika institutioner/ämnen och enheter
- Samverkan mellan flera universitet och högskolor

Kurserna prioriterades efter hur väl de stämde överens med kriterierna.

Detta med att utgå ifrån särskilda kriterier bemöttes positivt vilket är något att ta fasta på inför den fortsatta dialogen med kommuner m fl om utbildningsbehov. Se diagram 1 nedan i avsnittet D.2.4.3

Här vill vi lyfta fram ytterligare några förhållanden som har samband med kriterierna. Förhållanden av övergripande karaktär som kan vara viktiga att ha i åtanke i det fortsatta samverkansarbetet.

a) Enskilda kommuners behov

Kommunalförbunden i regionen som i första hand omfattar kommuner i Norrbotten och Västerbotten var förhållandevis tydliga när det gäller att uttrycka strategiska behov. Enskilda kommuners behov uttrycktes i allmänhet inte lika klart. En fråga att ställa sig i det sammanhanget är om det är ett problem att enskilda kommuner som står utanför kommunalförbund riskerar att hamna i bakgrunden när det gäller behov av utbildning.

b) Individens behov

Det finns rätt sällan ett starkt samband mellan ett kommunalförbunds/enskilda kommuners uttryckta strategiska behov och de enskilda individernas behov. Det visade sig på så sätt att sökbilden för SAMS-kursen i många fall var den att de sökande var spridda över ett stort geografiskt område och att det kommunalförbund/de kommuner som framfört det strategiska behovet inte mer än andra var företrädna bland de sökande. Frågan är om det kan ses som ett problem eller om det kan ses som naturligt i en process där man försöker förändra processen med framtagning av kursutbud?

c) Strategiska behov och behov av utveckling av distanstekniken

Kriteriernas tyngdpunkt har legat på de strategiska behoven. Detta har i rätt stor utsträckning dock uppvägs av att särskilda utvecklingsmedel (EU) kunde kopplas till projektet. Men uppmärksamheten har i första hand legat på det ”nya” i att ta fram kurser för regionen som bygger på strategiska behov. Frågan är om det kan ses som ett problem att fokus inte legat på utveckling av distanstekniken?

D.2.2. Tilldelning

I projektet har detta med att enbart bygga på HST/antal registrerade prövats. I SAMS-kurserna har tilldelningen i stort sett legat på tre nivåer; 35 kkr, 45 kkr och 55 kkr. Frågan har belysts i uppföljningsenkäterna men vi vill här lyfta fram ytterligare en del synpunkter från andra intressenter.

a) Fakulteterna

Från fakultetshåll har stor uppskattning uttryckts över att kunna pröva denna princip. Det är något som man ofta uttryckt behov av. Möjligheter finns visserligen att inom nuvarande system själva pröva nya metoder för fördelning av resurser men tack vare SAMS fick man nu via projektet denna möjlighet.

Ett problem som uppstod var dock att det blev så att vissa kurser inom en fakultet fick betydligt bättre villkor än andra kurser som också baserades på dialog med externa intressenter. Från fakultetshåll vill man därför betona att kurser och utbildning off campus har liknande förutsättningar. Gärna motsvarande de som gällt för SAMS-kurserna.

b) Utfallet

Det kommer att vara viktigt att följa upp resultatet av SAMS-kurserna vad gäller prestationsnivån. Har den påverkats av prislappsmodellen? En annan fråga att ställa kan vara om genomförandet (metodik etc) av kurser kan ha påverkats av att de rent ekonomiskt står på en säkrare grund för institutionerna.

D.2.3. Planeringcykeln

Under sommaren 1999 hölls ett seminarium i Storuman med anledning av de 280 utbildningsplatserna som följde av SAMS-projektet, där synpunkter lyftes om hur de regionala aktörerna ville att dessa platser skulle hanteras. I samband med detta seminarium beslöt man även att ansöka om EU-medel från Mål 6 för att förstärka projektet i de utvecklingskostnader som uppstod vid genomförande av SAMS-kurserna. Detta resulterade i ett tillskott på 3,6 miljoner kronor vilket har använts till utveckling och anpassning av kurserna åt kursgivande institutioner.

I ett inledningsskede förde projektet en dialog med kommunerna i stödområde 1 om deras utbildningsbehov. Denna dialog fördes huvudsakligen tillsammans med kommunalråd, kommunchefer samt kommunernas kontaktpersoner för högskolefrågor. Detta utmynnade i att kommunerna medverkade till en dialog med näringslivet och andra behövare om behovet av kompetensutveckling.

Under september 1999 gjordes sedan en sammanställning av kommunernas önskemål om strategiskt viktiga utbildningsinsatser där det fanns behov av kompetensutveckling. Efter detta följde sedan omfattande informations- och diskussionsträffar med fakulteter och institutioner vid i första hand pilotuniversiteten, men även andra universitet/högskolor. Projektet processade fram förslag på 70 kurser motsvarande 350 platser. Ledningsgruppen prioriterade och tog beslut om att genomföra 40 av dessa kurser motsvarande drygt 280 platser.

Utvecklingsarbetet av kurserna inom projektet tog sedan fart under hösten så i november och december togs ett beslut om kursutbudet.

I samband med att kursernas utveckling tog fart ägnade man även mycket tid till att utveckla kursernas informations- och kommunikationsteknik i samspel med studiecenter/studiegrupper. Man diskuterade även vilken design som var mest lämpad för kurserna och då främst med tanke på teknik och pedagogik.

Kursutbudet inom SAMS processades enligt ovan i annan ordning än det reguljära utbudet vid respektive universitet och högskola vilket ledde till synpunkter från vissa enheter.

a) Studieadministrativa enheten (antagningen)

De studieadministrativa enheterna har på ett positivt sätt medverkat till att kurskoder tagits fram och till att uppgifter om sökandebild m m kunnat lämnas till projektet. Det är dock tydligt att det skapas problem i form av stor arbetsbelastning och därav följande irritation när krav ställs att ett stort kursutbud ska hanteras i särskild ordning. En ordning som de studieadministrativa enheterna inte hade möjlighet att planera för. Därför är det viktigt att inte glömma bort den studieadministrativa enheten i informationsarbetet.

b) Fakulteter

Fakulteterna har också framfört att det blir problem med den övergripande planeringen när ett nytt kursutbud plötsligt ska ”uppstå” och i annan ordning ändå planeras in i det totala utbudet. Det har dock varit så att projektets positiva karaktär med särskilda prislappar och utvecklingsmedel etc har gjort att den här problematiken inte i någon större grad stört processen.

D.2.4. Redovisning av sammanställning av enkät till kommuner/kommunalförbund (Uppföljning 1)

D.2.4.1. Sammanfattning

En första uppföljningen av SAMS-utbudet ht-00 gjordes (uppföljning 1 till kommuner och institutioner) avseende processen från framtagning av kursutbudet fram till ansökningsdatum 15/4.

Antalet tillfrågade kommuner var 26 st. Antal svarande var 15 st (varav 8 st genom kommunalförbund).

Samtliga kommuner som svarat har uttryckt en positiv inställning till SAMS-projektet med ett klart godkänt för samspelet med representanter för projektet. När det gäller samspelet med institutioner beträffande framförda utbildningsbehov samt inom kommunen/kommunalförbundet när det gäller arbete med utbildningsbehov visar den positiva svarsfrekvensen något lägre värden. För att belysa samspelet efter kursutbudets fastställande fram till den 15/4, d.v.s. ansökningsdatum, ställdes frågor som belyste erfarenheter av samarbete inom kommunen/kommunalförbundet och erfarenheter av samarbetet med universitet/högskola. En klar uppgång av samarbete inom kommunerna/kommunalförbunden kan utläsas. Samarbetet med universitet/högskola har inte förändrats nämnvärt.

Respondenter har valt att lämna flera svarsfält blanka.

D.2.4.2. Inledning

Diagram 1

Här presenteras subjektivt skattade positiva resp. negativa svarsformuleringar. De negativa svarsformuleringarna har subtraherats från de positiva. Skillnaden redovisas i råpoäng (st). Direkt jämförelse kan därför inte göras mellan diagrammen i sammanställningen av "Kommunala svar" och "Institutionssvar". En försiktig trend kan däremot utläsas.

Frågeordningen har omkastats i sammanfattningen av "Institutionssvar" för att åstadkomma samstämmighet i redovisningen mellan de båda grupperna av respondenter.

Diagram 2

Här presenteras summorna av subjektivt skattade positiva resp. negativa svarsformuleringar avgivna/respondent.

D.2.4.3. Resultatredovisning

Antal tillfrågade kommuner: 26 st. **Antal svarande** kommuner: 15 st (varav 8 st genom kommunalförbund). **Bortfall:** 42%

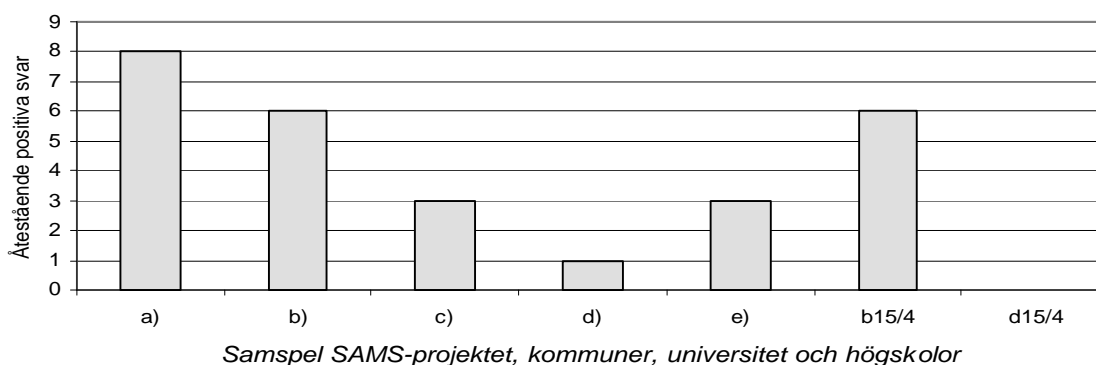
FRAMTAGNING AV KURSUTBUDET. Frågeställningar:

- a) Vad tycker ni om SAMS-projektet?
- b) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med representanter för SAMS-projektet?
- c) Vilka erfarenheter har ni av att arbeta med de strategiska kriterier som gäller för utbudet?
- d) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med institutionen/institutionerna beträffande de utbildningsbehov som ni framfört?
- e) Vilka erfarenheter har ni av samspelet inom kommunen/kommunalförbundet vad gäller arbetet med utbildningsbehoven?

Samspelet efter kursutbudets fastställande fram till 15/4. Frågeställningar:

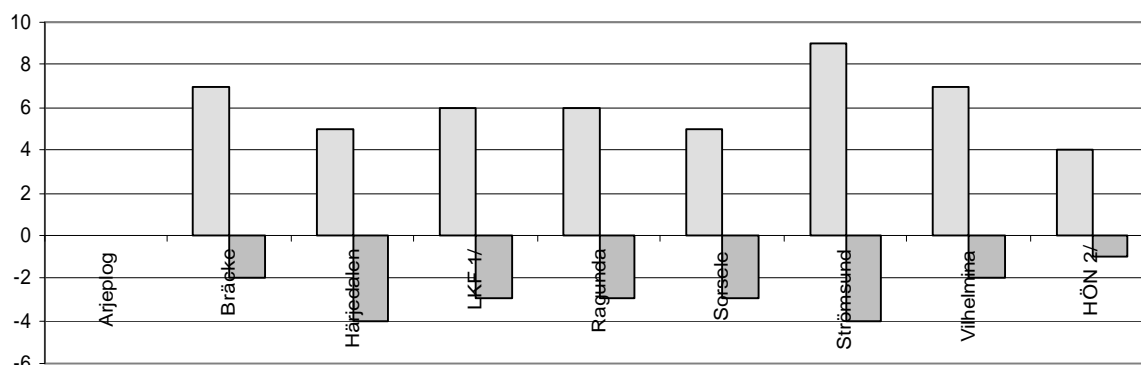
- b15/4) Vilka erfarenheter har ni av samarbete inom kommunen/kommunalförbundet?
- d15/4) Vilka erfarenheter har ni av samarbetet med universitetet/högskolan?

Diagram 1

I diagram 1 presenteras subjektivt skattade positiva svarsformuleringar. De negativa svaren har subtraherats från de positiva. Skillnaden redovisas i råpoäng (st.).

Diagram 2
Antal avgivna positiva resp. negativa svar/kommun

För att få en allmän bild av förhållandet mellan positiva resp. negativa strömningar i mängden avgivna svar har enkätsvarens positiva respektive negativa innehåll skattats och presenteras i diagram 2 som summor positiva respektive negativa svar avgivna per respondent.

1/ Lapplands Kommunalförbund, 2/ Högskoleförbundet Östra Norrbotten.

FRAMTAGNING AV KURSUTBUDET, frågeställning, sammanfattning av svaren på fråga f:

- f) *Vilka förslag till förbättringar av arbetet med att ta fram kursutbudet har ni?*
Första ledet i framtagandet kan bli bättre, dvs. samordning inom kommunen, dialogen mellan universitet/högskola.
- Fler campusliknande kurser
Bättre samordning mellan kommunerna. Längre förberedelsestid. Bättre egen struktur på arbetet med kursutbud.
- Bättre samordning mellan reguljärt utbud och SAMS-utbud
Större kunskap om kursutbud från högskolorna, större kunskap om behoven i kommunerna
- ..utveckla samspelet i kommunen mellan näringsliv, offentlig sektor och skola. Förbättrad kommunikation med högskolorna.
- Samspelet efter kursutbudets fastställande fram till 15/4, frågeställningar, sammanfattning av svaren på frågorna e och f:**
- e) *Vilka förslag till förbättringar av arbetet med t ex marknadsföring/rekrytering har ni?*
Den centrala marknadsföringen var bra. Den lokala kan förbättras.
- Upplägget har varit bra som det är.
Tidigare besked om utbildnings start
Producera mer material centralt. Tidigare beslut om pengar. För lite tid för vår planering. Vi kunde ha gjort en bättre planering.
Mer tid och resurser till det egna arbetet för bl.a. kontakter med näringsliv.
Broschyrmaterial i god tid
Bättre annonsering. TV inslagen tydligare.
- f) *Övriga synpunkter?*
Det hade blivit bättre resultat om vi skulle ha haft mer tid till att ta personliga kontakter och åkt ut till företag och organisationer för att berätta om kursutbudet istället för att skicka ut tryckt material.
- bättre serviceinställning från högskolorna. Bättre besked om antagningsresultatet

D.2.5. Redovisning av sammanställning av enkät till institutioner (Uppföljning 1)

D.2.5.1. Sammanfattning

Antalet tillfrågade institutioner var 27 st. Antal svarande institutioner var 17 st. Samtliga institutioner som svarat har uttryckt en positiv inställning till SAMS-projektet med ett klart godkänt för samspelet med representanter för projektet. När det gäller samspelet med institutioner i samband med utbildningsbehov och utbud samt med kommunerna när det gäller arbete med utbildningsbehov visar den positiva svarsfrekvensen något lägre värden. För att belysa samspelet efter kursutbudets fastställande fram till den 15/4, d.v.s. ansökningsdatum, ställdes frågor som belyser erfarenheter av samarbete inom institutionen/universitetet/högskolan och erfarenheter av samarbetet med kommunen/kommunalförbundet. Endast smärre förändringar inom respektive svarsgrupper kan utläsas. Respondenter har valt att lämna flera svarsfält blanka.

D.2.5.2. Inledning

Diagram 1

Här presenteras subjektivt skattade positiva resp. negativa svarsformuleringar. De negativa svarsformuleringarna har subtraherats från de positiva. Skillnaden redovisas i råpoäng (st). direkt jämförelse kan därför inte göras mellan diagrammen i sammanställningen av ”Kommunala svar” och ”Institutionssvar”. En försiktig trend kan däremot utläsas.

Frågeordningen har omkastats i sammanfattningen av ”Institutionssvar” för att åstadkomma samstämmighet i redovisningen mellan de båda grupperna av respondenter.

Diagram 2

Här presenteras summorna av subjektivt skattade positiva resp. negativa svarsformuleringar avgivna/respondent.

D.2.5.3. Resultatredovisning

Antal tillfrågade institutioner: 27 st. **Antal svarande** institutioner 18 st. **Bortfall:** 33%

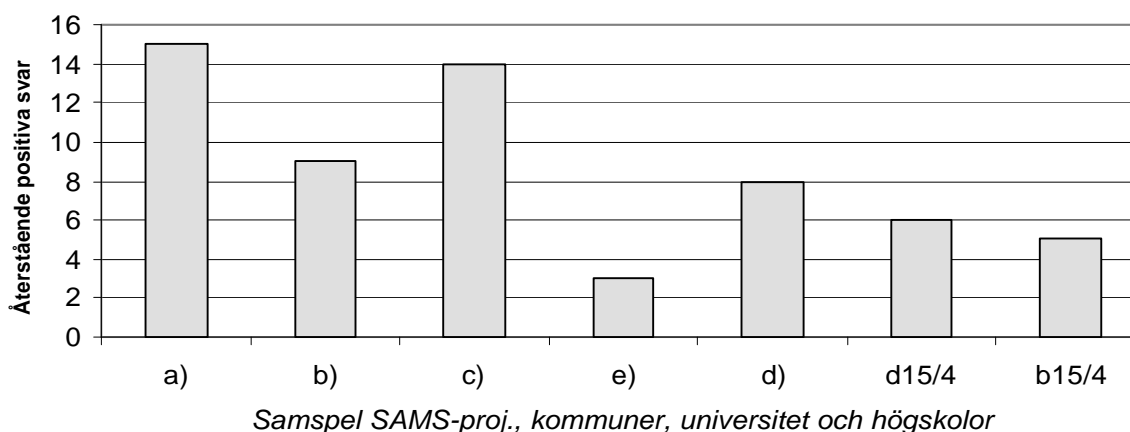
FRAMTAGNING AV KURSUTBUDET, Frågeställningar:

- a) Vad tycker ni om SAMS-projektet?
- b) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med representanter för SAMS-projektet?
- c) Vilka erfarenheter har ni av att arbeta med de strategiska kriterier som gäller för utbudet?
- e) Vilka erfarenheter har ni av samspelet inom institutionen/universitetet/högskolan i samband med arbetet med utbildningsbehov och utbud?
- d) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med kommunerna i samband med t ex arbetet med utbildningsbehov och utbud?

Samspelet efter kursutbudets fastställande fram till 15/4. Frågeställningar:

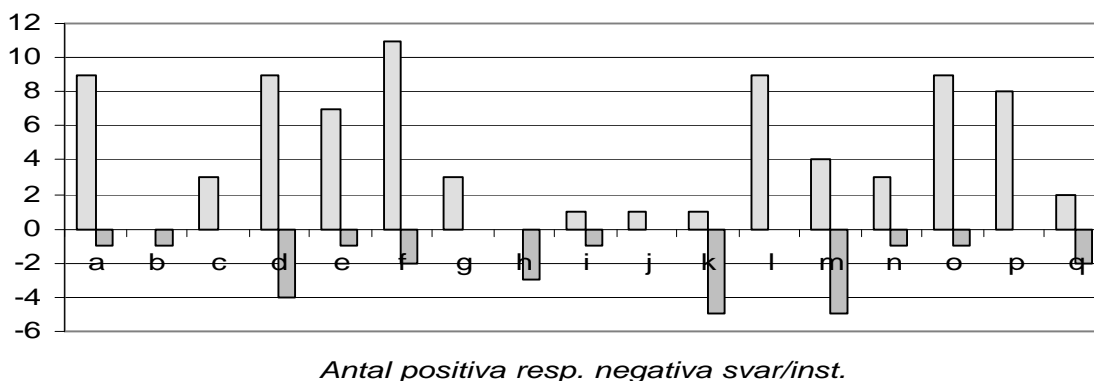
- d15/4) Vilka erfarenheter har ni av samarbetet med kommunen/kommunalförbundet?
- b15/4) Vilka erfarenheter har ni av samarbete inom institutionen/universitetet/högskolan?

Diagram 1

I diagram 1 presenteras subjektivt skattade positiva svarsformuleringar. De negativa svaren har subtraherats från de positiva. Skillnaden redovisas i råpoäng (st.).

Diagram 2

a	BMG	g	Estetisk inst.	l	Omvårdnad
b	BUSV	h	Ind. Ek. o samh. Vetenskap	m	Pedagogik/UTV
c	Ekonomisk historia	i	Ind. Ek. o samh. Vet. IES/DATA	n	Samhällsvetenskaplig inst.
d	Informatik	j	Språk och litteratur	o	Skoglig zoökologi
e	Inst f. skogl. Res. Hush. o geomatik	k	Moderna språk	p	Vattenbruk
f	Kv. Vetnsk. forum			q	Sociologisk inst.

För att få en allmän bild av förhållandet mellan positiva resp. negativa strömningar i mängden avgivna svar har enkätsvarens positiva respektive negativa innehåll skattats och presenteras i diagram 2 som summor positiva respektive negativa svar avgivna per respondent.

FRAMTAGNING AV KURSUTBUDET, Frågeställningar, sammanfattning av svaren på frågorna f, g

f) Vilka förslag till förbättringar av arbetet med t ex marknadsföring/rekrytering har ni?

Mera tid behövs för att uppnå ökad lokal förankring och få fram fler förslag.

Stimulera enskilda institutioner så att de inom ramen för SAMS-proj. Lockas att ta fram nya unika kurser.

Viktigt att ordna finansiering för kursutveckling.

Basera kurserna för distansutbildning.

Utbilda inst. pers. i modern distansteknik.

Bättre samordning mellan UnivEx och fakulteterna skulle underlätta.

g) Övriga synpunkter

Tidigare information och direkt marknadsföring på plats i de regioner som kan tänkas omfattas av en utbildningsinsats.

Samordna SAMS-kurserna med kommunernas önskemål om fristående kurser. Oklara riktlinjer för under vilka premisser som kurser kan genomföras - i ansökningarna fick vi ange min/max antal deltagare.

Planeringssituationen är nu sådan att vi har information om antal "sökande" - ännu ej behörighetsgranskade. Erfarenhetsmässigt vet vi att antalet behöriga sökande oftast är avsevärt större än antalet som visar sig delta i kursen. Detta föranleder frågan: När får en kurs ställas in mot bakgrund av den information som efterfrågats i våra ansökningar om SAMS-kurser.

Jag har en bra och smidig ingång till UnivEx via mångårigt samarbete med Dig Hans-Olov!

Samspelet efter kursutbudets fastställande fram till 15/4, Frågeställningar, sammanfattning av svaren på frågorna e, f

e) *Vilka förslag till förbättringar av arbetet med t ex marknadsföring/rekrytering har ni?*

Medlen till marknadsföring resp kursplanering bör kunna användas mer fritt av kommuner, institutioner/utbildningsanordnare. Detta skulle gynna ett ökat samarbete mellan parterna. Det är viktigt att tidsplanen inte blir för kort då många faktorer måste övervägas och samordnas.

Se katalogen för SAMS-distansutbildningen s 18! Vad symboliserar kaffekoppen? Hade det inte varit bättre med en bild som symboliserar vår Thailand-kurs, t ex paviljongen i Ragunda?

Tidigare information till nyckelgrupper som kan bli föremål för en utbildningsinsats.

Man bör till nästa gång se över ansökningstiden, detta eftersom vi har för avsikt att finna nya grupper i glesbygden. De flesta har inte den framförhållning att de redan i vår kan säga om de har tid i höst. Vi måste beakta att dessa personer kanske oftast har något arbete vid sidan. En bättre ansökningstid hade kanske varit att studenterna sökte under slutet av augusti och började i början av oktober, jag vet att detta skulle innebära flera andra problem.

Föreläsningsturnéer innan kursstart, besök på respektive kommuns lärcentra m.m.

Det känns mycket otillfredsställande att vi inte har kunnat bestämma samlingsorter i förväg då många presumtiva studenter har hört av sig med frågor kring detta. Överlag tycker jag att det finns oklarheter i marknadsföringen som kunde diskuteras. Jag har dock ingen lust att skriva en längre uppsats om detta utan utvecklar gärna detta muntligt med representanter för projektet.

f) *Övriga synpunkter*

Lokal förankring och kontaktnät är avgörande.

Viktigt att hitta vägar att nå enskilda potentiella studenter mer direkt. T ex. via ett ökat användande av Webben. Flera personer som ringt och frågat om vår utbildning har kommit i kontakt med den via SAMS-webb-site. Det går säkert att utveckla denna kommunikationskanal ännu mer. Dessutom kanske det kan vara en god idé att även annonsera i branschtidningar. Annonsering i lokaltidningarna verkar ha fungerat hyfsat. Några som ringt har först sett vår utbildning i dessa annonser.

Jag anser inte att enkäten förtjänar att gå under beteckningen "kortfattade enkäter". Även om frågorna är korta och inte så många så efterfrågas svar, "kortfattade och motiverade", som nog skulle behöva utvecklas mycket mer egentligen än vad jag nu gör skriftligt. Det tar en tid att besvara en sådan här enkät och vi har inte inkluderat kostnaderna för merarbetet med projektutvärderingen i vår kalkyl av kursen vi ska ge. Det hade också varit mycket mer givande för vår del att nu få reda på hur den geografiska spridningen av de sökande är så att vi kunde bestämma samlingsorter för kursen och börja planera uppläggningsen på densamma än att besvara denna enkät.

D.3. Marknadsföring och rekrytering

D.3.1. Marknadsföringsstrategi

För att erhålla bästa tänkbara resultat av marknadsföringens insatser utarbetade man en marknadsföringsstrategi för SAMS-projektets kurser. Man organiserade och utvecklade strategier för marknadsföringen och delade in insatserna i tre huvudområden, gemensamma insatser, lokala insatser och utvärdering av marknadsåtgärderna efter söktidens slut. Kommunerna fick ekonomiskt stöd för att genomföra lokalt riktade marknadsföringsinsatserna mot specifika/lokala målgrupper

Bland de gemensamma insatserna trycktes det upp 22 000 separata kurskataloger för projektet som distribuerades inom stödområde 1. Dessa förmedlades till arbetsförmedling, Komvux, kunskapslyftet, gymnasieskolor, studiecentra, näringslivskontor, folkhögskolor och bibliotek. Distribution utanför stödområde 1 skedde till övriga kommuners lärcentra/studiecentra i de fyra nordligaste länen. Vidare så skedde distributionen till studievägledare och antagning hos universitet/högskolor som medverkat i SAMS-projektet, och även alla regementen i de fyra nordligaste länen. Affischer trycktes upp i A3-format och distribuerades till samma adresser som kurskatalogen.

En viktig och central del av marknadsföringsstrategin var den hemsida som utvecklades på webben för informationsspridning. Här förekom kontinuerlig uppdatering av information som hade med projektet att göra, och inte minst när det gällde information om kurserna.

Annonsering i dagstidningar och lokala annonsblad skedde i alla stora tidningar i de fyra nordligaste länen. Detta i syfte att uppmärksamma människorna om utbudet samt informera om vart det fanns ytterligare information att hämta, avseende projektet och framförallt kursutbud. Till detta gjordes även en pressinformation som distribuerades till alla berörda nyhetschefer i berörda tidningar.

Ett stort arbete lades även ner på att utveckla en reklamfilm för TV4 Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten. Syftet var liksom annonserna i tidningarna att informera om utbudet samt upplysa om vart det fanns ytterligare information att hämta.

Marknadsföring som inte gjordes gemensamt utan skedde på den lokala arenan var riktade utskick om enskilda kurser till specifika målgrupper, lokala informationsmöten och annonsering av enskilda kurser. Dessutom gjordes studiemotivationshöjande åtgärder hos lokala intressenter/målgrupper. Målet var att öka den presumtiva målgruppen för SAMS-kurserna ute i kommunerna.

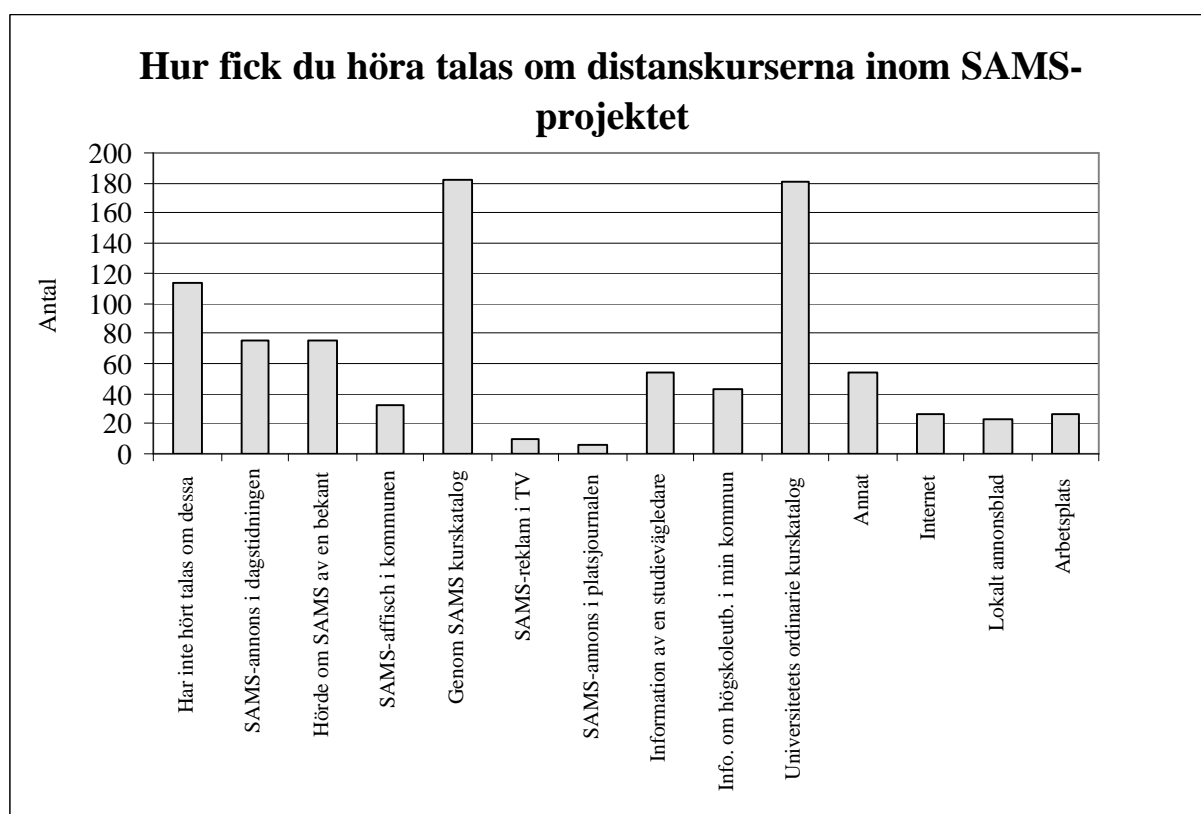
När det gällde utvärderingen av dessa insatser så utarbetades en enkät som skickades ut till samtliga sökande inom SAMS-projektet kurser. Totalt skickades den ut till omkring 1200 studenter och 648 svarade. Utfallet av den undersökningen går att läsa mer om i nästa avsnitt.

D.3.2. Redovisning av enkät till studenter.

D.3.2.1. Bakgrund

En enkätundersökning med avseende på att utvärdera studenters syn på marknadsföringen av distanskurserna inom SAMS-projektet. Enkäten skickades ut till 1200 studenter och 648 av dessa svarade. Tanken var att få ett samlat grepp på marknadsföringsstrategins genomslag, samt utveckla erfarenheter på vilket sätt man i framtiden bäst bör marknadsföra distansutbildningar.

D.3.2.2. Frågeställningar, statistiskt utfall och analys

Resultatet av undersökningen visade att en övervägande majoritet av de sökande erhållit sin information genom universitetets ordinarie kurskatalog, samt den särskilda kurskatalogen framtagen för SAMS-projektets kurser. Att den ordinarie katalogen fick ett sådant genomslag hos de sökande är inte överraskande, den är sedan lång tid tillbaka väl etablerad hos studenter som söker utbildningar. Att dessutom SAMS egna katalog hade ett sådant inflytande för de sökande var kanske inte heller så oväntat. Resultatet visar dock att det kan vara viktigt att vid tillfälliga projekt, som SAMS, producera en separat kurskatalog. En försiktig slutsats kan vara att universitetets ordinarie kurskataloger har varit viktigast för kuststuderande, medan SAMS egna katalog den mest inflytelserika för inlandsstuderande. Det är viktigt att inte bara producera kataloger, utan minst lika viktigt är att man distribuerar dessa på ett bra sätt och synliggör dessa på olika platser.

Att det är så många som inte har hört talas om SAMS kurser bekräftar teorin om att många har använt sig av universitetens ordinarie kurskatalog. Där framkommer det inte specifikt att de olika kurserna är en SAMS kurs utan man tar dessa för universitetens ordinarie kurser.

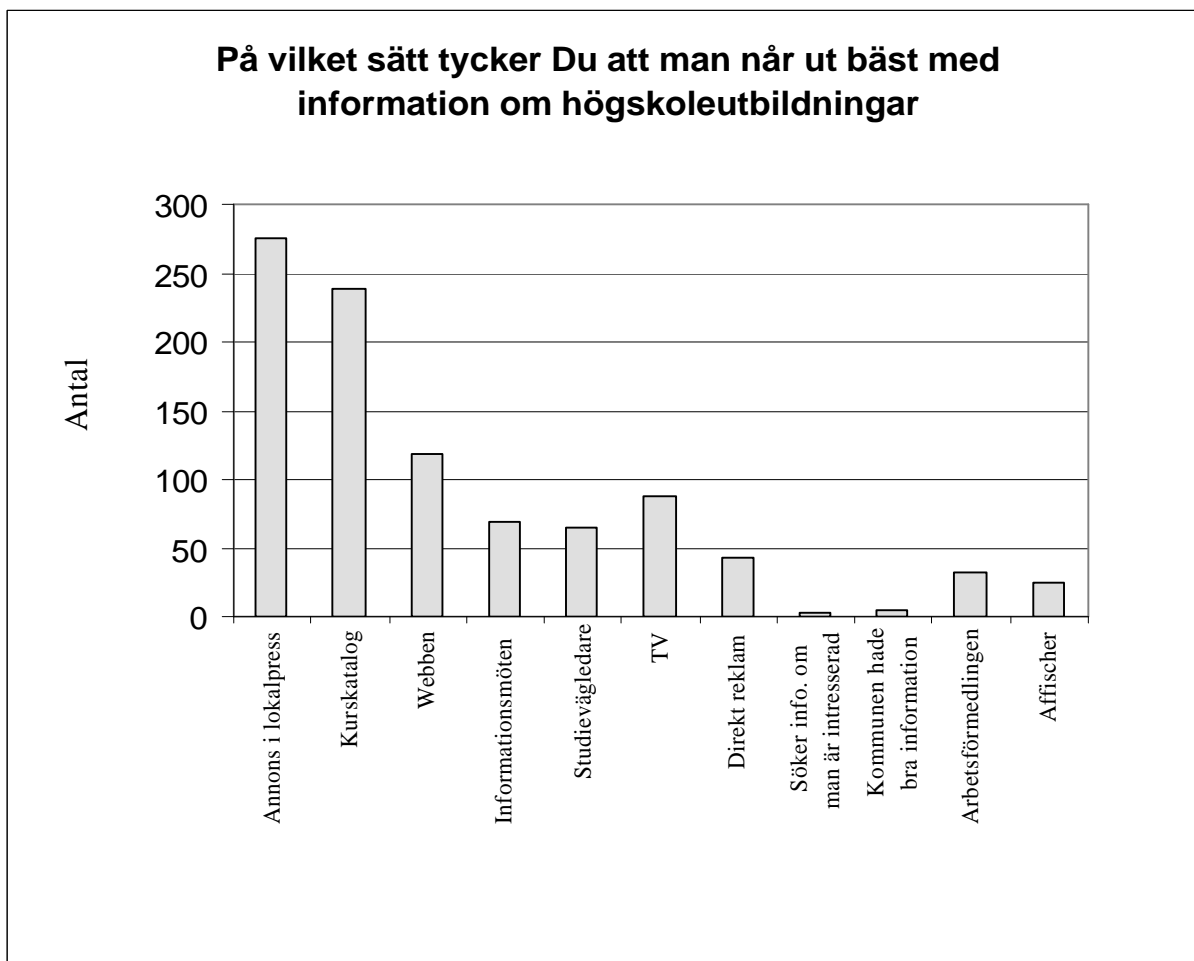
Annonser i dagspress visade sig vara ett bra sätt att marknadsföra sig på och bör vara en viktig marknadsföringsstrategi, även om det inte behöver vara den första så bör den ändå vara med i ett tidigt skede framför allt för att nå ut till inlandets studenter.

Att det är så många som hört talas om SAMS-projektets kurser genom bekanta framstår som ett bra betyg för marknadsföringen av SAMS-projektet genom att en stor grupp av människor och inte bara till potentiella studenter kanaliserats information om kurserna. Detta måste ses som ett gott betyg för spridningen av information. Att det varit omfattande diskussioner kring kurserna visar att det funnits ett stort intresse av utbudet.

Att TV-reklamen inte varit särskilt tongivande är något förvånande ur marknadsföringssynpunkt. En slutsats kan vara att TV-reklam inte är bra när det gäller marknadsföring av utbildningar. Om man i fortsättningen skall använda sig av TV-reklam är utifrån dessa siffror osäkert, men samtidigt är det en strategi man inte bör utesluta. Istället bör man göra en noga utvärdering av hur en sådan reklamfilm bör utformas för att på ett effektivt sätt nå ut till målgruppen.

De låga utfallet av annonsering i lokalpress var en överraskning. Det lokala annonsbladet bör dock inte uteslutas, men man bör utvärdera fördelningen mellan lokalpress och dagstidningar. Detta resonemang gäller även platsjournalen som liksom det lokala annonsbladet fick ett dåligt genomslag hos de sökande. Tanken var att fånga upp arbetssökande och få dessa att i stället satsa på studier. Detta är en riktig åtgärd, men liksom annonsbladet bör alla tidningar tillsammans vägas samman och prioriteras olika beroende på vilken marknadsföringsbudget man har till förfogande.

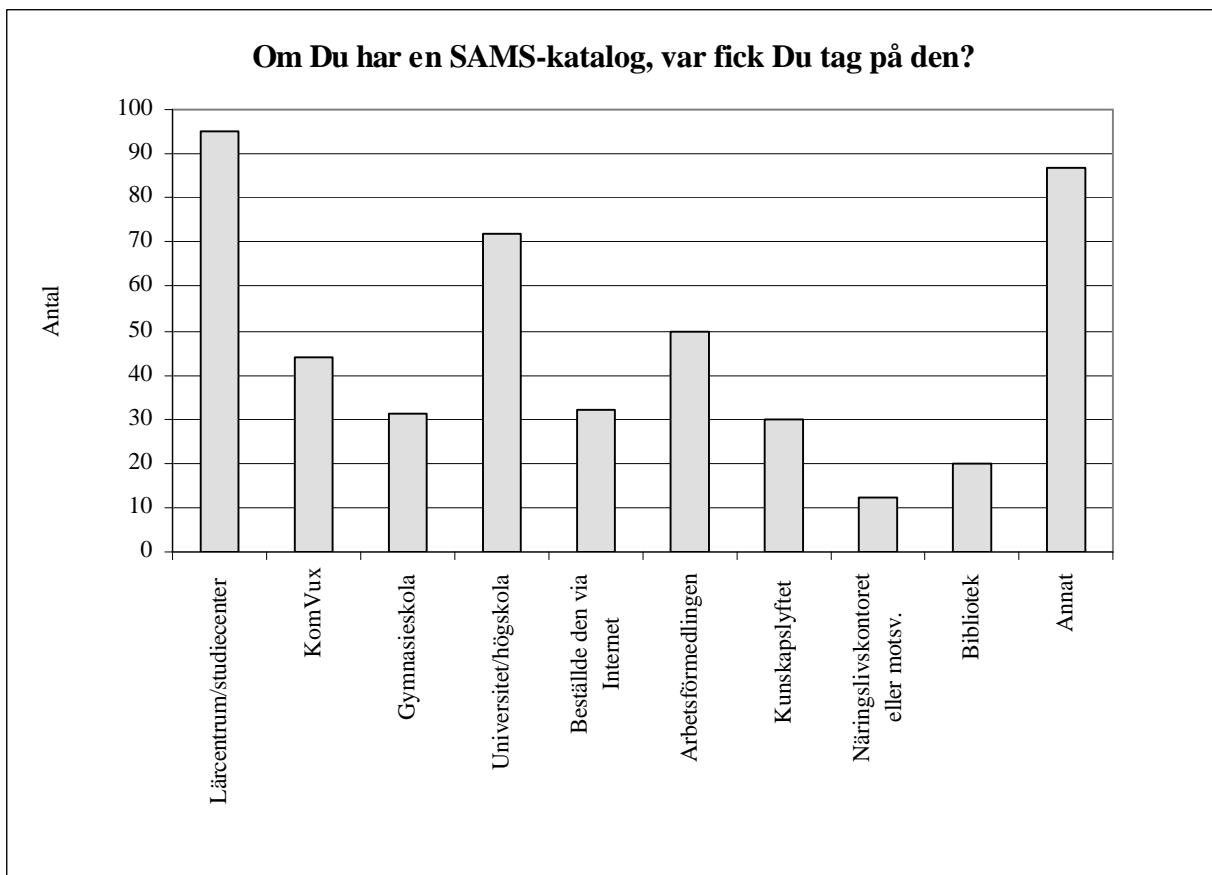
Överraskande är att Internet i SAMS marknadsföringsstrategi inte slagit igenom hos de sökande. En tydligare struktur på Internet och en gemensam tydlig ingång för distansstudier som går att marknadsföra skulle innebära en naturligare sökväg i framtiden.

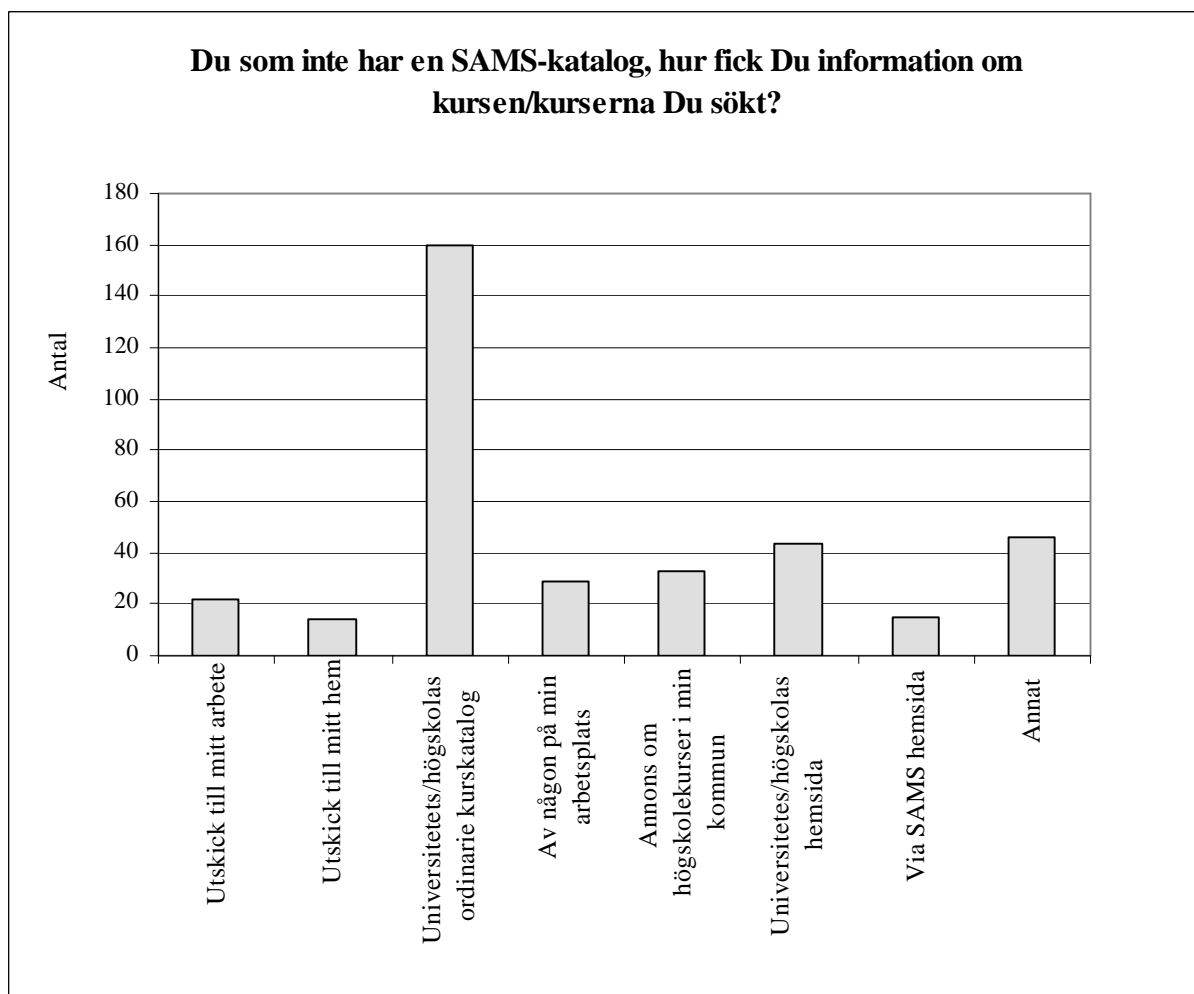
Man kan då fråga sig hur de sökande tyckte att man bäst når ut med information om studier. Där visade det sig lite förvånande att de flesta tyckte att det lokala annonsbladet är bäst när det gäller informations-spridning. Detta är intressant genom att det inte stämmer med hur de faktiskt svarat på hur de fick information om SAMS distanskurser. Om det är hur de sökande vill att man skall informera är svårt att veta, men det är inte så majoriteten funnit sin information. Det som däremot stämmer bra är att man tycker att kurskatalogen är ett bra sätt att nå ut med information.

Webben tyckte många var bra, samtidigt som det är få som använt sig av den som informationskanal. En tydligare struktur och en etablerad ingång för sökning av distansstudier borde medföra att fler börjar använda sig av Internet. En mer omfattande marknadsföring av webben behövs för att bli riktigt etablerad som informationskanal. Det är även förvånande att så pass många anser att TV-reklam är bra när det i själva verket var relativt få som funnit sin information där.

Intressant är också att kommunerna på ett mindre bra sätt lyckats informera om SAMS-kurserna. Här gäller det för kommunerna att ta till sig av det faktiska resultatet och på ett tydligare sätt medverkar till att information om högskolekurser i de olika kommunerna marknadsförs bättre.

När det gäller spridningen och användningen av SAMS egna kurskatalog visade det sig att det är oerhört viktigt med en egen katalog. Totalt sett är det fler som har en katalog än som fått information genom katalogen. Kommunernas lärcentra har gjort ett bra arbete med att sprida information samtidigt som det funnits en bred kunskap om att lärcentret har bra information om högre studier och fungerar som en kanal mot universitet och högskolor. Resultatet pekar på att det generellt är viktigt att nå ut till alla berörda institutioner med information genom att de flesta har varit viktiga i arbetet att sprida SAMS kurskatalog. Totalt var det 470 av 648 som svarade att de hade en kurskatalog.

En försiktig slutsats är att dessa sökande till stor del är studenter som redan går på några av universiteten eller högskolorna och tagit del av informationen genom den ordinarie kurskatalogen.

Ett antagande är att det för inlandsbor är oerhört viktigt med en separat kurskatalog medan det för kuststudenter eller studenter på redan etablerade kursorter snarare är den ordinarie kurskatalogen som är viktig. Internet och TV är ännu inte helt etablerad som informationskanaler, men kommer troligtvis att bli mera utbredd i framtiden.

D.3.3. Övriga synpunkter på SAMS-kurskatalog

Modellen med en särskild katalog för distansutbildning har prövats tidigare och i norr har en distanskatalog funnits t o m studieåret 97/98. Särskilda distanskataloger finns också fortfarande på många andra håll i landet

Marknadsföringen inklusive den särskilda SAMS-katalogen har undersökts ur ett studerandeperspektiv och i uppföljningsenkäter och kommenteras ovan. Här lyfts därför fram synpunkter från andra intressenter än de som tillfrågats i särskilda enkäter.

a) Studievägledningen

Liksom tidigare så har kritik framförts över att ännu en katalog behövs för att lyfta fram studiemöjligheterna. Grundinställningen förefaller vara att all information så långt möjligt bör vara samlad på ett ställe. Kritiken har dock inte varit lika påtaglig som tidigare. Kanske kan detta bero på att webben blivit alltmer nyttjad som en informationskälla med samlad information.

b) Informationsenheter, fakulteter m fl universitetsinterna enheter

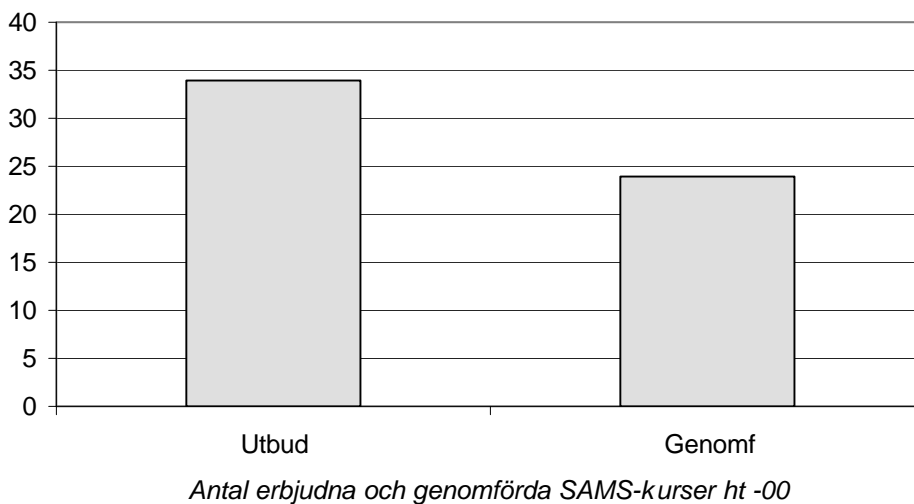
Andra universitetsinterna enheter har haft motsvarande synpunkter som studievägledningen. I sammanhanget kan nämnas att det var den universitetsinterna kritiken som tillsammans med ekonomiska faktorer bidrog till att den tidigare distanskatalogen i norr (gemensam för berörda universitet och högskolor) upphörde.

D.4. Samlingsorter, antagning och kursgenomförande

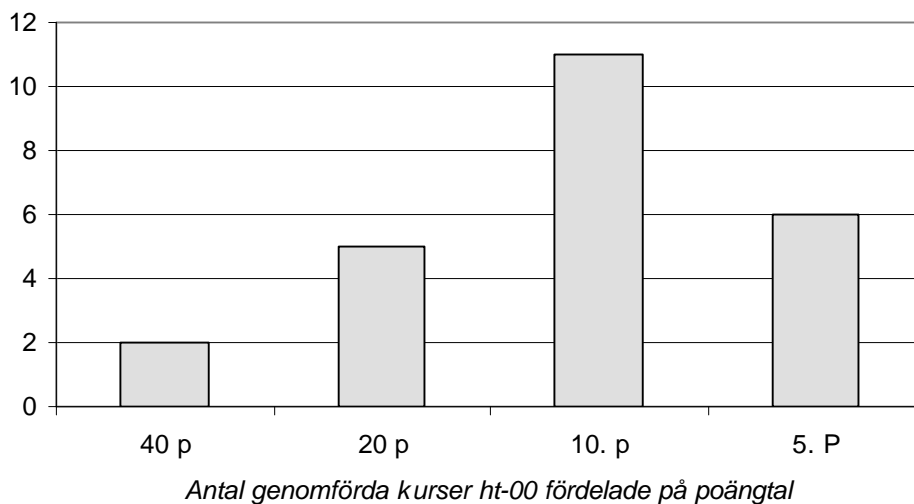
D.4.1. Statistik för höstterminen 2000

Höstterminen 2000 erbjöds totalt 34 kurser. Tio av kurserna inställdes. Orsaken till att kurserna inställdes var i första hand för få sökande. I ett par fall ställde institutionerna särskilt stora krav på många sökande.

Skälen till att kurserna fick för få sökande kan säkert variera. Det kan handla om en missbedömning av behovet och tillgången på studerande men det kan också bero på bristande marknadsföring till specifika målgrupper.

Elva av de kurser som genomförs ht-00 har en omfattning på 10 p. Sex kurser är på 5 p, fem på 20 p (varav en som flyttats till vt-01 och ev. genomförs då) och 2 har en omfattning på 40 p

Ett mycket stort antal studerande sökte SAMS-kurserna ht-00 (2385). Det stora antalet kan ses som ett bevis på att marknadsföringen lyckades bra. I siffrorna finns dock troligen också en hel del luft eftersom många kurser också marknadsfördes i respektive utbildningskatalog och därför drog till sig sökande som tog för givet att kurserna skulle ha samlingar på campusorterna.

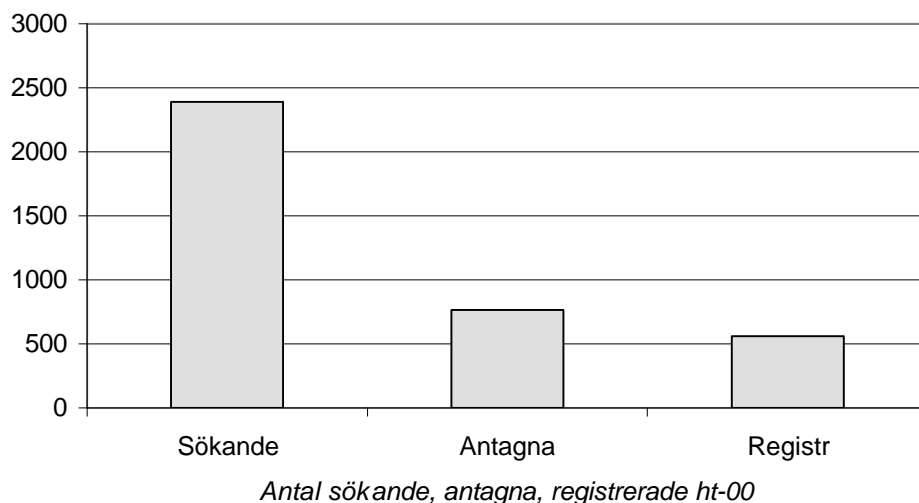
De sökande hade en mycket stor spridning på kommuner dels i regionen, men en hel del enstaka sökande kom också från kommuner i andra delar av landet. I mycket få fall fanns det många sökande (10 eller fler) från en och samma kommun. Kopplingen mellan antal sökande och det kommunalförbundet(kommunen) angivna strategiska behovet var därför också i de allra flesta fall mycket låg.

Antagningstalen sattes i enlighet med praxis högt av institutionerna för att man ville gardera sig mot bortfall.

Av statistiken för respektive kurs framgår att de antagna (de som tackat ja att delta i respektive kurs) i de flesta fall blev lägre än de antagningstal som institutionerna ansatte.

I en del kurser är skillnaden stor mellan antalet antagna och antalet registrerade. I andra är skillnaden mycket liten. Detta kan troligen bero på dels vilken målgrupp som är aktuell för kursen, dels på att särskilda insatser gjorts för påverka de sökande/antagna att faktiskt registrera sig.

I en del fall är antalet antagna/registrerade högre än antalet sökande (april). Detta beror främst på att stora insatser gjorts av kommuner/institutioner för att få fler att delta i de aktuella kurserna.

D.4.1.1. SAMS kurser höstterminen 2000

Kurstitel	Anordnare	Aktuellt läge	Antal sökande (april)	Antagna	Registre-rade	Samlingsorter
Affärsengelska 5 p	LTU	Pågår	83	44	36	Kalix
Entreprenörskap för turism på landsbygden 20p	KU	Pågår	28	20	20	Örnsköldsvik, Torsby
Entreprenörskap och småföretagande 10p	Umu	Pågår	149	48	16	Lycksele
EU-kompetens och projektledning 10p	Umu	Pågår	232	75	57	Arvidsjaur, Haparanda/Övertorneå
Fiskebiologi 10p	SLU	Pågår	27	28	20	Kiruna
Företagsamhet i skolan 10p	Umu	Inställd	35	0	0	--
Företagsekonomi AII 10p	LTU	Inställd	54	0	0	--
Företagsekonomi för industrin	LTU	Inställd	13	0	0	--
GIS i skogsbruket 5p	SLU	Pågår	92	50	40	Lycksele, Arvidsjaur, Vilhelmina
Grundkurs i datalogi och programmering 10p	KU	Pågår	52	31	25	Internetbaserad, studiegrupp bl.a. i Överkalix
Information Technology in Business Development and Management 40p	Umu	Pågår	36	23	19	Örnsköldsvik
Innovatörsutbildning 40p	KU	Inställd	10	0	0	--
IT Management med fokus på Call Center 20p	Umu	Inställd	135	0	0	--
Jaktturism 10p	SLU	Pågår	74	30	32	Vilhelmina, Storuman
Kvinnors villkor 10p	Umu	Pågår	84	36	18	Sollefteå, Kramfors
Miljöledning för småföretag 10p	Umu	Pågår	47	34	34	Sorsele, Lycksele
Museologi A 20p	Umu	Pågår	68	26	13	Kiruna, Gällivare, Jokkmokk, Pajala
Natur- och kulturvägledning 40p	LiU	Pågår	77	24	24	Åre
Omvänd globalisering- en integrationsutbildning 10p	Umu	Pågår	20	7	7	Åsele
Projektledning 10p	Umu	Pågår	410	50	39	Sollefteå, Kiruna
Samhällsmedicin: Lokalsamhällets välfärds- och hälsoproblem 10p	Umu	Inställd	23	0	0	--
Skogsägaråret Kurs 1: Skogsekologi och skogsskötsel 10p	Mitth	Inställd	10	0	0	--
Skogsägaråret Kurs 2: Skogsbruksplanering och indelning 10p	Mitth	Inställd	8	0	0	--
Skogsägaråret Kurs 3: Vård och förvaltning av jaktmarker och fiskevatten 10p	Mitth	Pågår	9	26	29	Ragunda (Bispgården)
Skogsägaråret Kurs 4: Introduktion till skogsnäringsen 5p	Mitth	Pågår	4	8	8	Ragunda (Bispgården)
Socialpsykiatri 20p	Umu	Pågår	140	36	31	Vilhelmina, Lycksele
Spanska A3 20p	Umu	Inställd	57	0	0	--
Specialpedagogisk kurs 1: Specialpedagogisk verksamhet 5p	Umu	Pågår	106	40	20	Lycksele, Kalix
Specialpedagogisk kurs 2: Funktionshinder och utvecklingsstörning 5p	Umu	Pågår	96	40	23	Lycksele, Kalix
Svenska för finsktalande 10p	LTU	Inställd	16	0	0	--
Thailand: från kung Chulalongkorn till asiatisk tigerekonomi 5p	Umu	Pågår	19	23	23	Ragunda, Sollefteå
Tornedalsfinska 10p	LTU	Pågår	16	27	12	Övertorneå
Vuxenpedagogik 20p	Umu	Pågår	143	46	40	Sollefteå, Kalix
Värdekedjan skog- såg- marknad 5p	SLU	Inställd	12	0	0	--
Total höst:			2385	772	586	

D.4.2. SAMS kurser vårterminen 2001

Kurstitel	Anordnare	Aktuellt läge	Antal sökande (nov)	Antagna	Registre-rade*	Samlingsorter
Affärsengelska 5p	LTU	Pågår	19	28	0	Kalix
Att leda mindre privata företag och offentliga organisationer 10p	Umu	Pågår	95	56	0	Trehörningsjö
Call-Center Management 20p	Umu	Inställd	13	0	0	--
Collegeutbildning 20p	Umu	Inställd	18	0	0	--
GIS i skogsbruket 5p	SLU	Pågår	64	45	0	Örnsköldsvik, Bispgården, Strömsund
Internettjänster 5p	LTU	Pågår	28	31	0	Inom HÖN
Introduktion till GIS i skolan 5p	Umu	Pågår	21	18	0	Umeå, Storuman
IT och samhälle 10p	Umu	Pågår	74	24	0	Kiruna
IT-stöd inom vård och omsorg 10p	Umu	Pågår	64	39	0	Vilhelmina
Ledarskap inom vuxenutbildningen 20p	Umu	Pågår	57	49	0	1:a träffen Umeå, nästa bestäms gemensamt
Produktionsekonomi 5p	LTU	Inställd	0	0	0	--
Skogsägaråret kurs 5: Skogsfastighetsteknik 5p	Mitth	Inställd	1	0	0	--
Specialpedagogisk kurs 3: Pedagogisk handledning 5p	Umu	Pågår	45	28	0	Vilhelmina
Specialpedagogisk kurs 4: Språk och matematik -utveckling och hinder 5p	Umu	Pågår	71	40	0	1:a träffen Storuman, nästa bestäms gemens.
Värdekedjan skog- såg- marknad 5p	SLU	Inställd	2	0	0	--
Total vår:			572	358	0*	
<i>Total höst:</i>			2385	772	586	
<i>Tot. antal:</i>			2957	1130	586	

*Registreringssiffror ännu ej klara

D.4.3. Redovisning av sammanställning av enkät till kommuner/kommunalförbund (Uppföljning 2)

D.4.3.1. Sammanfattning

En sammanfattning av SAMS-projektet ur ett kommunalt perspektiv ger en bild där tre fjärdedelar av svaren uttrycker en positiv uppfattning av projektet, ca tolv procent representerar negativa tankar och sju procent tycker varken eller. Svarsfrekvensen var fyrtiofem procent

De frågeställningar som har genererat övervägande positiva omdömen berör erfarenheterna av den samlade projektinformation som kommunerna erhöll. bl.a. om sökande per kommun till kurser, samspelet med representanter för SAMS-projektet samt processen kopplad till möjligheterna att söka och redovisa EU-medel för marknadsföring av SAMS-kurser.

De frågeställningar som rönt mest negativa omdömen berör erfarenheter av samspelet med kommuner/lokala studiecentra i samband med processen från ansökan till registrering samt samarbetet med berörda institutioner.

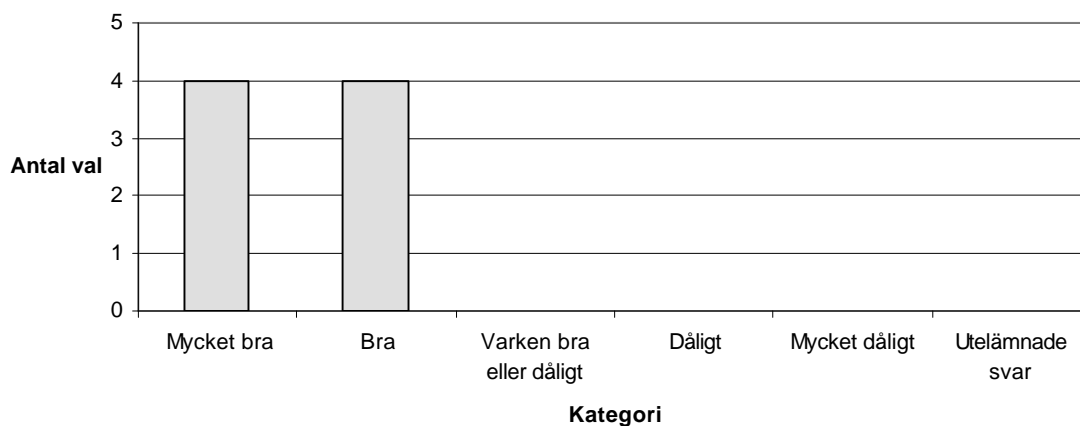
De negativa synpunkterna berör i huvudsak bristfälligt samspel, svårigheter att få klarhet i vilka som sökt och blivit antagna för kort framförhållning, problem att få kontakt med kursansvariga.

D.4.3.2. Frågeställningar, statistiskt utfall och kommentarer

Ni erhöll av projektet diverse information bl.a. om sökande per kommun till kursen.

1 Hur upplevde Ni att få denna typ av samlad information?

Diagram 1

Vad har varit bra resp. dåligt?

bra att kunna se intresset från kommuninvånarna

bra att få veta hur många som sökt, dåligt när det inte fungerade

Bra att veta om det är någon idé att satsa ytterligare eller om antalet sökande är så lågt att det inte finns några större förutsättningar

Förutsättningar att se i vilken utsträckning de personer vi haft kontakt med har sökt aktuell kurs; möjlighet att kunna påminna om chans till ansökan efter officiellt datum.

Bra med info., samarbetet och utbildningskatalogen. Dåligt att i vissa kurser ansvariga personer på universiteten ej gick att få tag på. Dessutom att i vissa kurser behörighetskraven var uppåt väggarna för högt ställda t.ex. datakurs. Dispensmöjligheten från grundläggande behörighet behandlades väldigt olika mellan kurserna.

Då vi är fyra kommuner i förbundet är det bra att få information om sökbilden för att ta beslut om samlingsort.

2 Vad anser Ni generellt om att ange preliminära samlingsorter i samband med distanskurser?

preliminärt kan vara lockande då det kan vara geografiskt närliggande, men kan ses som bindande

vi vill ha HÖN som prel. Samlingsort

Det är bra!

Det är nödvändigt att folk i inlandet kan bedöma om det är realistiskt att åka till samlingsorten. Problem kan uppstå om det anges alternativa orter beroende på sökbild; det kan leda till avhopp från de som trodde sig få kursen till hemorten, men i stället hamnade samlingsorten 25 mil hemifrån.

Bra

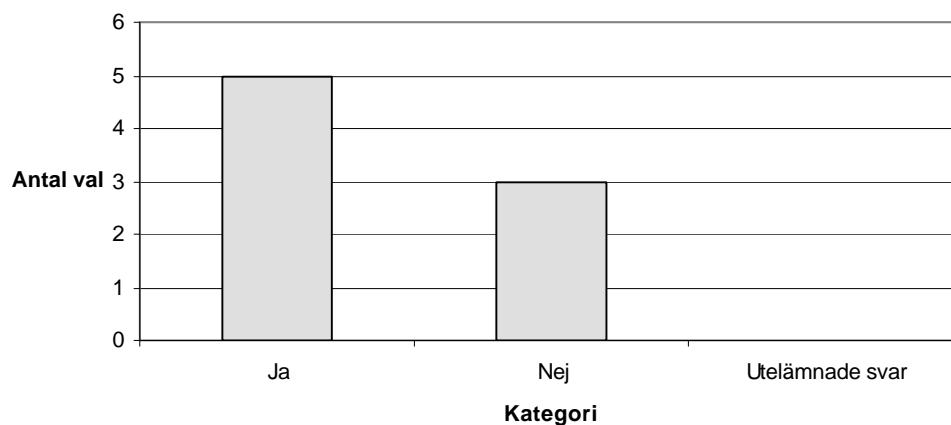
Det är INTE bra. Den presumtiva studenten måste veta samlingsort vid ansökningstillfället.

Det är bättre att ange vissa geografiska områden än att peka ut viss kommun. Vi har större möjlighet att fånga upp fler sökande.

Jag saknar insyn i tanken bakom detta och dess koppling till slutgiltiga orter. För oss har det betytt dels att flera sökt just kurser där Härjedalen varit samlingsort- men inte blivit det, dels att vi blivit samlingsort för Social psykiatri där Härjedalen inte var tilltänkt.

3 Har Ni känt er delaktiga i processen när samlingsorter bestämdes?

Diagram 2

Vid Nejsvar.

Varför och hur skulle det ha kunnat gjorts annorlunda?

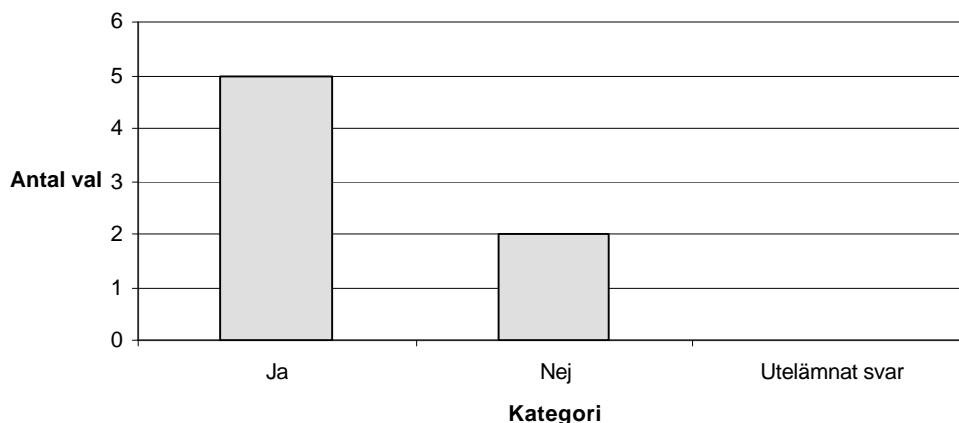
vi har varit lite sena i starten och kanske inte haft egna förslag.

där det fanns ett antal sökande ex. 10st bör kursen kunna ges

Har någon kommun varit med i processen? Varit inbjudna? Kan jag vara delaktig om antagning utgår från meriter och sköts mellan antagningsenheten och institutioner?

4 Inställdes kurser där den preliminära samlingsorten låg i er kommun?

Diagram 3

Vilka kurser?

Strömsunds kommun Jämtland	HÖN (ej Kalix)	Ragunda	Vilhelmina	Sorsele	LKF	HÖN (Kalix)
	säljteknik, FEK A11, Fek för ind.; Sv för fi.; SpA3; Itman	Skogsägaråret	College komvuxtermin; EU-kompetens/ projektledning; Entreprenörskap o småföret (samtliga med alternativa samlingsorter)	Jaktturism		Spanska A 3, Företags-ekonomi AII, Företagsekonomi för industrin

Har Ni någon uppfattning om orsakerna till varför det blev för få sökande?

Beror inte alla gånger på för få sökande; kan vara institutionens inställning; kan bero på att HÖN inte behandlades som en enhet

Marknadsföringen borde ha varit uppsökande. Vi vände oss till en grupp där många inte har studievana. Det går inte att marknadsföra en kurs enbart via utskick. Vi borde satsat en stor del av marknadsföringspengarna på att söka upp personerna och direkt informerat om distansmetodik, modern distansteknik mm. och framför allt skapat en personlig relation.

College alternativet lite för okänt. Många har nog nöjt sig med att anmäla sig till "vanlig gymn. Vux." utan större tanke på kopplingen till högskoleterminen under våren. I många fall har också de kurser som krävts för behörighet till hgsk. krävt tid än bara ht. För övriga kurser har jag ingen uppfattning.

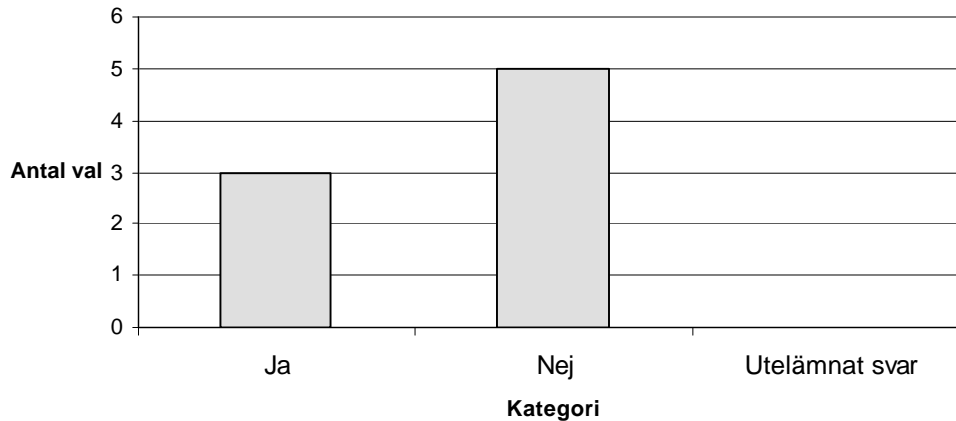
Ingen dispens från grundläggande behörighet.

En viktig fråga. Vi ansåg att vi hade tillräckligt med sökande till Fe Allmän institutionen ställde in kursen under förvändning att det var för få sökande.

Antagningsprocessen torde i de flesta fall inte ha berört Er direkt. Det har precis som när det gäller andra kurser varit en fråga direkt mellan respektive antagningsenhet och den studerande som antagits.

5 Har Ni trots detta berörts på något sätt?

Diagram 4

På vilket sätt?

de sökande har sökt hjälp

För att komma igång med kursen om den thailändska ekonomin krävdes ett nära samarbete mellan Jörgen B, och oss för att reda ut behörighetsfrågorna. Samarbetet fungerade mycket bra och samtliga fick besked om förutsättningarna. Utan den kontakten hade flera inte påbörjat studierna

Information, ansökningshandlingar, startdatum etc.

Det har visat sig att SAMS-kurser trots höga söksiffror och goda antagningsiffror (studerande som tackat ja) ändå fått väldigt få registrerade.

6 Vad har Ni för uppfattning om detta?

ändring i arbetsförhållanden, annan ort eller eftertankens kränka blekhet

samlingsort för långt borta; tider/dagar; ej distribuerat som tänkt; arb.giv. Inställning; uppläggning

Att börja läsa på distans är ett stort steg för många. "Tröskeln" blir för hög.

Visste inte att det är få registrerade i förhållande till Ja-svaren; kan möjligen bero på att det blev en annan samlingsort när institutionen sammanställt deltagarlistan.

För kort planering

En huvudfråga av naturliga skäl. Många blivande studenter söker flera utbildningar, alternativ. Vid kursstart upptäcker många att det egna underlaget för studier på högskolenivå är för lågt, varför man vänder sig till KOMVUX för att "reparera" ev. brister. Studenterna har sedan för avsikt att komma igen med en ny ansökan. Familjeskäl är ibland en av orsakerna till att man inte "ställer" upp, när kursen startar. Arbetsgivarens inställning och roll bör heller inte bortses ifrån. I våra slimmade organisationer har företagen, branscherna ej möjlighet att skicka sina

7 Har Ni några förslag på hur detta kan undvikas?

bara fortsätta att vara attraktiva

ta in alla beh. Sökande; närmare samarbete med HÖN; använda sig mer av modern teknik

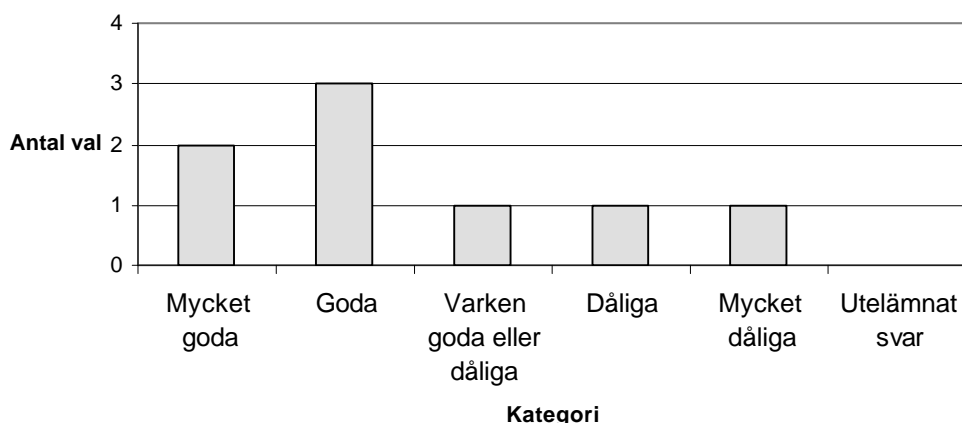
Idag vet jag att den personliga kontakten mellan den studerande och företrädare för institution/studiecentrum är mycket viktig. Jag har även funderat på om inte studiecentra tillsammans med högskolor/universitet skulle kunna ordna mycket korta (1p) intressanta, roliga kurser för att locka flera till studiecentra och därmed kunna marknadsföra distansutbildningarna. Det kan handla om fotboll, fiske, kultur, golf, trav.....

Bestämna en samlingsort utan alternativ! Det kan leda till färre sökande totalt men kanske fler registrerade vid kursstart.

Vara ute i mycket god tid med kurserbjudandet

8 Vilka erfarenheter har Ni av samspelet med kommunerna/lokala studiecentra i samband med processen från ansökning till registrering?

Diagram 5

Vad har varit bra respektive dåligt?

information, snabbt och korrekt

proffs. bemötande av alla sökande; bra marknadsföring; trots många sökande fick ett fåtal plats ex. i Ötå 68SAMS-sökande varav 28 fick plats, hur många som går kvar borde man också få besked om

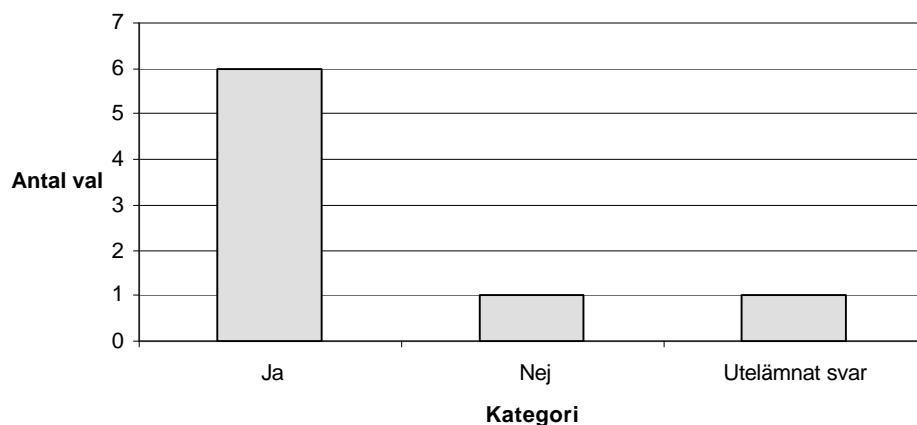
Bra är att det finns ett stort intresse. Dåligt att man alltid är ute i sista minuten.

Inget samspel alls! I enstaka fall vet vi vilka som sökt eftersom det begärt blanketter hos oss och lämnat anmälan till oss f v b. De flesta skickar direkt till antagningsenheten och sedan får vi tjata på högskolan för att få besked. Först när ansvarige lärare fått sitt underlag kan det hända att hon/han hör av sig, men det är också undantag. Vi får ägna åtskillig tid åt att leta oss fram till någon som vet vilka studenter som ska gå kursen. Ska vi kunna erbjuda den lokala servicen på vårt Lärcenter/studiecenter måste vi få adresserna till studenterna så fort antagningen är klar.

Ingen kontakt

9 Har Ni haft något samarbete inom kommunen/kommunalförbunden under den aktuella tiden?

Diagram 6

Hur har detta samarbete fungerat?

det samarbete som jag avser är inom Akademi Norr, vilket är mycket rakt, bra och enkelt

utmärkt

Det har fungerat bra. Återigen handlar det om tidsbrist. Näringslivssekreterarna och utbildarna inom vuxenutbildningen är mycket viktiga,

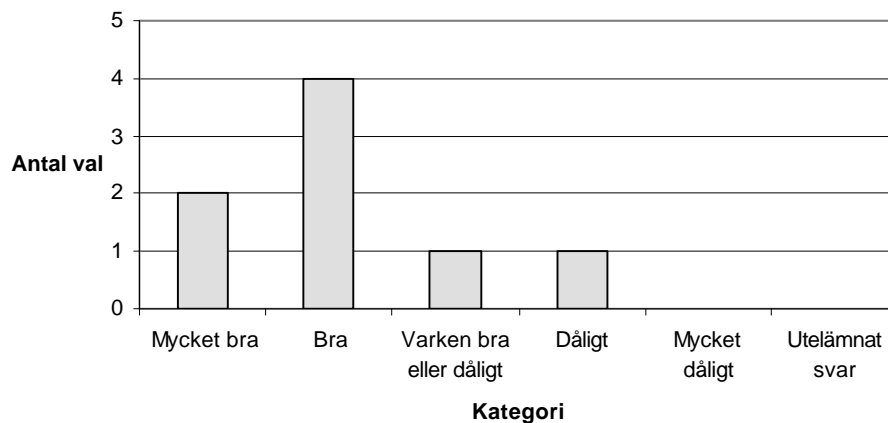
Bra; vi har goda kontakter och har ju träffats i Ak Norrs högskolegrupp ett flertal gånger.

Bra. Goda kontakter med i första hand grannkommunerna och i Akademi Norr. Regelbundna träffar och telefonkontakter

SAMS-utbildningen i Kalix har hela tiden varit under lupp, varför kontinuerlig diskussion har varit ett naturligt sätt att få grepp om distansfrågorna.

10 Hur har samspelet med representanter för SAMS-projektet fungerat?

Diagram 7

Vad har varit bra respektive dåligt?

enkelt, korrekt, lättsamt

bra att de varit lyhörda; dåligt med ont om tid

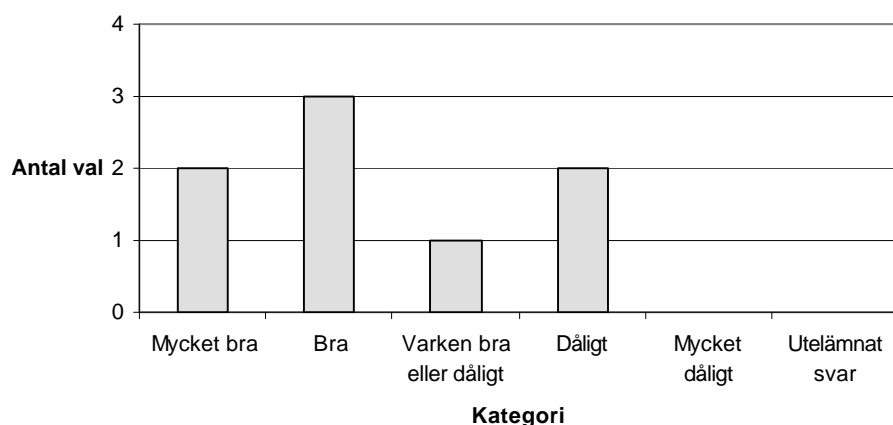
Bemötandet från ledningen har varit mycket bra. Vissa problem med kommunikationen när det gällde marknadsföringsinsatserna

Bra med info. träffar. Delaktighet i valet av kurser.

Jag har sökt kontakt med ansvariga för att bl.a. diskutera antagningsförfarandet i relation till preliminära samlingsorter. Ingen reaktion.

11 Hur har samarbetet med berörda institutioner fungerat?

Diagram 8

Vad har varit bra respektive dåligt?

det lilla jag haft har fungerat bra

trögt med att få besked om vilka som börjat

Engagerat och konstruktivt

I några fall har vi haft god kontakt med kursledaren som gett oss deltagaruppgifter, schema m m. I andra fall har vi plötsligt via ngn kursdeltagare fått veta att en samling eller videokonferens är på gång.

Bra med inst. vad gäller miljöledningskurs beroende på lokal representant. Dåligt vad gäller Jaktturism (lantbruksuniv.) Ansvarig gick inte att få tag på och hade sen svårt att besvara vissa frågor.

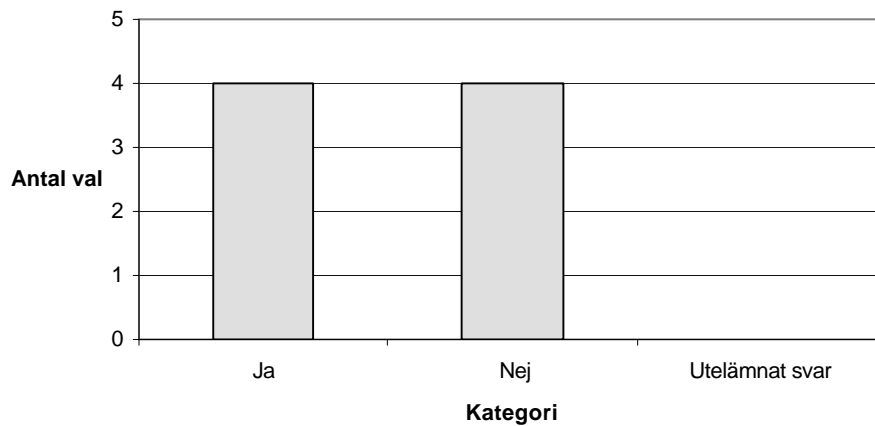
Som jag tidigare anförts finns en viss beslutsvända bland institutionsansvariga. Det är inte bra om helt plötsligt besked erhålles om att kurser är inställda, innan ens ansökningstiden har gått ut.

Social psykiatri hade inte Härjedalen som samlingsort. Efter påstötning från studerande och kommun är Sveg också samlingsort. Vad jag förstår har institutionens positiva inställning gjort det möjligt.

Ni har haft möjligheter att söka EU-medel för marknadsföring av SAMS-kurser.

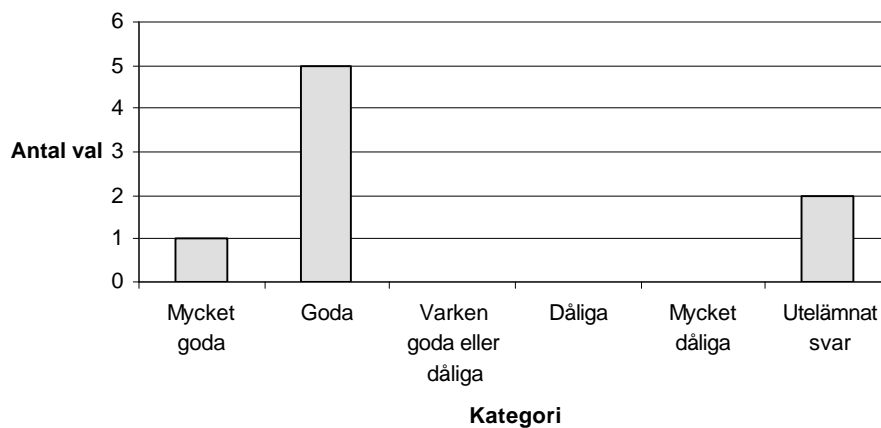
12 Har Ni sökt och beviljats EU-medel för detta ändamål?

Diagram 9

13 Vilka erfarenheter har Ni av denna process inklusive arbetet med att redovisa insatserna?

Diagram 10

Vad har varit bra respektive dåligt?

inte alltför betungande

enkelt, gått som på räls

När vi nu visste om möjligheten och kunde hålla koll på våra kostnader så har det bara gällt att sammanställa och skicka räkning till SAMS-adm. Får vi pengarna också, då är det bra!

Om Ni har några andra synpunkter får Ni gärna skriva ner dom.

ingen separat katalog; SAMS-projektet visar att det går att påskynda beslutsprocessen; fick fler kurser, annars skulle utbudet varit magert

Vi vill gärna använda våra erfarenheter och få möjlighet att i god tid och med liknande resurser anordna distansutbildningar i kommunen på ett ännu bättre sätt.

Från information om t.ex. sökande per kurs, har det varit ganska tyst. Jag är ganska säker på att ca 6 personer från Härjedalen sökte Natur- och Kulturvägledning. I det här projektet vore det intressant att kunna följa dem och se om de har fallit ifrån p.g.a. brist på meriter. Det är också intressant att fundera på hur det hade sett ut om Härjedalen (t.ex. Funäsdalen) redan i tidigt skede hade varit bestämd som samlingsort. Att använda samlingsort som styrmedel m.a.o.

D.4.4. Redovisning av sammanställning av enkät till institutioner (Uppföljning 2)

D.4.4.1. Sammanfattning

En sammanfattning av SAMS-projektet sett genom institutionernas ögon ger en bild där knappt femtio procent av respondenterna ger uttryck för en positiv uppfattning av projektet. Ca trettio procent redovisar uppfattningen att det varken har varit bra eller dåligt och ungefär tretton procent ger uttryck för en negativ syn. Av de inkomna svaren har tio procent avstått från att svara på vissa av frågorna. Svarsfrekvensen var trettioen procent.

De frågeställningar som har genererat övervägande positiva omdömen berör erfarenheterna av processen inom SAMS när samlingsorterna bestämdes, erfarenheterna av samspelet med kommunerna/lokala studiecentra i samband med processen från ansökning till registrering samt samarbetet med representanterna för SAMS-projektet.

Osäkerhet huruvida den har varit bra eller dålig har uttryckts beträffande upplevelsen av att erhålla samlad information om sökande per kommun till utbildning och beträffande erfarenheterna i samband med beviljade EU-medel och därtill hörande process.

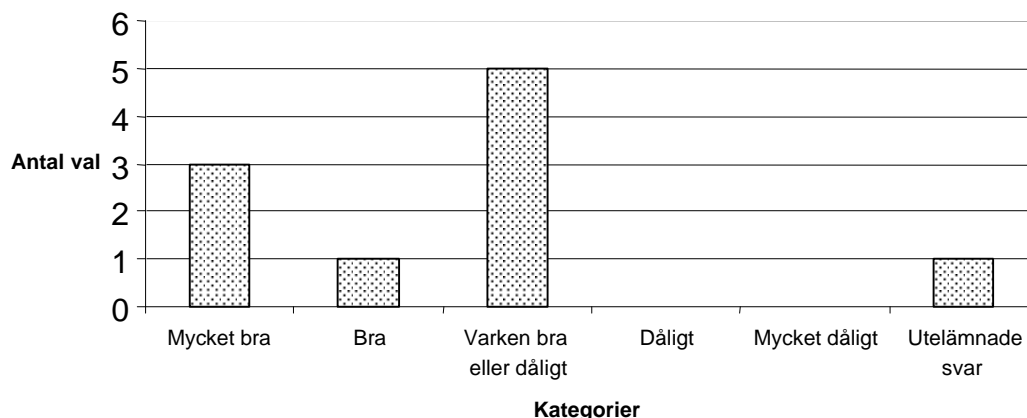
De frågeställningar som rönt mest negativa omdömen berör erfarenheter av antagningsprocessen och i de fall där EU-medel beviljats erfarenheterna från den processen samt arbetet med att redovisa insatserna.

D.4.4.2. Frågeställningar, statistiskt utfall och kommentarer

Ni erhöll av projektet diverse information bl.a. om sökande per kommun till kursen.

1 Hur upplevde Ni att få denna typ av samlad information?

Diagram 1

Vad har varit bra respektive dåligt?

Ger bra överblick vilka - med avseende på hemort- som sökt kursen. Har betydelse för detaljplanering och förberedelse

Har inga speciella åsikter. Informationen var inte speciellt viktig för oss.

Det som är bra är att SAMS-projektet har gjort det möjligt för oss att utveckla en GIS-kurs på distans. Det finns ett stort behov av en sådan utbildning!

Inom SAMS har preliminära samlingsorter angivits i kursbeskrivningen. Mot bakgrund av sökbilden bestämdes definitiva samlingsorter innan antagningsbeskeden gick ut.

2 Vad anser Ni generellt om att ange preliminära samlingsorter i samband med distanskurser?

Både och, det kan avskräcka sökanden men det kan också locka. Det är därför viktigt att det framgår att orterna kan förändras om deltagarbilden visar att det kan vara bra.

Vettigt. Det ger en viss styrning och kanske inspiration till ev. kursdeltagare att själva kontakta andra som de tror kan vara intresserade av att gå kursen.

Det är ett sämre alternativ än att ange definitiva samlingsorter då det är svårt för de sökande att avgöra om kursen kommer att ges på orten eller inte.

Detta är bra i de fall, då man på förhand verkligen vet att det på en viss ort finns ett tillräckligt antal intresserade,

Idiotiskt

OK

Inga problem, kan hjälpa studenter att bestämma sig för vilken kurs de ska söka.

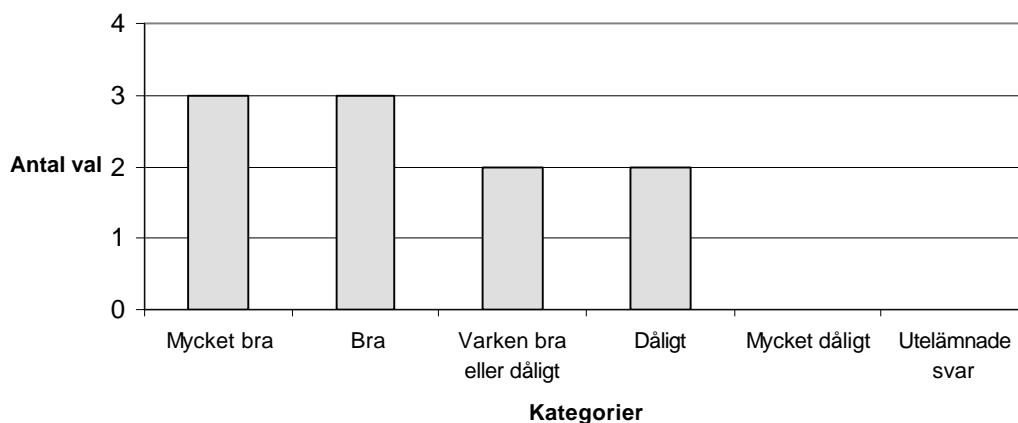
Det låter sig göras under förutsättning att antalet studerande är tillräckligt stort på resp. ort och att kursupplägget stöder en sådan ordning. Och det gör den ibland . Ibland inte.

Bra, det är nödvändigt att tidigt ta kontakt med kontaktpersonerna på samlingsorterna för att få en bra start.

Lärare : kursen funktionshinder: Jag tycker inte att det är bra att ha preliminära orter. Många som sökte kursen hörde av sig till mig väldigt tidigt och hade liksom jag tagit för givet att Lycksele var en samlingsort dessutom kunde det tillkomma andra orter. De valde kursen just därför att den gick i Lycksele och skulle inte gå den om den gick någon annanstans i Norrlands inland eftersom det är svårt att färdas långt mellan orterna i inlandet. När det sedan tillkom ytterligare en ort (i det här fallet Kalix) kände kalixborna sig lurade när de blev tvungna att komma till Lycksele för första sammankomst (allt går inte att genomföra över videokonferens när det är så stor spridning på studerandegruppen, rent geografiskt sett). Östersundsborna, Sorseleborna och Åseleborna, Villhelmina borna m.fl. hade inte alls tänkt sig att de skulle bli tvungna att åka till Kalix för andra träffen som sker i januari. Vi löste problematiken på plats men långt ifrån alla var nöjda med nödlösningen. Flera studenter sa att det hade varit enklare om kursen låg i Umeå. Dit kan de allra flesta ta sig ganska lätt och många har också övernattningsmöjligheter i Umeå.

3 Vad har Ni för erfarenheter av processen inom SAMS när samlingsorter bestämdes?

Diagram 2

Vad har varit bra respektive dåligt?

Vi kom tidigt i kontakt med samlingsorterna så att det mesta kunde ordnas i god tid.

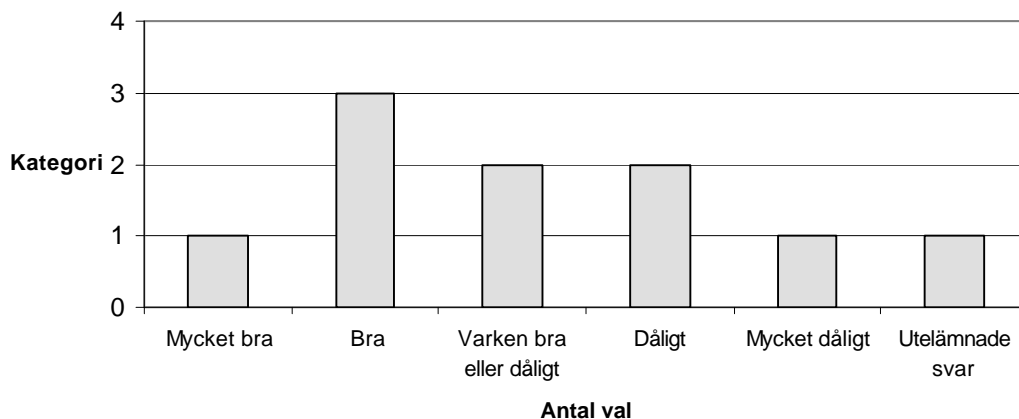
Personlig kontakt med Hans-Olof Forsberg.

Arbetet med att välja ut orter blev något osäkert då det fanns mycket "luft" i sökandeförteckningen

Vi fick vara med och påverka valet av samlingsorter.

Allt fungerade mycket bra för vår kurs.

Jag tycker att det måste vara svårt att överblicka. Gruppen förändrades efter första och andra antagningen. Vi blev även tvungna att ringa reserver. På det sättet är det ju inte alls säkert att samlingsorterna blir där det finns flest sökande.

Diagram 3***Vad har varit bra respektive dåligt?***

Det enda problemet var att adresserna inte stämde på grund av anmälningsblankettens utformning (mantalsskrivn. adress)

Svårt att säga var problemet ligger, men det har varit ett problem att många har sökt och tackat ja till kursen, men inte kommit till kursstart. Vi har gjort en liten enkät till dessa personer för att ta reda på om det är något med kursinnehållet/uppläggningsen som fått dem att ändra sig efter att de fått första kursutskicket. Svaren pekar genomgående på att det inte har med detta att göra, utan att det finns andra skäl till att de valt att inte börja kursen, trots att de tackat ja vid antagningen. Skälen har varit att de kommit in på annan kurs, inte hade tid (när det kom till kritan), att det inträffat oväntade saker osv.

För mycket osäkerhet hos de anmälda presumtiva studenterna.

Mycket luft

P.g.a. våra, något speciella antagningskrav, var vi tvungna att hjälpa antagningsenheten i med antagningen vilket fungerade bra och gav oss nyttiga insikter i antagningsprocessen.

Gick väl hyfsat snabbt.

Mindre bra upplever jag att informationen i samband med antagningarna. Sams centralt hade sagt till vår antagningsenhet att göra ett stort överintag. Detta var ej bra utan man borde informerat oss innan man bestämde sig för det.

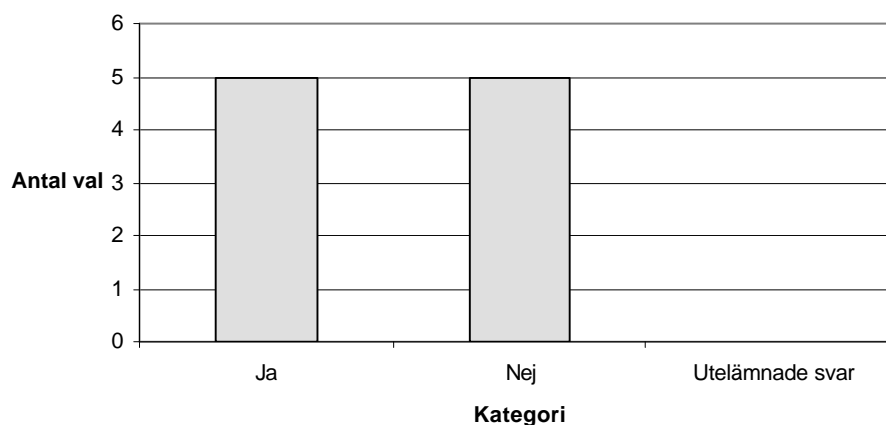
Lärare i kursen funktionshinder: som lärare ser man inte hela processen. Vi får listan när kursen skall starta och sedan får vi ringa reserver för att få tillräckligt många studenter i kursen.

5 Hur många registrerade hade Ni till Er kurs?

Umeå universitet BMG, Biologi, miljö- och geovetenskap	Umeå universitet Kvinnovetenskapligt forum	Umeå universitet Sociologiska institutionen	Umeå universitet Ekonomisk historia	Umeå universitet Företagsekonomi	Umeå universitet Informatik	Karlstads Universitet Informatik	SLU Inst för skoglig resurshushållning och geomatik	Umeå universitet BUSV
35 st	18 st	36 st	24 st	16 Lycksele samt 56 (+ ev 1) Arvidsjaur/Haparanda, Från 15 till 55 på de fyra kurserna		Ca 25	89-förstahands-sökande	Lärare i kursen funktionshinder: Av 37 som tackade ja till kursen registrerades 23. I kursen specialpedagogisk verksamhet var det ännu färre som registrerades.

6 Är Ni nöjd med antalet registrerade?

Diagram 4

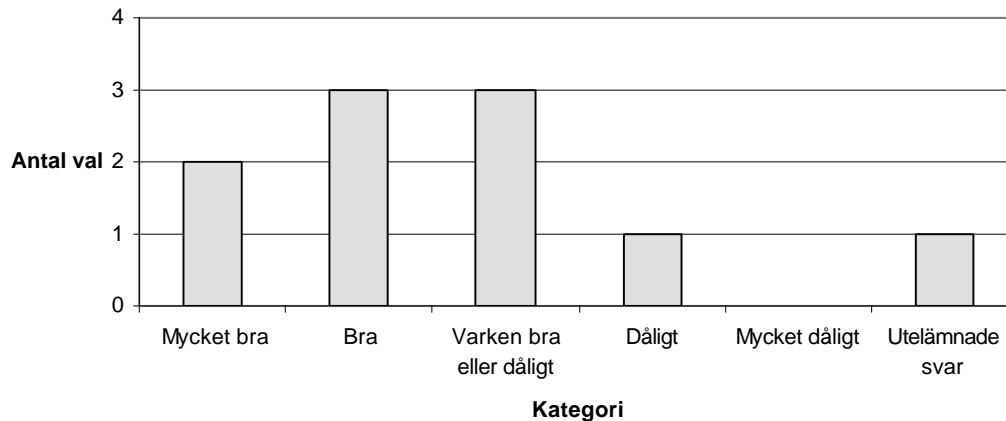

Vad tror Ni är orsaken till den i Era ögon för låga registrerings-siffran?

Umeå universitet Kvinnovetenskapligt forum	Umeå universitet Ekonomisk historia	Umeå universitet Företagsekonomi	Umeå universitet Informatik	Karlstads Universitet Informatik	Umeå universitet BUSV
Utskick om kursen gick till 33 personer, varav de flesta tackat ja vid antagningen och någon kom till genom direktkontakt med oss senare. Av dessa var det alltså bara 18 som registrerade sig. Se tidigare kommentar	Mot bakgrund att det endast var 14 som sökte och 24 antogs måste vi vara nöjda.	Effekten av fråga 2 Vissa kommuner uppmanar ointresserade att söka även om de vet att de inte kommer att påbörja utbildningen. Därmed "luras" institutionen att genomföra kursen.	Vi är nöjda med 20 (har 20 platser), men hade gärna gjort ett visst överintag. Erfarenhetsmässigt vet vi att distansutbildningar ofta drabbas av avhopp.	Kursen var inte riktad till någon speciell grupp. Siktet var inställt på en alltför bred målgrupp	Lärare i funktionshinder: Jag tror att det var krånglet med resvägar som ställde till det.

Vilka erfarenheter har Ni av samspelet med kommunerna/lokala studiecentra i samband med processen från ansökning till registrering?

Diagram 5

Vad har varit bra respektive dåligt?

Vi har fått snabba och positiva reaktioner i kontakten.

Vi har mötts av stort intresse och välvilja när det gäller allt praktiskt kring kursen, både från Kramfors och Sollefteå. Hur marknadsföringen skett känner vi inte till i detalj. Möjligen finns det mer att göra här. I efterhand har vi fått samtal från personer i Kramfors, som velat gå kursen men inte känt till den. Det gäller lärare. Detta är en viktig målgrupp för våra kurser och i framtiden skulle man kanske kunna göra speciella satsningar på att informera om kursen till skolor.

Vi har fått den hjälp vi behövt.

Det räcker inte att informera om en kurs enbart i kurskatalogen och på nätet. Den informationen försvinner lätt bland all annan. Därför är det viktigt att etablera ett gott samarbete med lokala studiecentra som ofta besitter god personkännedom och som kan påverka intresserade att gå kursen. I detta fall har Anders Jönsson i Bispgården varit till mycket god nytta, och som har skaffat fram ett dussintal nya studenter.

Vi har haft väldigt lite att göra med kommuner och lokala studiecentra. Därför har vi inga speciella åsikter om detta.

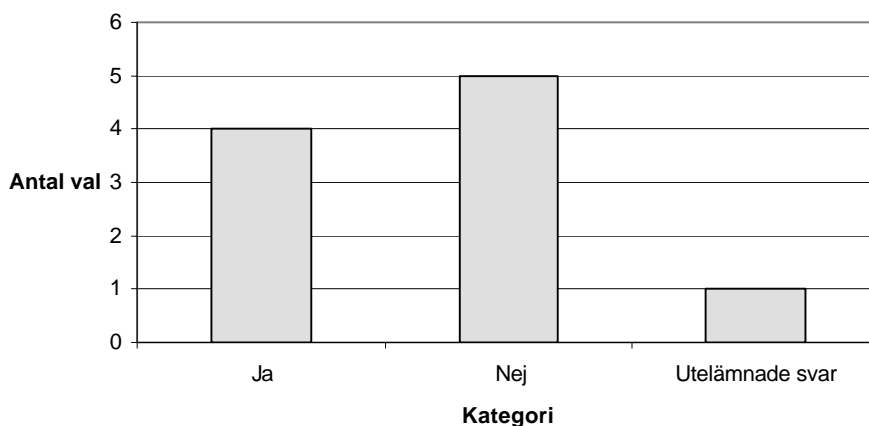
Det fanns nästan ingen överhuvudtaget

Jag som inledde med kursen Specialpedagogisk Verksamhet hade problem med att komma i kontakt med kontaktpersonerna eftersom era adresser inte stämde mot SAMS-listan. Som lärare är det viktigt att ha kontakt i ett tidigt skede och kunna veta att litteratur beställs osv. Lycksele har bytt kontaktpersoner några gånger och det väcker frågan om vilken typ av person jag som lärare bäst behöver. En person som vet salar, namn på kursdeltagare och som kan utgöra lite av lärare själv genom att välkomna, ge ut stenciler och avsluta dagen. Vi gav kursen över videokonferens vilket kräver extra insatser av er ute i orterna. Under tiden det pågick tycker jag det fungerade bra. Framförhållningen skulle ha kunnat vara bättre. Vad är mitt ansvar som lärare och vad är ert? Detta var första gången vi gjorde på detta sätt

8

Har Ni haft något samarbete mellan institutioner vid Ert universitet alternativt något annat universitet?

Diagram 6

Hur har detta samarbete fungerat?

Problemfritt

Bra. Kursen är tvärvetenskaplig och utformad av lärare från olika institutioner. Ett hos oss beprövat och välfungerande sätt att arbeta.

Bra

Bra, men IT Call center kurs inställd pga lärarbrist

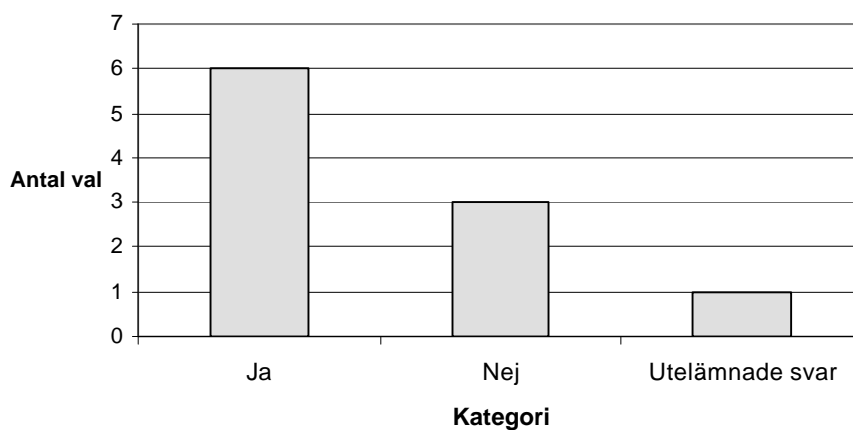
Inget samarbete

Ni har haft möjligheter att söka EU-medel för utveckling av kursen.

9

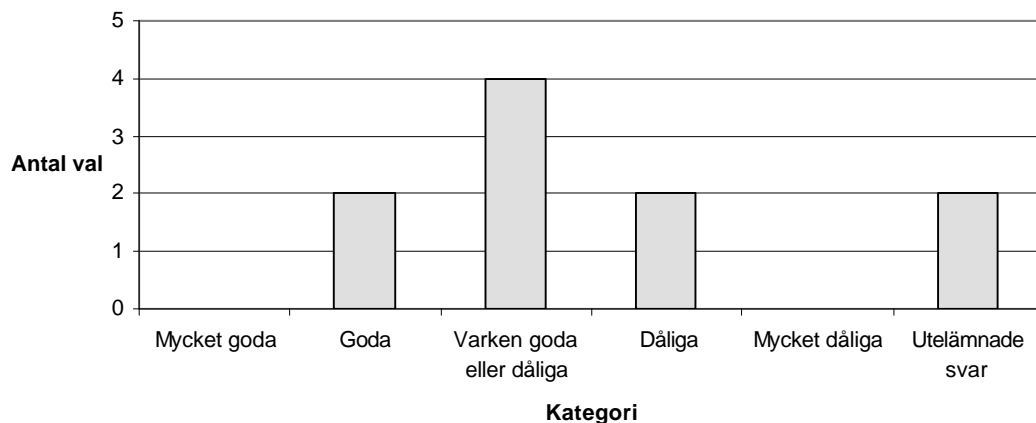
Har Ni beviljats EU-medel för Er/Era kurser?

Diagram 7

10 *Vilka erfarenheter har Ni av denna process inklusive arbetet med att redovisa insatserna?*

Diagram 8

Vad har varit bra respektive dåligt?

Onödigt byråkratisk.

Tolkar frågan som en fortsättning på fråga 9. Det positiva är att vi fått EU-medel för planering av kursen (hade inte kunnat göras inom ordinarie budget). Det negativa är att det är ett tidskrävande merarbete med den extremt detaljerade redovisningen av planeringstid.

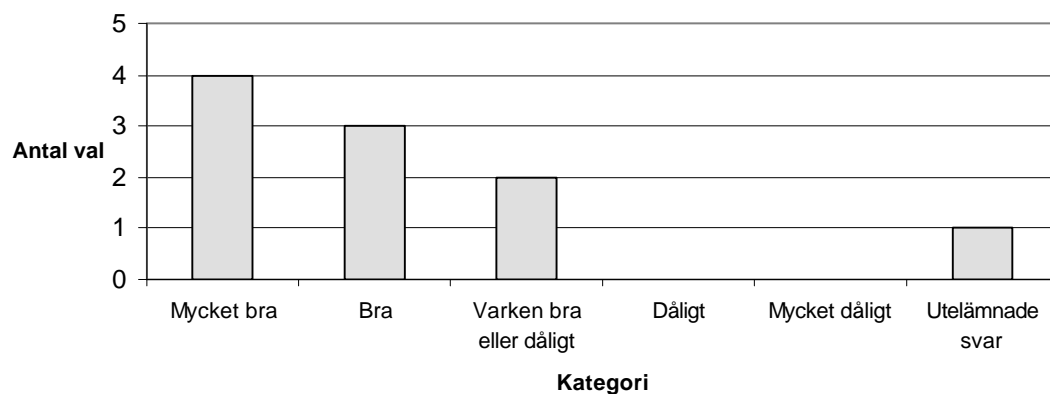
För mycket "byråkrati" i relation till det beviljade anslaget.

Det mesta har fungerat bra, men tidsredovisningen kunde ha gjorts enklare.

Byråkratisk tidsredovisning

11 *Hur har arbetet med representanterna för SAMS-projektet fungerat?*

Diagram 9

Vad har varit bra respektive dåligt?

Raka snabba besked!!

som oftast kan ge bra svar på frågor

I början var informationen lite otydlig, men efterhand har kontakterna och samarbetet mellan inst och SAMS fungerat OK,

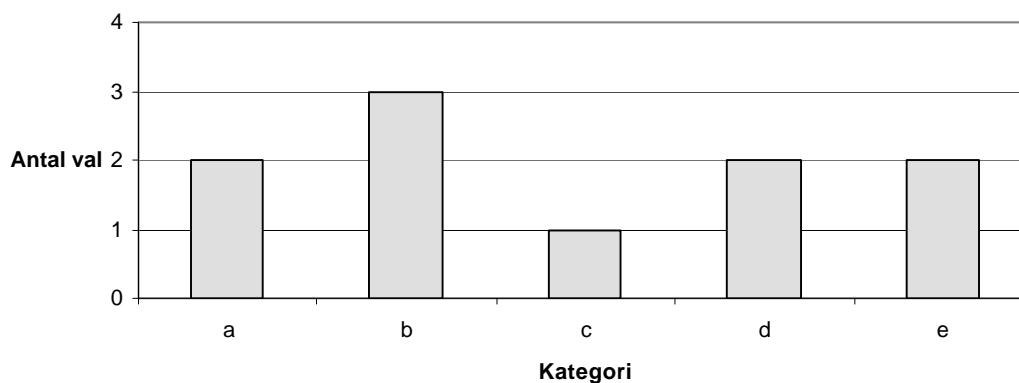
Enkla kommunikationer

Vi har inte haft så mycket att göra med repr. Från SAMS-projektet, men det gånger vi haft det har allt fungerat mycket bra.

Många kontakter och meningsfulla

12 Vem tog initiativet till den/de kurser Er institution ger inom SAMS-projektet?

Diagram 10

a = Kommun/kommunalförbund

b = Ni på inst.

c = Samspel kommun/kommunalförbund och institution

d = Annan part

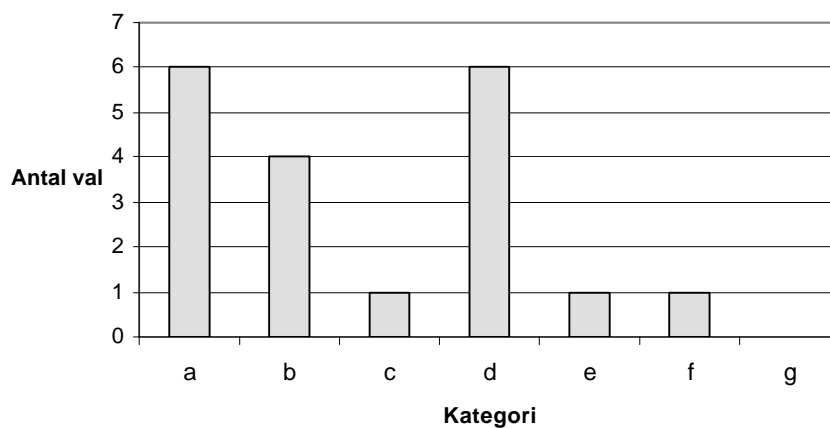
e = Utelämnade svar

Annan part nämligen:

SAMS-projektets projektledning.

Initiativtagare var vi på Institutionen i samspel med lokalt näringsliv och kommunen.

Diagram 11

a = Videokonferens

b = First Class

c = Learning Space

d = Internet (WWW-sidor och e-post)

e = M-S Netmeeting

f = Annat

g = Utelämnade svar

Flera svars alternativ har kunnat avges.

Annat

Bandade och videofilmade föreläsningar som delas ut vid samlingstillfällena.

Vi hade också kursstart på Mitthögskolan i Bispgården lördagen den 30 sep.

Learning Space fungerade inte på någon av kurserna

Kursens site kan sägas vara ett slags egenbyggt Learning Space.

Kursen Specialpedagogisk verksamhet: videokonferens och www sidor. Kursen Funktionshinder: www sidor, videokonferensen blev om intet p.g.a. dubbelbokning på studiecentrat i Lycksele

Om Ni har några andra synpunkter får Ni gärna skriva ner dom.

Distanskurser är enligt vår uppfattning viktiga. Vår egen kurs har gått i olika varianter i ca tio års tid och den har genomgående alltid varit mycket uppskattad av kursdeltagarna. Ett ökat problem är dock att kursdeltagare som anmält sig och tackat ja till kursen inte kommer samt även avhopp under kursen. Detta beror enligt kursdeltagarna inte på att kursen inte varit intressant och bra upplagd - de betonar ofta motsatsen - utan att det "kommit annat" emellan, att de inte hinner och orkar genomföra, osv. Detta gör distanskurserna till ett "riskprojekt" ekonomiskt, förutom att det förstås är otillfredsställande utifrån planering och uppläggning. Vi har inget förslag till lösning... Kanske är det tidens tecken. Men viktigt är ändå att vi får ekonomiska "garantier" för dessa kurser, annars är det inte försvarbart.

Om det är aktuellt med fler projekt typ SAMS bestäm då för allt i världen kursort i förväg och utnyttja de regler för urval som finns fastställda vid Umeå universitet. Jag rekommenderar att kurser på viss ort åsätts "urvalskategori F. Vad det innebär finns t ex via: <http://www.fek.umu.se/svl/1wurval.html>

En minimigaranti vad gäller ersättning

D.4.5. Övriga synpunkter gällande samlingsorter

Frågan om samlingsorter har belysts i uppföljningsenkäterna. Här vill vi peka på ytterligare några förhållanden.

a) Samlingsortens betydelse för individen

Inom projektet har diskussion förts om huruvida samlingsorten har betydelse för den enskilde studeranden eller inte.

De som hävdar att den inte har någon större betydelse menar att större delen av respektive kurs genomförs på hemorten och att distansteknik nyttjas. Det var också därför som samlingsorter inte definitivt utpekades i kursbeskrivningarna utan angavs beroende av sökbilden.

De som hävdar att den har rätt stor betydelse menar att det är viktigt att ge klar information redan i kursbeskrivningen. Då får man en relevantare sökbild och mindre ”luft”. Man menar också att den ortsbundne och den som känner ett visst motstånd mot högskolestudier kan stimuleras att söka om samlingsorten (den egna eller närliggande kommunen) är tydligare angiven. För andra målgrupper (t ex de som redan har högskolevana) kan samlingsorten möjligen spela mindre roll.

b) Samlingsortens betydelse för kommunen

Kommunledningar och lärcentra är naturligtvis mycket måna om att just deras kommun ska utgöra samlingsort. Skälen är många. Ett tungt skäl inom SAMS förutom utgångspunkten ”främst kommuner inom stödområde 1” har varit att det är när den egna kommunen varit angiven som kommunen/kommunerna särskilt aktivt engagerat sig i marknadsföring och studeranderekrytering. I den meningen har samlingsorten alltså haft stor betydelse.

Underbilagor

D.A. Enkätformulär kommuner/kommunalförbund, Uppföljning 1

Enkät formulär 1

Kontaktpersoner i kommuner

Uppföljning med koppling till kursutbudet inom sams

Inom ramen för SAMS-projektet ska en insamling av erfarenheter göras. Ni har tidigare erhållit information om detta. Tidplanen bifogas.

För besvarande av frågorna vänder vi oss till kontaktpersonen i högskolefrågor i respektive kommun inom stödområde 1. Dessutom önskar vi att respektive kommunalförbund besvarar frågorna ur ett kommunalförbundsperspektiv.

Denna uppföljning nr 1 avser tiden fram till den 15 april dvs ansökningsdatum och gäller därför samspel rörande frågor som framtagning av kursutbud, rekrytering etc. i uppföljning nr 2 som genomförs senare kommer samspel rörande frågor med koppling till beslut om kurser och samlingsorter etc att beröras.

Svar på uppföljning nr 1 lämnas via **mail senast 26 maj**. Skriv in svaren direkt i det frågeformulär som följer nedan.

1. Faktauppgifter

Kommun/kommunalförbund

Uppgiftslämnare

Namn

Adress

Tel

E-post

SAMS-kurs/er som kommunen/kommunalförbundet har arbetat särskilt med

2. Erfarenheter

Lämna nedan kortfattade motiverade synpunkter gällande dels frågor som har samband med framtagningen av kursutbudet, dels samspelet mm fram till ansökningsdatum 15/4.

Framtagning av kursutbudet

- a) Vad tycker ni om SAMS-projektet?
- b) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med representanter för SAMS-projektet?
- c) Vilka erfarenheter har ni av att arbeta med strategiska kriterier (se bilaga) som gäller för utbudet?
- d) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med institutionen/institutionerna beträffande de utbildningsbehov som ni framfört?
- e) Vilka erfarenheter har ni av samspelet inom kommunen/kommunalförbundet vad gäller arbetet med utbildningsbehoven?
- f) Vilka förslag till förbättringar av arbetet med att ta fram kursutbud har ni?
- g) Övriga synpunkter?

Samspelet efter kursutbudets fastställande fram till den 15/4

- a) Vilka har ni samarbetat med inom kommunen/kommunalförbundet (beträffande t ex marknadsföring/rekrytering och andra förberedelser)?
- b) Vilka erfarenheter har ni av samarbetet inom kommunen/kommunalförbundet?
- c) Vilka har ni samarbetat med inom universitetet/högskolan (beträffande t ex marknadsföring/rekrytering och andra förberedelser)?
- d) Vilka erfarenheter har ni av samarbetet med universitet/högskolan?
- e) Vilka förslag till förbättringar av arbetet med t ex marknadsföring/rekrytering har ni?
- f) Övriga synpunkter

D.B. Enkätformulär institutioner, Uppföljning 1

Enkät formulär 1

Kontaktpersoner vid institutioner

Uppföljning med koppling till kursutbudet inom sams

Inom ramen för SAMS-projektet ska en insamling av erfarenheter göras. Ni har tidigare erhållit information om detta. Tidplanen bifogas.

För besvarande av frågorna vänder vi oss till den kontaktperson för respektive institution/kurs som vi har uppgift om.

Denna uppföljning nr 1 avser tiden fram till den 15 april dvs ansökningsdatum och gäller därför samspel rörande frågor som framtagning av kursutbud, rekrytering etc. i uppföljning nr 2 som genomförs senare kommer samspel rörande frågor med koppling till beslut om kurser och samlingsorter etc att beröras.

Svar på uppföljning nr 1 lämnas via **mail senast 26 maj**. Skriv in svaren direkt i det frågeformulär som följer nedan.

1. Faktauppgifter

Universitet/högskola

Institution

Uppgiftslämnare

Namn

Adress

Tel

E-post

SAMS-kurs/er

2. Erfarenheter

Lämna nedan kortfattade motiverade synpunkter gällande dels frågor som har samband med framtagningen av kursutbudet, dels samspelet mm fram till ansökningsdatum 15/4.

Framtagning av kursutbudet

- h) Vad tycker ni om SAMS-projektet?
- i) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med representanter för SAMS-projektet?
- j) Vilka erfarenheter har ni av att arbeta med strategiska kriterier (se bilaga) som gäller för utbudet?
- k) Vilka erfarenheter har ni av samspelet med kommunerna i samband med t ex arbetet med utbildningsbehov och utbud?
- l) Vilka erfarenheter har ni av samspelet inom institutionen/universitetet/högskolan i samband med arbetet med utbildningsbehov och utbud?
- m) Vilka förslag till förbättringar av arbetet med att ta fram kursutbud har ni?
- n) Övriga synpunkter?

Samspelet efter kursutbudets fastställande fram till den 15/4

- g) Vilka har ni samarbetat med inom institutionen/universitetet/högskolan (beträffande t ex marknadsföring/rekrytering och andra förberedelser)?
- h) Vilka erfarenheter har ni av samarbetet inom institutionen/universitetet/högskolan?
- i) Vilka har ni samarbetat med inom kommunen/kommunalförbundet (beträffande t ex marknadsföring/rekrytering och andra förberedelser)?
- j) Vilka erfarenheter har ni av samarbetet med kommunen/kommunalförbundet?
- k) Vilka förslag till förbättringar av arbetet med t ex marknadsföring/rekrytering har ni?
- l) Övriga synpunkter

D.C. Enkät studenter

4 frågor om Din syn på marknadsföring av distanskurser!***Kom ihåg att Du har chans att vinna trisslotter om du svarar innan den 1 augusti!*****1) Hur fick Du höra talas om distanskurserna inom SAMS-projektet?*****(kryssa för alla alternativ som passar in)***

☐ Jag har inte hört talas om dessa.	☐ SAMS-reklam på TV
☐ SAMS-annons i dagstidningen	☐ SAMS-annons i platsjournalen
☐ Hörde om SAMS av en bekant	☐ Hörde om SAMS av en studievägledare
☐ SAMS-affisch någonstans i min kommun	☐ Informationsmöte om högskoleutbildning i min kommun
☐ Genom SAMS kurskatalog	☐ Genom universitetets ordinarie kurskatalog
☐ Annat: _____	

2) På vilket sätt tycker Du att man når ut bäst med information om högskoleutbildning?***Ta gärna hjälp från ovanstående alternativ!*****3) Om Du har en SAMS-katalog, var fick Du tag på den?*****(kryssa för alla alternativ som passar in)***

☐ Kommunens lärcenter/studiecenter	☐ Arbetsförmedlingen
☐ Komvux	☐ Kunskapslyftet
☐ Gymnasieskola	☐ Näringslivskontoret eller motsvarande
☐ Universitet/högskola	☐ Biblioteket
☐ Beställde den via Internet	
☐ Annat: _____	

4) Du som inte har en SAMS-katalog, hur fick Du information om kursen/kurserna Du sökt?***(kryssa för alla alternativ som passar in)***

☐ Genom utskick till mitt arbete	☐ Av någon på min arbetsplats
☐ Genom utskick till mitt hem	☐ Genom en annons om högskolekurser i min kommun
☐ Genom universitetets / högskolas ordinarie kurskatalog	☐ Via ett universitets/ högskolas hemsidor
☐ Annat: _____	☐ Via SAMS hemsida

Tack för din medverkan och lycka till med dina studier!***Frivilligt för de som vill delta i utlottningen av trisslotter:***

Namn:

Adress:

D.D. Enkät kommuner/kommunalförbund, Uppföljning 2

SAMS-Uppföljning 2

med koppling till processen från ansökan till registrering

Inom ramen för SAMS-projektet ska en insamling av erfarenheter göras. Uppföljning nr 1 hade koppling till processen fram till ansökan den 15 april.

För besvarande av frågorna vänder vi oss till kontaktpersonen i högskolefrågor i respektive kommun inom stödområde 1. Dessutom önskar vi att respektive kommunalförbund besvarar frågorna ur ett kommunalförbundsperspektiv.

Denna uppföljning nr 2 avser tiden från den 15 april och fram till och med registrering. Den gäller därför frågor med koppling till beslut om kurs ska ges, samlingsorter, antagning, registrering och samspel i anslutning till denna process.

Svar på uppföljning nr 2 lämnas via e-post senast 3 november. Skriv in svaren direkt i det frågeformulär som följer nedan, spara och bifoga som fil till ett e-brev.

Ingvar.nilsson@univex.umu.se

Vid problem med användande av formuläret är Du välkommen att ringa till:
Ingvar Nilsson 090-786 59 57.

På förhand ett stort tack för Er medverkan!

För att fylla i formuläret behöver Du bara sätta markören i första gula svarsfältet, skriva och sedan förflytta Dig med hjälp av TAB-tangenten. Vill Du redigera text sedan Du lämnat svarsfältet så klickar Du i fältet och sedan dubbelklickar Du i texten eller sätter markören i den text som syns i formelfönstret uppe i verktygsraden.

Bakgrundsuppgifter

Kommun/Kommunalförbund

Uppgiftslämnarens funktion inom kommunen/kommunalförbundet

SAMS-kurs/er som kommun/kommunalförbund har arbetat särskilt med

Ni erhöll av projektet diverse information bl.a. om sökande per kommun till kursen.

1 Hur upplevde Ni att få denna typ av samlad information?

Mycket bra

Bra

Varken bra eller dåligt

Dåligt

Mycket dåligt

Vad har varit bra respektive dåligt?

Inom SAMS har preliminära samlingsorter angivits i kursbeskrivningen. Mot bakgrund av sökbilden bestämdes definitiva samlingsorter innan antagningsbeskeden gick ut.

2. Vad anser Ni generellt om att ange preliminära samlingsorter i samband med distanskurser?

3 Har Ni känt Er delaktiga i processen när samlingsorter bestämdes?

Ja

Nej

Om nej:

Varför och hur skulle de ha kunnat gjorts annorlunda?

Ett tiotal kurser höstterminen –00 har ställts in på grund av för få sökande.

4. Inställdes kurser där den preliminära samlingsorten låg i er kommun?

Ja

Vilka kurser?

Vilka var samlingsorterna?

Har ni någon uppfattning om orsakerna till varför det blev för få sökande?

Nej

Antagningsprocessen torde i de flesta fall inte ha berört er direkt. Det har precis som när det gäller andra kurser varit en fråga direkt mellan respektive antagningsenhet och den studerande som antagits.

5. Har ni trots detta berörts på något sätt?

Ja

På vilket sätt?

Nej

Det har visat sig att SAMS-kurserna trots höga söksiffror och goda antagningssiffror (studerande som tackat ja) ändå fått väldigt få registrerade.

6. Vad har ni för uppfattning om detta?

7. Har ni några förslag på hur detta kan undvikas?

8. Vilka erfarenheter har ni av samspelet med kommunerna/lokala studiecentra i samband med processen från ansökning till registrering?

Mycket goda

Goda

Varken goda eller dåliga

Dåliga

Mycket dåliga

Vad har varit bra respektive dåligt?

9. har ni haft något samarbete inom kommunen/kommunalförbundet under den aktuella tiden?

Ja

Hur har detta samarbete fungerat?

Nej

10. hur har samspelet med representanter för SAMS-projektet fungerat?

Mycket bra

Bra

Varken bra eller dåligt

Dåligt

Mycket dåligt

Vad har varit bra respektive dåligt?

11. Hur har samarbetet med berörda institutioner fungerat?

Mycket bra

Bra

Varken bra eller dåligt

Dåligt

Mycket dåligt

Vad har varit bra respektive dåligt?

Ni har haft möjligheter att söka EU-medel för marknadsföring av SAMS-kurser.

12. Har ni sökt och beviljats EU-medel för detta ändamål?

Ja

Nej

13. Vilka erfarenheter har ni av denna process inklusive arbetet med att redovisa insatserna?

Mycket goda

Goda

Varken goda eller dåligt

Dåligt

Mycket dåligt

Vad har varit bra respektive dåligt?

Om ni har några andra synpunkter får ni gärna skriva ner dom.

Tack för att ni tog er tid med enkäten!

Hans – Olof Forsberg

SAMS-projektet

D.E. Enkät institutioner, Uppföljning 2

SAMS-Uppföljning 2

med koppling till processen från ansökan till registrering

Inom ramen för SAMS-projektet ska en insamling av erfarenheter göras. Uppföljning nr 1 hade koppling till processen fram till ansökan den 15 april.

För besvarande av frågorna vänder vi oss till kontaktpersonen i högskolefrågor i respektive kommun inom stödområde 1. Dessutom önskar vi att respektive kommunalförbund besvarar frågorna ur ett kommunalförbundsperspektiv.

Denna uppföljning nr 2 avser tiden från den 15 april och fram till och med registrering. Den gäller därför frågor med koppling till beslut om kurs ska ges, samlingsorter, antagning, registrering och samspel i anslutning till denna process.

Svar på uppföljning nr 2 lämnas via e-post senast 3 november. Skriv in svaren direkt i det frågeformulär som följer nedan, spara och bifoga som fil till ett e-brev.

Ingvar.nilsson@univex.umu.se

Vid problem med användande av formuläret är Du välkommen att ringa till:
Ingvar Nilsson 090-786 59 57.

På förhand ett stort tack för Er medverkan!

För att fylla i formuläret behöver Du bara sätta markören i första gula svarsfältet, skriva och sedan förflytta Dig med hjälp av TAB-tangenten. Vill Du redigera text sedan Du lämnat svarsfältet så klickar Du i fältet och sedan dubbelklickar Du i texten eller sätter markören i den text som syns i formelfönstret uppe i verktygsraden.

Bakgrundsuppgifter

Universitet/högskola

Institution

Uppgiftslämnarens funktion (t.ex. lärare, jontaktperson SAMS, studierektor osv)

SAMS-kurs/er som ges vid er institution

Ni erhöll av projektet diverse information bla. om sökande per kommun till kursen.

1 Hur upplevde Ni att få denna typ av samlad information?

Mycket bra

Bra

Varken bra eller dåligt

Dåligt

Mycket dåligt

Vad har varit bra respektive dåligt?

Inom SAMS har preliminära samlingsorter angivits i kursbeskrivningen. Mot bakgrund av sökbilden bestämdes definitiva samlingsorter innan antagningsbeskeden gick ut.

2. Vad anser Ni generellt om att ange preliminära samlingsorter i samband med distanskurser?

3 Vad har ni för erfarenheter av processen inom SAMS när samlingsorter bestämdes?

Mycket goda

Goda

Varken goda eller dåligt

Dåliga

Mycket dåliga

Vad har varit bra respektive dåligt?

4. Vad har ni för erfarenheter av antagningsprocessen?

Mycket bra

Bra

Varken bra eller dåligt

Dåligt

Mycket dåligt

Vad har varit bra respektive dåligt?

5. Hur många registrerade hade ni till er kurs?

6. Är ni nöjd med antalet registrerade?

Ja

Nej

Vad tror ni är orsaken till den i era ögon för låga registreringssiffran?

7. Vilka erfarenheter har ni av samspelet med kommunerna/lokala studiecentra i samband med processen från ansökning till registrering?

Mycket goda

Goda

Varken goda eller dåliga

Dåliga

Mycket dåliga

Vad har varit bra respektive dåligt?

8. har ni haft något samarbete mellan institutioner vid ert universitet alternativt något annat universitet??

Ja

Hur har detta samarbete fungerat?

Nej

Ni har haft möjligheter att söka EU-medel för marknadsföring av SAMS-kurser.

9. Har ni sökt och beviljats EU-medel för detta ändamål?

Ja
Nej

10. Vilka erfarenheter har ni av denna process inklusive arbetet med att redovisa insatserna?

Mycket goda
Goda
Varken goda eller dåligt
Dåligt
Mycket dåligt
Vad har varit bra respektive dåligt?

11. hur har samspelet med representanter för SAMS-projektet fungerat?

Mycket bra
Bra
Varken bra eller dåligt
Dåligt
Mycket dåligt
Vad har varit bra respektive dåligt?

12. Vem tog initiativet till den/de kurser er institution ger inom SAMS-projektet?

Kommun/kommunalförbund
Ni på institutionen
Samspel kommun/kommunalförbund och institution
Annan part nämligen:

13. Vilken typ av distansteknik använder ni i undervisningen?

Videokonferens
First Class (datorkonferens)
Learning Space
Internet (WWW-sidor och e-post)
M-S Netmeeting
Annat:

Om ni har några andra synpunkter får ni gärna skriva ner dom.

Tack för att ni tog er tid med enkäten!

Hans – Olof Forsberg
SAMS-projektet

E. Delprojekt vid Högskolan i Jönköping

E.1. *Kvalitetssäkring av utbildning vid lokala studiecentra*

Sammanfattning

Huvudsyftet för SAMS delprojekt Jönköping var att kvalitetssäkra samarbetet lärcentra – högskola i Jönköpings län när det gäller distansutbildning genom att:

- Utveckla en metodbok för samarbete lärcentra – högskola när det gäller högskoleutbildning på distans
- Implementera de rutiner som metodboken föreskriver i berörda organisationer
- Testa och utvärdera denna metodbok
- Identifiera områden inom detta samarbete som behöver utvecklas och utifrån detta starta delprojekt av utvecklingskaraktär.

Redan 1989 startade ett nätverkssamarbete mellan högskolorna i Jönköping och länets kommuner när det gäller decentraliserad högskoleutbildning. Varje kommun i Jönköpings län tillsatte en kommunal utbildningssamordnare på deltid och de två länsdelarna bildade Högskolan på Höglandet respektive Högskolan på Hemmaplan.

Högskolan på Höglandet representerar Vetlanda, Tranås, Nässjö, Sävsjö, Aneby och Eksjö kommuner medan Högskolan på Hemmaplan representerar Gnosjö, Gislaved, Värnamo och Vaggeryds kommuner. Målsättningen med de två regionala samarbetsorganisationerna, som har var sin regional samordnare anställd, är i huvudsak att se till att kommunernas behov av högre utbildning blir tillgodosedda.

Tillsammans har man arbetat fram, skrivit ned och kommit överens om en fungerande samarbetsmodell. Roller och funktioner har definierats och rutiner skrivits ned för att säkerställa en god kvalitet på de kurser som ges i distansform. Tanken är också att metodboken ska underlätta för nya lärare, utbildningssamordnare och andra personer som är engagerade i samarbetet kring distanskurser att snabbt kunna sätta sig in i "hur det går till".

Metodboken innehåller definitioner av begrepp som används i sammanhanget eftersom en gemensam begreppsapparat behövs för att underlätta kommunikation och samarbete. Lärcentras roll och funktion behandlas. Där återfinns bl a nödvändig basnivå på service och teknisk utrustning och kontaktpersonernas roll. Likaså behandlas högskolans roll och funktion. Där tar man upp de saker man bör komma ihåg innan kursstart, vid kursstart, under kursens gång och efter kursens avslut. Slutligen behandlas även högskolebibliotekets roll och funktion vid distansutbildning.

Utvecklingsarbete har påbörjats eller genomförts i tio identifierade utvecklingsområden.

Utvärderingen av arbetet med metodboken har varit positiv. Den största svårigheten har varit att metodboken inte alltid efterlevs. Ständig kompetensutveckling på detta område av berörda personer krävs för god efterlevnad. Metodboken är ett instrument som ska hållas levande och utvecklas vidare.

Innehållsförteckning

<i>E.1.1. Projektets syfte</i>	141
<i>E.1.2. Resultat</i>	141
E.1.2.1. Utveckling av metodbok för samarbete lärcentra – högskola när det gäller högskoleutbildning på distans	141
E.1.2.2. Implementering av de rutiner som metodboken föreskriver i berörda organisationer samt test av metodboken.....	142
E.1.2.3. Utvärdering av metodbok	142
E.1.2.4. Ändringar i text	142
E.1.2.5. Förslag på hur samarbetet kan utvecklas.....	142
E.1.2.6. Metodboken som metod för kvalitetssäkring	145
<i>E.1.3. Identifiering av områden inom samarbetet som behöver utvecklas och start av delprojekt med utvecklingskaraktär</i>	146
E.1.3.1. Avslutande kommentar	147
<i>Underbilagor</i>	
E.A. Metodboken 2000 – 2001	148
E.B. Mall för beskrivning av lärcentra	164
E.C. Mall för beskrivning av högskola.....	166

E.1.1. Projektets syfte

Huvudsyftet för SAMS delprojekt Jönköping var att kvalitetssäkra samarbetet lärcentra – högskola i Jönköpings län när det gäller distansutbildning genom att:

- Utveckla en metodbok för samarbete lärcentra – högskola när det gäller högskoleutbildning på distans
- Implementera de rutiner som metodboken föreskriver i berörda organisationer
- Testa och utvärdera denna metodbok
- Identifiera områden inom detta samarbete som behöver utvecklas och utifrån detta starta delprojekt av utvecklingskaraktär

E.1.2. Resultat

E.1.2.1. Utveckling av metodbok för samarbete lärcentra – högskola när det gäller högskoleutbildning på distans

Den 28 april 1999 anordnades en heldags arbetskonferens vid Högskolan i Jönköping. Fyrtio personer från länets 10 lärcentra, de fyra högskolorna Ingenjörshögskolan, Internationella Handelshögskolan, Högskolan för lärarutbildning och kommunikation, Hälsö högskolan samt högskolebiblioteket deltog.

Deltagarna diskuterade i tvärgrupper högskolans respektive lärcentras roll vid distansutbildning enligt i förväg givna frågeställningar. Resultatet av diskussionerna skrevs ned och användes sedan som underlag för att skriva ett utkast till metodbok.

Utkastet skickades sedan tillbaka till konferensdeltagarna för synpunkter. Därefter fördes diskussioner med de lärcentra som ingår i Högskolan på hemmaplan, vid ett annat tillfälle diskuterades innehållet med lärcentra tillhörande Högskolan på Högländet. Innehållet diskuterades också med berörda vid Högskolan i Jönköping.

Efter det att alla redogjort synpunkter på innehållet i metodboken sammanställdes en första version. Metodboken kommunicerades sedan på olika sätt till lärare på högskolan samt kontaktpersoner på lärcentra som fick i uppdrag att arbeta enligt modellen från hösten 1999.

En idé som kom upp vid arbetet med metodboken var att utforma mallar för viktig information som lärcentra behöver av de olika högskolorna och som högskolan behöver av olika lärcentra. Detta för att underlätta kommunikationen mellan lärcentra och högskolan i samarbetet kring distanskurser.

Därför utformades två mallar, en för högskolan och en för lärcentra att fylla i inför varje ny terminsstart. Lärcentras mall innehåller t ex information om kontaktpersoner för olika kurser och hur dessa kan nås, teknisk utrustning, vilken service som erbjuds, huvudansvar för lärcentras verksamhet mm. Högskolans mall innehåller information vem som samordnar alla kurser och konkreta uppgifter för aktuella kurser som ges vid högskolan (t ex kursorter, kurstid, kursstart).

E.1.2.2. Implementering av de rutiner som metodboken föreskriver i berörda organisationer samt test av metodboken

Efter det att metodboken färdigställts distribuerades den till berörda som fick i uppdrag att arbeta utifrån den. Kontaktpersoner för fristående kurser/distanskurser på högskolan har haft som uppdrag att sprida metodboken till berörda lärare. Vid utbildning för lärare har man förutom genomgång av teknik och pedagogik diskuterat innehållet i metodboken. Från sommaren 2000 publicerades den på nätet och finns nu tillgänglig för alla på <http://www.hj.se/organisation/flexrad/>

E.1.2.3. Utvärdering av metodbok

Den 26 april 2000 samlades återigen representanter från länets 10 lärcentra, de fyra högskolorna Ingenjörshögskolan, Internationella Handelshögskolan, Högskolan för lärarutbildning och kommunikation, Hälsö högskolan samt högskolebiblioteket för en heldags arbetskonferens kring temat "utvärdering av metodbok".

Resultatet av utvärderingen kan sammanfattas i tre olika delar; ändringar i text, förslag på hur samarbetet högskola – lärcentra kan utvecklas samt metodboken som metod.

E.1.2.4. Ändringar i text

Det fanns t ex synpunkter på att webbaserat lärande och hur vi använder Internet i undervisningen behöver definieras, att checklista för lärares uppgifter före, under och efter kurs bör läggas till, synpunkter på vad som bör vara basutrustning respektive plusnivå på lärcentra osv. I de fall där ändringar godkändes av majoriteten ändrades texten i de fall där fanns oklarheter utreds frågan vidare. Ett område som t ex utreds vidare är frågan om upphovsrätt vid t ex inspelning av föreläsningar.

E.1.2.5. Förslag på hur samarbetet kan utvecklas

Vid diskussioner i tvärgrupper (lärare, personal från lärcentra, högskolans administratörer) föddes en mängd olika förslag vilka redovisas nedan med kommentarer.

- **Metodbok på webben**

Metodboken bör vara elektronisk med möjlighet till sökning på olika delar. Ex avsnitt för lärare, lärcenter, manual för webbplattform, checklistor som är kronologiska.

Kommentar: Metodboken finns nu på nätet och det finns möjlighet att söka sig direkt till de avsnitt man är intresserad av.

- **Webbstöd**

Tillägg om webbaserat stöd i kurserna bör finnas.

Hur ska det införas i metodboken? eget kapitel, bilaga, basnivå eller plusnivå?

Webbplattform bör ligga inom basnivå ej plusnivå

Enhetlig webbplattform

Ang. www plattform bör teknikgruppen komma med förslag hur www bör användas

Kommentar: Eftersom vi inte använder samma plattform och inte i samma omfattning kommer bilagor att bifogas.

- **Lärcentra**

Information om lärcentra (enligt mall som tagits fram) är en färskvara som måste uppgraderas.

Kommentar: Inför varje terminsstart med nya distanskurser behöver uppdatering göras. De flesta lärcentra har lämnat in information enligt mallen medan några inte har gjort det. Åtgärder måste vidtas för att alla, både högskolebolagen och lärcentra lämnar relevant information i god tid innan kursstart. Informationen kan sedan finnas på nätet så att alla har tillgång till den.

- **Kompetensutveckling**

Kontinuerlig utbildning och information till lärare bör ske.
Viktigt med central utbildning vad gäller metod och pedagogik.

Kommentar: Diskussioner har förts om att genomföra introduktion/utbildning av utbildare inför varje termin. Det behövs både utbildning när det gäller teknik och pedagogik vid distansutbildning och hur distansutbildning organiseras dvs innehållet i metodboken. HLK har fått i uppdrag att utreda hur kompetensutvecklingsbehov av högskolans lärare kan tillgodoses.

- **Leva som vi lär**

Vi måste vara bättre på att efterleva metodboken.

Kommentar: Något vi alla måste hjälpas åt med. Att i bästa samförstånd och förståelse för varandras arbete försöka efterleva det dokument vi skapat tillsammans. Men även ha förståelse för misstag och problem som kan uppkomma och hjälpas åt att lösa detta till studentens bästa.

- **Checklistor**

Kortversion eller checklista av metod boken för att snabbt hitta det som berör respektive funktion bör tas fram.

Checklistor som är kronologiska – för olika funktioner.

Checklista över vilken information som bör ges vid kursstart

Kortare manual för undervisande lärare och/eller checklista inför föreläsning

Kommentar: Kommer efter hand att tas fram för olika funktioner. Kommer att läggas som bilagor till själva metodboken

- **Statistik och uppföljning**

Vilka uppgifter är intressant för lärcentra?

Kommentar: Nätverken bör ta fram vilka uppgifter som är intressanta för deras uppföljning – gärna gemensamt. Högskolan undersöker vilka möjligheter man har att förmedla den information som önskas och hur rutinerna för detta ska se ut. För att få en bättre kontinuerlig uppföljning är det viktigt att information som kommer lärcentra tillhanda t ex studieavbrott också förmedlas till högskolan.

- **Utvärdering**

– Utvärdering ska ske på alla kurser. På kurser i programmen gör kåren detta – om inte ska läraren ansvara. Kan vi göra detta elektroniskt överför vi ansvaret för att det blir gjort på studenterna.

Kommentar: *Frågeställningarna bör modifieras så de blir mer relevanta för distansstuderande och även utvärderar omgivningen t ex webbplattform, lärcentra, bibliotek. Rutiner för utvärdering måste förbättras. Ett förslag till utvärderingsmodell har nu tagits fram och ska testas. Utredning pågår när det gäller hur utvärdering kan ske elektroniskt.*

- **Samarbete -allmänt**

Träff för samtliga inblandade inkl lärare.

Samordning mellan och inom bolagen vad gäller schemaläggning och sändningstider

Kursplan så tidigt som möjligt,

Tidplan för samarbetets olika faser

Tidplan för varje kurs

Material till lärcentra 2 dagar innan kurstillfället

Kommentar:

Träff för samtliga inblandade inkl lärare- Kanske både är bra och möjligt att bjuda in samtliga undervisande lärare i samband med kursstart för diskussioner någon timme. Måste bygga på frivillighet – många är ju inblandade i flera kurser.

Samordning mellan och inom bolagen vad gäller schemaläggning och sändningstider. Detta sker idag. Utbudets storlek är dock sådant att vissa krockar sker.

Kursplan så tidigt som möjligt. Fördel – studenten får tillgång till kursplan tidigt.

Nackdel – liten flexibilitet, är det något som inte är bra i pågående kurs får det inte ändras till nästa om kursplanen är fastlagd.

Tidplan för samarbetets olika faser- Bör kunna tas fram i samråd bolagen, antagning och nätverk

Tidplan för varje kurs – Schema med datum och innehåll samt examination ska finnas till varje kurs. Andra Behov?

Material till lärcentra 2 dagar innan. – Bör i normalfallet fungera och är också inskrivet i metodboken. Alla vi som inte lyckats leva upp till detta får försöka bättra oss. Det kan dock förekomma tillfällen då det måste förlåtas att det efter överenskommelse kommer senare för att kunna ha viss flexibilitet i innehållet. Alla måste dock ha disciplin nog att minimera detta fenomen. Vi kanske kan göra detta till ett passerat problem genom att använda oss av webbplattformen Ping-pong eller motsvarande för att förmedla information.

- **Studentinformation**

Tydligare information vad gäller omtentamen Var?, Hur? Samt tentamensgenomgång

Förtydligande vad gäller närvaroplikt vid obligatoriska moment

Studiehandledning till kurserna bör finnas

Kommentar: Informationen till studenterna måste vara klar och tydlig. Förändringar kan ibland vara nödvändiga pga ex sjukdom – vilka kanaler som ska användas för information bör vara klara.

- **Bandning av föreläsning**

Rutiner för bandning av föreläsning bör tas fram – avtalsblankett?

De juridiska omständigheterna med bandade föreläsningar och webbpublicerat material bör klarläggas

Kommentar: Det är ganska oklart vad som gäller vid bandning av föreläsningar. Det bör under inga förhållanden ske utan föreläsarens medgivande. Det fanns önskemål om att det skulle finnas en avtalsblankett. Frågan utreds vidare.

E.1.2.6. Metodboken som metod för kvalitetssäkring

Alla som deltog i arbetskonferensen om utvärdering var överens om att processen för att ta fram metodboken har varit mycket bra och arbetet med att utveckla samarbetsformer bör fortsätta på liknande sätt.

Processen har varit bra för att alla har tvingats att diskutera igenom hur man vill och bör arbeta, det har varit kontaktskapande, den har skapat delaktighet, samtliga berörda av samarbetet har identifierats, det har fungerat som en hjälp att kartlägga den egna verksamheten,

processen i sig har varit betydelsefull, samarbetet mellan samordnare på lärcentra och högskolan har förbättrats för varje arbetskonferens, de som är nya i samarbetet kan använda metodboken för att lära sig hur samarbetet rent konkret ska fungera, alla har något gemensamt att utgå ifrån och den förebygger problem.

Den största svårigheten med metodboken har varit att den inte alltid efterlevs, det har varit speciellt svårt att nå lärarna. Det är i genomförandet som den stora utmaningen ligger och det finns olika förslag för hur de överenskommelser som gjorts om samarbetet kan få större genomslag i organisationen.

För att efterlevnaden ska vara god krävs ständig kompetensutveckling av lärare och övriga involverade i samarbetet (t ex introduktion inför varje terminsstart)

En gång per år bör en arbetskonferens anordnas för att diskutera frågor som rör samarbete och uppdatera metodboken. Ett tillfälle att lära av det läsåret som gått och komma överens hur man ska arbeta vidare. Det är bra om fler lärare kan delta i dessa diskussioner.

Arbetet med metodboken ska ses som en process för att ständigt förbättra samarbetet mellan lärcentra och högskolan. Det är svårt att helt ta bort problemen men de kan minimeras.

E.1.3. Identifiering av områden inom samarbetet som behöver utvecklas och start av delprojekt med utvecklingskaraktär

Nedan redovisas de utvecklingsområden som har identifierats i samband med framställningen av metodboken där utvecklingsarbete har påbörjats eller genomförts.

- Starta ett nätverk mellan högskolans och kommunens IT-utvecklare och arbeta gemensamt med teknikutveckling när det gäller distansutbildning.
- Avhjälpa tekniska besvär som t ex brandväggar i kommuner vilket medför att distansstudenter har svårt att få tillgång till högskolans nätverk.
Kommentar: Ett nätverk har bildats och börjat arbeta med dessa frågor
- Erbjud distansstuderande tillgång till högskolans datasalar och övriga lokaler.
Kommentar: Distansstuderande har idag samma möjlighet som programstuderande att med passerkort ha tillgång till lokaler på högskolan.
- Erbjud alla studenter e-post adress genom högskolan
Kommentar: Alla studenter kan få e-post adress genom högskolan alternativt lärcentra.
- Erbjud utbildning för högskolans lärare inom området distansutbildning
Kommentar: Viss utbildning har erbjudits. Denna verksamhet bör vara återkommande och även fördjupning bör erbjudas. Utvecklingsarbetet fortsätter.
- Högskolan bör följa utvecklingen, sprida kunskaper om distansutbildning t ex genom en webbsida
- Det bör utvecklas en gemensam webbsida för alla högskolans distanskurser
Kommentar: Rådet för flexibelt lärande vid HJ publicerade sin hemsida under sommaren 2000. På denna sida finns relevant information rörande distansutbildning t ex de kurser som högskolan ger i distansform, metodboken för samverkan mellan lärcentra och högskolan, utvecklingsprojekt på gång samt intressanta distansutbildningslänkar. Adressen är: <http://www.hj.se/organisation/flexrad/>

- Rutiner och modeller för utvärdering av distansutbildning bör utvecklas.
Kommentar: Ett förslag till utvärderingsmodell har arbetats fram och kommer nu att testas. En elektronisk lösning arbetas fram under våren –01.
- Bibliotekens roll i distansutbildning bör utvecklas.
Kommentar: Högscolebiblioteket har publicerat ett speciellt avsnitt för distansstudenter på sin hemsida (<http://www.hj.se/bibl/distans/index.html>) med utökade tjänster. Samarbete med kommunbiblioteken har inletts genom att "samarbetsgruppen för biblioteksservice till distansstudenter" har startat.
- Samordningen av högskolans totala utbud av fristående kurser behöver ökas.
Kommentar: Kontaktpersonerna för fristående kurser på Ingenjörshögskolan, Internationella Handelshögskolan, Högskolan för lärarutbildning och kommunikation samt Hälsohögskolan samråder om sändningstider o dyl.

E.1.3.1. Avslutande kommentar

Vårt delprojekt inom SAMS finner vi härmed avslutat men arbetet med kvalitetssäkring fortsätter. Metodboken är ett instrument som ska hållas levande och utvecklas vidare. Processen fortsätter.....

*Nog finns det mål och mening i vår färd-
Men det är vägen, som är mödan värd*

Karin Boye

METODBOK

2000-2001

för samarbete mellan Lärcentra – Högskola
när det gäller högskolekurser på distans

Underlaget för metodboken har representanter från Jönköpings läns kommuner,
Högskolan i Jönköping samt Hälsohögskolan bidragit med.

Metodboken har används från höstterminen 1999 och reviderats i april/maj 2000.
En årlig utvärdering och revidering ska ske.

Metodboken gäller för samarbetet mellan kommunala lärcentra i Jönköpings län och de fyra
högskolorna i Jönköping, Ingenjörshögskolan, Internationella handelshögskolan, Högskolan
för lärarutbildning och kommunikation samt Hälsohögskolan

Ingenjörshögskolan, avd. för Näringslivssamverkan, är huvudansvarig för arbetet med
metodboken.

Vid frågor, kontakta Siv Svensson på telefon 036/157490 eller epost: siv.svensson@ing.hj.se

Författare: Madelene Claesson

Datum: 990816

Reviderad av Siv Svensson i maj/juni 2000

Innehållsförteckning

1.

Inledning.....	148
1.1 Bakgrund.....	148
1.2 Syftet med metodboken.....	148
1.3 Hur har metodboken arbetats fram?.....	149
1.4 Några definitioner.....	149
1.5 Vad ska känneteckna samarbetet kring kurser på distans?.....	151
2. Lärcentras roll och funktion.....	152
2.1 Målsättning med lärcentras verksamhet.....	152
2.2 Vilken teknisk utrustning bör finnas på ett lärcentra.....	152
2.3 Vilken service bör ett lärcentra erbjuda.....	152
2.4 Kontaktpersonens roll.....	153
2.5 Ämneshandledare på lärcentra.....	153
2.6 Den kommunala utbildningssamordnarens roll.....	154
2.7 Den regionala utbildningssamordnarens roll.....	154
2.8 Utvecklingsområden för lärcentra.....	155
3. Högskolans roll och funktion.....	156
3.1 Vid planering av distanskurser.....	156
3.2 Vilka roller har lärare respektive samordnare för fristående kurser i de olika faserna vid anordnandet av en distanskurs?.....	156
3.2.1 Innan kursstart.....	156
3.2.2 Vid kursstart.....	157
3.2.3 Under kursens gång.....	157
3.2.4 Efter kursens avslut.....	158
4. Högskolebibliotekets roll och funktion vid distansutbildning.....	159
4.1 Biblioteksservice till distansstuderande vid högskolorna i Jönköping.....	159
4.2 Tillgången till bibliotekskataloger och databaser.....	159
4.3 Beställning/Lån/Kopior.....	159
4.4 Användarundervisning.....	160
4.5 Elektronisk referenstjänst.....	160
4.6 Mer information.....	160
5. Utvecklingsområden.....	161

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Redan 1989 startade ett nätverkssamarbete mellan högskolorna i Jönköping och länets kommuner när det gäller decentraliserad högskoleutbildning. Varje kommun i Jönköpings län tillsatte en kommunal utbildningssamordnare på deltid och de två länsdelarna bildade Högskolan på Högländet respektive Högskolan på Hemmaplan.

Högskolan på Högländet representerar Vetlanda, Tranås, Nässjö, Sävsjö, Aneby och Eksjö kommuner medan Högskolan på Hemmaplan representerar Gnosjö, Gislaved, Värnamo och Vaggeryds kommuner. Målsättningen med de två regionala samarbetsorganisationerna, som har var sin regional samordnare anställd, är i huvudsak att se till att kommunernas behov av högre utbildning blir tillgodosedda.

Till en början samarbetade högskolorna i Jönköping (dvs Ingenjörshögskolan, Internationella handelshögskolan, Högskolan för lärarutbildning och kommunikation, Hälsö högskolan) och de regionala nätverken i huvudsak kring decentraliserade högskolekurser. Det innebar att en kurs bedrevs i en av kommunerna och läraren åkte till kursorten. 1996 utvecklades den första distanskursen med hjälp av tele-bildteknik och kurser kunde då ges på fyra kursorter parallellt vilket gav många fördelar. Fler kommuner fick tillgång till samma kurs; det var lättare att rekrytera tillräckligt med deltagare till kurserna i och med att det räckte att 10 personer deltog på respektive kommunalt lärcenter. Dessutom var genomströmningen bättre än på de traditionellt utlokaliserade kurserna.

Givetvis upplevde man också nackdelar med den nya tekniken men fördelarna övervägde. Sedan 1996 har antalet kurser som ges via tele-bild (videokonferens) ökat markant. Andra former av distanskurser, framförallt de mer webbaserade är också under stark utveckling. De lärcentra som har byggts upp eller är på väg att byggas i kommunerna kommer att kunna spela en mycket viktig roll för dem som, i någon form, studerar på distans.

Under den första delen av arbetet med distanskurser var antalet kurser och antalet engagerade kommuner lågt, vilket har medfört att samarbetet skett på ett relativt informellt sätt. Efter hand har lärcenter byggts upp i varje kommun, allt fler kurser ges och allt fler personer är engagerade. Detta har medfört att det finns ett behov av att kvalitetssäkra rutiner och se över vilka roller och funktioner ett lärcenter bör ha respektive vilka roller och funktioner högskolorna i Jönköping bör ha i samarbetet kring distanskurser. Ur detta uppstod idén med att skriva en "metodbok" för samarbetet.

1.2 Syftet med metodboken

Syftet med metodboken är att kvalitetssäkra samarbetet mellan lärcentra och högskolorna i Jönköping när det gäller kurser i distansform genom att arbeta fram, skriva ned och komma överens om en fungerande samarbetsmodell.

I metodboken skall roller och funktioner definieras och rutiner skall skrivas ned för att säkerställa god kvalitet på de kurser som ges i distansform. Tanken är också att metodboken skall underlätta för nya lärare, utbildningssamordnare och andra personer som är engagerade i samarbetet kring distanskurser att snabbt kunna sätta sig in i "hur det går till".

1.3 Hur har metodboken arbetats fram?

Den 28/4 1999 deltog ca 40 personer från länets kommuner och representanter från alla högskolorna i Jönköping i en arbetskonferens. Under konferensen indelades deltagarna i tvärgrupper där lärcentras respektive högskolans roll och funktion diskuterades utifrån olika frågeställningar. Resultatet av diskussionerna ligger till grund för metodboken.

Ett första utkast till metodbok har skrivits och har därefter bearbetats igen av både högskolan och de båda regionala nätverken. Från och med hösten 1999 försöker vi arbeta efter modellen. Metodboken ska därefter utvärderas och revideras varje läsår. Tanken är att arbetet med metodboken blir en kontinuerlig process och ett stöd för länets lärcentra och högskolorna i Jönköping för att arbeta med ständiga förbättringar.

Som en konsekvens av arbetet med metodboken kommer också utvecklingsområden att identifieras. För dessa områden kommer arbetsgrupper att tillsättas med syfte att påbörja ett utvecklingsarbete.

Arbetet med att ta fram en samarbetsmodell för högskolorna i Jönköping och länets lärcentra kommer att ingå som ett delprojekt i ett nationellt projekt som finansieras av DISTUM, distansutbildningsmyndigheten i Härnösand. Genom att ta del av och utbyta erfarenheter med andra liknande projekt kommer ”vår” modell att berikas och utvecklas ytterligare.

1.4 Några definitioner....

Under de diskussioner som fördes på arbetskonferensen upptäckte deltagarna att de begrepp som används i samarbetet kring distansutbildning behövde klargöras. En gemensam begreppsapparat behövs för att underlätta kommunikation och ett bra samarbete. Här följer några exempel på definitioner.

Distansutbildning

Utbildningsformer där läraren och den studerande är fysiskt skilda från varandra men där, trots detta, någon form av tvåvägskommunikation förekommer mellan dem, med hjälp av ett eller flera medier. John A Bååth

Denna definition liknar i stort den som ICDE (International Council for Distance Education) tillämpar.

Ytterligare en definition återfinns i SOU 1998:83 ”*På distans Kostnadseffektiv distansutbildning*”. Keegan, 1990, som citeras i rapporten, menar att distansutbildning karaktäriseras av:

- a) *Att lärare och studerande under större delen av studierna är fysiskt åtskilda – detta skiljer ut distansutbildning från närutbildning.*
- b) *Att en utbildningsorganisation påverkar studierna, dels genom att planera studierna och utveckla läromedel, dels genom att tillhandahålla stöd för de studerandes arbete – detta visar på skillnaden mot självstudier och självinstruerande material (s.k programmerade läromedel, numera vanligen på CD-romskivor.*
- c) *Att man använder sig av någon form av tekniskt stöd för att bära kursens innehåll och för att förena studerande och lärare. Det kan utgöras av tryckt material, medier som bär ljud och/eller bilder eller datorer*

- d) *Att organisatören tillhandahåller någon form av dubbelriktad kommunikation så att den studerande kan ta del i eller initiera dialog – detta utskiljer distansutbildning från vanlig teknikstödd utbildning.*
- e) *Att en undervisningsgrupp saknas under merparten av studierna, så att de studerande vanligen undervisas individuellt och inte i grupp, detta exkluderar inte en eller annan träff av sociala eller didaktiska skäl.*

Holmberg, (1998) kommenterar dock att definitionen kanske skulle ha sett annorlunda ut om den formulerats 1998 istället för 1990. Idag är det relativt enkelt att med stöd av datorer möta studerande som grupp. Det sista ledet i Keegans definition skulle alltså kunna omformuleras.

Distansutbildning kan ske på en mängd olika sätt och olika tillämpningar testas och utvecklas kontinuerligt på högskolor runt om i Sverige och internationellt. Högskolorna i Jönköping har därför valt att beskriva hur distansutbildning bedrivs just nu och i det aktuella samarbetet med lärcentra i Jönköpings län.

Distansutbildning med tele-bild

Distansutbildning med hjälp av tele-bild är den huvudsakliga form av distansutbildning som Högskolorna i Jönköping just nu bedriver. Kurser som drivs på distans via tele-bild (ibland även kallat videokonferens) vänder sig främst till personer i Jönköpings läns olika kommuner och drivs i samverkan med Högskolan på Höglandet respektive Högskolan på Hemmaplan. En kurs kan bedrivas parallellt på 4-5 orters lärcentra med 10-12 studerande på varje ort. Studerandegruppen träffas då t ex en kväll i veckan på respektive lärcenter. En pedagogisk grundidé är att använda gruppen som en viktig resurs för t ex diskussioner, erfarenhetsutbyte och socialt stöd.

Läraren sänder föreläsningar från Högskolan med tele-bildteknik. Det finns möjlighet att kommunicera via både bild och ljud direkt under föreläsningen. Under kurserna förekommer också traditionella ”klassrumsträffar”. Det har visat sig mycket värdefullt för studerande och lärare att träffas i verkligheten särskilt vid kursstart, projektredovisningar och vid laborationer av mer praktisk natur. Dessa traditionella träffar hålls i Jönköping eller på någon av kursorterna.

Formerna för distansutbildning kommer med stor sannolikhet att utvecklas och variationerna av utbildning på distans kommer att öka. När det blir aktuellt kan samarbetet kring nya tillämpningar också skrivas in i metodboken.

Lärcenter (LC)

Ett lärcenter finns fysiskt placerat på eller flera platser i kommunerna. Ibland som fristående enhet ibland i anslutning till en gymnasieskola. Ett lärcenter erbjuder en studiemiljö på hemmaplan för distansstudenter och fungerar som en länk mellan högskolan och distansstuderande. För närmare beskrivning av vilken teknisk utrustning, service mm ett lärcentra kan erbjuda; se beskrivning av lärcentras roll och funktion, kap 2.

Tele-bildsal

Sal där en studiegrupp kan sitta för att ta emot distanskurser som ges via telebild.

Tele-bildstudio

Studio utifrån vilken tele-bildföreläsningar kan sändas.

Kontaktperson på lärcentra

För varje högskolekurs som ges vid ett lärcenter ska det finnas en kontaktperson. Kontaktpersonens uppgift är att se till att allt praktiskt och administrativt kring en högskolekurs fungerar. Kontaktpersonen fungerar som en länk mellan högskolan och lärcentrat. För närmare beskrivning av arbetsuppgifter, se kap 2.4.

Ämneshandledare på lärcentra

En ämneshandledare fungerar både som kontaktperson (se ovan) och en ämneskunnig handledare i en högskolekurs. Vissa kurser, t ex med mer laborativa inslag, kan kräva detta. För närmare beskrivning av arbetsuppgifter, se kap 2.

Kommunal utbildningssamordnare

I varje kommun i länet finns en person som, vanligtvis på deltid, arbetar som kommunal utbildningssamordnare. Den personen fungerar som högskolans kontaktperson när det gäller högskolekurser i kommunen och ansvarar för strategisk planering, inventering av utbildningsbehov i kommunen, marknadsföring av kurser, kursinformation vid ansökningsperioden mm. En utbildningssamordnare kan i vissa fall också fungera som kontaktperson för kurserna. För närmare beskrivning av arbetsuppgifterna, se kap 2.

Regional utbildningssamordnare

De båda nätverken Högskolan på höglandet och Högskolan på hemmaplan har var sin regional utbildningssamordnare anställd på heltid. Uppgiften för den regionala utbildningssamordnaren är i stort att samordna de satsningar som kommunerna som ingår i nätverket gör på området högre utbildning. För närmare beskrivning av arbetsuppgifterna, se kap 2.

Högskolans samordnare för fristående kurser

Varje högskola har en person som har det övergripande ansvaret för alla fristående kurser som ges vid den högskolan. Det innebär att det finns fyra kontaktpersoner för länets kommuner när det gäller fristående kurser på distans. För närmare beskrivning av arbetsuppgifter, se kap 3.

1.5 Vad ska känneteckna samarbetet kring kurser på distans?

Denna fråga är inte minst viktig att komma överens om. Erfarenheterna när det gäller distanskurser har nämligen visat att det krävs god kommunikation mellan lärare, kontaktpersoner på lärcentra, samordnare m fl för att kurserna praktiskt ska fungera. Erfarenheterna visar också att hur goda avsikterna än är från de inblandade parterna så blir det ändå fel ibland. Därför är det av stor vikt att samarbetet präglas av en god anda!

Det kan t ex innebära:

- att vi hjälps åt och gör vårt bästa för att det ska fungera men visar förståelse för att det ibland blir fel (från båda håll).
 - att vi är flexibla och har stor vilja när det gäller att lösa uppkomna problem.
 - att vi träffas och utbyter erfarenheter vid konferenser och andra tillfällen och lär känna varandra.
 - att våra kontakter kan tas på ett informellt och enkelt sätt.
 - att vi känner att det arbete som utförs är både roligt och viktigt.
- att högskolan och lärcentra fungerar som **en** organisation mot studenterna.

2. Lärcentras roll och funktion

2.1 Målsättning med lärcentras verksamhet

Den övergripande målsättningen är att erbjuda regionens invånare tillgång till högre utbildning. Det kan t ex innebära att ett lärcenter fungerar som en:

mötesplats, arena, samarbetspartner, injektion för det livslånga lärandet, motor för regional kompetens, spjutspets, skapare av relationer, lärvägledare som erbjuder en palett av redskap för lärande, funktion som är nydanande och stimulerar till möte.

2.2 Vilken teknisk utrustning bör finnas på ett lärcenter?

För att distansutbildning praktiskt ska vara möjlig att genomföra krävs en viss teknisk utrustning. En viss **basnivå** på utrustning är nödvändig och måste finnas på varje lärcenter som är värd för en DU-kurs medan annan utrustning kan räknas som **”plusnivå”**.

Basnivå på teknisk utrustning

Tele-bildutrustning (2 x 64 kb)

Storbildsprojektor

Telefon och fax i anslutning till salen för tele-bildföreläsningar, helst med skilda telefonnummer.

Kopieringsmöjligheter för kursens kontaktperson och studerande

Dataarbetsplatser med internetanslutning och utskriftsmöjligheter för studerande

Tillgång till datorer där de webbplattformar som används i utbildningen kan användas.

De grundläggande dataprogrammen t ex Officepaketet

E-post adresser till alla distansstudenter i anslutning till kursstart

TV och videobandspelare

Plusnivå på teknisk utrustning (exempel)

Tele-bildutrustning (384 kb)

Reservanläggning (tele-bildutrustning)

Dokumentkamera

Dator med möjlighet till chatfunktion i tele-bildsalen

Dator med möjlighet till applikationsdelning i tele-bildsalen

Netmeeting

Video för bandning av föreläsningar, där så är överenskommet med föreläsaren

Passerkort för studenter (för tillgänglighet i lokaler)

Någon form av slutet konferenssystem t ex First Class

Bärbara datorer

Gemensam ISDN-brygga (finns i GGVV-kommunerna)

2.3 Vilken service bör ett lärcenter erbjuda?

På samma sätt som det finns basnivå och plusnivå på teknisk utrustning finns det olika nivåer på service som ett lärcenter kan erbjuda. Nedan följer ett förslag på hur graden av service kan delas upp i basnivå respektive plusnivå:

Basnivå på service

- Generösa öppettider (dagtid och kvällstid t ex till kl. 22.00)
- Tillgång till dataarbetsplats med utskriftsmöjlighet

- Tillgång till grupprum och studieplatser
- Kopieringsmöjlighet för studerande
- E-post adresser till alla distansstudenter vid kursstart
- Teknisk support (för tele-bildutrustning, datasalar mm)
- Fikamöjligheter
- Tillgång till viss studievägledning genom utbildningssamordnaren. Detta kan röra praktiska frågor som grundläggande kursinformation, utskick av ansökningsblankett, utdrag ur kurskatalog och kursplan mm. När det gäller exempelvis behörigheter, frågor kring kursinnehåll hänvisar utbildningssamordnaren vidare till t ex studievägledare, samordnare av fristående kurser eller kursansvarig på högskolan.
- Information om de lokala bibliotekens möjligheter (enligt gemensam mall).
- Kontaktperson för varje kurs (uppgifter för kontaktperson se kap 2)
- Beskrivning till studerande och högskolan av lärcentret (enligt gemensam mall).
- Introduktion till studerande vid första kurstillfället på lärcentrat
- Möjlighet att logga in på högskolans nät från lärcentrat (brandväggar mm måste bort)
- Generellt bör lärcentra erbjuda en GOD STUDIEMILJÖ.

Plusnivå på service (exempel)

- Öppettider i stort sett dygnet runt, 7 dagar/vecka och studerande har tillgång till passerkort.
- Fikamöjligheter (cafeteria vissa tider men i övrigt automat för tillgänglighet dygnet runt)
- Bibliotek med aktuell kurslitteratur, referenslitteratur och uppslagsverk t ex NE

2.4 Kontaktpersonens roll

För varje högskolekurs som ges vid ett lärcenter ska det finnas en kontaktperson. Denna person har en mycket viktig uppgift som länk mellan studenter och lärare. Kontaktpersonens uppgift är att se till att allt praktiskt och administrativt kring en högskolekurs fungerar. Det innebär att kontaktpersonen:

- Deltar vid första kurstillfället på högskolan.
- Håller i en introduktion av ”Vad lärcentra kan erbjuda” vid första kurstillfället på lärcentra.
- Följer upp närvaro på kursen och meddelar eventuella avhopp till kursansvarig lärare.
- Är på plats/ansvarar för att personal finns på plats vid varje tillfälle när kursen startar, ser till att tekniken mm fungerar.
- Kopierar eventuellt material till föreläsningar (materialet skickas till LC senast 2 dagar innan föreläsningen)
- Tar emot tentamen (tentamen skickas senast 2 dagar innan) och ordnar tentamensvakt.
- Har tillgång till relevanta telefonnummer till lärcentra, högskolans tele-bildstudio mm.
- Håller fortlöpande kontakt med kursansvarig lärare och meddelar relevant information.

2.5 Ämneshandledare på LC

Om en kurs behöver handledning med ämneskompetens (t ex Datakunskap 1-20p) ska detta diskuteras och göras överenskommelse om när kursen planeras. Denna ämneshandledare åtar sig både att fungera som kontaktperson (enl. arbetsuppgifter beskrivna ovan) och ämneshandledare i studierna. Om ämneshandledare behövs ansöks om externa medel för finansiering.

2.6 Den kommunala utbildningssamordnarens roll

Utbildningssamordnaren fungerar som högskolans kontaktperson när det gäller alla högskolekurser i kommunen och har ett övergripande ansvar för dessa på lärcentret. Hur mycket tid som samordnaren kan lägga ned på arbetet varierar mellan olika kommuner men i arbetsuppgifterna ingår att:

- inventera utbildningsbehov i kommunen när det gäller högskoleutbildning inför planering av kommande utbud av fristående kurser
- ansvara för planering av kurser när det gäller lokaler, kontaktpersoner mm
- ansvara för marknadsföring av kurser, kursinformation vid ansökningsperioden mm.
- finnas tillgänglig för att besvara frågor
- ge grundläggande kursvägledning vilket innebär att besvara enklare frågor, skicka ansökningshandlingar, kursinfo, kursplan mm
- ansvara för att kursernas kontaktpersoner vet rutiner och arbetsuppgifter och fungera som bollplank för dem vid behov. I vissa fall kan samordnaren även fungera som kontaktperson.
- ansvarar för att delge berörd personal på lärcentret relevant information som kommer från högskolan.

Följande ingår inte i samordnarens uppgifter (förutom frågor av enklare natur):

- Frågor som gäller studiemedel hänvisas vidare till CSN
- Frågor som rör behörighet, studievägledning o.dyl. hänvisas vidare till studievägledare på högskolan
- Frågor som är av kurativ art hänvisas till högskolans kurator.

2.7 De regionala utbildningssamordnarnas roll

I Jönköpings län finns två regionala nätverk för samordning av högskoleverksamhet, Högskolan på Höglandet samt Högskolan på hemmaplan. Vardera nätverket leds av en heltidsanställd regional utbildningssamordnare. Den övergripande uppgiften är samordna den gemensamma högskoleverksamheten i de kommunerna, som ingår i respektive nätverk. När det gäller samarbetet kring de högskolekurser som högskolorna i Jönköping ger på Höglandet och på "hemmaplan" (i GGVV-kommunerna) har den regionala utbildningssamordnaren följande uppgifter: Att

- Samordna planeringen av nya högskolekurser i samverkan med högskolorna i Jönköping, näringslivet i Jönköpings län samt övriga intressenter;
- Representera den egna regionen i högskolornas råd för flexibelt lärande (f.d. distansutbildningsrådet) i Jönköping;
- Vidarebefordra information från konferenser och andra sammankomster;
- Ansvara för strategisk marknadsföring;
- Bevaka kursernas sökta vid ansökningstidens utgång och ta initiativ till kompletterande marknadsföring eller andra åtgärder;
- Kontinuerligt följa upp verksamheten genom regionala utvärderingar.

- Regelbundet ta in gemensamma uppgifter från kommunerna om avhopp m.m. och rapportera tendenser till högskolorna.

Följande ingår inte i den regionala utbildningssamordnarens uppgifter:

- Sådana uppgifter som den kommunala utbildningssamordnaren ansvarar för enligt 2.6;
- Lokala marknadsföringsaktiviteter för högskolekurser som har få sökande i den egna kommunen (ansvar kommunal utbildningssamordnare);
- Ärenden som rör lokala förhållanden för högskolekurser i den egna kommunen (ansvar kommunal utbildningssamordnare);
- Ärenden som rör enskilda studerande vid det egna studiecentret (ansvar kommunal utbildningssamordnare). OBS: ”avhopp” måste den studerande själv meddela högskolan!

2.8 Utvecklingsområden för lärcentra

Nedan följer ett antal utvecklingsområden som identifierats under arbetet med metodboken:

- Effektivare marknadsföring av kursutbudet
- Arbeta mer mot näringslivet och fungera som en servicefunktion till intresserade företag t ex erbjuda lokaler vid uppdragsutbildning
- Öka samverkan med de lokala biblioteken när det gäller distansutbildning
- Delta i ett nätverk mellan högskolans och kommunens IT-utvecklare och arbeta gemensamt med teknikutveckling när det gäller distansutbildning.
- Arbeta ytterligare med kvalitetsfrågor
- Samverka med andra högskolor/universitet för att öka utbudet av kurser i kommunen

3. Högskolans roll och funktion

3.1 Vid planering av distanskurser

I oktober månad bjuds de regionala utbildningssamordnarna in till högskolan för att diskutera nästkommande läsårs fristående kurser. För detta ändamål avsätts lämpligen en heldag eftersom det då kan ges möjlighet att diskutera med samtliga högskolor i Jönköping (Hälsö högskolan, IHH, ING och HLK). Högskolornas samordnare för fristående kurser ansvarar för att samordna inbjudan in till överläggningar.

De regionala samordnarna har innan denna träff inventerat utbildningsbehov i kommunerna i samråd med de kommunala utbildningssamordnarna. Det upplevda behovet av kurser i kommunerna diskuteras med representanter från högskolan och kommunerna får lämna en "önskelista" på kurser. Högskolans samordnare för fristående kurser undersöker sedan internt möjligheterna att genomföra dessa kurser med tanke på lärarkapacitet, årstudieplatser mm. I december beslutas kursutbudet och underlag till kurskatalog lämnas.

Högskolans samordnare för fristående kurser bör också hålla sig ajour med de lärcentra som högskolan samarbetar med t ex genom studiebesök och andra kontakter.

3.2 Vilka roller har lärare respektive samordnare för fristående kurser i de olika faserna i anordnandet av en distanskurs?

För att distanskurser ska fungera väl krävs att rätt information når ut till lärcentra. Från högskolans sida finns det flera personer med ansvar för att relevant information når lärcentra, främst är det samordnaren för fristående kurser och ansvariga lärare.

På mottagarsidan kan det också vara fler personer som är mottagare av informationen. De regionala samordnarna, de kommunala samordnarna och de fristående kursernas kontaktpersoner behöver alla olika typer av information. Nedan görs ett försök att spalta upp hur informationsflödet bör se ut dvs. vilken information ska skickas ut, vem ska skicka den till vem och när i tiden ska den skickas?.

Dessutom klargörs vilka övriga förväntningar det finns på lärare och samordnare för fristående kurser i de olika faserna.

3.2.1 Innan kursstart

Följande information skickar samordnaren för fristående kurser till utbildningssamordnaren på lärcentra:

- Information i god tid beträffande kursernas ungefärliga starttid, veckodag och tid på dagen, kursorter, kursansvariga, studievägledare mm enligt mall.
- Preliminär kursplan skickas i samband med utskick av kurskatalog.
- Information om ev. behov av ämneshandledare, krav på utrustning, programvaror etc.
- Information om roll och ansvarsfördelning ges via en aktuell "Metodbok för samarbete lärcenter högskola när det gäller högskolekurser på distans"
- Information om hur inköp av kurslitteratur organiseras. Huvudansvarig för inköp av kurslitteratur är studenten. Högskolan informerar om vilken litteratur som skall användas och var den kan köpas in.

Följande information går till den regionala samordnaren:

- Information om antalet sökande till kurserna
- Underlag för annonsering om extra marknadsföring behöver göras.

Övriga förväntningar

- Högskolans samordnare för fristående kurser finns tillgängliga för att besvara frågor och diskutera de eventuella problem som dyker upp.
- Högskolans samordnare för fristående kurser ger kursansvarig lärare relevant information beträffande kursen och informerar om de speciella förväntningar som finns på läraren när det gäller distanskurser (se nedan)

Lärarens roll

Förutom den sedvanliga planeringen av kursen behöver läraren inför kursstart:

- Upprätta ett detaljerat schema och ev. en studiehandledning för kursen
- Sätta sig in i distansutbildningens sköna konst när det gäller distanspedagogik, distansteknik, organisation för distansutbildning mm.
- Sätta sig in i ”metodboken”

3.2.2 Vid kursstart

Vilken roll har högskolans samordnare för fristående kurser?

- Ansvarar för att det finns aktuella deltagarlistor
- Ansvarar för att registrering sker
- Ansvarar för att reservupprop anordnas i anslutning till första kurstillfället.

Vilken roll har kursansvarig lärare?

- Delar ut fastställd kursplan, litteraturlista och schema
- Ansvarar för att information ges om det specifika i DU-kurser
- Träffar kursens kontaktpersoner (som bör vara med vid första kurstillfället) och diskuterar igenom hur samarbetet ska ske under kursens gång.

3.2.3 Under kursen gång

Vilken roll har samordnaren för fristående kurser?

När kursen har startat lämnas ansvaret för kursen i stort sett helt över till kursansvarig lärare. Samordnaren fungerar enbart som bollplank för kursansvarig lärare om behov av detta finns.

Vilken roll har kursansvarig lärare?

Under kursens gång är läraren ansvarig för att kommunikationen med lärcenter och kursens kontaktperson fungerar. En bra och kontinuerlig kontakt mellan läraren och kursens kontaktperson har visat sig vara mycket betydelsefull. Genom t ex en e-postlista kan relevant information på ett smidigt sätt nå ut till kontaktpersonerna under kursens gång.

All information som ges till studenter bör också meddelas kontaktpersonen. Detta innebär att läraren meddelar:

- Aktuella deltagarlistor
- Schemaändringar (till studenter, kontaktperson och ev. WEB-sida för kursen)
- Information om tentamen och omtentamen
- Information om hur kursen ska utvärderas
- Hur man ansöker om kursbevis (ansökningsblanketter skall finnas på LC)

I de fall då föreläsaren skickar ut föreläsningmaterial till studiegruppen skall detta ske senast 2 dagar innan föreläsningen. Detta för att kursens kontaktperson ska hinna kopiera till föreläsningen. Läraren bör göra en överenskommelse med kursens kontaktperson på vilket sätt informationen skickas. Läraren bör vid utskicket tydligt skriva vilken kurs och datum för föreläsning som gäller.

Kursansvarig är också ansvarig för att följa upp eventuella avhopp i kursen, gärna i samarbete med kursens kontaktperson. Avhopp meddelas "LADOK"(högskolans studiedokumentations-system) och det kan eventuellt bli nödvändigt att vidta andra åtgärder. Anledningen till avhopp bör följas upp.

Följande rutiner gäller för tentamen av distanskurser. Första tentamenstillfället ges på alla deltagande lärcentra och tentamensvakter bekostas av högskolan. Läraren ansvarar för att informera kursens kontaktperson om detta. Två omtentamenstillfällen erbjuds på högskolan i Jönköping. Omtentamen kan i vissa fall också ske på lärcentra men i de fallen måste studenten själv komma överens med kontaktpersonen om detta och i det fallet bidrar lärcentra med tentamensvakter.

Distanskurser skall för övrigt uppfylla samma krav på omfattning och innehåll som traditionella kurser.

3.2.4 Efter kursens avslut

Vilken roll har högskolans samordnare för fristående kurser?

- Följa upp studieresultat och genomströmning samt vidarebefordra den informationen till den kommunala samordnaren
- Informera samordnare om resultatet av utvärdering

Vilken roll har kursansvarig lärare?

- Ansvara för att utvärdering genomförs och sammanställs. Utvärdering är ett område som behöver utvecklas. Mallar för utvärdering av kurser finns men särskild utvärdering behöver göras när det gäller distansutbildning (pedagogik, teknik, organisation)

4. Högskolebibliotekets roll och funktion vid distansutbildning

4.1 Biblioteksservice till distansstuderande vid högskolorna i Jönköping

Högskolebibliotekets strävan är att i största möjliga utsträckning erbjuda studerande på distans samma biblioteks- och informationstjänster, som ges till övriga studenter vid högskolorna i Jönköping.

För att göra det lättare för distansstudenter finns det från bibliotekets egna hemsida <http://www.hj.se/bibl> en länk med information för studenter som studerar på distans <http://www.hj.se/bibl/distans>.

4.2 Tillgången till bibliotekskataloger och databaser

Informationssökningsresurser tillhandahålls på följande sätt:

- Fria databaser tillgängliga över Internet via länkar från bibliotekets egen hemsida, <http://www.hj.se/bibl>. Detta gäller i första hand för bibliotekets lokala katalog Horizon där man kan söka efter böcker i bibliotekets egna samlingar. Katalogen kommer att bli sökbar via Internet. Dessutom kan man från bibliotekets hemsida nå LIBRIS som är en samkatalog för forsknings- och specialbibliotek i Sverige. Exempel på bibliotek som finns med är universitets- och högskolebiblioteken runt om i Sverige.
- Databaser tillgängliga över Internet för vilka biblioteket tecknat campusavtal. Utanför högskolan kan dessa databaser nås genom:
 - [Telenordias studentavtal](#) via uppringd förbindelse (kräver alltså att man har tillgång till egen dator med modem). Detta avtal tecknas mellan studenten och Telenordia till en kostnad av ca 20:-/månad. Frågor om avtalet besvaras av HelpDesk vid högskolan eller Telenordias egna HelpDesk.
- Databaser tillgängliga över Internet från bibliotekets webbplats som kräver lösenord. Tillgång till dessa databaser kan ges efter kontakt med biblioteket per e-post till bibl@hj.se.
- Databaser tillgängliga via högskolans nätverk kan endast nås via inloggning lokalt på Högskolans nätverk.
- CD-rom databaser som endast kan användas lokalt på biblioteket.

4.3 Beställning/lån/kopior

Lånekort

Lånekort kan erhållas via bibliotekets webbplats för distansstuderande på adressen <http://www.hj.se/bibl/distans>.

Lån/fjärrlån/artikelkopior

Lån och beställningar kan göras via webbplatsen för distansstuderande.

Boken/kopiorna skickas hem utan kostnad. Låntagaren returnerar boken på egen bekostnad.

Lån och beställningar kan också göras på kommunbiblioteket där lånen då hämtas och återlämnas.

4.4 Användarundervisning

Användarundervisning kommer att ges på något av följande sätt:

- tele/bild eller annat visuellt presentationsforum
- elektroniska kurser/demonstrationer på nätet, <http://www.hj.se/bibl/distans>
- på plats i biblioteket i samband med studiebesök på Högskolan.

4.5 Elektronisk referenstjänst

Vid behov kan man kontakta vår [elektroniska referenstjänst](#) som finns till stöd för distansstudenter. Vi försöker att svara på din fråga så snabbt vi kan.

4.6 Mer information

För ytterligare information hänvisas till vår hemsida <http://www.hj.se/bibl> och webbplatsen för distansstuderande <http://www.hj.se/bibl/distans>.

Frågor kan också besvaras av kontaktperson Daniel Gunnarsson på telefon 036 – 15 64 53 eller via e-post daniel.gunnarsson@bibl.hj.se.

5. Utvecklingsområden

Utvecklingen inom området distansutbildning går snabbt framåt. Därför är det en viktig uppgift för högskolan att följa utvecklingen, arbeta med utvecklingsarbete inom området och snabbt försöka se de nya möjligheterna som detta kan ge i samarbetet med lärcenter. Högskolan bör också sprida kunskap om ny teknik, pedagogik mm och de möjligheter detta ger till olika intressenter i länet.

Nedan följer exempel på konkreta utvecklingsområden som identifierats och som högskolan bör arbeta vidare med:

- Ta fram en checklista för vilken information som bör ges vid kursstart
- Se till att det finns en helpdeskfunktion (teknisk backup) med journummer för lärare som undervisar i distanskurser
- Klargöra vad som gäller vid ev bandning av föreläsningar, upphovsmannarätt mm.

Utvecklingsområden som identifierades i samband med arbetet med framställningen av metodboken och där arbetet har genomförts eller påbörjats:

- Starta ett nätverk mellan högskolans och kommunens IT-utvecklare och arbeta gemensamt med teknikutveckling när det gäller distansutbildning.
- Avhjälpa tekniska besvär som t ex brandväggar i kommuner vilket medför att distansstudenter har svårt att få tillgång till högskolans nätverk
Kommentar: Ett nätverk har bildats och börjat att arbeta med dessa frågor.
- Erbjud distansstuderande tillgång till högskolans datasalar och övriga lokaler.
Kommentar: Distansstuderande har samma möjlighet som programstuderande att med passéerkort ha tillgång till lokaler på högskolan.
- Erbjud alla studenter e-post adress genom högskolan.
Kommentar: Alla studenter som så önskar kan få en e-post adress genom högskolan alternativt lärcenter.
- Öka samordningen av högskolans totala utbud av fristående kurser.
Kommentar: kontaktpersonerna inom HJ samråder om sändningstider o dyl.
- Erbjud utbildning för högskolans lärare inom området distansutbildning
Kommentar: Viss utbildning har erbjudits. Denna verksamhet bör vara återkommande och även fördjupning bör erbjudas.
- Följa utvecklingen, sprida kunskaper om distansutbildning t ex genom en WEB-sida
- Utveckla en gemensam WEB-sida för alla högskolans distanskurser.
Kommentar: Rådet för flexibelt lärande publicerar sin hemsida under sommaren 2000. På denna sida kommer ovan nämnda innehåll att finnas samt metodboken och kommande checklistor.
- Ta fram rutiner och modeller för utvärdering av distansutbildning.
Kommentar: Arbetet har påbörjats och ett första förslag på frågeställningar tagits fram.
- Utveckla bibliotekens roll i distansutbildning.
Kommentar: Högskolebiblioteket har publicerat ett speciellt avsnitt för distansstudenter på sin hemsida med utökade tjänster. Samarbete med kommunbiblioteken har inletts.

E.B. Mall för beskrivning av lärcentra

BESKRIVNING AV LÄRCENTRA I XXXX KOMMUN

HT 00/VT -01

I arbetet med att kvalitetssäkra samarbetet mellan lärcentra och högskolor i Jönköpings län när det gäller distansutbildning har det föreslagits att varje lärcentra som ingår i samarbetet gör en skriftlig beskrivning av sin verksamhet.

Beskrivning ska underlätta för lärare i distanskurser att lätt får tillgång till relevant information om vilka programvaror och vilken utrustning som finns, vilka kontaktpersoner det är för varje kurs osv. Studerande kan lätt få en uppfattning av vad lärcentrat kan erbjuda för service när det gäller öppettider, tillgång till bibliotek, datorer mm.

Målsättningen är att beskrivningen skall uppdateras inför varje terminsstart och vara klar senast 2 veckor innan. Om större förändringar sker under terminens gång ansvarar utbildningssamordnare på respektive lärcentra för att uppdatering görs.

Grunduppgifter:	
Lärcentra adress	
Administrativt och ekonomiskt huvudansvarig för lärcentras verksamhet Namn, telefon, fax och e-post	
Kommunal utbildningssamordnare Namn, telefon, fax och e-post	
Vilken service erbjuds?	
Öppettider	
Passerkort	
Studerandes tillgång till e-post på lärcentra Vem ansvarar? Namn, telefon, e-post	
Tillgång till datasalar Var, när, hur?	
Fikamöjligheter Var, när, hur?	
Övrigt	
Specifikation av teknisk utrustning	
Tele-bildutrustning	
Storbildsprojektor	
Dokumentkamera	
Video, TV	
Datorer på lärcenter Antal?, minneskapacitet?	
Internetuppkoppling?	
Dataprogram, vilka finns tillgängliga?	
Övrigt	

Teknisk support på lärcenter	
Vem ansvarar? Namn, telefon, mobiltelefon, e-post	
Tillgänglighet?	
Biblioteksservice	
Närmaste bibliotek? Adress?	
Öppettider?	
Vad kan biblioteken hjälpa till med?	
Tele-bildsal	
ISDN-nummer, telefon samt faxnummer	
Kontaktperson/er för de högskolekurser som ges på lärcentret	
<i>Kontaktperson för X kunskap, 5p</i> Namn, adress, telefon, mobil, fax, e-post (För varje kurs som finns på lärcentrat specificeras kontaktperson)	
<i>Kontaktperson för X kunskap, 5p</i> Namn, adress, telefon, mobil, fax, e-post	
<i>Kontaktperson för X kunskap, 5p</i> Namn, adress, telefon, mobil, fax, e-post	

E.C. Mall för beskrivning av högskola

BESKRIVNING AV HÖGSKOLEKURSER PÅ DISTANS FRÅN X HÖGSKOLAN HT -99/VT -00

I arbetet med att kvalitetssäkra samarbetet mellan lärcentra och högskolor i Jönköpings län när det gäller distansutbildning har det föreslagits att varje högskola som ingår i samarbetet gör en skriftlig beskrivning av de kurser som kommer att gå på distans.

Varje lärcenter där kurser har utannonserats får tillgång till informationen och kan därmed ge rätt information och hänvisa sökande till rätt personer på högskolan.

Uppgifter om kurser skickas till den kommunala utbildningssamordnaren och bör finnas tillgängligt på lärcentra i anslutning till varje ansökningstillfälle dvs 1 månad innan 15 april respektive 15 oktober. Den person på varje högskola som samordnar fristående kurser ansvarar för att informationen når ut.

Grunduppgifter	
Högskolans adress	
Samordnare för fristående kurser Namn, telefon, fax, epost	
Studievägledare	
Namn, telefon och epost	
Tillgänglighet?	
Teknisk support	
Vem ansvarar? Namn, telefon, mobil, epost	
Tillgänglighet?	
Studenters tillgång till datasalar	
Tider?, vilka salar finns?, hur fungerar det med passerkort och andra praktiska saker?	
KURSER (för varje kurs lämnas nedan angivna uppgifter)	
X kunskap, xp	
Kursorter?	
Kursstart?	
Kurstid? (veckodag samt tid)	
Kursansvarig? Namn, telefon, fax, epost	
Övrigt	

F. Delprojekt vid Lunds universitet

F.1. *Kvalitetssäkring av utbildning vid lokala studiecentra*

Sammanfattning

Lunds universitet har under drygt fyra år samarbetat med lokala studiecentra och sammanfattningsvis har verksamheten varit uppskattad. Investeringen ekonomiskt och tidsmässigt har dock varit stor från både kommuner och Lunds universitet och utfallet inte alltid det förväntade.

Målet med Lunds delprojekt inom ramen för SAMS har varit att granska och kvalitetssäkra utbildning vid lokala studiecentra i Ängelholm, Ystad, Landskrona och Eslöv.

Studerande vid de 4 lokala studiecentra har lämnat synpunkter genom en enkät. Svar har inkommit från 73 av 281 tillfrågade, ett stort bortfall vilket gör att resultatet får tolkas med försiktighet. Det stora bortfallet kan till viss del förklaras av att enkäten gick ut till alla registrerade och andelen som slutförde kurserna varierade från 14% till 52%.

En av de viktiga grundtankarna med lokala studiecentra är att det vid dessa skall ges möjlighet för yrkesverksamma att ta del av högre utbildning genom internetbaserade distansutbildningar. Av de inkomna svaren är det 46% som förvärvsarbetar på heltid och 16% på deltid. Motivet till varför man valde en internetbaserad kurs var för 86% att det möjliggjorde studier hemifrån. På frågan gällande att studera själv eller i grupp väljer 56% helt studera ensam, 37% lösa gruppuppgifter med andra men annars studera ensam och ingen (0%) studera på studiecentrum. Både positiva och negativa kommentarer har inkommit om hur det fungerat med internetbaserad undervisning.

I diskussioner med ansvariga för lokala studiecentra har det framkommit att det inte är önskvärt att ge helt internetbaserade kurser på lokala studiecentra. Diskussionerna har lett till att beslut tagits att Lunds universitet våren 2001 kommer att ge kurser enligt "dualmode" modellen det vill säga att det vid varje studiecentra erbjuds en kurs där 3-6 föreläsningar sker på lokalt studiecentra, övrig del av kursen ges via Internet. Vidare diskussion har visat att den bästa lösningen i dagsläget är att lägga en "ordinarie" fristående kurs på varje ort. Dessa kurser kan innehålla ett mindre inslag av internetbaserad inläring.

Diskussionerna har även tydliggjort att samarbetet mellan kommunerna och Lunds universitet måste förbättras, där kommunerna måste vara tydligare i sina önskemål om vilka kurser man önskar få förlagda till respektive kommun och att universitetet skall försöka anpassa kurserna för yrkesverksamma studenter.

Innehållsförteckning

<i>F.1.1. Inledning</i>	169
<i>F.1.2. Genomförande av undersökningen</i>	169
<i>F.1.3. Aktuella kurser vid lokala studiecentra vårterminen 2000:</i>	169
<i>F.1.4. Resultat av undersökningen:</i>	170
F.1.4.1. Kön	170
F.1.4.2. Ålder	170
F.1.4.3. Bostadsort.....	170
F.1.4.4. Tidigare studieerfarenhet	171
F.1.4.5. Nuvarande sysselsättning	171
F.1.4.6. Datorvana	172
F.1.4.7. Motiv till varför man valde en internetbaserad kurs	172
F.1.4.8. Genomsnittlig studietid	173
F.1.4.9. Studera själv eller i grupp.....	173
F.1.4.10. Angivna motiv varför man valt aktuell kurs:	174
F.1.4.11. Värdering: ”Jag tycker att följande har varit bra ”	175
F.1.4.12. Värdering: ” Jag tycker att följande har varit mindre bra”	175
F.1.4.13. Genomströmning	176
F.1.4.14. Möten och diskussioner med kommunansvariga vid lokala studiecentra	176

F.1.1. Inledning

1996 startade Lunds universitet en försöksverksamhet med utlokalisering av utbildning till lokala studiecentra i två kommuner i Skåne - Ängelholm och Ystad.

Fram till 1999 har ytterligare två studiecentra invigts, ett i Landskrona och ett i Eslöv. I Skåne finns därmed idag fyra lokala studiecentra. Under de dryga fyra år som Lunds universitet samarbetat med lokala studiecentra har det visat sig vara en uppskattad verksamhet. Investeringen ekonomiskt och tidsmässigt både från kommuner och Lunds universitet har dock varit stor och utfallet inte alltid varit det förväntade.

Målet med detta projekt har varit att granska och kvalitetssäkra utbildningen vid lokala studiecentra. Följande underlag har samlats in:

- enkät till de studerande
- möten och diskussioner med, de av kommunen utsedda, ansvariga vid lokala studiecentra

F.1.2. Genomförande av undersökningen

Utvärderingen genomfördes under maj-juni 2000 i det av Lunds universitet framtagna datoriserade utvärderingsredskapet EVA (EVALuation). Enkäten innehöll 14 frågor och studenterna bjöds in till att svara på enkäten via e-post. Inbjudan sändes till 281 registrerade studenter vid lokala studiecentra. Påminnelse att svara på utvärderingen sändes via e-post vid två tillfällen. Av 281 tillfrågade hade 73 svar inkommit per den 14 juni 2000 då möjligheten till att svara på enkäten stängdes. Bortfallet på 208 respondenter är stort därför skall resultatet tolkas med försiktighet. En av förklaringarna till det stora bortfallet är det antal studenter som ej slutförde aktuell kurs, utvärderingen genomfördes via e-post i slutet av terminen då endast de aktiva studenterna fanns kvar i kurserna. Se rubriken "Genomströmning". Ett tiotal tillfrågade svarade via e-post att de ej längre deltog i kursen men uppgav ej anledning. En djupare bortfallsutvärdering har ej genomförts.

F.1.3. Aktuella kurser vid lokala studiecentra vårterminen 2000:

- Engelsk grammatik och översättning,
internetbaserad distanskurs, 5 poäng, kvartsfart
- Juridisk översiktskurs Online,
riktad distanskurs med internetstöd, 10 poäng , halvfart
- Grundläggande IT och affärsinformatik,
internetbaserad distanskurs, 10 poäng, halvfart
- Introduktionskurs i psykologi,
internetbaserad distanskurs, 10 poäng, halvfart
- Mikroekonomisk teori och politik,
internetbaserad distanskurs, 10 poäng, kvartsfart
- Introduktionskurs i Företagsekonomi,
Internet/telebild, 10 poäng, kvartsfart, start ht -99

F.1.4. Resultat av undersökningen:

Resultatet av utvärderingen presenteras under rubrikerna kön, ålder, bostadsort, studieerfarenhet, sysselsättning, datorvana, motiv till valet att studera via Internet, nedlagd studietid, att studera ensam eller i grupp, samt värderingarna bra och mindre bra. Sist redovisas genomströmningen i kurserna och resultat av diskussioner med aktuella kommuner.

F.1.4.1. Kön

Totalt antal svar: 73 (varav 71 svarat på denna fråga)

- A) Man: 22 (30%)
- B) Kvinna: 49 (69%)

F.1.4.2. Ålder

Totalt antal svar: 73 (varav 71 svarat på denna fråga)

- A) Upp till 20 år: 3 (4%)
- B) 21-25 år: 19 (26%)
- C) 26-30 år: 17 (23%)
- D) 31-40 år: 17 (23%)
- E) över 40 år: 15 (21%)

F.1.4.3. Bostadsort

Totalt antal svar: 73 (varav 66 svarat på denna fråga)

- A) Eslöv: 2 (3%)
- B) Landskrona: 0 (0%)
- C) Ystad: 2 (3%)
- D) Ängelholm: 3 (4%)
- E) Annan ort: 59 (89%)

Under svarsalternativet E) finns städer nämnda från Trelleborg i sydligaste Sverige till Umeå i norr. Bland de respondenter som var bosatta i annat land nämns England, Belgien och USA.

F.1.4.4. Tidigare studieerfarenhet

Totalt antal svar: 73 (varav 72 svarat på denna fråga)

- A) Endast grundskola: 0 (0%)
- B) Gymnasieskola: 33 (45%)
- C) Kurs/kurser på akademisk nivå: 33 (45%)
- D) Hel akademisk utbildning, examen: 24 (33%)
- E) Annan utbildning: 8 (11%)

Kommentarer till E):

4-dagars ASP-kurs på 4IT

Betygshöjande studier vid Komvux, tre terminer, i Stockholm
Polishögskolan

Flygledarutbildning samt högre specialkurs efter gymnasiet

Sjuksköterskeutbildning

Komvux

Eftergymnasiell 1 årig utbildning Bankservice Linköping

Flygvapnets officershögskola

F.1.4.5. Nuvarande sysselsättning

En av de viktiga grundtankarna med lokala studiecentra är att det vid dessa skall ges möjlighet för yrkesverksamma att ta del av högre utbildning genom internetbaserade distansutbildningar.

Totalt antal svar: 73 (varav 67 svarat på denna fråga)

- A) Heltidsstudier: 16 (23%)
- B) Förvärvsarbete heltid: 31 (46%)
- C) Förvärvsarbete deltid: 11 (16%)
- D) Arbetslös: 2 (2%)
- E) Långvarigt sjuk: 1 (1%)
- F) Annan form av sysselsättning: 9 (13%)

Kommentarer till F):

Deltidsstudier, eftersom jag hoppa av en kurs, vilket innebär att jag måste hitta ett jobb nu.

Jobbar ca 20 % och är även mamma ledig.

Arbeta extra, två arbeten, vid sidan av studierna. Läser förutom 10p Psykologi franska B vid
Komvux

Föräldraledig

Skriver min magisteruppsats och söker jobb

Gård med djur samt försäljning av hästar i mindre mått

Heltidsstuderar och arbetar halvtid på bank

Deltidsstudier + deltidjobb

Mammaledig

F.1.4.6. Datorvana

Frågan om datorvana ställdes för att få kunskap om hur datorvanan ser ut hos de studenter som väljer att gå en internetbaserad kurs. Meningen med aktuella kurser är att göra dem tillgängliga för alla.

Totalt antal svar: 73 (varav 72 svarat på denna fråga)

- A) Läst andra kurser på distans: 15 (20%)
- B) Har egen dator: 68 (94%)
- C) Använder dator på studiecentra : 6 (8%)
- D) Kan sända attachment med e-post: 58 (80%)
- E) Vet hur man använder sökmotorer: 55 (76%)
- F) : Övrigt: 3 (4%)

Kommentarer:

Går systemvetenskapliga programmet termin 6

Har läst en grundkurs i data på Komvux.

Driver ett IT företag.

Jag är snart nyexaminerad systemvetare

Den datorkunskap som krävs för att gå denna kurs är inte speciellt krävande, vilket är bra eftersom det gör den tillgänglig för alla med dator.

Har lite allmän kännedom om grunderna (mjuk och hård vara)

Mycket stor datorvana

PC-körkort – ECDL

F.1.4.7. Motiv till varför man valde en internetbaserad kurs

Totalt antal svar: 73 (varav 67 svarat på denna fråga)

- A) Den ges endast på detta sätt: 3 (4%)
- B) Den möjliggör parallellstudier: 14 (20%)
- C) Den möjliggör studier hemifrån: 58 (86%)
- D) Den möjliggör studier via arbetsplatsen: 8 (11%)
- E) Annan orsak: 8 (11%)

Sammanställning av kommentarer till E):

Kursen går på kvartsfart

Behöver ingen barnomsorg

Slippa studieskulder.

Tidsextensiv, kan planera när studierna skall bedrivas. Skulle inte gå att kombinera med arbetet annars.

Lärorikt att testa eLearning

Den möjliggör att ha ett arbete vid sidan om

Möjliggör studier från Canada

Möjliggör studier även om man befinner sig på resande fot!

Ville prova på, det ger frihet

F.1.4.8. Genomsnittlig studietid

Totalt antal svar: 73 (varav 72 svarat på denna fråga)

- A) Mindre än 5 timmar per vecka: 26 (36%)
- B) 6-10 timmar per vecka: 29 (40%)
- C) 11-15 timmar per vecka: 15 (20%)
- D) 16-20 timmar per vecka: 5 (6%)
- E) Mer än 20 timmar per vecka : 3 (4%)

Sammanställning av kommentar till E):

Jag lägger ner lite mer än 40 timmar på vecka.

Ibland mindre än 5, ibland upp till 10 timmar/veckan

Första fempoängskursen tog ca 25 timmar i veckan medan den andra kräver 15-20 timmar i veckan.

Stötvis intensiva studier

Borde ägna mig mer tid åt detta, men har ett rätt krävande jobb med extra tjänstgöring. Vill ändå håll uppe nyintaget av kunskaper.

Generellt mellan 8-12 timmar per vecka

I början av kursen läste jag mycket och engagerade mig verkligen, men efter första tentan och kommentaren från kursansvarig insåg jag att psykologi var ett värdelöst ämne att läsa så här. Psykologi ska man diskutera och reflektera med andra. Därför har mitt engagemang sjunkit väsentligt.

Läser 10p under två terminer, så jag pluggar inför varje inlämning (då och då)

Någonstans mellan 5 och 15 vardera per vecka
ca 5 timmar per vecka

F.1.4.9. Studera själv eller i grupp

Totalt antal svar: 73 (varav 72 svarat på denna fråga)

- A) Helt studera ensam: 41 (56%)
- B) Delvis studera ensam: 8 (11%)
- C) Lösa grupparbetsuppgifter med andra men annars studera ensam: 27 (37%)
- D) Studera på studiecentrum: 0 (0%)
- E) Annat sätt: 2 (2%)

Kommentarer till E):

Delvis studera via det virtuella klassrummet

Den ena kursen läser jag helt på egen hand, den andra har jag en mailbuddy som jag studerar ihop med.

F.1.4.10. Angivna motiv varför man valt aktuell kurs:

Totalt antal svar: 73 (varav 68 svarat på denna fråga)

Följande kommentarer är en sammanställning av de 68 svar som inkommit:

Kan välja mitt eget tempo

Behov pga mitt arbete

Den är intressant. Möjligheten till att studera hemifrån. Kan jobba samtidigt eftersom man själv bestämmer när man ska läsa.

Nyfikenhet. Jag arbetar som präst och behöver ständigt mer kunskap om människors beteende. Jag behöver också dessa kurser för att meritera mig för doktorandutbildning

Jag vill gå vidare i min yrkeskarriär. Bredda mina vyer och öka mina kunskaper och förståelse för andra. Jag tycker det är roligt att studera.

Bra att lära sig företagsekonomiska termer när man arbetar i eget företag.

Måste få studera samtidigt som jag arbetar eftersom jag inte har något intellektuellt krävande jobb för tillfället

Bygga på min socialpedagogexamen, för att kunna vara attraktivare på arbetsmarknaden

Det är bra att man kan ägna sig åt studier vilken tid som helst. Det är bra när man är småbarns förälder

Vill fräscha upp min engelska inför eventuellt byte av arbete.

Främst att lära mig mer om datorer & databaser därefter datakommunikation & informatik.

Fräscha upp mina kunskaper efter 5 års "frånvaro" från arbetslivet och "datavärlden"

Behöver något stimulerande vid sidan av arbetet samt håller möjligheterna öppna att söka annat arbete.

En förhoppning om att ha nytta av den i framtiden

Har användning av det i mitt jobb som lärare

Utvecklas som person för att kunna få andra arbetsuppgifter

Jag ville prova om det var möjligt att kombinera mitt jobb med studier.

Dels beror det på min personliga nyfikenhet, dels på att jag jobbar inom dessa frågor. Men det beror också på den syn som finns inom många områden i samhället nämligen "att så stor vikt läggs vid hur och var kunskaperna inhämtats".

Intressant ämne, teori varvat med praktik (praktisk tillämpning/hantering av datorn)

Bra konkurrensvapen när man söker jobb.

Jag vill inte ge upp

Det är ett mycket intressant ämne. Formen att studera via nätet ger utmärkta möjligheter att själv påverka och bestämma när man vill studera och ger en stor frihet men också ansvar.

Jobbar som säljare inom medicinteknik och har endast medicinsk

F.1.4.11. Värdering: ”Jag tycker att följande har varit bra ”

Totalt antal svar: 73 (varav 64 svarat på denna fråga)

Följande kommentarer är en sammanställning av de 64 svar som inkommit:

Att man kunnat studera i sin egen takt via Internet.

Möjlighet att själv planera tid

Eftersom det finns så få deltidskurser är distanskurser ett bra alternativ för många.

Föreläsningarna är tillgängliga precis när jag själv vill

Intressant läsning. Distansstudier ger en möjlighet att välja när man kan studera och det är en stor fördel som yrkesarbetande småbarnsförälder!

Kursens upplägg och inlämningsuppgifterna.

Att inte behöva passa tider eller lämna hemmet. Att kunna göra arbetet när jag har tid.

Att kursen är en verklig distanskurs, dvs. att man inte behöver komma till Lund en enda gång.

Snabba svar från examinatoren. Mycket bra att kursen bara är 5 poäng och att den löper över hela terminen så att man kan läsa den även om man har annan heltidssysselsättning.

Upplägget Tydliga instruktioner trevliga uppgifter Att kunna läsa hemifrån utan tidsödande resor. den tiden lägger man på studierna istället.

Har fått ökad datorvana, och helt ny syn på distanskurser.

Videoföreläsningar, jag tror att dom behövs. Möjligheten att kommunicera via Luvit med lärare och kurskamrater.

F.1.4.12. Värdering: ” Jag tycker att följande har varit mindre bra”

Totalt antal svar: 73 (varav 57 svarat på denna fråga)

Följande kommentarer är en sammanställning av de 57 svar som inkommit:

Lite svårt att få någon riktig hjälp via e-post.

Mer krävande att lära sig genom självstudier än genom föreläsningar

Ingen möjlighet till diskussion

Oerhört dålig teknik

För omfattande första kurs. All litteratur på engelska.

Ingen kontakt med kurskamrater, det känns inte lika lätt att ställa spontana frågor.

Det är svårare att studera utan kontakt med kurskamrater och kursledare.

Skulle vara bra med en avsatt tid, kanske en gång i veckan eller varannan vecka för en chat där alla kunde ställa frågor till föreläsaren. Det skulle ge en känsla av kontakt med föreläsaren och övriga på kursen.

Att vara isolerad och inte kunna plugga med någon.

Svårt att motivera sig ibland. tråkigt att inte ha en klass.

När det gäller den kursen jag har deltagit i så har de som hållit i den varit så otroligt ointresserade och oengagerade.

Det är en viss teknik att studera på distans via virtuella klassmöten. Det tar längre tid att få kontakt med övriga kursdeltagare. Gruppövning (eller "fysiskt möte på studiecentrat") i början av kursen skulle kanske underlätta studierna när man söker "studiestöd" utanför det ordinarie forumet i Luvit.

Lite jobbigt om det är ngt man är osäker på eller har svårt för (uppgifterna)

För mycket grupparbeten, valde denna form för att självständigt moderera med tidsinsatsen, denna flexibilitet förloras vid grupparbeten.

Inget har varit bra eftersom det inte har varit så som jag tänkte mig. Man är lika stressad som vanligt och man kan inte studera i sin egen takt som jag hade hoppats på.

F.1.4.13. Genomströmning

Under denna rubrik redovisas det antal studenter som registrerats vid respektive kurs och det antal studenter som fram till den 1/11 2000 har slutfört aktuell kurs.

Engelsk grammatik och översättning

- 37 studenter registrerade
- 11 studenter har slutfört kursen

Juridisk översiktscurs Online, genomfördes i Eslöv och Landskrona

Eslöv:

- 44 studenter registrerade
- 6 studenter har slutfört kursen

Landskrona:

- 46 studenter registrerade
- 8 studenter har slutfört kursen

Grundläggande IT och affärsinformatik

- 24 studenter registrerade
- 9 studenter har slutfört kursen

Introduktionskurs i psykologi

- 35 studenter registrerade
- 14 studenter har slutfört kursen

Mikroekonomisk teori och politik

- 29 studenter registrerade
- 15 studenter har slutfört kursen

Introduktionskurs i Företagsekonomi,

- 66 studenter registrerade
- 22 studenter har slutfört kursen

F.1.4.14. Möten och diskussioner med kommunansvariga vid lokala studiecentra

Under våren har vi i möten med ansvariga för lokala studiecentra bl.a. diskuterat de kurser som utvärderats ovan. I dessa diskussioner har det framkommit att det inte är önskvärt att ge helt internetbaserade kurser på lokala studiecentra. Diskussionerna har lett till att beslut tagits att Lunds universitet våren 2001 kommer att ge kurser enligt "dualmode" modellen det vill säga att det vid varje studiecentra erbjuds en kurs där 3-6 föreläsningar sker på lokalt studiecentra, övrig del av kursen ges via Internet.

I fortsatta diskussioner efter sommaren har vi nu kommit så långt att den bästa lösningen vi kan se idag är att lägga en "ordinarie" fristående kurs i varje ort. Dessa kurser kan innehålla ett mindre inslag av internetbaserad inläring.

Vi har också i våra diskussioner kommit fram till att samarbetet mellan kommunerna och Lunds universitet måste förbättras, där kommunerna måste vara tydligare i sina önskemål om vilka kurser man önskar få förlagda till respektive kommun – och att universitetet skall försöka anpassa kurserna för yrkesverksamma studenter.

G. Delprojekt vid Högskolan i Gävle

G.1. *Distansvägledningsprojektet: Arbetslivsaktiviteter för distansstudenter*

Sammanfattning

ArbetsLivsCenter (ALC) vid högskolan i Gävle bedriver yrkes- och karriärvägledning för högskolans studenter. Yrkes- och karriärvägledning syftar till att ge studenten redskap att finna enklare vägar mellan studier och yrkesliv. ALC ligger inom ramen för högskolans 3:e uppgift dvs högskolans samverkan med det omgivande samhället.

På ALC har man uppmärksammat att det finns ett behov av arbetsmarknads- och karriärvägledning även för distansstudenter. Det här är en grupp som helt står utanför den dagliga servicen som finns på högskolan idag. För att kunna erbjuda denna service till samtliga studenter vid högskolan i Gävle initierades projektet Arbetslivsaktiviteter för distansstudenter (AfD).

Projektet startades den 15 oktober 1999 och kommer att pågå fram till den 31 december år 2000. Projektet är ett samverkansprojekt mellan Umeå universitet, Luleå Tekniska universitet, Karlstads universitet samt Högskolan i Gävle. Finansiärerna för projektet är ALC samt DISTUM. Projektet ingår som delprojekt i det övergripande SAMS projektet.

Projektet har uppnått målet att fastställa vilka behov som distansstudenter har. Dessa behov är: karriärgrupper, individuell karriärvägledning, seminarier, studentstöd, mentorskap, exjobbförmedling samt studiebesök.

Projektet har uppnått målet att ta reda på resurser, metoder och tekniker som krävs för att kunna erbjuda distansstudenter vägledning.

Projektet har uppnått målet att bygga upp vägledning för distansstudenter. Utifrån ovan nämnda behov erbjuder Kontaktorget således följande aktiviteter för distansstudenter: karriärgrupper, individuell karriärvägledning, seminarier, studentstöd, mentorskap, exjobbförmedling samt studiebesök.

När det gäller målet att genomföra vägledning för distansstudenter så har projekttiden samt resursbristen från andra studiecentrum medfört att detta mål enbart delvis har uppnåtts. De aktiviteter som ändå genomfördes under projekttiden var:

- två karriärgrupper i Bollnäs och i Söderhamn.
- fem stycken seminarier som spelades in och länkades på nätet.
- ett tjugotal förfrågningar av distansstudenter runt om i landet angående tips och råd om jobsökning och ansökningshandlingar.

Önskemål finns från många att denna verksamhet ska finnas kvar för att serva distansstudenter. Hur framtiden kommer att se ut beror på Kontaktorget's finansiering, om Högskolan i Gävle kommer att utveckla centrumet för flexibelt lärande samt om det kommer finnas externa finansiärer till fortsatt verksamhet.

Innehållsförteckning

G.1.1. Inledning	179
G.1.2. Bakgrund	179
G.1.3. Syfte	180
G.1.4. Mål.....	180
G.1.5. Resultat	181
G.1.5.1. Planeringsfas	181
G.1.5.2. Genomförandefas	183
G.1.5.3. Aktiviteter.....	183
Karriärgrupper.....	183
Individuell karriärvägledning	184
Seminarier	184
Studentstöd – kontaktförmedling.....	184
Exjobbförmedling.....	184
Mentorskap	185
Studiebesök	185
G.1.6. Analys	185
G.1.6.1. Planeringsfasen	185
G.1.6.2. Genomförandefas	187
G.1.6.3. Aktiviteter.....	188
Karriärgrupper.....	188
Individuell karriärvägledning	188
Seminarier	188
Studentstöd – kontaktförmedling.....	189
Exjobbsförmedling	189
Mentorskap	189
Studiebesök	189
G.1.7. Slutsatser	190
G.1.8. Framtiden	191
Underbilaga	
G.A. Enkät från ArbetsLivsCenter (ALC) för distansstudenter	192

G.1.1. Inledning

Dagens föränderliga arbetsmarknad ställer höga krav på högskolans studenter. Arbetskraftsbrist råder inom vissa branscher medan stor konkurrens om kvalificerade jobb råder inom andra områden.

Varje student behöver ta större ansvar för sin egen inriktning och utveckling. Att kunna profilera och marknadsföra sig själv och sin kompetens är en förutsättning för att hitta rätt plats i yrkeslivet. Yngre studenter saknar arbetslivserfarenhet och har behov av tillfällen där de kan få större inblick i arbetslivet. Många behöver hjälp och inspiration till studierna, hjälp för att bli mer målmedvetna och förberedda på yrkeslivet.

För att stödja, stimulera och underlätta dessa processer för studenter som läser på distans har projektet "Arbetslivsaktiviteter för distansstudenter" initierats.

G.1.2. Bakgrund

På högskolan i Gävle (HiG) bedriver ArbetsLivsCenter (ALC) yrkes- och karriärvägledning för högskolans studenter. Yrkes- och karriärvägledning syftar till att ge studenten redskap att finna enklare vägar mellan studier och yrkesliv.

ALC ligger inom ramen för högskolans 3:e uppgift dvs. högskolans samverkan med det omgivande samhället. ALC arbetar med frågor som rör utveckling och etablering av kontakter mellan studenter och arbetslivet för att stärka och förbereda studenterna inför det kommande yrkeslivet. Vid HiG har man valt att samla samtliga projekt inom området den 3:e uppgiften i en enhet, Kontaktorget. Kontaktorget verksamhet kom igång med full kapacitet under 1999. Verksamheten har hittills i stor utsträckning varit inriktad på uppbyggnad, information och marknadsföring av 3:e uppgiften.

Ungefär 1700 studenter läser på distans vid HiG, vilket motsvarar en fjärdedel av samtliga studenter på högskolan. På ALC har man sett att det finns ett stort behov av arbetsmarknads- och karriärvägledning för denna grupp då de står utanför den dagliga servicen som finns på högskolan. Man ville därför utveckla denna del av ALC genom att finna metoder och former för distansvägledning. I HiG's närregion, Gävleborgs län och norra Uppland finns lång tradition och väl utbyggd distansutbildning via lokala studiecentrum. Eftersom distansstudier ökar ser högskolan och ALC det som angeläget att tillsammans med kommunernas studiecentrum utveckla denna funktion.

Vägledning på distans finns sedan länge i andra länder t ex i Kanada och England där man har utvecklat såväl former som metoder för det. I dagsläget finns ej någon liknande verksamhet för distansstudenter vid högskolorna i Sverige.

Projektet, Arbetslivsaktiviteter för distansstudenter (AFD) startades den 15 oktober 1999 och kommer att pågå fram till den 31 december år 2000. Projektet är ett samverkansprojekt mellan Umeå universitet, Luleå Tekniska universitet, Karlstads universitet samt Högskolan i Gävle. Projektet ingår som delprojekt i det övergripande SAMS projektet.

Finansiärerna för projektet är ALC på HiG samt Distansutbildningsmyndigheten i Härnösand (DISTUM). Den totala kostnaden för projektet uppgick till 844 000 där 230 000 finansierades av DISTUM och resten av ALC.

Projektet AfD initierades av ALC och HiG. I högskolans övergripande vision för distansutbildning står: *”Genom distansutbildning i olika former är universitetet tillgängligt på alla större orter i regionen samtidigt som distansutbildning är en viktig form för att göra universitetets specialområden tillgängliga i landet och internationellt”*

I den utvecklade visionen om distansutbildning står det bl a: *”HiG är nationellt känt som en av de ledande inom distansutbildning i Sverige. Både beträffande antalet kurser och program och kompetensen inom distanspedagogiken.”*

HiG vill utifrån dessa visioner och mål utveckla satsningarna på distansutbildningen och ge ett mervärde till studenter som läser på distans utöver den vanliga undervisningen. Därför föll det sig naturligt att man valde att initiera och delfinansiera ett projekt inom ALCs verksamhet så att även distansstudenter skulle kunna ta del av servicen som ALC erbjuder i form av studentstöd och näringslivsaktiviteter.

G.1.3. Syfte

Syftet med projektet är att skapa förutsättningar för att kunna erbjuda distansstudenter samma möjligheter till arbetsmarknads- och karriärvägledning som erbjuds campusstudenterna vid Högskolan i Gävle.

G.1.4. Mål

Tre mål formulerades i den ursprungliga projektbeskrivningen:

- Att fastställa vilka behov som distansstudenter har
- Att ta reda på vilka resurser, metoder och tekniker som krävs för att kunna erbjuda distansstudenterna vägledning.
- Att bygga upp samt genomföra vägledning för distansstudenter.

G.1.5. Resultat

Vid projektets utformning beslutades det att projektet skulle delas in i två faser, en planeringsfas där de första två målen med projektet skulle förverkligas och en genomförandefas där det tredje målet med projektet skulle implementeras. Planeringsfasen sträckte sig från projektets början fram till augusti 00. Därefter följde genomförandefasen fram till projektets slut.

G.1.5.1. Planeringsfas

I början av projektet lades det ned mycket tid för att få kunskap om i vilken form och utsträckning distansundervisning bedrivs på HiG. Detta gjordes för att lära känna högskolans arbete och verksamhet. Parallellt med det startades ett distansråd på högskolan som projektledaren för detta projekt fick vara delaktig i. Detta distansråd bestod av representanter från varje institution på högskolan, distanssamordnare, utbildningschef, prorektor, projektledaren från AfD, bibliotek samt dataenhet. Detta råd bildades för att bygga upp ett centrum för flexibelt lärande och för att förstärka samordningen samt utvecklingen av distansutbildning på HiG. Rådet fungerade och användes som en referensgrupp, informationskälla, marknadsföringskanal samt bollplank för projektet.

Mycket tid och engagemang lades även ned på att lära känna ALCs verksamhet och sätt att arbeta. Detta var en förutsättning för att kunna bygga upp projektets verksamhet så att den speglade och gick i fas med dels distansstudenternas behov och dels ALCs ordinarie verksamhet. Projektet och ALC fungerade som ett komplement till varandra där de personella resurserna vid behov kunde jobba i båda verksamheterna.

En kartläggning påbörjades av distansstudenter i regionen och en behovsinventering genomfördes. Behovsinventeringen gjordes i form av en enkätundersökning, (se underbilaga G.A.). Syftet med undersökningen var att ta reda på distansstudenternas uppfattning om och förväntningar på ALC, samt deras uppfattning om distansstudier generellt. Enkäten togs fram av projektledaren och skickades ut till ett urval distansstudenter vid HiG. Vid tidpunkten urvalet gjordes fanns 1994 distansstudenter registrerade på en distanskurs eller läste program på distans. Urvalet bestod av 160 studerande och svarsfrekvensen motsvarade 37%.

För att säkerställa resultatet av undersökningen genomfördes en analys av bortfallet. Av bortfallet gjordes ett slumpmässigt urval på 20%. Inga nämnvärda skillnader upptäcktes i analysen. Baserat på bortfallsanalysen kunde man anta att bortfallet inte i någon större utsträckning skulle ha påverkat resultatet. Enkätundersökningen visade bl a att medelåldern på distansstudenterna låg på 36 år där majoriteten var kvinnor. Karriärvägledning är den aktivitet som var mest attraktiv bland distansstudenterna. 41% av de svarande angav intresse för denna aktivitet. 32% svarade att jobbförmedling var en intressant aktivitet och 29% svarade att aktiviteter där man lär sig att marknadsföra sig själv var en intressant aktivitet.

Det gjordes samtidigt en enkätundersökning riktad mot campusstudenter dels för att använda resultatet som underlag för utvecklingen av ALCs verksamhet och dels för att få reda på hur behoven skiljer sig mellan distansstudenter och campusstudenter. En jämförelse gjordes alltså på de två undersökningarnas resultat. Samarbetet resulterade i att ALCs och projektets verksamhet utvecklades och utökades till att inkludera helt nya aktiviteter som t ex karriärvägledning. Eftersom projektet hade tillgång även till ALCs kompetens och resurser kunde

projektet erbjuda samtliga ALCs aktiviteter till distansstudenterna. Något som hade varit omöjligt om man bara hade utgått från projektets budget och en projektledares arbetsinsats.

En annan del av behovsinventeringen bestod i att träffa olika personer inom högskolan som arbetar med distansundervisning för att få reda på hur undervisningen bedrivs, vilka tekniker som används idag samt hur pedagogiken skiljer sig mellan traditionell undervisning och undervisning på distans. I samband med dessa träffar spreds även informationen om projektet internt på högskolan. En del kontakter togs även med studenternas programföreningar men just distansfrågan var inte någon större ämne för föreningarna eftersom de har få/ inga medlemmar som läser på distans.

När inventeringen av behoven var klara initierades besök på olika studiecentrum i regionen, för att öka kännedomen om projektet i regionen och för att bygga upp ett kontaktnät. Nätverket var en förutsättning för att kunna få igång aktiviteterna på de olika studiecentrumen. Besöken hade även till syfte att ge en klarare bild av hur distansstudenters studieklimat ser ut och hur studiecentrumen arbetar samt organiserar sig. Det bestämdes att nätverket under projekttiden skulle avgränsas till följande studiecentrum: Bollnäs, Bergsjö, Gimo, Hofors, Hudiksvall, Ljusdal, Mora, Ockelbo, Sandviken och Söderhamn.

Det som blev tydligt utifrån kontakterna med studiecentrumen var att alla var organiserade och fungerade på olika sätt och hade helt olika förutsättningar vad gäller lokaler, utrustning, personella samt finansiella resurser. Under besöken presenterades projektet och därefter diskuterades projektets innehåll, upplägg och former för framtida samarbete med studiecentrumen. Varje studiecentrum valde ut en kontaktperson som projektledaren skulle ha ett nära samarbete med. Alla studiecentrum var mycket positivt inställda till projektet och menade att projektets innehåll skulle tillgodose de behov de har uppmärksammat att studenterna har och har efterfrågat.

Nästa del i projektarbetet var att göra en inventering av vad det fanns för teorier, verktyg och tekniker om ämnet distansvägledning i Sverige. Vid informationsinsamlingen om teorier och verktyg användes Internet som grund samt olika artiklar i press och branschtidningar. Även nätverket användes för informationsinsamlingen. Det visade sig att flera företag i Sverige arbetar mycket med karriärvägledning och andra närliggande aktiviteter som matchade distansstudenternas önskemål och behov. Dock arbetade dessa företag ej på distans, utan med fysiska träffar. Syftet med inventeringen var att ta reda på dels vad som finns, välja ut vad som bäst skulle vara lämpligt för högskolans verksamhet och sedan hitta en lösning på teknikdelen.

När det gäller inventeringen av tekniker som används för att överbrygga distansfrågan, användes i majoritet den kompetens som finns inom HiG, i form av tekniker, webpedagoger och distanslärare. Projektledaren studerade även inspelade undervisningsföreläsningar på distans med distanslärare på HiG. Distansrådet anordnade dessutom olika seminarier i ämnet distansteknik där olika externa företag presenterade sina tekniker. Kontakter togs även med en del företag som erbjuder skräddarsydda lösningar på teknikfrågan, t ex Ping Pong. Det visade sig att marknaden har mycket att erbjuda men att det oftast handlar om dyra eller komplicerade lösningar. Efter inventeringen beslutades det i samråd med ALC vilka verktyg och tekniker som projektet skulle använda för att nå distansstudenterna i regionen.

De metoder som valdes vid karriärvägledning var två, en för vägledning i grupp och en vid individuell vägledning. Projektledaren utbildades i båda metoderna, dels att hålla

karriärgrupper och dels att genomföra individuell karriärvägledning utifrån ett instrument som heter OPQ. Efter att utbildningarna var klara arbetade projektledaren med materialet för att anpassa det till studenter och distansteknik. Därefter handledde projektledaren 2 karriärgrupper och ett tjugotal OPQ med campusstudenter för att testa och förbättra metoderna inför genomförandet till hösten för distansstudenterna. Metoderna visade sig vara mycket populära och uppskattade av studenterna.

Därefter gick man systematiskt igenom hela ALCs utbud samt nyheter för att anpassa dem till projektet. När projektets utbud och utveckling var klar var det dags att mer strukturerat börja arbeta med marknadsföringen av projektet och dess aktiviteter. Marknadsföringsarbetet bestod i att utveckla ALCs hemsida samt ta fram informationsmaterial och broschyrer som vände sig både till campus och distansstudenter. Det var ett strategiskt val att inte skilja på utformningen beroende på om studenterna studerar på campus eller på distans för att visa att alla är välkomna att få hjälp av ALC. Marknadsföringsarbetet gjordes i samarbete med övriga personer på ALC.

G.1.5.2. Genomförandefas

I genomförandefasen fortskred arbetet med marknadsföringen och även distributionen av material till de olika studiecentrumen. Samtliga kontaktpersoner från studiecentrumen runt om i regionen bjöds in på två informationsträffar för att få information om det färdiga utbudet som skulle erbjudas till samtliga distansstudenter i regionen via studiecentrumen. Mötet hade till avsikt att förse varje studiecentrum med material samt en möjlighet att diskutera hur arbetet och samarbetet konkret skulle läggas upp på respektive ort. En del studiecentrum besöktes även under denna fas för att diskutera arbetets upplägg.

Samarbete uppstod även mellan institutioner på högskolan och projektet. Exempel på institutioner var U- institutionen och HS- institutionen. Samarbetet resulterade i att distansstudenter från respektive institution deltog i två karriärgrupper under hösten, en grupp på studiecentrumet i Bollnäs och en grupp i Söderhamn med sammanlagt 13 studenter.

G.1.5.3. Aktiviteter

Karriärgrupper

Syftet med karriärgruppen är att starta en process hos deltagarna om vilka personliga behov som är viktiga för att trivas och kunna utvecklas på en arbetsplats. Målet är att deltagarna ska kunna skriva en anpassad ansökningshandling med meritförteckning och en intresseanmälan. Kursen omfattar fyra kurstillfällen om tre timmar vardera. Första och sista kurstillfällena är fysiska, dvs handledarna åker till respektive ort och håller i kursen fysiskt närvarande. Detta för att lära känna studenterna och skapa en tillåtande och positiv atmosfär i gruppen. Resterande två träffar sänds via telebild, handledarna sänder då från HiG och studenterna sitter på respektive studiecentrum och följer kursen på distans. Mellan de olika kurstillfällena ska vissa uppgifter lösas såväl i grupp som enskilt. Kursen genomförs alltså dels som föreläsning och dels som distansundervisning med hjälp av telebild. Grupperna som genomfördes bestod av 13 studenter och två handledare.

De delar av karriärvägledningen som har testats och genomförts på distans har fungerat över förväntan. Utförliga utvärderingar som gjordes i samband med genomförandet på studiecentrum i Bollnäs och Söderhamn visar att distansstudenterna är mycket nöjda med kurserna. Allas förväntningar verkar ha blivit uppfyllda och alla känner sig stärkta och motiverade att söka jobb. När det gäller utformning av kursen och kursmaterial var även här samtliga mycket nöjda. Vid frågorna om själva tekniken önskade samtliga att fler liknande aktiviteter från högskolan borde sändas på detta sätt. De var alla tacksamma för att de hade fått chansen att delta i dessa kurser, en möjlighet som de aldrig tidigare fått. Karriärgrupperna som genomfördes i Bollnäs och Söderhamn uppmärksammades av massmedia. En stor artikel publicerades i tidningen Ljusnan onsdagen den 20 december 2000.

Individuell karriärvägledning

Den individuella karriärvägledningen bygger på ett personlighetsformulär och en djupintervju. Personlighetsformuläret består av 360 olika påståenden som studenten ska ta ställning till. Ur svaren kan man sedan ta fram en personlighetsprofil som är uppbyggd utifrån 30 olika yrkesrelaterade egenskaper. Syftet är att studenten ska få ökad insikt om sina personliga egenskaper, svaga och starka sidor samt resurser. Studenten kan i lugn och ro fylla i formuläret hemma eller på sitt studiecentrum, sedan görs intervjun med hjälp av videokonferens så att varken vägledaren eller studenten behöver lämna sin ort.

Seminarier

Kontakttorget arrangerar seminarier bland annat om hur man söker drömjobbet eller hur det är att arbeta inom vissa branscher. Majoriteten av seminarierna som arrangerades under året har spelats in. Till hjälp har man använt sig av två olika tekniker på HiG som har spelat in och bearbetat materialet. Detta material har sedan med framgång kopplats vidare på hemsidan. De föreläsare som engageras kommer från näringslivet och har egna erfarenheter att dela med sig av. Exempel på seminarier som har anordnats under projekttiden är: "Hur söker man jobb?" med Manpower AB, "Stress i arbetslivet" med Stressmedicin AB, "Att arbeta eller studera utomlands" med Europaarbetsförmedlingen och Sandvik AB, "Projekt som arbetsform" med Ericsson Radio Systems. Samtliga seminarier finns nu på Kontakttorgets hemsida, www.hig.se/kontakttorget. Distansstudenterna kan på så sätt välja att antingen följa seminarierna via nätet, eller att titta på seminarierna på respektive studiecentrum. Seminarier kan nämligen vid förfrågan distribueras till respektive studiecentrum där visningar av seminarierna kan ordnas.

Studentstöd – kontaktförmedling

Projektledaren tillsammans med Kontakttorget fungerar som en resurs för studenter som läser på distans. Det kan röra sig om allmän övergripande information, feedback på befintliga CV:n, jobbsökningar eller att den enskilde studenten har behov av kontakter med näringslivet.

Exjobbförmedling

Kontakttorget förmedlar även olika former av projektarbeten, examensarbeten och uppsatser. De anställda har bred kontakt med olika branscher och organisationer och kan därför hjälpa studenter som vill skapa kontakter med uppdragsgivare samt ge förslag på ämnen. Uppbyggnaden av exjobbsförmedlingen även för distansstudenterna har skett under projekttiden, dock har inga exjobb förmedlats under hösten.

Mentorskap

Kontakttorget driver idag mentorprogram för studenter som läser på campus. En mentor får en student till sin adept och paret ingår sedan i en grupp med andra mentorpar. Grupperna är blandade vad gäller inriktning på utbildningar och yrken. Varje grupp består vanligen av ungefär tio till femton par. Mentor och adept träffas sedan under ett år och får möjligheten att utbyta kunskaper och erfarenheter med varandra. Kontakttorget arrangerar parallellt olika träffar jämnt fördelade över året med olika teman till syfte att ge ny energi i mentorförhållandet. För att alla ska ha likvärdiga förväntningar i relationen hjälper kontakttorget även till med att ställa upp ett kontrakt där parterna visar på vad målen är med mentorprogrammet. Projektledaren har varit delaktig i dessa mentorprogram för att samla in kunskap och hitta modeller som är lämpliga att använda vid mentorsprogram på distans.

Studiebesök

För att studenter ska kunna träffa intressanta företag och organisationer samt ha möjlighet att knyta nya kontakter anordnar Kontakttorget olika studiebesök och studieresor. Tillsammans med organisationer och företag arrangeras studiebesök för studenter och lärare. Dessa aktiviteter kan anordnas till olika kommuner och företag i regionen. Projektledaren har även här varit med och anordnat olika aktiviteter under året för campus studenter, för att lära och kunna applicera metoden på liknande arrangemang för distansstudenterna i regionen.

G.1.6. **Analys**

När projektbeskrivningen togs fram och finansiering söktes var tanken att projektet skulle pågå under 2,5 år. Projekt har däremot i verkligheten haft hälften av den ursprungliga projekttiden, där planeringsfasen bibehöll sin tidsram men genomförandefasen minskades till en termin. Projektbeskrivningen och projektplanen var dock desamma trots de ändrade förutsättningarna. Detta har medfört att det har funnits för lite tid i många anseenden vad gäller drivandet av projektet. Det största problemet var att hinna genomföra allt i samma utsträckning som var planerat i projektbeskrivningen.

G.1.6.1. **Planeringsfasen**

Planeringsfasen var den största delen av projektet och bestod av många olika delar där vissa blev mer genomarbetade än andra. Första delen av arbetet, att lära känna högskolan och dess distansundervisning fungerade mycket bra. Till stor hjälp var högskolans distanssamordnare, som kunde informera och svara på många av de frågor som uppkom under den första perioden. Dessutom fungerade personen som ett bra bollplank för de olika projektidéerna.

Uppkomsten av distansrådet kom i rätt tidpunkt sett ur detta projektperspektiv. Utan rådets hjälp, tillägg, diskussioner och stöd hade många bitar varit mycket svårare att hantera och få grepp om. Utan den funktionen hade det tagit mycket längre tid att komma in i vissa delar av verksamheten och projektet. Konstellationen med en representant från varje institution tillsammans med utbildningschef, prorektor mm var det stöd som projektledaren behövde för att kunna testa och utveckla de olika idéer som uppstod under arbetets gång. Även om distansrådet inte explicit var bestämt att fungera som en referensgrupp, anser projektledaren att den i mycket hade den funktionen i projektet. De synpunkter som framgick av Distansrådet

var att de fann projektet mycket viktigt och som rätt satsning från högskolans sida. Rådets erfarenheter och synpunkter var en bra förutsättning för att driva projektet i rätt riktning samt marknadsföra det internt på högskolan i en positiv anda.

När projektet startades bestod ALC av tre heltidsanställda. Verksamheten var i stort etablerad och inriktad på campusstudenterna. Arbetsgruppen var dock relativt ny och formade fortfarande sitt arbetssätt. Detta gav utrymme för projektledaren av detta projekt att vara med i denna process. Hela verksamheten synades och samtliga var involverade i de olika aktiviteterna under den första terminen som en inlärningsperiod. Syftet var att samtliga i arbetsgruppen skulle ha kunskaper om hela ALCs verksamhet. Efter denna period hade projektledaren fått stor kunskap och inblick i den löpande verksamheten samt verksamhetsidé och mål. Utifrån denna period lades grunden för arbetet med utvecklingen av projektets aktiviteter. ALCs projektledare var ett betydelsefullt bollplank och motivator i detta arbete. Tillsammans utvecklades både ALCs och projektets verksamhet och inriktning. Att arbetsgruppen fanns som en tillgång för projektledaren var enormt värdefullt eftersom de olika personerna besitter olika kompetens som i många anseenden kompletterar varandra. Resultatet var oftast ett bredare perspektiv och kreativare lösningar.

Behovsinventeringen var mycket intressant att genomföra. Frågeformuläret arbetades fram av projektledaren men själva undersökningen i form av sökande i studentdatabas, utskick och sammanställning köptes av ett externt företag. Enkätundersökningen hade låg svarsfrekvens. Det hade varit önskvärt med en högre svarsfrekvens, men det vanligaste problemet med liknande undersökningar brukar vara svarsfrekvensen. Samtliga enkätundersökningar inom Kontakttorget ligger på likvärdig svarsnivå. Om man utgår från att bortfallsanalysen gick rätt till, kan man trots den låga svarsfrekvensen förlita sig till och använda resultatet som en hjälp att visa riktning på vad distansstudenterna behöver. Svaren från behovsinventeringen i kombination med dialogen från distanslärare och studiecentrum anses ha givit tillräcklig information för att kunna få god kännedom om målgruppen distansstudenter.

Besöken på studiecentrumen var spännande och lärorika. Eftersom de olika studiecentrumen var så olika blev varje besök unikt och givande. Samtliga studiecentrum blev mycket intresserade av projektinnehållet och ville ingå i projektet. Under alla träffar förklarade projektledaren hur viktigt det var att studiecentrumen arbetade aktivt med marknadsföringen av projektets aktiviteter. Projektledaren behövde deras hjälp för att lyckas med att nå ut till distansstudenterna. Studiecentrumen ansåg att de självklart skulle hjälpa till med allt som behövdes och att de hade en nära kontakt med sina studenter vilket skulle underlätta bearbetningen av dem när det var dags.

Alla menade väl och alla ville vara delaktiga för att de insåg att projektet var till för att stödja deras verksamhet och studenter. Det fanns dock inga resurser för att kunna ersätta studiecentrumen för detta arbete. Antagligen är detta anledningen till varför denna del inte fungerade särskilt bra i projektet. Personalen på de olika studiecentrumen arbetar till hundra procent med sin ordinarie verksamhet. Att även arbeta med att hjälpa detta projekt innebar en arbetsbelastning som inte var planerad i den övriga verksamheten. Eftersom projektet inte var någon del av den ordinarie verksamheten utan mer ett ideellt initiativ blev det svårt för projektledaren att ställa några krav på studiecentrumen. Förutsättningarna gjorde det svårt att få ett aktivt engagemang, även om viljan fanns där från studiecentrumen.

Marknadsföringen av ALCs och projektets verksamheter arbetades fram gemensamt. Anledningen till detta var att de båda verksamheterna hade utvecklats till att vara lika i innehåll men olika vid själva genomförandet. Man ville därför inte skilja campusstudenterna från distansstudenterna utan båda projekten samarbetade för att hitta en marknadsföringsprofil som skulle passa båda studentkategorierna.

När marknadsföringsprofilen var bestämd lades mycket arbete på att utveckla hemsidan, resultatet blev en helt ny hemsida med mycket bättre utformning och layout. På hemsidan kan samtliga studenter idag gå in och se vilka verksamheter som finns inom Kontakttorget, ett kalendarium som visar vad som är aktuellt, man kan beställa material samt titta på samtliga inspelade seminarier. Man har ej kunnat analysera vad hemsidan har betytt för distansstudenterna under hösten. Vid behovsinventeringen svarade dock 56% av distansstudenterna att hemsidan var den informationskanal där de inhämtade fakta angående aktiviteter på HiG.

Förutom hemsidan togs det även fram två olika broschyrer. En direkt riktad till studenter som visar vilka aktiviteter som finns speciellt framtagna för studenterna och en som mer beskriver Kontakttorgets olika verksamheter. Studentbroschyren har blivit mycket populär tack vare den roliga och lite annorlunda utformningen. Broschyren är utformad som en serietidning med text där man kan följa Mårten och Martina när de deltar i de olika aktiviteterna som marknadsförs i broschyren. Resultatet av marknadsföringen har ej varit möjligt att påvisa då det varit svårt att nå distansstudenterna och därför varit beroende av studiecentrumens hjälp.

G.1.6.2. Genomförandefas

Det största problemet under projektarbetet var den alltför korta genomförandefasen. En termin är alltför kort tid för att hinna dels marknadsföra aktiviteterna till hela regionen och dels planera och genomföra aktiviteterna som marknadsfördes. Det borde ha funnits en längre startsträcka vad gäller bearbetning och marknadsföring av studiecentrumen och inte minst distansstudenter. Detta projektet och dess aktiviteter var något helt nytt och något antagligen studenter ville ha tid för att förhålla sig till och nå mognaden att bli konsumenter.

I denna fas slutfördes arbetet med framtagning av marknadsföringsmaterial och distributionen startades. På den stora efterfrågan uppstod leveransbrist på broschyrerna därför kunde inte samtliga studiecentrum ta del av materialet. De studiecentrum som kom på informationsträffarna fick material med sig, de som uteblev fick inget material utan skulle få vid senare tidpunkt. Eftersom inte alla kontaktpersoner från studiecentrumen närvarade på informationsträffarna, försenades arbetet med starten av aktiviteterna på studiecentrumen. I och med att det dessutom var ont om tid med att dels nå ut till distansstudenterna och dels attrahera dem att söka sig till aktiviteterna kunde inte aktiviteterna erbjudas till samtliga distansstudenter i regionen.

De två studiecentrumen där samarbetet kom igång fort var i Bollnäs och i Söderhamn. Det var tack vare att de var med från början som två karriärgrupper kunde erbjudas i dessa två orter. Till stor hjälp var även samarbetet med U- och HS institutionerna som var delaktiga i att nå och attrahera studenterna. Detta var av avgörande betydelse för att karriärgrupperna kunde genomföras. Det kommer att krävas mer arbete med att utveckla samarbetet med de olika studiecentrumen i framtiden. En stor anledning till att det hittills ej har fungerat riktigt bra är troligen den korta projektiden. Det behövs längre tid för att kunna bygga upp ett väl fungerande nätverk och kunskaper om projektverksamheten för att det ska lyckas.

Mer arbete återstår att göra i samarbetet med institutionerna på högskolan, ett jobb som kräver mycket tid och engagemang eftersom dessa kontakter är personrelaterade. Nu finns det dock lyckade exempel på samarbete inom högskolan och projektet att visa upp, vilket kommer att underlätta arbetet i framtiden.

Arbetet i stort omfattade allt från strategiska beslut och planering till det mer praktiska genomförandet med mycket service och en del rutinuppgifter. De flesta uppgifterna gjordes parallellt med prioritering på målen med projektet. Övriga tiden under hösten användes till den löpande försöksverksamheten inom ALC. Nedan redovisas vilka aktiviteter som ingick i den löpande verksamheten.

G.1.6.3. Aktiviteter

Karriärgrupper

Utifrån utvärderingen av de två genomförda karriärgrupper kan slutsatsen dras att denna aktivitet har fått mycket bra genomslagskraft och respons från distansstudenterna. Den troligaste anledningen till detta är att det finns ett stort behov hos distansstudenter att få hjälp med hur man marknadsför sig själv, hur ansökningshandlingar bör se ut och hur rekryteringsförfaranden går till. Detta är något som tidigare bekräftas i behovsinventeringen.

Individuell karriärvägledning

Upplägget med den individuella karriärvägledningen har varit bra. Företaget som äger personlighetstestet kommer att senare under våren att ha utvecklat klart ett system så att studenter kan fylla i personlighetsformulären via nätet. Detta kommer att kunna underlätta administrationen av materialet. Ett problem som kvarstår dock är svårigheten med att kunna boka teledstudio med kort varsel. Denna typ av karriärvägledning kan ej planeras och bokas i början av varje termin utan är beroende av när studenterna behöver och kan utnyttja denna hjälp. Oftast brukar det handla om en eller två veckors framförhållning när mötena bokas. Planer finns för att utöka antal teledstudios på HiG men dessa spontanbokningar kommer troligen även att vara svåra i framtiden. Denna aktivitet kräver mycket resurser från högskolan och kommer troligen att vara svår att genomföra.

Seminarier

Kvaliteten på inspelningarna har varit varierande vad gäller ljus och ljud. Den varierande kvaliteten kan påverka antalet distansstudenter som kommer nyttja de allra första seminarierna. Framsteg har dock gjorts från ett seminarium till nästa utifrån erfarenheterna man har fått men det finns fortfarande saker som kan utvecklas inom detta område. Att lägga ut seminarierna på hemsidan har möjliggjort att distansstudenter nu kan ta del av de allra aktuellaste ämnena och frågeställningarna inom dagens arbetsmarknad. Något som de tidigare ej kunde ta del av.

Studentstöd – kontaktförmedling

Många studenter hörde av sig från olika platser i Sverige för att få hjälp med bl a hur de skulle gå tillväga när de skulle söka ett specifikt jobb eller få hjälp med att skriva ansökningshandlingar och meritförteckning. Första kontakten togs oftast via telefon men därefter användes email mycket vid hjälp med tips och riktlinjer om deras ansökningshandlingar. Den respons som studenterna gav efter kontakten indikerade att de fann hjälpen tillfredsställande och givande.

Exjobb förmedling

Inga exjobb förmedlades under projekttiden. En förklaring kan vara att det är få kurser och utbildningar som ges på C och D nivåer på distans, en annan förklaring kan vara att distansstudenter inte känner till att denna hjälpen går att få på Kontakttorget. Återigen är marknadsföringen och samarbetet med studiecentrumen en förutsättning för att nå distansstudenterna.

Mentorskap

Projektledaren har, som beskrivits under resultatdelen, tillsammans med en kollega på Kontakttorget drivit två olika mentorgrupper under året. Detta gjordes för att få kunskaper och inblick i hur mentorprojekt kan drivas på ett framgångsrikt sätt. I framtiden kommer det därför finnas möjligheter att även driva mentorprojekt på distans. En förutsättning för att lyckas med detta är dock att studiecentrumen är involverade och delaktiga i organiseringen och arrangerandet av mentorprojekt. Här kan olika kommunala näringslivsbolag och kommunernas högskolenoder användas för att få in tillräckligt med kandidater som tilltänkta mentorer.

Studiebesök

Många olika studiebesök har arrangerats för campusstudenter under hela projekttiden. Inga studiebesök har arrangerats under hösten för just distansstudenterna. Anledningen till detta är att det först måste finnas en efterfrågan innan ett studiebesök kan planeras och genomföras. Även här krävs det att studiecentrumen mer aktivt lyssnar av distansstudenternas behov för att informera projektledaren samt upplysa distansstudenterna att möjligheten med studiebesök finns så länge tillräckligt många anmälningar kommer in. Även här finns det goda förutsättningar för att kunna organisera studiebesök för distansstudenter. En form kan vara att de ordinarie studiebesöken som görs av Kontakttorget kan marknadsföras till distansstudenter så även de kan delta. Ett annat sätt är att tillsammans med näringslivsbolag, kommunernas högskolenoder och studiecentrum anordna olika studiebesök på respektive ort.

G.1.7. Slutsatser

Projektet har uppnått målet att fastställa vilka behov som distansstudenter har. Dessa behov är: karriärgrupper, individuell karriärvägledning, seminarier, studentstöd, mentorskap, exjobbförmedling samt studiebesök.

Projektet har uppnått målet att ta reda på resurser, metoder och tekniker som krävs för att kunna erbjuda distansstudenter vägledning.

Projektet har uppnått målet att bygga upp vägledning för distansstudenter. Utifrån ovan nämnda behov erbjuder Kontaktorget således följande aktiviteter för distansstudenter: karriärgrupper, individuell karriärvägledning, seminarier, studentstöd, mentorskap, exjobbförmedling samt studiebesök.

När det gäller målet att genomföra vägledning för distansstudenter så har projekttiden samt brist på engagemang från andra studiecentrum medfört att detta mål enbart delvis har uppnåtts. De aktiviteter som ändå genomfördes under projekttiden var:

- två karriärgrupper i Bollnäs och i Söderhamn.
- fem stycken seminarier som spelades in och länkades på nätet.
- ett tjugotal förfrågningar av distansstudenter runt om i landet angående tips och råd om jobsökning och ansökningshandlingar.

G.1.8. Framtiden

Under projekttiden har mycket arbete lagts ned på att säkerställa att förutsättningar finns för en fortsatt verksamhet i en mer löpande form även efter projektet. Det som kommer vara avgörande för hur distansstödet kommer att se ut i framtiden beror på hur nivån på finansieringen av Kontakttorget kommer att lösas och se ut. Önskemål finns från många håll att denna funktion ska finnas kvar för att serva distansstudenter. Ett centrum för flexibelt lärande håller på att utvecklas på HiG och där kan det finnas utrymme även för den här verksamheten.

Om verksamheten ska kunna utvecklas enligt syftet med projektet så kommer det att behövas mer resurser för att bygga upp och utveckla samarbetet med studiecentrum, institutioner, programansvariga och näringsliv. De olika samarbetspartnerna som finns och kommer att finnas i framtiden kommer att behöva arbeta utifrån andra modeller än vad de gjort idag. Dessa samarbeten kommer i framtiden att behöva struktureras på ett annat sätt så att varje part klart kan se ansvar och befogenheter i varje åtagande. De nya arbetsmodellerna bör fungera som ”kontrakt”, detta för att kunna säkerställa ett engagemang från början till slut.

En annan förutsättning för att kunna skriva ”kontrakt” med olika parter är att man kan ersätta dem för nedlagt arbete och utgifter. Denna möjligheten fanns ej under projekttiden. Om samarbetet och arbetsinsatserna ska fungera bra krävs det att detta arbete planeras in som en naturlig del i samtliga studiecentrumens löpande verksamhet i regionen.

Ett större engagemang kommer alltså att krävas av de olika studiecentrumen om samarbetet ska kunna fungera inom de olika områdena. En tjänst räcker inte till för att svara för hela verksamheten samt nå ut till samtliga studenter som läser på distans i regionen. Studiecentrumen bör ha en mer aktiv roll i marknadsföringen av aktiviteterna gentemot sina egna studenter om aktiviteterna ska kunna bli kända och utnyttjade. Även framtida behovsinventeringar skulle kunna bli bättre om studiecentrumen jobbade aktivt med att hjälpa till vid studentkontakterna.

G.A. Enkät från ArbetsLivsCenter (ALC) för distansstudenter

Ålder:.....

Kön: θ Man θ Kvinna

Arbetslivserfarenhet antal år:.....

Antal högskolestuderade terminer:.....

Kurs/ämne/program:.....

1. Vilken form av distansstudier bedriver du?

☐ Program	☐ Deltidsstudier
☐ Fristående kurser	☐ Annat.....
☐ Heltidsstudier	

2. Var Högskolan i Gävle ditt:

- Förstahandsval
 Andra eller senare val

3. Varför läser du på distans?

☐ Kvaliteten på utbildningen	☐ Utbildningen finns enbart på HiG
☐ Geografiska skäl	☐ Annat.....
☐ Sociala skäl	

4. Skulle du kunna tänka dig att skriva uppsats/exjobb på ett företag/organisation?

- Ja, inom Gävleborgslän, inom ämne:.....
 Ja, utanför Gävleborgslän, inom ämne:.....
 Nej. Varför?.....

5. Var kan du tänka dig att arbeta?

☐ Gävleborgslän	☐ Övriga Sverige
☐ Stor Stockholm	☐ Utomlands

Om du inte kryssade för Gävleborgslän, vad beror det på?

.....

6. Vilken typ av företag vill du helst arbeta inom?

☐ Eget företag	☐ Privat
☐ Kommunalt	☐ Statligt
☐ Landsting	☐ Annat.....

7. Skulle du vilja arbeta i ett:

☐ Litet företag	☐ Stort företag
☐ Medelstort företag	☐ Eget företag

8. Hur uppfattar du dina studiers koppling till företag/organisationer i regionen?

☐ Mycket bra	☐ Mindre bra
☐ Ganska bra	☐ Vet ej
☐ Bra	

9. Vilka av ArbetsLivsCenters följande aktiviteter skulle du vara intresserad av att få ta del av?

☐ Arbeta i projekt	☐ Marknadsföring av dig själv
☐ Exjobb/upsats	☐ Mentorverksamhet
☐ Fadderföretag	☐ Starta eget
☐ Företagspresentationer	☐ Studiebesök
☐ Information från tidigare studenter	☐ Söka jobb kurs
☐ Jobbförmedling	☐ Annat.....
☐ Karriärvägledning	☐ Ej intresserad av ALCs aktiviteter

10. Från vilka informationskanaler inhämtar du idag fakta angående aktiviteter på Högskolan i Gävle?

☐ Affischer	☐ Hemsidan
☐ Anslagstavlor	☐ Intern TV
☐ Brev	☐ Mail
☐ Das Högtryck	☐ Studieceter/lärcenter
☐ Från lärare	☐ Annat
☐ Från vänner	

11. Vilken informationskanal skulle vara mest effektiv när vi vill nå dig med information om ArbetsLivsCenters aktiviteter?

.....
.....

12. Vilka tidpunkter passar dig att få kontakt med ArbetsLivsCenter på Högskolan i Gävle?

☐ Förmiddagar	☐ Kvällar
☐ Eftermiddagar	☐ Annat.....

13. Vilka kommunikationshjälpmedel har du erfarenhet av vid distansundervisning?

☐ Brev	☐ Telefon
☐ Internet	☐ Webkamera
☐ Mail	Annat.....
☐ Telebild-sändning	

14. Vilka av ovan nämnda kommunikationshjälpmedel tycker du fungerade bra vid distansundervisning?

- Brev
- Internet
- Mail
- Telebild-sändning
- Telefon
- Webkamera
- Annat.....

15. Vilka aktiviteter/verksamheter skulle du vilja att ALC hjälpte dig med?

.....
.....